REMUS LUCA
ASTĂ SEARĂ ÎL ARESTĂM PE
ASASIN
Roman
EDITURA
TINERETULUI

ACCIDENT, SINUCIDERE SAU CRIMĂ?

— Am toate motivele să cred că n-a murit de moarte bună, murmură maiorul Langa, privind îngândurat la femeia care zăcea pe covor, ţeapănă, cu capul uşor întors într-o parte.

— N-am încă niciun motiv să cred ceva, replică doctorul Ceremuş, care sprijinit într-un genunchi, examina foarte atent, servindu-se de o lupă enormă, pata vag vânătă de pe fruntea moartei. Decât să mă înşel, prefer să nu ştiu... Se ridică de jos gâfâind şi se apropie lent de maior, făcând paşi atât de mărunţi încât părea că alunecă.

Medicul legist Petre Ceremuş era un bărbat corpolent şi alături de statura scundă, aproape firavă a lui Langa, putea să treacă drept masiv. Dădea impresia că se mişcă cu destulă dificultate, economisindu-şi cu zgârcenie mişcările, în schimb la vorbe nu se scumpea.

Cu ton aproape didactic, de parcă s-ar fi aflat în faţa studenţilor – şi nu într-o odaie în care zăcea pe jos o femeie moartă în împrejurări suspecte – continuă explicaţia amplă, care probabil îi venise în minte pe loc.

— Singurul lucru de care putem fi siguri, acum, la două ceasuri după ce-am intrat aici, forţând broasca uşii, este că femeia a murit, din cauze încă imposibil de stabilit cu precizie, că moartea s-a produs cu aproximativ 2 – 4 ore înainte de sosirea noastră, adică exact ce-am constatat în primele cinci minute... cât despre moarte, ea nu-i nici bună, nici rea. E indiferentă. Mai corect vorbind, nici măcar nu este. E nimic. Să mori nu înseamnă altceva decât să nu mai fi.

Langa făcu un gest iritat, parc-ar fi alungat o muscă:

— Moarte naturală, am vrut să zic. Firească!...

— Oricum ar fi, moartea e firească. Odată ce procesele vitale sunt oprite, indiferent din ce motiv, e cât se poate de firesc să mori…

Langa părea să nu-i mai asculte pe doctor. Privea iarăşi la femeia întinsă pe covor, cu faţa în sus, cu capul uşor înclinat pe-un umăr. Era palid şi arăta obosit. Vorbi molcom, aproape în şoaptă şi necăjit cumva, ca într-un reproş:

— Nici douăzeci şi cinci de ani nu avea… l-ar fi împlinit la vara, în iulie. Au rămas doi copii mici, doi băieţaşi, unul de patru şi unul de trei ani. Sunt alături, la doamna Stamatescu, vecina care a telefonat la miliţie. Ei nu ştiu nimic şi poate că nici n-au să înţeleagă. Dormeau când am venit noi. Au adormit aşteptându-şi mama să se întoarcă… Şi-n situaţia asta îţi mai arde să sâcâi vorbele, să-mi demonstrezi ceea ce ştiu: *că eşti inteligent*… Parcă n-ai fi înţeles ce-am vrut să spun… Şi ca o explicaţie, adăugă precipitat: – Nu-mi plac aforismele tale.

— Adevărul e o persoană modestă, complet lipsită de ambiţia de a plăcea… Iar *situaţia asta*… este întrucâtva firească. F meseria noastră *aşa*.

Acum Langa se uită la doctorul Ceremuş cu o curiozitate rea, intrigată:

— De două ceasuri nu tot omori cu frazele tale spilcuite. N-am nevoie. Dă-mi explicaţia morţii acestei biete femei. Atât. Restul, când ne-om întâlni la un pahar de vin, acasă sau în altă parte.

— Am să-ţi dau şi explicaţia morţii acestei lentei. Negreşit. Nu-i nevoie să te enervezi, mormăi doctorul Ceremuş şi mişcându-se în felul sau alunecat se apropie de maiorul Langa şi-l prinse uşor de braţ, rezemându-se de prichiciul ferestrei. Am să găsesc explicaţia, precis am s-o găsesc. N-am avut încă niciun caz pe care să nu-l pot explica. Nunt-ant înşelat niciodată. Oricând am să-ţi pot explica *din ce cauză* a murit un om.

Vocea lui luă un ton de destăinuire:

— N-am să ştiu însă niciodată DE CE mor oamenii. Şi, în general, *DE CE* există moartea. Am scormonit prin toate

cărţile şi prin filosofii, fel de fel… zero! Nimeni nu ştie, nimeni nu înţelege. E o contradicţie infernală: sensul organismului omenesc este viaţa. Toate procesele din corp au această finalitate, să hrănească viaţa, s-o întreţină. Sunt atât de bine organizate, încât ar trebui să se reproducă la infinit. Şi deodată, procesele obosesc. Sensul dispare. Toate se răsucesc şi pornesc în direcţie inversă. Procesele capătă *o altă* finalitate. Nu înţeleg *de ce*.

Langa oiţa, parcă înduioşat:

— Petruţ, ai început să îmbătrâneşti şi tu.

— Crezi că de *aceea*?

— De aceea-ţi pui întrebări de dragul de a pune întrebări. Am observat şi la alţi oameni prea inteligenţi de felul lor. Poate să fie o regulă, nu ştiu, dar când oamenii aceştia inteligenţi ajung să ştie tot ce se poate şti, sau să-şi închipuie că ştiu, sau poate doar obosesc şi nu mai au chef să umble după răspunsuri posibile „minei nun întrebări de-acestea, care n-au răspuns. Aşa, poţi să te întrebi ori ce. De pildă, *de ce* există viaţa?

— *De ce* nu m-aş întreba?

— Fiindcă-i tot aia. De ce există viaţa? De ce există moartea? Mi-aduc aminte acum vreo treizeci de ani, când încă nu ajunseseşi să înţelegi tot ce poate fi înţeles pe lumea asta, ziceai că sensul morţii este să asigure perpetuarea vieţii.

— Da. Probabil să fi spus asta cândva. Tu îţi aduci aminte. Eu am uitat. E-o virtute a memoriei; te ajută să uiţi. La urma urmei, de ce ţii neapărat să fie crimă?

Fusese o schimbare de ton la ultimele cuvinte, dincolo de întrebare, din care maiorul Langa înţelese mai mult decât dintr-o eventuală explicaţie. Nici nu răspunse îndată, gândindu-se că nici pentru prietenul său viaţa nu-i o plimbare pe-un câmp înflorit şi poate că are nevoie de-această poză de nepăsare pentru el însuşi, ca să răzbească mai calm într-o meserie în care cadavrele sunt materia muncii sale. Spuse apoi:

— Nu ţin *eu* neapărat să fie. Sunt convins că este crimă.

— O convingere fără probe materiale nu-i decât o bănuială oarecare şi nu hotărăşte nimic.

— Ce-nseamnă aia probe materiale?... Cuţit, ciomag, revolver... De! Ar fi simplu aşa...

— De obicei lucrurile se-ntâmplă simplu. Între asasin şi victimă e arma crimei. Iar arma lasă urme.

— Lucrurile nu se-ntâmplă totdeauna după obicei. Se ucide şi cu mâinile goale.

— Şi mâinile lasă urme, mormăi obosit doctorul Ceremuş şi, cu un gest moale, făcut doar pe jumătate, arătă spre femeia moartă, adăugând:

— Sugrumată n-a lost. E clar. Pe gât nu-i nicio urmă. Pata aceea vaga de pe frunte, deasupra sprâncenei drepte, a fost cauzată de cădere. Alunecând, probabil, de pe scaun, s-a izbit cu capul de parchet. O astfel de izbitură poate să producă un cucui, dar nu să ucidă. Ca să omori pe cineva lovindu-l în frunte, trebuie să-i sfărâmi literalmente ţeasta. De altfel, în momentul căderii, era moartă de câteva secunde. De aceea locul izbiturii nu s-a tumefiat. Sângele nu mai circula, dar nu se coagulase încă. Mai are o vânătaie pe piciorul stâng. Imediat deasupra genunchiului. Poate urma unei mâini care a strâns cu violenţă, dar poate să se fi lovit singură, în tramvai, la lucru, în bucătărie... Nici din asta nu se moare. Da, şi dunga aia curioasă de la ceafă. Încă nu mi-o pot explica. Să zicem că a lovit-o presupusul ucigaş. Nu-i însă mortală. Cât ar fi fost de puternică lovitura, putea doar s-o ameţească. Ar trebui o forţă fantastică pentru ca să ucizi pe cineva plesnindu-l peste ceafă. Şi-ar rămâne, oricum, o cu totul altă urmă. Şi să nu scapi din vedere un amănunt, care mi se pare important. Femeia a murit de la o clipă la alta. Ori, prin sugrumare, un om oricât de slab moare în minimum două minute şi-n acest timp se zbate. Nici urmă de aşa ceva. Covorul n-are nicio cută. Masa n-a fost clintită din loc. Nici faţa de masă. Din ceştile de cafea, pline ochi, nu s-a vărsat nicio picătură. Să zicem că ucigaşul a lucrat cu otravă, armă care de obicei nu lasă urme vizibile pe suprafaţa corpului. A imobilizat cumva victima pe scaun şi

i-a dat capul pe spate, ţinând-o de par şi i-a vârât în gură fiola de otravă. S-ar explica astfel dunga aceea de pe ceafă. Ar fi rămas însă urma convulsiilor pe faţa şi am fi găsit-o zgârcită de durere. Ori noi am găsit-o lungită pe spate, dreapta, cu muşchii feţei destinşi. Aşa că bănuiala ta n-are deocamdată nicio bază.

— Da. Tot ce spui e logic. Măcar aşa pare. E un talent al tău, pentru care te invidiez, să gândeşti logic în orice împrejurare. N-are să te sâcâie niciodată *bănuiala* că nu toate-s logice în lume. Chiar dacă ai să te împiedici la un moment dat de-un bolovan absurd, tu repede ai să-i găseşti locul în caldarâmul neted al logicii. Totuşi, *aici*, ceva nu-i în regulă. E-o intuiţie, dacă *tu* poţi admite enormitatea asta.

— Da. Admit. În ultima vreme a fost, cică, reconsiderată. O admit, însă, cât pot, mă feresc de tentaţia ei…

— Eu nu mă feresc…

Dintr-odată vocea maiorului scăzu. Chipul lui micuţ se descreţi pentru câteva momente. Rezemându-se într-un cot de prichiciul ferestrei, îşi plimbă privirile prin odaie, peste mobila banală şi fără pretenţii aşezată, apoi se întoarse şi se uită la doctorul Ceremuş cu un soi de curiozitate, aproape mirată.

— Tu n-ai observat? Moartea are un aer al ei…

— Da, un aer funebru.

Langa nu lua în seamă ironia. I ară să schimbe tonul, continuă:

— Nu de asta-i vorba. E-o altă stare în toate, p; nă şi-n obiecte, când a apărut moartea. Cât timp omule viu, obiectele participă la viaţa lui. După ce omul moare, înţepenesc şi obiectele, desfăcute din relaţiile care le definiseră. Nu se desfac însă dintr-odată. Mai persistă ceva în ele din viaţa celui care le-a părăsir. Probabil că de aceea oamenii au fobia lucrurilor rămase de la morţi. Se decid să le poarte doar cei mai săraci, mai neajutoraţi, care n-au încotro.

— Metafizică. Superstiţii, susură doctorul Ceremuş, încercând cu oarecare efort un surâs maliţios. Cu paşii lui

mici, lunecaţi, ocoli cu prudenţă cadavrul, se duse în celălalt colţ al încăperii şi se aşeză oftând. Adăugă: Impresii, sugestie colectivă. Teama de necunoscut şi… fel de fel de credinţe religioase. Obiectele sunt indiferente, chiar şi când se află, cum zici tu, în diverse raporturi cu omul. Ele *nu participa* nici la viaţă, nici la moarte.

Langa se urni şi el de lângă fereastră. În dreptul femeii moarte se opri, o privi, tresărind înfiorat. Veni apoi repede şi se aşeză pe o mică sofa de piele, încă arătoasă, deşi modelul ei dovedea că-i destul ele veche. Doctorul Ceremuş, observându-i mişcările, îşi spuse: „E mai nervos decât altă data”.

— Nu-i vorba de superstiţii, continuă Langa, ci de un fapt pozitiv. Obiectele se afla faţă de om într-o relaţie care le marchează net. Le înseamnă, le dă individualitate. Fiecare om are un stil propriu de a folosi obiectele. Acest stil le imprimă o marcă distinctă, deose bindu-le de obiectele similare aparţinând altei persoane. Am găsit în vestibul două perechi de şoşoni. Una e nouă. Aproape nepurtată. E-un obiect încă nemarcat. Neutru. Nu spune nimic despre posesoarea lui. (Lălăită pereche mult timp purtata, e la limita maximă a uzurii. Tălpile sunt tocite mult mai pronunţat spre vârfuri şi mult mai puţin la călcâie. Stăpâna şoşonilor era veşnic grăbită. Poartă şi pantofii ei aceeaşi amprentă a mersului întotdeauna grăbit. Cunosc mersul acesta al femeilor, care opt ceasuri pe zi sunt lucrătoare în fabrică sau într-un birou, iar în restul timpului lucrătoare în gospodăria lor, acasă. Mereu obsedate de timpul care goneşte neînhlâuzit, mereu temându-se că l-au irosit, că întârzierea lor ar putea dezorganiza cu totul treburile casei. Aurelia Leordeanu avea doi copii mici, la grădiniţă, pe care seara trebuia să-i aştepte, să le gătească mâncare, să-i spele, să le pregătească schimburi pentru a doua zi. Trebuia să se grăbească mereu, să alerge mereu. Graba îi devenise caracteristică, dacă nu cumva-i era în fire dintotdeauna. Era o femeie harnică şi îndemânatecă. Mi-am aruncat privirile prin casă, prin bucătărie. N-a fost săracă, dar nici

nu huzurea. Nu sunt prea multe lucruri noi, în afara celor care aparţin copiilor. Şi lucrurile toate, chiar şi cele mai vechi, hainele, mobila, covoarele, vasele, sticlăria sunt bine păstrate, cu grijă şi ordonat întreţinute. Toate serviciile de cafea, de apă, seturile de tacâmuri sunt complete, chiar şi cele care trădează o îndelungată folosire. Într-o casă cu doi copii mici, care de obicei mai şi sparg! Am găsit şi o maşină de tricotat de tip vechi de tot, cu cadru de lemn, mai curând un aparat. Lucra deci şi acasă. Cine ştie, o comandă-două pe lună. Am văzut rochiile. îi plăcea să se îmbrace frumos, elegant. N-are însă multe rochii. Numai două sunt noi. Celelalte sunt refăcute din vechi. Nu-şi permitea să cheltuiască prea mult pentru sine. Mai mult pentru casă şi pentru copii. Hainele copiilor sunt, poate, chiar mai multe decât necesarul. Şi toate de cea mai bună calitate. Şi jucăriile-s multe şi nu dintre cele mai ieftine. Era o femeie – serioasă, ducea o viaţă aşezată, chibzuită. Şi trăia pentru copii.

— Chiar dacă toate acestea se confirmă, încă tot nu explică, nimic privitor la moartea ei.

— Explicaţia morţii rămâne în seama ta. Vreau doar să clarific împrejurările în care s-a comis crima.

— D-acă-i crimă.

— Este!

Langa se ridică repede în picioare. Căutându-se prin buzunare, spuse:

— Dă-mi o ţigară. Mi s-au terminat. Nu eram pregătit.

După ce sorbi intens câteva fumuri, se aşeza, continuând:

— Crima, de asemeni, îşi are un aer al ei, deosebit. M-am învăţat să-l simt, chiar înainte de a fi găsit toate indiciile importante. Cum ai zice tu, îl intuiesc… Nu-i o moarte obişnuită. E-o moarte în afara ordinii fireşti. *Aici ceva e în neregulă*. Toate lucrurile acestea *rămase*, aşa cum nu rămân lucrurile în mod normal; două cafele nebăute, zece mii de lei pe masă, garoafe proaspete în vază. *Cineva* a fost aici. Cineva care a venit *înainte* de

momentul morţii şi a plecat *după ce* femeia murise. Cineva a fost de faţă. Şi sunt convins că n-a asistat pur şi simplu.

— N-am niciun motiv *deocamdată* să cred că un ucigaş care aduce flori victimei, mai lasă şi zece mii de lei pe masă. Florile puteau să fie cumpărate de dânsa. Banii, de asemenea, puteau să-i aparţină.

— Garoafele sunt foarte scumpe iarna. Aurelia Leordeanu, care purta şoşonii până la ultima limită a uzurii şi arunca o rochie doar după ce nu mai avea cum s-o transforme, nu-şi permitea să cumpere flori scumpe, deşi florile-i plăceau. În dormitor, pe un stativ sunt câteva ghivece cu muşcate, cactuşi, urzici din acelea decorative, tot flori modeste şi ieftine. Nicio floare mai rară, scumpă, niciuna pe care nu şi-ar fi putut-o procura chiar fără bani, un răsad primit de la vreo prietenă… Garoafele acestea, atât de proaspete, nu le-a cumpărat ea. Le-a adus *musafirul*. Şi banii? Zece mii lei. E-o sumă! Nu erau banii ei. I-am văzut libretul de CEC. în doi ani de zile soldul n-a depăşit niciodată cinci mii de iei.

— Fie! Să zicem că a fost cineva. I-a restituit probabil o veche datorie şi i-a adus flori. E politicos aşa. Se obişnuieşte. Ea a făcut cafele. Un răspuns firesc la politeţea musafirului.

— Cafeaua însă nu s-a băut.

— Nu, fiindcă Aurelia Leordeanu a murit subit.

— De ce?

— Ei, de ce?! De ce se moare subit? Infarct, congestie cerebrală, sincopă… încă nu ştiu. Mâine după autopsie am să-ţi spun precis.

— Bine!… Şi cât de *subit* se moare în astfel de cazuri? Instantaneu poate.

— Nu mă mai lua ca la şcoală. Parcă nu ştii că nu *instantaneu*.

— Tocmai. Subit înseamnă măcar două-trei minute.

— Uneori chiar mai mult. Moartea-i precedată de o stare generală de indispoziţie gravă, cu dureri, tulburări, chiar leşin…

— În limbaj fără pretenţii, omului *i se face rău*.

— Exact. I se face rău.

— Aşadar, noi doi ne aşezăm la o cafea. Mie mi se face rău. La vârsta mea, nu-i exclus. Tu te sperii şi o tuleşti lăsându-mă să mor.

— Nu. Eu n-am s-o iau la fugă. Sunt medic. Musafirul acestei femei însă putea să fi fost o prietenă, o vecină.

— Nimeni n-o ia la fugă într-un astfel de caz. E-n musafir *obişnuit* i-ar fi sărit în ajutor. Ar fi dat alarma. Ar fi chemat salvarea. Dar salvarea n-a fost chemată. Aurelia Leordeanu n-a murit subit. Era o femeie tânără, sănătoasă. În toată casa nu se găseşte mei un medicament indicând vreo suferinţă organică. Oamenii sănătoşi nu mor subit.

— Nu prea există oameni perfect sănătoşi. Putea să fie bolnavă, fără s-o ştie. Lucra mult, zici. fabrică, acasă, gospodărie, tricotaj. Nu arată să fi fost cine ştie te robustă. Istovită fiziceşte, copleşită de grija copiilor, preocupată de necazul ci personal, un şoc oricine! e posibil.

— Există şi această posibilitate. Ai s-o confirmi sau ai s-o infirmi mâine. Putem imagina chiar şi pentru musafir o boală cronică. Văzând cum moare femeia sub ochii lui, paralizat de groază, *nu poate interveni*, asistă neputincios, iar *după aceea*, după ce femeia cade de pe scaun izbindu-se cu fruntea de parchet, cade deci cu faţa-n jos şi rămâne aşa, cu faţa în jos, fiindcă murise şi singură nu mai putea să se întoarcă, musafirul se apropie de ea, *o întoarce* cu faţa în sus, aşa cum am găsit-o noi, constată că a murit şi, tulburat de ochii ci deschişi, daţi peste cap, îi coboară pleoapele. În decurs de un minut sau două, acelaşi individ trece de la groaza şi neputinţa de a schiţa un gest, la calm şi deplină stăpânire de sine. Tu crezi că aşa ceva – i posibil?

— Eu nu cred nimic, decât după ce ştiu precis. De loc nu-i sigur că a întors-o cineva cu faţa în sus. Putea să se rostogolească mai departe, dusă de inerţie.

— *Mai departe*, da, însă *nu înapoi*, direct la picioarele scaunului de pe care alunecase.

Şi deodată un neastâmpăr puse stăpânire pe lângă. Începu să se plimbe agitat, încoace şi încolo, cu paşi

mărunţi, repeziţi. Spuse enervat:

— Şi tipii tăi de la morgă nu mai vin. De două ceasuri de când i-am anunţat, aveau tot timpul s-apară.

— Pască vin ei. Nu se grăbesc, fiindcă noaptea nu se fac autopsii, decât în cazuri speciale, de mare urgenţă.

— Toate cazurile da crimă-s de mare urgenţa. Fiecare minut irosit adaugă o şansă în favoarea făptaşului.

— Dacă-i vorba de crimă... Şi dacă nu-i? Dacă, bunăoară s-a sinucis?

— Asta nici tu n-o crezi.

— Ţi-am spus doar că eu nu cred nimic, până nu ştiu precis. Dar fiindcă de aproape un ceas înotăm în presupuneri, ţi-am propus şi alternativa asta, ca un exerciţiu de logică.

— Păi, numai ca exerciţiu de logică, pentru că nici măcar ca presupunere nu stă-n picioare. Din capul locului, o mamă care are doi copii mici de crescut nu se sinucide. Nu se poate. Aşa ceva e cu neputinţă de conceput.

— Orice-i cu putinţă de conceput, câtă vreme nimic nu-i sigur. Părăsită de soţ, chinuită, obsedată de nefericirea ei, într-un moment de disperare, uită de toate şi se aruncă în braţele morţii.

— „Zice contele tânjind macabru cu două şiruri de dinţi impecabili..." Moment de disperare... Momentele de disperare nu se-ntâmplă chiar aşa cum sunt descrise în romane. Femeia era într-adevăr părăsită de soţ. Divorţul însă nu era pronunţat. Miercurea viitoare ar fi avut loc înfăţişarea. Mai existau şanse de împăcare. Cel puţin ea spera, fiindcă îl mai iubea încă pe domnul Robert Leordeanu.

— Aşa-l cheamă? Robert?!

— Da. Robert. îi purta fotografia în poşeta. Porţi cu tine în permanenţă numai fotografia oamenilor care ţi-S dragi. Cine iubeşte, speră. De obicei, chiar şi împotriva evidenţei. Dragostea e încăpăţânată, nesupusă raţiunii. Iar cine mai are un dram de speranţă, nu se sinucide.

— Parcă ziceai ceva despre absurd, mai adineauri.

— Da, ziceam...

Langa tăcu şi rămase un timp îngândurat. Părea foarte obosit. Mai ceru o ţigară, pe care o fuma în tăcere, şezând rezemat pe sofaua de piele.

II

CONDIŢIA PSIHOLOGICĂ

— Ei, eu m-aş cam duce, spuse doctorul Ceremuş. Nu se urni însă din locul unde stătea. Ridică uşurel braţele, schiţând pe jumătate mişcările unui om care se întinde şi căscă de somn. Scoase dintr-un buzunar al vestei un ceas mare, bombat, cu cifre romane. Exclamă, aproape speriat:

— Poftim! îndată se face două şpe.

— De ce te grăbeşti? întrebă Langa, fără să se uite la el.

— Eu nu mă grăbesc niciodată. Graba e dintre toate nonsensurile civilizaţiei noastre cel mai stupid. Nimic nu se poate face mai repede. Câştigul de timp e-o simplă iluzie. Timpul tot nu-şi iese din ritmul lui, iar noi ne agităm degeaba. Închipuie-ţi-l pe inventatorul prafului de puşcă venind cu reţeta la faraonul Keops… Sau pe un Stephenson pitecantrop desenând proiectul locomotivei pe vremea când încă roata nu se inventase şi nici măcar tuş nu se fabrica… Toate la vremea lor fi vremea e să pornesc spre casă.

De astă dată se ridică, oitând din adânc şi porni spre ieşire. Când doctorul Ceremuş ajunse în dreptul lui, maiorul Langa spuse, fără să insiste, cu ton neutru, de invitaţie politicoasă:

— Poate mai stai puţin.

— Nu prea am de ce, răspunse doctorul, oprindu-se, însă lăra să se întoarcă cu faţa către Langa, continuă, să vorbească dintr-o parte: Procesul verbal de constatare e la tine în servietă. Duminica mea tot s-a dus de râpă, cu autopsia asta care are să-mi ia toată dimineaţa şi o bună bucată din după amiază, iar seara, sunt sigur că ai să mi-o mănânci, distrându-mă cu ipotezele tale ingenioase. Măcar câteva ceasuri să dorm, pentru ca să fie dimineaţa limpede bietul meu creier, uzat de atâta şi diala.

Mai făcu doi paşi, abia bănuiţi şi înţepeni locului din

nou, parcă surprins de ceva. După încă vreo câţiva paşi, lunecaţi cu maxima economie de efort, se opri la uşă şi rotindu-se uşor, se întoarse cu tot corpul spre Langa. îl văzu nemişcat, în aceeaşi atitudine de om obosit peste măsură.

— La ce te gândeşti? îl întrebă.

— Dacă te interesează, exact în acest moment nu mă gândesc la nimic. Stau şi eu aşa.

— Nici tu nu mai ai vreun motiv să stai. Ai examinat totul. Ba ţi-ai şi schiţat o ipoteză. Ce-ai mai avea de făcut? Cu oamenii de la morgă poate să rezolve şi sergentul. Tot are să stea de pază. Iar Domide n-o să-ţi dea rezultatul analizelor acum, pe loc. Aşa că ai putea merge cu mine. Haide! Te iau în trăbănţelul meu. Pe drum, mai flecărim. Acasă, coana Lenuş are să ne facă nişte cafele şi o să flecărim iar. Mi-i şi dor.

Ifi

— Şi somnul tău?

— Ei, somnul… Ştii bine că la mine somnul e un fel de lux. îmbitrânesc, după câte se pare şi cheltuiesc din ce în ce mai puţin timp cu dormitul. Mi-am zis că aşa trăiesc mai mult din timpul ce mi-a mai rămas. Şi a nu dormi, de unul singur, obligat să taci, fiindcă nu-s chiar aşa de bătrân incit să-mi permit să vorbesc singur, e neserios şi teribil de plictisitor.

Mai lunecă vreo doi paşi în direcţia lui Langa, continuând:

— Poate te decizi totuşi pentru trăbănţelul meu. Face larmă mare, nu-i vorbă, dar e-o unealtă cinstită. Şi-acasă am o cafea formidabilă. Mi-a adus-o Ştefănescu de la Cairo. Nu ştiu ce amestec savant, foarte complicat. Mi-a dat şi reţeta. E şi-un descântec arab. Ce mai! Aşa ceva n-ai mai gustat. Tare ca otrava, un infinit caleidoscop de arome, şi grele şi uşoare şi brutale şi subtile şi un gust… Ce mai! O mie şi una de nopţi! Şeherezada!…

Vocea lui coborî deodată într-o dulce nuanţă de intimitate:

— I l-ai, Sabi. Zău. Nu mai fi şi cu mine aut de

incoruptibil. Ştiu că-ţi place cafeaua şi că tovărăşia mea nu-ţi displace.

— Nu, într-adevăr. Eşti un minunat partener de controverse.

— Tocmai ce-ţi trebuie ţie, iar mie îmi prisoseşte. Nu zău, de când n-am mai stat noi la o cafea, discutând aşa Jilozolii şi fel de fel?…

— Păi, de vreun an şi jumătate. Cazul Calomiir. Primul meu eşec grav.

— L-au condamnat?

— Şai'şpe a ui muncă silnică. Peste vreo lună se judecă recursul. Avocatul nu vede nicio şansă. Şi nici nu-i convins de nevinovăţia lui Calomfir.

Între timp, încet, încet, doctorul Ceremuş ajunsese iarăşi înapoi lângă Langa. Şi-acum stătea drept în faţa lui. Întrebă, parcă intrigat, dar poate că numai curios:

— Tu eşti convins?

— Nu-s convins, ci *mă îndoiesc* doar că ar fi vinovat. Dovezile sunt riguroase, limpezi ca un cristal, exacte şi logice. Şi foarte solid clădite. Doar eu le-am elaborat. Surâse, adăugând repede: – cu ajutorul tău. Omul însă pluteşte în afara lor. Nu-l îmbracă. Nu-l leagă. E-o formă perfectă, însă pentru un cu totul alt conţinut. Le-am găsit prea uşor, prea precis înlănţuite, ca într-o succesiune de cascade, ce se urmează obligat. Am avut tot timpul impresia jenantă că nu eu le caut, ci ele mă găsesc pe mine şi mă constrâng să le accept, fără să-mi permită să mă-ndoiesc, nici măcar aşa, de dragul de a demonstra pe turnă şi mai strâns. Este pe undeva în această foarte tainică ţesătură de dovezi o fină spărtură, iar eu n-am dat de ea. Calomfir *nu putea* să ucidă. Nici interes prea clin cale afară n-avea ca Eftimescu să fie suprimat; nu el operase falsurile în registre, ci celălalt. El susţine că nu ştia de aceste falsuri, că le-a descoperit abia după ce Eftimescu fusese ucis, iar el îi urmase în funcţie. Nici nu-i prea înzestrat să organizeze o delapidare şi o crimă atât de abilă. E un tip complet lipsit de imaginaţie şi de capacitate combinativă. Un şters şi banal birocrat, victimă a unor

coincidenţe: pasiunea lui de a arunca la ţintă cu pumnale marinăreşti şi o posibilă râcă profesională contra unui concurent care i-o luase înainte. De aici până la crima atât de bine lucrată, drumul e destul de lung şi complicat, iar Calomfir nu-i omul capabil să-l parcurgă.

Firea lui nu i-o permite. Omorul, ca orice depăşire a instinctelor, e-o manifestare de caracter. Monstruos, desigur, dar caracter. Când ucizi, te situiezi într-o contradicţie categorică cu instinctul vieţii, cel mai puternic din câte mai purtăm în noi. Ca să scapi de sub stăpânirea lui, n-ajunge simpla dorinţă de a îndepărta pe cineva, nici măcar pornirea spontană de a lovi, de a nimici un adversar. E nevoie de un anumit caracter, de o structură psihică specială; trebuie mai întâi să ţi-o permită propria ta alcătuire sufletească, abia pe urmă intră în joc împrejurările din afară, care să facă posibilă, să condiţioneze crima.

Doctorul Petru Ceremuş asculta destul de atent. Răbdarea lui devenise proverbială şi-i atrăsese printre colegii răutăcioşi porecla nu tocmai meritată de „Hipopotamul”, însă pentru cei care îl cunoşteau bine, nu era în realitate decât aceeaşi înţeleaptă fobie a mişcărilor de prisos şi a agitaţiei inutile. Cum era foarte voinic şi rotunjor la faţă, inşii superficiali se grăbeau să lege aparenta lui lene de obezitate. Câţiva însă, care avuseseră ocazia şi timpul să-l cunoască mai îndeaproape, ştiau că doctorul Ceremuş izbuteşte să fie cât se poate de ager şi să uimească prin agilitate şi forţă, atunci când se ivea nevoia să manifeste atari însuşiri. Fusese în tinereţe luptător şi cucerise un campionat, iar într-o împrejurare pe care o s-o relatăm cu alt prilej, se descurcase onorabil faţă cu patru huligani porniţi pe fapte mari. Maiorul Sabin Langa era unul dintre puţinii care-l cunoşteau pe doctor aşa cum este. Erau prieteni încă din liceu şi colaboraseră în nenumărate cazuri, completându-se destul de armonios. Încrederea era reciprocă şi niciodată nu găsiseră vreun motiv să-şi ferească vreun gând unul de celălalt. Cazul Calomfir, care, de asemenea, constituie materia unei alte

istorisir J, îl „conduseră” împreună spre deznodământul pomenit mai adineaori, care pentru niciunul din ei nu era convingător. Aşa că Langa nu-i spunea nimic nou doctorului Ceremuş. Se statornicise însă între ei un tabiet al respectului, care îi obliga să se asculte, chiar dacă unul din ei s-ar fi apucat să recite poezii de amâudoi ştiute pe dinafară.

Numai când părea că Langa nu mai are nimic de adăugat, doctorul Ceremuş suspină:

— Uf, măi Sabi. Dacă s-ar institui un premiu pentru perseverenţă, de dragul perseverenţei, tu ai fi primul care să-l meriţi. Parcă presimt că n-o să-mi tihnească minunata cafea cu care o să ne trateze coana Lenuş. Nu înţeleg de ce tot umbli la fantezie. De ce n-o mai laşi să se repauzeze, măcar la vârsta asta, c-ai hărţuit-o destul. Ce rost mai are? înţeleg, metodele – cum le zici tu – clasice sunt seci, plicticoase, anoste, cam din şablon, dar dau rezultate. Ce mai tura-vura, atâta teorie? Practica decide. Omoară cine are interes să omoare. Caută-l pe individul care a avut un interes hotărâtor ca biata femeie să dispară şi-ai să pui mina pe criminal, dacă într-adevăr e o crimă la mijloc. Actul gratuit e un basm. La citit, merge. E chiar interesant. Dar în viaţă nu se întâmplă.

— Sigur. Actul gratuit, ca mobil al unei crime, nici prin minte nu mi-a trecut vreodată. Interesul însă e numai resortul ultim. Decisiv poate. Dar nu oricare are se declanşează. E nevoie de unul *anume*. Chiar şi aici unde interesul material o să fie destul de greu să-l dibuim, ar putea să apară *mai mulţi interesaţi*. Care din ei însă a fost aici? Dovedit. Demonstrat. Tu nu vezi cât de „curat” a acţionat individul? Până după autopsie nici măcar n-o să am vreo probă cât de cât evidentă. Într-un caz cum bănuiesc să fie acesta, metodele clasice, în logica lor şablonizată, abia mă-ncurcă. Nu-mi ajunge să descopăr ce interes avea cineva s-o ucidă şi dacă tocmai cel interesat a fost eventual pe-aici, trebuie să mi conving şi c-a fost capabil s-o facă. Degeaba. zici tu, dar o metodă nouă, care încă n-a dat rezultate, nu înseamnă neapărat că-i proastă.

Înaintea rezultatelor, contează principiul ei fundamental.

— Care în cazul metodei tale e niţeluş idealist. Cauzele tuturor acţiunilor omeneşti sunt nişte împrejurări şi imbolduri materiale şi nu structura sufletească.

— Cauzele sigur că nu, însă condiţia determinantă este această structura. Cu boabe de mazăre nu poţi împuşca iepuri.

— Ori cum îl suceşti şi-l răsuceşti, niţel fum idealist tot emană principiul tău fundamental.

— Asta susţine şi şeful. Măcar că sufletul însuşi nu-i decât un proces tot atât de material ca şi curgerea apei sau magnetismul Nu m-a ascultat însă niciodată până la capăt. După Calomfir, nu mi-a mai repartizat niciun caz mai acătării. Doar nişte găinării mărunte, pungăşii, huligani. Nu mai are încredere în mine. Numai din întâmplare m-ai găsit aici. Eram de serviciu, când s-a telefonat...

— De aceea nu ne-am mai întâlnit noi pe teren.

— De aceea.

— Şi ce-ai mai vrea să te ocupi *tu* de cazul ăsta 1

— Aş vrea, desigur. Sunt convins că l-aş rezolva. Sunt unele lucruri pe care le şi văd. Şi-s esenţiale. Numai că n-are să mi-l dea. Are să-l sperie raportul preliminar. Nu-l pot face decât pe ceea ce gândesc. Are să pretindă indicii palpabile. Iar indicii palpabile, vezi tu, nu se prea arată. O să-l trimită pe Georgescu. Are să muncească m.li oo mult, mai insistent, cu mai multă aplicaţie, are să găsească şi indicii palpabile şi suspecţi şi până la urmă şi pe autor.

— Lasă, nu mai vorbi aşa, Georgescu-i un anchetator serios. Că-i mai ambiţios decât alţii, nu-i strică. Dar prea multe indicii palpabile n-are să găsească nici el. Dacă nici *eu* n-am reuşit să-mi dau seama deocamdată *cum* a murit biata femeie şi-i într-adevăr vorba de o crimă, aşa cum susţii *tu*, atunci înseamnă c-avem de-a face cu un as. Individul a „lucrat” rapid, cu precizie şi...

— Cu mănuşi, spuse locotenentul major Domide, intrând din vestibul. Era foarte tânăr. Un chip copilăros, obraji rumeni, cu pielea netedă şi ochi senini, cu o expresie

de nedumerire sticlind în ei. îmbrăcat în „civil”, un costum de seară, ultimul răcnet al modei, cravată în dungă „curcubeu” şi batistă în buzunarul de la piept, locul lui ar fi fost mai curând la un bal decât într-o casă unde o femeie murise în condiţii suspecte. Ţinea cu penseta o mănuşă, la care se uita aproape intrigat:

— Aţi mai văzut pe undeva mănuşi ca asta r

Era o mănuşă de o formă neobişnuită. Părea să fi fost croită dintr-o singură bucată de piele gri, cu multă dibăcie. De la baza degetului mare, pornea o singură cusătură în zigzag, care urma marginea degetelor, până la vârful degetului mic. Încolo nu mai era nicio cusătură, nici la încheietură măcar. În loc de cataramă cu buton sau nasture, se strângea cu un şiret, tot de piele, cu ciucuri la capete, ca băierele unei pungi. Pe dosul palmei avea brodat din lână albă un urs polar.

— Extraordinar! exclamă doctorul Ceremuş. Nu mi-aş fi imaginat că şi un mănuşar poate avea veleităţi de artist. E-o piele rară, dacă nu unică. Ei, poftim! un indiciu palpabil…

— Stai! strigă Langa. Nu pune mina pe ea! O lua cu multă precauţie, ţinând-o tot cu penseta.

— Unde ai găsit-o? îl întrebă pe Dornide, parcă mirat, parcă aţâţat de ceva. Tot sucea şi răsucea mănuşa, uitându-se la ea foarte atent şi preocupat, de parcă ar fi vrut s-o înveţe pe dinafară, să-i reţină modelul, ca să-l poată reproduce pe urmă.

— În vestibul. Jos, după uşă, la intrare. Perechea nu i-am găsit-o. Am comparat-o cu mănuşile femeii. Sunt în buzunar la palton. Alea-s mai mici. Diferenţă de două numere, dacă nu trei.

— Amprentele?

— Nici de leac. Măcar că o piele cum e asta, fin lucrată, de crezi că-i dată cu lac şi n-are crăpături şi zbârcituri, măcar că nouă nu poate să fie – păstrează amprentele. Eu aşa aş zice, că domnul acela care a pierdut-o, când a plecat de-acasă a avut grijă să-şi perie bine mănuşile ori să şi le şteargă cu batista şi nici că şi le-a

scos pe urmă…

— Şi dacă nu-i *a domnului acela*? Dacă domnul acela nici nu există? Sau nici n-a trecut pe aici? spuse doctorul Ceremuş. Or fi găsit-o copiii pe drum, undeva, le-a plăcut – e nostimă – au adus-o acasă, o jucărie nouă şi neobişnuită.

— Ar fi amprentele copiilor, replică Dornide, privind cumva amuzat la doctorul Ceremuş, parc-ar fi vrut să-i explice un lucru atât de simplu încât nu merită nici măcar atâta efort. Vru să mai adauge ceva, dar Langa îl întrerupse:

— Sigur, sigur! Amprentele copiilor ar fi fost cu siguranţă… Dacă mănuşa s-ar fi nimerit cu totul întâmplător pe-aici sau ar fi găsit-o pe undeva şi ar fi adus-o ei aici. Şi-ar fi fost şi amprentele mamei. Sigur, sigur!

O neaşteptată surescitare îl cuprinse pe lângă. Continuă repede, subliniindu-şi cuvintele cu gesturi zvâcnite, retezate:

— Şi mănuşa nu s-ar fi aflat după uşă. *Ea* n-ar fi putut lăsa un lucru pe jos, unde nu-i era locul. *Prea sunt toate la locul lor în casa asta*. Ea însă *n-a mai avut când* să găsească mănuşa, iar copiii *n-au mai apucat*.

Privi încruntat la doctorul Ceremuş, acuxându-l parcă:

— Degeaba, zici tu. Domnul acela *totuşi exista*. Domnul acela *a fost aici*. A adus florile. Banii. *Domnul acela* a ucis-o pe Aurelia Leordeanu. Şi trebuie să-l găsesc. *Nu poate să-mi scape*.

Tăcu brusc. Părea uluit. O ciudată expresie calmă, senină îi răsări pe faţă.

— Se confirmă, şopti el, parcă mulţumit, parcă bucuros. Se apropie repede de doctorul Ceremuş şi-l zgâlţâi, strângându-l de braţ. Pricepi? Se confirmă. L-am dibuit. Şi-a luat toate măsurile. S-a pregătit exemplar. A „lucrat” ca un maestru, dar n-a reuşit să mă ducă. L-am dibuit şi am să-l găsesc. Când a venit aici şi a sunat la intrare, îşi fixase cu precizie scopul. Calculat totul. Şi n-a calculat prost. A evitat să lase amprente, de cafea nu s-a atins, mucul sau mucurile ţigărilor fumate le-a luat cu el.

Până şi scrumul l-a îndepărtat; poate l-a aruncat în chiuvetă. S-a gândic până şi la posibilitatea că şi-ar putea pierde o mănuşă. Ştia că rapiditatea de execuţie e condiţia reuşitei, iar, în grabă, poţi comite erori. Ştia dinainte că la plecare avea să se grăbească. Într-adevăr, la plecare se grăbea. S-a oprit cu urechea lipită la uşă şi a ascultat. Paşi, vorbe, nsete. A aşteptat. Ori cât ar fi de populat un bloc, se ivesc răstimpuri cinci scările rănim pustii. Niciodată însă nu poţi să ştii cât durează un astfel de răstimp. Şi-i neapărat nevoie să prinzi momentul, pentru ca nu poţi să ştii când se va ivi un altul. O ieşire precipitată, mănuşa s-agaţă de clanţă, o smuncitură, mănuşa cade. El însă nu are timp să se întoarcă după ea. Trebuie să plece fără să i le văzut. Lasă mănuşa fiindcă ştie că nu-s amprente pe ea. Avusese el grija de asta încă din momentul când pornise „la treabă”.

— S-ar zice că te bucuri, murmură doctorul Geremuş, privind în direcţia cadavrului.

Langa tresări, posomorându-se şi se întoarse şi el să privească la femeia care zăcea moartă pe podea. Apoi se aşează pe sofa istovit şi oarecum descumpănit.

— Da, ai dreptate. Aşa se întâmplă. Ne desprindem. Aşa ziceai parcă. În anumite împrejurări ne desprindem, ieşim dintre oameni, ne situăm în afară, la distanţă. îi gândnn ca pe nişte obiecte. Crezi că se poate altfel?

— Nu. Din păcate nu se poate. Sentimentele ne-ar tulbura prea mult. Am renunţat la multe îndeletniciri care te-ar îngreţoşa, dacă le-ai face cu sentimentele în stare trează.

Se aşează şi doctorul lângă locotenentul major. Îngândurat întrebă:

— Crezi c-ai să-l poţi găsi pe proprietarul acestei mănuşi?

— Altfel nu l-aş căuta. E unu! care ştie multe. Incontestabil, nu-i un ageamiu. De multe ori însă, tocmai un ageamiu te încurcă mai rău, fiindcă nu cunoaşte regulile jocului. *Acesta* le cunoaşte. Un lucru totuşi nu ştie: că tocmai precizia premeditată e unul din atuurile mele,

iar lui îi reduce din şanse. O să am de-a face cu mai puţini *probabili*.

Se întoarse spre Domide şi-l întrebă:

— Ia, spune, în laboratorul ăla al vostru s-ar putea stabili ce fel de ţigări fumează *persoana*, analizând resturile de scrum rămase acolo şi arătă în scrumieră.

— Eşti sigur că victima nu fuma? întrebă doctorul Ceremuş.

— Nu era fumătoare. În poşetă n-are nici ţigări, nici chibrituri, nici măcar firişoare scuturate de tutun. Scrumul ăsta este de la ţigara individului. Ia, zi, Domide, poate ieşi ceva din analiza aia?

— Vom încerca, dar nu garantez nimic. E şi scrum de la tutun şi de la hârtie şi numai zmangură, abia-l vezi şi apoi ţigările noastre n-au un amestec prea constant de tutunuri. Dacă avem noroc să fie din tutun cu arome… Aş putea să plec? Eu mi-am cam isprăvit treburile. Am luat toate probele câte trebuiau. Până pe la prânz aveţi şi fotografiile gata şi analizele. Nu-s aşa de multe.

— Bine, Domide. Vezi de ce ţi-am spus. Ne vedem pe la prânz.

— Să trăiţi! salută1 şi ieşi.

— Nici mănuşa, nici urmele alea de scrum nu cred să-ţi fie de vreun folos, spuse doctorul Ceremuş. Sunt gata să pariez că şi-a cumpărat anume pentru aseară altă marcă de ţigări decât obişnuieşte, iar cealaltă mănuşă pur şi simplu a aruncat-o.

— Aşa cred şi eu. Dacă n-ar fi procedat cum zici, n-ar fi omul meu. Mi-ar fi mult mai greu să-l găsesc. Aş putea să trec pe lângă el, fără să-l observ măcar. Aşa însă… mi se recomandă. În anumite momente *îi văd*. Judecând după mănuşă, n-are mâini prea mari. Nici miri. Dacă ar fi o proporţionalitate constantă între mâini şi trup… Dar nu-i.

În clipa aceea soneria zbârnâi strident.

— În fine, au venit s-o ia, oftă Langa.

S-auzi uşa de la intrare deschizându-se, apoi glasul sergentului major Dumitrescu, ajutorul lui Langa:

— Pe-aici. Uşurel, să nu mişcaţi ceva din loc.

Intrară doi inşi voinici, în halate albe, purtând o brancardă. îl salutară pe doctorul Ceremuş, ca pe o bună cunoştinţă, glumind.

— Ne scularăţi din somn, tovarăşe doctor şi ne puserăţi pe drumuri în toiul nopţii.

Doctorul ridică din umeri:

— N a-i vina mea. Serviciu-i serviciu.

Maiorul Langa privea din nou, cumva încordat, cum moarta este întinsă pe brancardă. Capul îi era şi acum înclinat pe umăr, cu faţa întoarsă puţin într-o parte, iar brancardierii încercară zadarnic să i-l îndrepte. Femeia avea un chip micuţ, cu trăsături delicate. Maiorul Langa n-avea să-i uite multă vreme.

Pe urmă moarta fu acoperită cu un cearşaf şi scoasă din casă.

— Era tânără. Tânără de tot, spuse doctorul Ceremuş.

— Da.

Şi rămaseră tăcuţi, copleşiţi.

III

IPOTEZA

— Ei, acum, hai să plecăm şi noi, spuse doctorul Ceremuş şi se ridică urnindu-se domol, poate ceva mai vioi decât îi sta în obicei.

— Mai stai, îl rugă maiorul Langa.

Doctorul se opri, răsucindu-se spre el:

— De ce? A mai rămas ceva nescormonit? Credeam că ai fotografiat până şi căpăcelele tuburilor de pasta de dinţi. Ziceam că de-aici ne vom îndrepta direct spre domiciliul criminalului.

Langa şedea rezemat de spătar, cu mâinile căzute pe lângă trup, cu pleoapele lăsate, într-o atitudine de toropeală.

— Ai adormit? îi întrebă doctorul Cereniuş.

— Nu. Aşteptam să mă-ntrebi ce parfum folosea victima şi mă gândeam oare să-ţi destăinuiesc sau ba acest detaliu.

— A, nu. Aşa ceva nu puteam să te întreb. Am un bun

obicei, să nu mă repet.

— Obiceiurile pot îi călcate din când în când. Evităm monotonia vieţii. Tu ziceai parcă aşa? Sau nu?

— Din când în când mă las strâns cu uşa… şi doctorul Ceremuş se întoarse din drum şi se aşează lângă Langa. Îşi aprinse ţigara şi-l îmbie şi pe prietenul său. Apoi mai adăugă:

— Hai, clăi drumul. Sunt gata să te ascult. Chiar de m-aş duce acasă, de dormit tot n-am să pot dormi.

— Aş fi vrut, spuse Langa, tărăgănând vorbele, să încerc o reconstituire. Cam ce a putut să se întâmple aici, între ceasurile 17 şi 19. Nu ştiu dacă ai răbdare pentru aşa ceva.

— Pentru un mic roman poliţist am întotdeauna răbdare, dacă am şi timp. Iar timp… acum… De ce tocmai între orele 17 şi 19?

— La orele 17, nu mai târziu, eventual cu câteva minute, un sfert de ceas mai devreme, Aurelia Leordeanu (pe numele de fată Cernat) soseşte acasă de la lucru.

— Unde lucra?

— Ţ esătoare la „Dezrobirea”.

— Ieşirea clin schimb?

— M-am interesat, i ura ei a ieşit la orele 13. I n siert de ceas, douăzeci de minute pentru ca să se spele şi să se schimbe. Încă cinci minute drumul până la troleibuz. 20 ele minute cu troleibuzul până la Universitate, unde-l schimbă. 5 minute în staţie. Încă 20 – 25 minute drumul până la staţia din apropiere. Coboară în jur de orele 16 şi 13 minute. Să zicem şi douăzeci. O jumătate de ceas, patruzeci de minute cumpărături la Comaliment şi tranzelarie. Sunt aproape. Cel mai târziu la orele 17 era acasă.

— Dacă a mai întârziat prin oraş? Nu-i absolut obligatoriu să îi făcut cumpărăturile la Comalimentul clin cartier.

— Am să verific. N-a aruncat bonurile. Le ţinea pentru carnetul ei de cheltuieli. Era extrem de chibzuită. Practic însă nu are importanţă unde a făcut cumpărăturile.

E necesar doar pentru stabilirea unor amănunte, în oraş nu putea să intime. Trebuia să gătească şi pentru a doua zi, ca de obicei, în orice sâmbătă. Trebuia să-şi aştepte copiii de la grădiniţă. Ştia că educatoarea îi aduce cam pe la 19, 30. Într-adevăr, educatoarea a sunat la această oră, dar n-a răspuns nimeni. A insistat. Uşa tot nu s-a deschis A sunat arunci la vecini, alături, şi le-a lăsat în grijă copiii. Deci crima a fost comisă între orele 17 şi 19, 30.

— Când a fost anunţată miliţia?

La orele 22.

— Aşadar, ultimul termen, de astă dată sigur, ar fi orele 22. Poate că la 19, 30, când a sunat educatoarea, ea nu venise încă acasă. Femeie tânără, părăsită de soţ, poate avea un prieten. O scurtă plimbare, cumpărăturile, un pretext practic, o bere la un bufet, o mică discuţie amabila, puţină distracţie, puţină uitare, puţină îndepărtare de grijile zilnice nu strică într-o sâmbătă după amiază.

— În cazul de faţă, într-adevăr n-ar fi stricat. Ar fi salvat-o de la moarte. Cât ar fi de tânără, o marnă cu doi copii mici. pe care trebuie să-i aştepte, să le gătească, să le spele schimburile, nu întârzie sâmbătă după masă prin oraş. Chiar dacă am admite supoziţia ta, că se întoarce acasă după orele 19, 30, după ce trecuse educatoarea şi lăsase copiii la vecini, primul lucru ar fi fost să-şi ia copiii acasă. Faţă de copii n-ar fi ucis-o. N-ar fi riscat. Ar fi trebuit să-i omoare şi pe ei. Femeia era acasă pe la erele 17, când a sunat *el*.

— Chiar aşa? la orele 17? *Ala* a venit cu ceasul în nuna?

— Nu chiar aşa. Între sosirea acasă şi venirea lui a trecut un interval de timp, dar nu mare. Femeia s-a descălţat, şi-a pus papucii, nici nu s-a mai schimbat, ci a îmbrăcat peste rochie un halat uşor de casă. Se grăbea. Sacoşa nici n-a deşertat-o, ca să aşeze lucrurile cumpărate la locul lor, deşi era foarte ordonată. A scos numai carnea şi a tăiat-o bucăţele, pentru tocăniţă. A mărunţit ceapa, a dat drumul la gaz şi a pus-o la prăjit.

— Mai ardea gazul când aţi ajuns voi aici?

— Nu. L-a stins când a venit *el*. Ceapa din tigaie nu apucase nici să se călească măcar, când a sunat el. Ea l-a primit, l-a poftit în această cameră, denumită de constructori sufragerie şi folosită de locatari drept cameră da zi şi de noapte. Între timp, s-a repezit şi a oprit gazul. Au stat de vorba *cât* au stat, apoi femeia s-a dus iarăşi la bucătărie şi a făcut *două cafele*. Se grăbea şi acum. *Nu se aşteptase* la această vizită. În niciun caz *acum*. Nu te apuci de gătit, când aştepţi să-ţi vină cineva în vizită… Uită-te puţin în jurul tău. Priveşte la această vitrină. Novează-ţi aspectul camerei. Ordine, curăţenie, niciun fir de praf nicăieri, nicio cută pe învelitoarea recamierului, nicio pată pe geam. Uite cum arată parchetul! Oglindă! Aşa-i şi-n bucătărie şi-n odaia copiilor. Îţi dai seama ce-nseamnă această curăţenie şi ordine într-o casă cu doi copii mici? Ei, făcând cafeaua, a lăsat descoperită pe masă o cutie cu zahăr, a lăsat descoperit pe masă borcanul în care ţinea cafeaua. A scăpat linguriţa cu care amestecase cafeaua şi n-a mai ridicat-o de jos, *se grăbea*. A vărsat zahăr pe masă şi calea pe sobă. îi tremura mâna. Se grăbea şi era nervoasă, agitată, poate *tulburată*. Aşadar, *nu se aştepta* la această vizită. Cine putea *s-o emoţioneze* atât de mult prin venirea lui?

— Să fi trecut Robert ăla pe aici?

— Exclus nu-i. Venirea lui ar fi putut s-o surprindă şi s-o tulbure. Ori cine ar fi însă *el*, sunt sigur că victima îl cunoştea. Nu te aşezi la cafea cu un om care îţi este cu totul străin. Şi nu erau relaţii de simplă cunoştinţă: bună ziua, bună ziua, şi-atât. Erau relaţii de un anume fel. Nu putem şti dacă victima a fost bucuroasa sau nu de această vizită. Doar că i-a provocat o stare de mare agitaţie. Vizita *a surprins-o* pe Aurelia Leordeanu. A surprins-o *peste măsură*. Dacă presupunerea mea se confirmă, cercul ucigaşilor posibili e destul de restrâns.

— Care presupunere?

— Surprinderea, nervozitatea, starea de mare agitaţie a victimei.

— Cum să se confirme?

— Păi, stările de iritare, de enervare, în general stările emoţionale care solicită nervii până dincolo de normal, produc modificări specifice în chimia organismului, Crezi că n-ar putea fi constatate?

— Pot, desigur, dar nu sunt concludente în mod absolut. Indicii de mâna a doua, care, în mod obişnuit, nici nu sunt luate în considerare. Gradul de tensiune nervoasă e în corelaţie directă nu numai cu împrejurarea care o provoacă, ci şi cu structura psihofizică, biologică şi fiziologică a organismului. Îşi bolile provoacă modificări în chimia organismului. Dacă ţii însă, am să încerc mâine la autopsie să verific. Am să vorbesc şi la laborator pentru nişte analize, deşi nu văd mari şanse.

— Dar că era sau nu sănătoasă, că suferea sau nu de boli care să provoace tremuratul mâinilor?

— Asta se poate întrucâtva.

— Mi-ajunge.

— Bine, spune mai departe.

— Vine cu cafeaua. Asasinul şade pe acest scaun. Ea pune ceştile pe masă, pe urmă se aşază pe scaunul pe care şezi tu. Discuţia continuă. Nu ştiu *despre ce* au discutat. O s-o ştiu abia după ce-o să-l găsim pe *el*. Presupun însă că a fost un lucru *foarte important* pentru amândoi. O probează nervozitatea ei şi banii aceştia de pe masă. El voia *să cumpere* ceva, să obţină un lucru la care ţinea mult. Iar ea n-a fost de-acord să vândă *acel lucru*. N-a fost de-acord să i-l cedeze. Dacă am *şti* despre ce lucru anume a fost vorba, cercul ucigaşilor posibili s-ar restrânge şi mai mult.

— Da. Banii lăsaţi de făptaş ar demonstra oarecum că nu jaful a fost mobilul crimei.

— N-avea ce să litre de la Aurelia Leordeanu.

— Dar banii sunt aici. Nu ştim ai cui sunt.

— Ai *lui*.

— Poate că *ea* avea interes să-l cumpere pe el. Nu-i avea decât pe ăştia, iar el voia mai mult. A încercat s-o intimideze şi a omorât-o. Văzând-o moartă, s-a speriat şi a fugit uitând de pradă.

— Banii nu erau ai femeii. g*

— N-ai de unde s-o ştii.

— J i-am spus că m-am uitat în libretul ei de economii. Un duplicat emis acum doi ani. Soldul ei nu depăşeşte niciodată cinci mii de lei. O să caut fişa la agenţie şi am să văd dacă a avut vreodată sume mai mari, deşi sunt convins că n-a avut. A fost o femeie foarte chibzuită. Dintr-un salariu nu cine ştie ce mare, cu doi copii în grija ei, izbutea să economisească. Nu prea mult, dar consecvent. Carnetul ei de economii este edificator. Comparat cu libretul CEC, îi defineşte preocupările gospodăreşti cuminţi, realiste, solid chibzuite. Tot ce-a cumpărat e trecut în carnet. În iulie maşina de spălat. În iulie a scos de la CEC 1 700 lei. În august a plecat la mare cu copiii. Atunci a scos 500. Avea probabil şi banii de concediu. În decembrie 2000. Cheltuieli de sărbători. Un mantou, paltonaşe şi ghete pentru copii şi aşa mai departe. A, ia stai puţin! Şoşonii cei noi nu figurează în carnet.

— Care şoşoni noi?

— Sunt două perechi în vestibul. Una veche, uzată, pe care-i purta probabil când mergea la piaţă sau după cumpărături prin apropiere şi o pereche nouă, nouţă.

— I-o fi cumpărat probabil azi.

— Poate… Hm! Să-i fi adus cadou individul?

— Posibil. O femeie singură, sau, mă rog, în perspectivă de a divorţa, încă foarte tânără, frumuşică, îi atrage pe bărbaţi, iar pentru unii dintre ei, florile, cadourile, banii constituie mijloace clasice de seducţie sau măcar de câştigare a bunăvoinţei.

— S-ar putea să ai dreptate. În orice caz, banii erau *ai lui*. I-a oferit, *cerând ceva în schimb*. Putem să presupunem că-i cerea chiar *ceva mai mult* decât bunăvoinţa. Chiar şi pentru asta însă, zece mii e-o sumă exagerată. Un cadou, fie şoşonii, fie altceva, bunăoară flori, ciorapi, parfum, fie, dar bani şi încă aşa de mulţi dintr-odată?

— Dacă-i vorba de-o pasiune, nicio sumă nu-i exagerată. Ar fi încă o explicaţie posibilă a enervării pe care o cuprinsese pe femeie. El i-a oferit bani pentru un

lucru care de obicei se obţine prin dragoste. Ea a fost indignată, revoltată.

— Şi indignată, revoltată, se repede să facă două cafele. Pentru împăcare, poate…

— Da. Ai dreptate. E caraghios. Degeaba încerc. N-am talent de detectiv.

Langa se ridică brusc şi ieşi în vestibul. Se întoarse curând:

— Şoşonii nu i-a adus el. Au fost purtaţi, măcar *o dată*. Sânurile sunt perfecte, nicăieri nu sunt tocite, dar printre ele sunt urme de nisip, noroi. Numai banii *i-a adus* el.

— Înseamnă că Robert n-ar mai intra în cercul suspecţilor. El doar divorţează. Pasiunea-i exclusă.

— Pasiunea poate, dar nu numai pentru pasiuni se plăteşte.

— Uite cum zece mii de lei încurcă o ipoteză, care aluneca aşa de frumos, ca sania pe-o zăpadă bine bătută.

— Încurcă, dar nu prea mult. O să aflăm şi subiectul discuţiei care a premers crima. Ceea ce putem deduce o demonstrează suma şi pe urmă cafelele nebăute, că ucigaşul şi-a pierdut repede răbdarea. Pe urmă a ieşit repede în vestibul, şi-a îmbrăcat paltonul. A pândit momentul când nu era nimeni pe scări, ieşind grăbit, a pierdut mănuşa. Nu s-a întors după ea. Trebuia să se grăbească. Avea tot interesul să iasă neobservat. A şi reuşit probabil.

— Probabil?

— N-am avut când să vorbesc cu vecinii. Poate, totuşi, cineva să-l fi văzut. Dacă-i Robert, l-o fi recunoscut, dacă-i vreun *adorator*, de asemeni este posibil să fie cunoscut, dacă-i un necunoscut pentru vecini, abia s-ar fi uitat mai atent la el. Câteva semnalmente, chiar mai puţin precise, tot ar fi ceva.

— Aşa cum povesteşti tu, Sabi, îţi vine doar să întinzi mina şi să-l iei de guler. Noi încă nici n-am stabilit *cum* a murit biata femeie şi *din ce cauză*, iar tu ai şi dibuit un ucigaş inteligent şi abil, care nu lasă urme palpabile,

numai un fel de aer al crimei. Mai că-l văd şi eu cum se mişcă, diavolul, pe-aici prin casă, cum stă cu urechea lipită de uşă şi furişându-se afară, la momentul potrivit, scapă mănuşa şi o lasă acolo, surâzând diabolic la ghidul încurcăturii în care-i aruncă pe anchetatori. Confabulezi excelent. Dar dacă şi raportul tău o să sune aşa, teamă mi-i că n-ai să descoperi tu pe asasin, ci Georgescu. La ce ai nevoie de atâtea istorii şi potriveli?

— Trebuie să *văd*.

— Ce să vezi?

— Mişcarea, sensul. Trebuie să aflu *de ce* şi *cum* a io. şi ucisă Aurelia Leordeanu. După aceea o să-mi fie mai uşor să-l aflu pe cel care putea s-o ucidă.

IV

MUNCĂ MĂRUNTA

Duminică după amiază, în timp ce lucra la raportul preliminar, maiorul Langa fu chemat la telefon de doctorul Ceremuş, care-l invita insistent la el acasă, la o cafea „mirodolantă”, promiţându-i o surpriză nemaipomenită, care „absolut sigur avea să-l facă *ţtiţ*” Amănunte nu voise să-i dea de niciun fel, îl asigură doar că avea să-l intereseze „colosal” şi-i destăinui că şi pentru el, străvechi medic legist, era cea mai fantastică surpriză din întreaga lui carieră.

Cu toate că Langa cunoştea apucăturile şi predispoziţiile teatrale ale prietenului său, nu „mirosi” că ar fi vreo legătură între surpriza promisă acum cu lux de superlative şi o alta convorbire telefonică de la zece dimineaţa, când doctorul Ceremuş confirmase scurt „e crimă, ai ghicit”, refuzând amănunte piuă nu termină autopsia, explicând după multe insistenţe: „nu-mi pot da seama, deocamdată, cu ce mijloace a fost comisă şi-l consolase; ca să-ţi începi cercetările, îţi ajunge şi atât”.

De aceea, nici nu se grăbi la întâlnire. Mai zăbovi vreun ceas ca să-şi încheie lucrarea. „A pus iar la cale vreo glumă de-a lui” îşi spuse, socotind totuşi că la urma urmei câteva momente de destindere, după o zi încordată, n-aveau să-i strice, ba îi puteau fi de folos, limpezindu-l

pentru lucrul lui de a doua zi. „Păcat de noi că îmbătrânim”, mai gândi şi se întrebă: „Oare ce-o mai îi născocit nebunul ăsta?”

În cursul dimineţii, după un somn de numai trei ceasuri, Lângă lucrase mult. Muncă măruntă, dibuită. Ştia că-i tot atât de necesară cât şi marile idei. Se obişnuise s-o facă cu răbdare şi destulă cheltuire de nervi. îi căutase în în pe vecini, ca să-şi facă o idee despre firea şi viaţa Aureliei Leordeanu. Acum, în timp ce sistematiza materialul. Încerca un simţământ de satisfacţie, constatând că impresiile lui prime se adevereau încetul cu încetul.

A sunat de prima dată la doamna Stamatescu. vecina care îi luase în grilă pe copii şi care aseară la zece, bănuind că nu-i lucru curat, anunţase miliţia. Încercase şi aseară să stea de vorbă cu ea, dar fusese prea înspăimântată pentru ca să se poată alege din sporovăială ei incoherentă altceva decât repetatele vaiete şi exclamaţii de durere. Era o femeie de vreo şaizeci şi cinci de ani, văduvă de mai mult timp. vorbăreaţă, ca toate femeile obligate să stea singure cea mai mare parte a zilei. Locuia aici de cinci ani, de când se construise blocul. împreună cu fiica sa şi ginere-său. N-avea de ce să se plângă, „tinerii” o respectau şi adevăratul „şef al familiei” tot dânsa era, numai o nemulţumire avea. nu-i plăcea ei acest gen de familii moderne, fără copii, iar dacă domnul maior încă nu ştia, să afle de la ea. că exista şi un instinct bunicesc, întocmai ca şi cel matern. Se legase de băieţaşii doamnei Leordeanu şi de nenumărate ori îi avusese în grija ei. îi cunoştea pe toţi vecinii şi n-avea niciun motiv să nu spună tot ce ştie. Robert Leordeanu se încurcase cu una înaltă, cu picioare subţiri, cu părul „ca o claie”, brunetă ca un fund de ceaun, cu rochia scurta deasupra de genunchi, altfel frumoasă, dată dracului. Doamna Stamatescu ştia „precis” că Robert ceruse divorţ, că Aurelia „sărmana de ea” nu se învoia, aştepta „să-i treacă dumnealui căldurile”, se mai întâmplase şi altă dată, că biata soţie răbdase multe, fiindcă avea copiii şi nu voia să-i lase fără tată.

Despre Robert ea nu putea spune că-i „băiat rău”, e şi frumuşel, foarte politicos şi îndatoritor, pare un tânăr cultivat şi după cum se îmbracă şi se poartă, nu-i lipsit de gust, atât doar că-i muieratic, „chiar exagerat”. Doamna Stamatescu socotea că toţi bărbaţii sunt aşa şi „n-ai ce-i face”, în mod normal însă se mai feresc, nu se dau în spectacol, îşi respectă familia şi caută să evite scandalul şi bârfa, „că la toţi li-e dragă liniştea căminului”, dar Ro bert „se aprinde ca un student” şi nu mai vrea să ştie de nimic. Mai plecase el de-acasă şi locuise cu una şi cu alta circ o lună-două, se întorsese însă de „parcă ar fi fost numai într-o deplasare de serviciu”. Acum însă-i plecat de aproape un an, „adică nu tocmai, mai exact vorbind, de vreo şapte-opt luni”, că a fost la o chermeză, unde a dat de *aia* şi s-a lipit de ea”.

Langa a ascultat-o cu răbdare pe doamna Stamatescu, aproape un ceas. Când ea a obosit, a întrebat-o respectuos dacă ştie la ce oră venise acasă Aurelia Leordeanu aseară. „Precis nu ştia, ea dacă nu ştie ceva nu spune, a fost profesoară de fizico-chiniâce, ştie ce preţ are „adevărul şi exactitatea” şi ce spune ea „poate să şi jure”, nu, precis nu ştie la ce oră venise „biata fată” acasă, dar de obicei venea cam pe la patru, patru jumate. Asta era ora ei. N-o fi fost cumva la vreun spectacol? „A, nu, în niciun caz”. Când mergea la spectacol, destul de rar „nu prea-i ardea ei de distracţie”, lăsa copiii la dânsa, că „aşa se ajuta vecinii între ei” sau o ruga să-i primească pe copii când sunt aduşi de la grădiniţă. De aceea şi sunase educatoarea „direct la dânsa, că ştia”, Lângă a mai întrebat-o dacă nu ştie, sau dacă nu bănuieşte cumva ca Aurelia Leordeanu să fi avut vreun prieten, acum când de aproape un an fusese părăsită de bărbat, ca de obicei orice femeie tânără, când rămâne singură. Doamna Stamatescu a protestat, fiind gata „să bage mâna-n foc”. Aurelia era o fată serioasă. Sigur, în situaţia ei, n-ar fi fost un mare păcat

„Să se mai distreze niţeluş”, ba „n-ar fi fost de loc păcat şi nimeni n-ar fi putut-o acuza”, fiindcă era foarte

tânără, dar „ea nu, că era serioasă şi-l iubea pe Robert, care nici nu merita aşa «dragoste devotată»”, fiindcă ea nu era „din alea care iubesc pe unul şi dacă nu-s luate în seamă sau sunt părăsite, îşi fac de cap cu cine se nimereşte”. Pe urmă, gândindu-se puţin, doamna Stamatescu a adăugat ca, desigur „exact absolut” nu putea să ştie, că orice familie îşi are şi „unele secrete ale ei”, dar că personal n-ar crede că Aurelia ar fi avut „pe cineva”. Ea „personal” era de părere că trebuie să ai încredere în om, „dacă merită”. Langa a mai întrebat-o dacă nu cumva Aurelia Leordeanu suferea de vreo boală cronică. Doamna Stamatescu nu ştia de nicio boală. Aurelia era sănătoasă ca un „măr” şi aşa „puţintică şi delicată” cum arăta, era robustă şi muncea mult şi era foarte rezistentă. Că până fusese fată, făcuse sport, că „prin sport doar îi cunoscuse pe Robert, că afurisitul are o adevărată slăbiciune pentru fete sportive”. Langa o mai întrebă ce părere are, suferea mult Aurelia din pricina lui Robert. „Te cred, că suferea”, a răspuns doamna Stamatescu, „aşa li se întâmplă tuturor femeilor, care-şi iau bărbaţi frumoşi şi fluşturateci, plătesc fericirea, şi aia puţină, cu suferinţă, care poate să ţină şi toată viaţa”.

— Credeţi, a mai întrebat-o el, că ar fi fost în stare să se sinucidă din cauza asta? Doamna Stamatescu a fost revoltată şi a declarat cu hotărâre: „Aurelia, niciodată!” Langa a crezut-o, fiindcă fusese cel mai scurt răspuns şi cu totul lipsit de comentarii. Pe urmă a întrebat-o când l-a văzut ultima dată pe Robert. Doamna Stamatescu a fost atât de surprinsă, încât nu a reuşit să răspundă imediat. Langa, imaginându-şi că femeia nu-l înţelesese, a repetat întrebarea, completând-o: dacă nu cumva l-a văzut ieri după amiază prin apropiere. Doamna Stamatescu a pălit şi cu ochii căscaţi de groază a clătinat din cap. Nu-l văzuse. Apoi a murmurat: „Credeţi că Robert?… Nu se poate”. „Nu cred nimic, i-a răspuns Langa, dar niciodată nu ştim ce se poate şi ce nu”. A rugat-o apoi să nu discute cu nimeni despre treburile acestea, măcar cât timp durează cercetările. Orice imprudenţă din partea ei ar putea dăuna.

Nu se ştie ce s-a întâmplat. Poate-i o crimă la mijloc şi dacă este, pălăvrăgelile, comentariile nedorite ar putea să-l ajute pe criminal să-şi asigure retragerea. Doamna Stamatescu, aflată încă sub efectul spaimei, a început să plângă, suspinând: „Biata de ea, micuţa mea vecină, scumpa de ea”.

Langa era convins de pe acum că doamna Stamatescu n-avea să reziste tentaţiei de a stârni discuţii şi comentarii printre vecini şi anume insistase asupra necesităţii păstrării secretului, în speranţa că s-ar putea ivi astfel noi martori, nes contaţi şi noi indicii, care să poată folosi. Speranţa lui se împlini, însă ceva mai târziu uecât se aşteptase.

Langa a mai întrebat dacă ieri seara, între ceasurile cinci şi şapte, n-a văzut persoane străine de bloc urcând sau coborând pe scări. Doamna Stamatescu nu văzuse asemenea persoane, n-ar fi avut cum să le vadă fiindcă între aceste ore ea nu ieşise din casă, ascultase la radio un concert de muzică preclasică, „slăbiciune scuzabilă la o bătrână intelectuală”. Langa a mai întrebat-o, dacă nu cunoaşte cumva rude apropiate ale Aureliei, prietene, în fine, oameni cu care ea să fi fost în relaţii mai strânse. Doamna Stamatescu nu cunoştea pe rudele Aureliei şi nici alte relaţii ale ei. Fata avea o fire retrasă, după cum mai spusese şi adineauri. Probabil şi asta ar fi o explicaţie, Aurelia, măritându-se cu un bărbat din alt mediu, vechile ei relaţii s-or fi destrămat, nefiind pe placul „lui”, iar altele noi nu s-au înfiripat.

Doamna Sârbu care, împreună cu soţul şi cu băiatul ei de zece ani, locuia alături de doamna Stamatescu, ştia puţine lucruri despre Aurelia Leordeanu şi poate tocmai de aceea, s-a dovedit mult mai vorbăreaţă. Dânsa nu ştia cum trăiseră Aurelia şi cu domnul Robert, dar chiar dacă s-or fi luat din dragoste când s-au luat, nu se potriveau „cine ştie ce”. Nu că ea n-ar fi fost frumoasă, a fost desigur şi-o fi avut şi alte calităţi, dânsa nu ştia, că nu fuseseră „intime”, ci doar aşa „din vedere” ca între vecini, totuşi el era „de familie”, ceva boieri, după cum auzise dânsa, iar ea,

oricum, era „foarte simplă, fără şcoală şi desigur, creştere, cum s-a întâmplat”. Desigur, ea n-a auzit nici de certuri, nici de altceva, poate într-adevăr să nu fi fost neînţelegeri, dar ea care cunoaşte viaţa, fiindcă văzuse multe şi nu se mai mira de nimic, nu credea. Aurelia era o femeie închisă, tăcută, poate mândră că are soţ cu diplome, că şi putea să fie, să ai diplome şi să fii cineva nu-i „de colea”, că el e „bărbat bine” şi „foarte sociabil”. Oricum, un motiv a avut el, dacă a lăsat-o, dânsa nu ştia „motivul”, „lumea vorbeşte fel de fel”, dar dânsa nu ştia şi ce nu ştia nu putea să spună.

Langa n-a întrerupt-o. Cunoştea bine genul acesta de martori. De cele mai multe ori, să-i asculţi însemna să-ţi pierzi vremea. Uneori însă, în flecăreala lor abundentă se putea strecura şi câte un amănunt preţios. Şi de aceea, Lângă nici nu pusese multe întrebări. A lăsat-o să vorbească în voia ei.

În schimb, domnul Sârbu, montor la fabrica „Autobuzul”, poate tocmai de aceea având deprinderea preciziei şi probabil o înrădăcinată fobie a prisosurilor inutile în orice lucru, a retezat însufleţirea soţiei sale spunând că într-adevăr, aşa s-ar cuveni, omul să nu spună ceea ce nu ştie, fiindcă el presupune că pe tovarăşul maior nu l’interesează aceste nimicuri şi n-ar strica să se „limiteze” la fapte, dacă ştie ceva. Doamna Sârbu a roşit şi a început să tremure. În decurs de un minut a deschis gura de mai multe ori, pregătindu-se să riposteze, dar de fiecare dată a renunţat, înghiţind în sec.

Langa a înţeles că femeia-i indignată, că numai prezenţa lui o împiedică să înceapă cearta cu soţul. Ca să-i dea timp să-şi domolească nervii, i s-a adresat domnului Sârbu, întrebându-l dacă-l cunoaşte pe Robert şi dacă nu ştie cumva unde locuieşte acum sau măcar unde lucrează. Domnul Sârbu nu ştia nimic despre Robert şi nici nu-l interesa. Langa şi-a permis să presupună că probabil domnul Sârbu are o părere a sa despre Robert. „Bineînţeles, a răspuns domnul Sârbu, orice om are păreri şi are acest drept, dar părerile nu sunt fapte. Langa a

insistat, spunând că nici părerile nu apar din senin, se leagă şi ele de anumite Lapte. Bineînţeles, a convenit domnul Sârbu, dar se leagă mai mult de persoanele care îşi fac părerile decât de faptele respective. Scurt pe doi, el nu ştia mai nimic despre familia asta, care nu prea întreţinea relaţii cu vecinii. Iar dacă aveau vreun preţ părerile lui, Robert, sclivisit, parfumat mai mult decât se cade unui bărbat să-şi permită, i se părea un om neserios, iar biata Aurelia, pe care o vedea numai cu copiii sau cărând sacoşa de ia piaţă, i se părea că a fost o femeie de treabă.

Langa a mai aflat ca în ajun, cam pe la patru şi jumătate, când cobora din troleibuz, Sârbu o zărise pe Aurelia Leordeanu ieşind de la „Franzelărie” şi intrând la „Cornaliment”. Langa s-a interesat dacă vorbise cumva cu ea.

Nu vorbise, nici n-o salutase măcar, fiindcă era prea departe şi că nu-l văzuse. Langa insistă; era sigur că domnul Sârbu o văzuse într-adevăr pe Aurelia Leordeanu şi dacă într-adevăr pe la patru şi jumătate? Absolut sigur, era Aurelia, domnul Sârbu nu se putea înşela asupra acestui fapt, nu-i însă absolut sigur dacă era patru şi jumătate, patru şi douăzeci şi cinci ori treizeci şi cinci, el nu se uită la ceas când întâlneşte un cunoscut, ca să-şi noteze „ora exactă”, dar cam pe la această oră soseşte el acasă în fiecare zi.

Doamna Sârbu, care-şi regăsise piuitul, a precizat domnul Sârbu sosise acasă „exact” la cinci fără zece minute. Da, a încuviinţat domnul Sârbu, fiindcă mai zăbovise la o ţuică, vizavi la bufet, cu nişte amici. Sâmbăta, nu-i o crimă să bei o ţuică şi să mai schimbi o vorbă cu amicii.

Nici doamna şi nici domnul Sârbu nu zăriseră niciun om străin urcând sau coborând pe scările blocului. Cam pe la cinci se aşezaseră la masă, iar la şase dăduseră drumul la televizor.

Pentru Langa devenise limpede că *individul* găsise uşor momentele să treacă neobservat atât la venire cât şi

la plecare. În acest răstimp de o oră şi jumătate – două ore, de regulă, oamenii nu prea ies din casă. E ultima zi a săptămânii, un răgaz de destindere, o carte, un ziar, un spectacol la televizor, un concert la radio, baia săptămânală vizitele încep mai târziu, după ce oamenii şi-au mai scuturat din oboseala unei săptămâni de lucru. Iar *el* cunoştea bine acest program casnic al blocului şi mai ales *cunoştea* programul Aureliei, ştia precis că are s-o găsească singura, ca numai din pură întâmplare s-ar fi putut nimeri vreo vecină la ea în vizită, întâmplare foarte puţin probabilă sâmbătă după-amiază pe la ceaşurile cinci. Însemna că individul, într-un fel sau altul era în anumite relaţii cu Aurelia, relaţii care i-au permis să aleagă atât de bine momentul cel mai potrivit pentru realizarea scopului său. Iar dacă era adevărat că Aurelia Leordeanu a fost o fire retrasă şi că n-a avut decât foarte puţine relaţii, printre acei oameni puţini care puteau să vină la ea, n-avea să fie aşa de complicat să-l găsească pe cel care fusese *aici* sâmbătă după amiază între cinci şi şapte-jumătate.

Maiorul Langa a ajuns la locuinţa tovarăşului Tomescu, şeful serviciului personal la ţesătoria „Dezrobirea”, cam pe la orele 11, după ce cu mare greutate îi descoperise adresa, descusându-l pe portar. S-a anunţat telefonic şi a obţinut după îndelungi insistenţe permisiunea să-l deranjeze, „tocmai duminică dimineaţa, când oamenii serioşi mai stau pe acasă şi se cultivă cum pot”. Nu s-a mirat că tovarăşul Tomescu, bărbat între două vârste, l-a primit morocănos, sfredelindu-l cu nişte priviri bănuitoare, mi) de printre gene, încă din vestibul a dorit să afle cu cine „are plăcutul prilej” şi dacă musafirul care-i „face onoarea” are cumva „niscaiva legitimaţii”. Langa era destul de obosit la ora aceea dar într-o dispoziţie bună, fiindcă i se părea că până atunci nu-şi pierduse vremea şi că avea suficient material pentru raport, care să-l determine pe şef să-i lase lui acest caz. Şi-a îngăduit de aceea, să se simtă niţeluş amuzat de „vigilenţa” tovarăşului Tomescu, căruia uniforma lui nu-i inspira suficientă încredere, l-a întins legitimaţia şi a aşteptat

răbdător, politicos, s-o citească atent, de mai multe ori, mai curând dintr-o simplă deformaţie profe – sională, decât dintr-o exagerată curiozitate.

— Aşadar, tovarăşul maior Langa S. Sabin. Poftiţi pe aici.

Au pătruns într-o încăpere, care părea supraîncărcată, din pricina unei biblioteci imense, întinsă de-a lungul a trei pereţi şi a unei mese de scris uriaşe, din lemn de stejar, care abia mai încăpea în spaţiul rămas liber. „Cum o fi vârât-o aici? s-a întrebat Langa. Numai demontată”.

Tovarăşul Tomescu l-a invitat să ia loc, indicându-i grav un scaun în faţa biroului, iar dânsul s-a aşezat pe celălalt, după birou, probabil dintr-o obişnuinţă profesională. Aranjându-şi apoi o atitudine înţepată şi plină de importanţă, a declarat că stă la dispoziţia tovarăşului maior.

Presimţirea lui Langa, că de la Tomescu n-avea să afle cine ştie ce lucru, părea să se adeverească mai repede decât se aşteptase. L-a întrebat, politicos, dacă poate să-i dea unele informaţii cu privire la una dintre salariatele întreprinderii. Tomescu, mârâind puţin, i-a răspuns că dosarele lor „sunt în cea mai perfecta ordine”. Întrebat ce poate spune despre Aurelia Leordeanu, s-a arătat de-a dreptul surprins, fiindcă nimeni nu-i poate pretinde „să cunoască personal” pe fiecare din cei trei mii de salariaţi ai uzinei. Mâine are să-i pună la dispoziţie „dosarul respectiv”. Langa însă, care voia să afle azi încă tot ce se putea afla, l-a întrebat dacă nu ştie pe altcineva care i-ar putea da informaţiile de care are nevoie. „Profesional sau moral”? a cerut o precizare Tomescu, subliniind cumva ultimul cuvânt, cu un uşor accent de dispreţ, voind poate să arate astfel că „ştie el despre cei vorba”, dar ca păreri personale nu-şi permite. Pentru Langa erau importante orice gen de informaţii şi i-ar fi fost utile mărturiile tuturor celor care lucrează în preajma Aureliei Leordeanu. Tomescu însă avea respectul zilei de odihnă şi i-a promis pentru a doua zi o întâlnire cu oamenii aceştia,

menţionând că-l miră graba inexplicabilă a tovarăşului maior. Aproape disperat Langa i-a spus că are neapărat nevoie de informaţiile acestea, fiindcă Aurelia Leordeanu fusese găsită moartă aseară, iar împrejurările morţii ei sunt foarte suspecte.

Atitudinea lui Tomescu s-a schimbat într-o clipă. A coborât repede pe pământ din poza lui rece, dovedind o fire destul de organizată şi lucidă. Poate şi simţitoare, când e nevoie.

L-a întrebat dacă are o maşină la dispoziţie şi au plecat imediat la fabrică.

Acolo, în biroul său, la o masă de lucru tot atât de monumentală ca şi cea de acasă, Tomescu şi-a amintit, uimindu-l pe lângă, care încerca să-şi schimbe părerea despre ei, o mulţime de amănunte. A trimis maşina de serviciu după maistrul Grecu, „om de bază, vechi în uzină de douăzeci şi cinci de ani, ştie şi foraiberele de la geamlâcul pivniţei”, după şefa de secţie Andronescu „dânsa le ştie pe toate fetele astea clin toate punctele de vedere”, după secretarul organizaţiei de bază „care vă poate da relaţii politice şi de comportare, e şi el vechi în uzină şi cunoaşte tot”, după şefa de echipă şi după responsabila grupei sindicale „ele-s în contact direct cu salariatele, zi de zi, în procesul de producţie”. Ca dintr-o cutie scotea din memoria lui, care se dovedea foarte exactă, nume de oameni, pe funcţii, numere de telefon, însoţite de aprecieri, de care Langa nu avea lipsă. Şi-a amintit în cele din urmă şi de Aurelia Leordeanu, al cărei dosar începuse să-l frunzărească. Multe nu avea de spus, dar ştia precis că „fata asta nu i-a dat de lucruniciodată înseamnă că-şi vedea de treabă”.

„Da, gândea Langa, e unul dintre cei care trăiesc rupţi în două, care nu-şi amestecă viaţa de acasă cu viaţa de la serviciu, parcă ar avea şi creare două, unul pentru gândit şi simţit acasă şi altul pentru serviciu. Fericite creaturi”.

Prea multe amănunte, care să i se pară importante, I-anga n-a aflat nici de ia maistrul Grecu, nici de la tovarăşa

Andronescu, şefa secţiei. Aurelia era o ţesătoare buna, harnică, nu le dăduse de furcă nici lor, îşi vedea de treabă, Era femeie serioasă. Responsabila grupei sindicale ştia doar atât, că nu lipsea de la şedinţe şi îşi achita conştiincios cotizaţia. Nu lua cuvântul la şedinţe şi nu făcea greutăţi în muncă, nici scandal, când nu lua primă. Şefa de echipă, tovarăşa Amariei a reuşit să-şi amintească unele lucruri, care l-au interesat pe lângă în cel mai mare grad. Până se măritase, Aurelia fusese ceva mai zvăpăiată. Ea, tovarăşa Amariei, nu ştia precis, dar aşa se vorbea că fusese prietenă cu Şerban, mecanic la întreţinere, că fusese lucru serios ia mijloc, desigur, nu se poate ştiprecis, lumea multe spune, dar aşa susţin unii că „doar cununaţi n-au fost, altfel ca şi bărbat cu nevastă. Înţelegeţi cum sunt tinerii”. Desigur, până nu se măritase cu Leordeanu, devenind dintr-odată foarte serioasa şi retrasă, Aurelia avusese multe prietene şi nu fugea nici de băieţi, dar mai ales cu Felicia Turdean fusese ca „unghie şi deget”, nedespărţite, adevărate surori siameze.

Prietenia lor mai durase un timp şi după ce Aurelia se măritase dar, se spune, ea nu ştie precis, că domnul Leordeanu e „cam pişicher” şi între el şi Felicia „s-ar fi întâmplat ceva” şi-atunci prietenia s-a făcut praf. Aurelia cică era foarte geloasă şi, nu-i mirare, fiindcă Leordeanu-i „băiat bine şi cam cu ochii pe femei”.

Langa a întrebat-o dacă nu ştie cum ar putea da de domnul Leordeanu. Femeia nu ştia decât că de aproape un an cui doi soţi n-a mai locuiau împreună. Pe unde, pe la cine s-o fi aciuat el, n-avea de unde să ştie. Poate Felicia, deşi ea acum „e-n tandreţe cu un băiat de la ITB”. „Are Felicia asta chiar aşa purtări uşoare?” a întrebat Langa. Amariei nu putea spune despre ea că-i o stricată, nu şi-ar permite, doar atât că „e puţin cam prea credulă şi nu se gândeşte”, altfel e fată de treabă şi bună muncitoare, îi cam place luxul, e drept, şi să fie în societate, dar nu poate spune despre ea că ar avea „reputaţie”, asta în niciun caz, e tâtiară şi încă nu s-a „fixat”.

Pe Şerban nu l-a găsit acasă. Era holtei, ţinea cu

chirie o camera mobilată, într-o casă veche pe Minai Bravu. Proprietăreasa, pe care Langa n-a descusut-o prea mult, l-a informat că Şerban e un om de treabă, care-şi plăteşte regulat chiria, nu aduce temei în casă, e curat şi ordonat. Când are poltă de lucru, mai drege una şi alta prin casă şi prin curte, doar o singură meteahnă are „paharul” în cursul săptămâni nu, dar de sâmbăta seară piuă luni „una o ţine”. În apun nici nu dăduse pe-acasă, precis „o făcuse lată” şi cine ştie pe unde era.

Nici pe Felicia Turdean n-a găsit-o acasă. Sperase, obscur, să dea de urma lui Robert Leordeanu prin această femeie, pe care încă n-o cunoştea. Era doar un nume, asociat cu nişte informaţii încă necontrolate, dar Langa, în ciuda prudenţei sale încăpăţânate, tindea să înceapă tocmai de la ea desfăşurarea ghemului. Logic nu părea, dar Langa avea convingerea că logica îşi are zonele ei întunecate. Cât ar fi părut de paradoxal, pe căi obişnuite, Robert avea să fie greu de găsit, fiindcă până-n momentul de faţă, nimeni nu-i putuse răspunde unde lucra el şi nici măcar ce funcţie sau profesiune avea. Robert Leordeanu era un nume mai dezlegat de relaţii concrete decât Felicia Turdean, care, chiar dacă n-avea „reputaţie”, avea o adresă, un loc de muncă, o „tandreţe” de la I.T. li. şi chiar dacă între ea şi Robert „n-a fost nimic” şi Aurelia fusese geloasă pe degeaba, cum se întâmplă adesea, Felicia putea totuşi să ştie unde şi ce munceşte acest „bărbat bine”. Măcar aşa, dorinţa lui Langa s-o găsească pe Felicia Turdean avea o justificare logică. Poate însă ca Langa spera să afle chiar mai mult decât o simplă adresa a unui bărbat, numai aşa se putea explica dezamăgirea lui, când, după ce sunase îndelung şi repetat la uşa ei, a ieşit o vecină, informându-l ca „domnişoara” nu-i acasă şi că de obicei sâmbăta noaptea şi-o petrece aiurea şi niciodată la domiciliu.

Până în cele din urmă Langa fu nevoit să se resemneze. Pe ziua de azi, epuizase şansele să-l zărească pe Robert Leordeanu. Mici unul din cei care îl cunoşteau, nu-i cunoştea adresa şi nici locul de muncă. În cartea de

telefon figura la vechea lui adresă, casa în care fusese găsită asasinată soţia lui. Nu solicitase instalarea telefonului la noul sau domiciliu 5 poate că *respectiva persoană*, misterioasa fată brunetă, înaltă cu alură sportivă, avea telefonul ei poate că *oficial*, Robert nu-şi înregistrase *nicăieri* noul său domiciliu, aşteptând divorţul şi, prin urmare, nu putea obţine un nou post telefonic. Să pornească în căutarea fetei sportive, n-avea sens. Nimeni nu ştia nimic despre ea. Ar mai fi fost o şansă, părinţii lui, dacă mă! trăiau, dar care dintre Leordenii înşiraţi în cartea de telefon este tatăl lui Robert?

Totul trebuia amânat pe a doua zi. Căutarea lui Robert avea să reînceapă de la dosarul procesului de divorţ. Dintre toţi oamenii care – din câte aflase până-n acel ceas – avuseseră vreo legătura cu Aurelia Leordeanu, pentru Langa, Robert rămăsese cel mai important. Şi tocmai pe el nu-l găsise.

Langa, după cum îi sta în obicei, nu se grăbise nâai acum să-şi schiţeze concluziile, fie ele şi provizorii, ca un fel de etape, punte de orientare ale cercetării. Câteva întrebări însă, poate inutile, şi chiar aşa le şi considerase deocamdată, îl mai preocupaseră un timp, fără să fi simţit nevoia să caute şi un răspuns la ele. Robert Leordeanu omisese să-şi declare schimbarea de domiciliu *întâmplător* sau *anume*? Şerban s-o fi dedat băuturii *după* ce-o pierduse pe Aurelia sau femeia, se îndepărtase de el *din pricina* patimii lui? Dacă înainte de a se fi măritat, Aurelia *nu fugise de băieţi*, după ce fusese părăsită de soţ, s-o mai fi ferit de alţi bărbaţi? Să mai fi existat oare şi un *altul*, necunoscut oamenilor cu care Langa stătuse de vorbă? O femeie tăcută, retrasă, având o fire închisă, poate să fie şi ascunsă, cu puţină dibăcie poate să împace îndatoririle ei de mamă cu micile plăceri personale…

Acum, pe la ceasurile cinci după amiază, când afară se întuneca, Lângă îşi încheia raportul preliminar. Era un ceas de tristeţe al amurgului îngheţat de iarnă şi Langa îl simţi năpădindu-l. S-apropia de ultimele cuvinte cumva necăjit, într-o dispoziţie afurisită de nemulţumire, cu toate

că ziua-i fusese plină şi lucrase cu spor. Trebuia acum să cristalizeze ipotezele de lucru, care, la urma urmei, tot nişte bănuieli erau. Un singur om era ucigaşul, fără nicio îndoială, dar *probabili* erau întotdeauna mai mulţi, iar când trebui *să-i numească*, hotărându-le, pentru un timp măcar, *într-un anume fel* soarta, Lângă simţ! obişnuita strângere de inimă în faţa riscului şi se înfioră. De mai bine de douăzeci de ani trăia şi muncea în această zonă puţin cunoscută a vieţii şi încă nu se obişnuise să-şi facă meseria ca pe o *meserie*. Detaşat şi sigur de sine. Fără sentiment şi fără ezitări. Ştia că oamenii aceştia, pe care el *îi bănuia* doar o să fie supravegheaţi, plodiţi, arestaţi poate, că direcţia cercetărilor au s-o hotărască tocmai aceste ultime cuvinte scrise în raportul său şi însăşi dezlegarea problemei depinde de ele şi enormitatea răspunderii îl sufoca. Şi, ca întotdeauna, întârzie mult, aproape un ceas, la formularea acestor ultime rânduri şi rămase încă un timp după aceea, nemulţumit şi trist.

„Gata!” îşi spuse, restul, pe mâine. Acum să vedem ce-a stabilit doctorul şi cu ce surpriză m-aşteaptă.

V

CUM SE MOARE ÎN RUPTUL CAPULUI

La doctorul Ceremuş îl aştepta pe lângă hitr-adevăr o surpriză. Doctorul însă nu se grăbi să i-o servească. Era un anfitrión cu tabieturi şi-i plăceau regizările minuţioase. Fusese întotdeauna un voluptuos al pregătirii, indiferent despre ce ar fi fost vorba, un pasionat al dichisurilor complicate.

Când pe la şase şi jumătate, Lângă sosi la locuinţa doctorului. situată în Parcul Domeniilor, fu primit cu deferenţă, dar fără entuziasm; era stilul de politeţe al doctorului, care nici măcar în exprimarea sentimentelor nu-şi îngăduia gesturi de prisos. Ai fi zis că nu se despărţiseră abia acum câteva ceasuri, plecând de lângă un cadavru şi că sunt preocupaţi doar de amănuntele banale, dar oarecum plăcute, *din obişnuinţă desigur*, ale unei vizite amicale, buna în lipsă de altceva. Aveau aerul, şi mai cu seamă doctorul, că întâlnirea lor se întâmplă pe

neprevăzute, dar „nu face nimic, tot e duminică; o cafea şi un păhărel de coniac s-or mai fi găsind în casa asta…” Era un teatru şi amândoi îl jucau desăvârşit, fiind de multă vreme în aceste roluri, legaţi într-o prietenie veche, pe care niciodată nu şi-o mărturisiseră în vorbe directe.

— Uite, dom’le! spuse doctorul Ceremuş, deschizând uşa de la intrare parcă cu încetinitorul. Surâse puţin, exact cât era nevoie pentru ca expresia de indiferenţă de pe chipul său rotund să se stingă, lăsând locul unei inexpresive seninătăţi. Adăugă în timp ce-l petrecea în sufragerie: – Mă bucur, că mai dai şi tu pe la mine, măcar aşa, din an în paşte.

Langa răspunse, căutând să imite tonul somnoros al doctorului:

— Treceam prin apropiere, *după un interes*, şi-am zis, ia să văd ce mai face Lenuş.

— Coana Lenuş are să se bucure, când o să-i spun că de dragul şi dorul ei, ţi-ai lăsat *interesul*, după care treceai prin apropiere. Adică de ce nu ţi-aş lăsa plăcerea să i-o comunici tu însuţi?! Chiar la vârsta importantă de *peste* patruzeci de ani, unei femei îi face bine un compliment.

— De ce compliment? Nu-i un compliment. E-un adevăr. Întotdeauna mi-a fost dragă Lenuş. Chiar şi pe vremea când vârsta ei nu era atât de *importantă*, iar tu te informai pe la prieteni ce fel de flori se cade să duci unei persoane, a cărei bunăvoinţă urmăreai s-o câştigi…

— Da, da. oftă doctorul Ceremuş, aşez. induse cu multă precauţiune într-un fotoliu îmbrăcat în pluş, construit pe măsura lui; ia nevoie, un om de dimensiuni normale ar fi putut dormi destul de comod în el. Maiorul Langa aproape dispăru în celălalt fotoliu. Între ei *se* afla o măsuţă rotundă, joasă, de tip ţărănesc. Mai erau şi alte „ciudăţenii” în această odaie destul de încăpătoare, dovedind gusturile cam „pestriţe” ale proprietarului. În afară de craniul bine lustruit, care se lăfăia printre paharele de cristal din bulet şi care în casa unui medienu-i o ciudăţenie, era un idol mare de lemn, poate african, rezemat de perete, alături de un stâlp cioplit, scos din cine

ştie ce pridvor ţărănesc, având în dreapta şi în stânga câte un tablou abstracţionist, care întotdeauna îi provocasem lui Langa o inexplicabilă dispoziţie de veselie. Iar în colţ, aproape de tavan, o candelă frumos lucrată din aramă bătută, de forma unui braţ subţire de femeie, cu palma întinsă căuş. Pe celălalt perete, printre câteva icoane pe sticlă, se-afla o fotografie mult mărită înfăţişându-l pe doctorul Ceremuş, cu vreo treizeci de ani mai tânăr, în chip de „răcan teterist de artilerie”, cu mina la şold, cu un picior întins în faţă, lângă tunul zugrăvit pe un panou de pânză. Sub această fotografie se-ntindea un divan foarte scund, presărat cu nenumărate perniţe, în fel de fel de culori şi forme. De altfel, sufrageria toată era copleşită de culori, în cele mai stridente combinaţii şi forme, de la covoarele aşternute pe jos şi până la tavanul zugrăvit în petece, o „găselniţă” foarte originală, de care doctorul se mândrea. Nici măcar perdelele de la ferestre nu erau de aceeaşi culoare.

— Aşadar, umblai prin apropiere *după un interes*, murmură doctorul Ceremuş, uitându-se senin la Langa. Cam bănuiesc eu ce fel de interes poate urmări un brav ofiţer de miliţie, aşa că socotesc inutil să pun întrebări în materie. Dar coanei Lenuş, te sfătuiesc, să nu-i spui că un alt *interes* decât dorul ei te-a adus încoace. Ai pierde, fără drept de apel, şi ştiu că te-ar costa.

— M-ar costa, bine-nţeles.

— Citeam într-o carte, nu mai ţin minte care, că oamenii subapreciază mărunţişurile. O piatră în albia unui râu poate determina naşterea unei insule, un bulgăruş de zăpadă, pornit pe-o anumită pantă, ajunge în vale sub formă de avalanşă, o rozătură ele bocanc poate produce septicemie şi aşa mai departe. Exact ca la table, te-ai aşezat perfect, Ineuindu-l pe adversar, iar un zar tâmpit te descoperă şi cât ai zice peşte pierzi linia. Un cuvânt imprudent şi coana Lenuş renunţă fără jenă, ţi-o spun eu, la întreaga simpatie cu care te-a cocoloşit până azi, încă de pe vremea când unii studenţi romantici îşi sacrificau bursa pentru ca prietenii lor să cumpere flori, ale căror nume şi

utilitate nu le cunoşteau. Şi invers, o vorbă proastă cu rezonanţă plăcută urechilor, fără să însemne nimic deosebit, poate asigura naşterea şi perpetuarea unei iubiri fără moarte. Da, da, iubitule, precum zice şi străvechiul proverb, buturuga mică răstoarnă carul mare.

Langa îl asculta, ca întotdeauna, cu răbdare, întrebându-se însă uşor neliniştit, oare ce se ascunde sub limbuţia prietenului său. Neliniştea nu se declanşă şi poate nici n-avea să se declanşeze curând; doctorul Ceremuş era un pasionat palavragiu, pentru el tăcerea era un chin insuportabil şi niciodată nu puteai şti ce ascunde puhoiul de vorbărie în care se amestecau de toate, vorbe de duh, constatări interesante şi cele mai cumplite banalităţi. Sâmburele de nelinişte care-l sâcâia, deocamdată îndepărtat şi aproape nesimţit, ca o măsea care se pregăteşte să te doară a doua zi, îi venea lui Langa nu de la „perfida" trăncăneală a doctorului, care putea să ascundă o intenţie oarecare, importantă sau neînsemnată sau să nu ascundă absolut nimic; neliniştea sa, încă vagă, mai mult o senzaţie neplăcută de ceva nelalocul lui, venea din starea de aşteptare care se instalase în mintea lui, fără ca el să-şi dea seama imediat, în momentul când închisese dosarul „cazului", gândind: gata pentru ziua de azi şi fiind convins că are să se desprindă uşor şi chiar să uite în răgazul de destindere care-l aştepta, la prietenul său. De uitat însă se pare că nu putea să uite. Preocuparea de peste zi nu-l părăsise cu totul; încă latentă, cumva alături de conştiinţa lui, ca într-un fel de penumbră, îl tulbura şi-l împiedica să asculte destul de atent.

— Zicea în cartea aia, continua în estimp doctorul Ceremuş, pufăind rar, cu oftaturi prelungi, din ţigara de foi care nu se mai termina, sau în altă carte care am citit-o nu mai ştiu când, am uitat, n-am memoria titlurilor, zicea că lucrurile, întâmplările, mă rog, tot ce vine în atingere cu omul de-a lungul vieţii, de-a lungul istoriei sale, sunt egale în importanţă şi încep a se deosebi la mult timp după ce omul le-a depăşit, după criterii care vor rămâne pe veci un mister. Aşa zicea parcă, era o carte care refăcea procesul

unor invenţii ancestrale. *Acolo* parcă se trăgea această concluzie agnostică. Dar n-are importanţă unde. Pe mine m-a amuzat. Eu sunt un tip aplicat şi nu-nţeleg până nu-mi imaginez „cestia” ca la cinematograf. Zicea că unul sau mai mulţi în acelaşi timp, în mai multe puncte ale globului, au inventat roata. Scrie acolo cum s-a întâmplat *probabil*. E-o întreagă tărăşenie. Demonstraţie despre inteligenţă practică. În fine. Ăla sau ăia au inventat-o, iar ceilalţi n-au putut înţelege nimic. S-au uitat la ea şi-au râs ca nişte copii văzând-o cum se învârte, dar n-au înţeles nimic din învârtirea ei. Zice filosoful meu că poate nici inventatorii înşişi nu şi-au dat seama de *importanţa* roţii, că pentru ei era un obiect ca oricare altul, care are calitatea de a se învârti şi nimic mai mult, că roata şi celelalte invenţii, de asemenea, au devenit importante la foarte multă vreme după apariţia lor şi că nu-i adevărat că ar fi provocat „revoluţii” în gândirea şi practica omenească. Toate lucrurile astea, pe care noi le socotim miraculoase, au fost privite cu indiferenţă de omenire, luate ca un întreg, şi au început să fie folosite în funcţiile lor specifice mult timp după ce „revoluţia” în gândire se întâmplase. Ba, el crede că multe invenţii de acestea, pe parcurs, au fost chiar uitate şi reinventate mai târziu, când deveniseră necesare, când adică omul le-a descoperit necesitatea.

— Le-ai citit sau le spui tu aşa de la tine? întrebă Langa vesel.

— Nu mai ştiu precis. Cred însă că le-oi fi citit pe undeva. Singur n-aş fi în stare să născocesc idei atât de nostime.

Intră coana Lenuş, soţia doctorului, aducând trei cafele pe o tavă de argint, foarte veche şi încărcat gravată. Depuse tava pe măsuţa cea joasă dintre fotolii şi, aşezându-se lângă Langa, îl îmbrăţişă şi-l sărută.

— Servus, iubit necredincios ce eşti. Nu înţeleg de unde ai atâta îndrăzneală s-apari în ochii mei, după ce o jumătate de an m-ai uitat cu totul.

— Draga mea, am fost ocupat până peste cap. Am uitat şi cum mă cheamă.

— Poate şi numărul meu de telefon… Alibiul nu convinge.

Îi ciufuli părul rar din creştet, apoi ridicându-se, se duse şi se aşează pe divan, printre perniţele colorate. Era o femeie din categoria acelora care nu vor să îmbătrânească sau poate nu reuşesc. Frumuseţea lor oboseşte cu încetul, fără să se stingă vreodată, trece de la strălucirea anilor tineri la estompata graţie a maturităţii şi după aceea, durează aşa mult timp, ca o melodie într-un descrescendo, prelung prelungit. La patruzeci şi câţiva ani, cum spusese şi doctorul adineaori, I. Enuş arăta încă suplă şi mlădioasă. Se întinse într-o rină, luând o atitudinentolatecă, pe care Langa o cunoştea de mult, încă de pe vremea când prietenul său Petruţ, foarte tânăr, foarte îndrăgostit şi foarte sărac, îl ţinea de vorbă nopţi întregi, explicându-i în stilul lui lăbărţat, ce lucru important e pentru un viitor savant ca el, o soţie deşteaptă, care întâmplător e şi minunat de frumoasă şi nedumerit, plesnind de fericire, căuta să-l convingă că frumuseţea nu-i lucru principal, dar uneori, într-un mod ciudat te conduce la descoperirea unor inteligenţe abil mascate. Langa îşi aminti, ca întotdeauna când o întâlnea pe Lenuş, că vorbăreţul său amic în faţa ei devenea mut şi ţeapăn şi surâse văzând că doctorul Ceremuş şi-a pierdut şi acum obişnuita poftă de taclale şi stă în fotoliul său, masiv şi intimidat.

— Şi nu-mi spui nimic frumos, Sabi? Ne simţim cumva bătrâni şi ne-am uitat bunele obiceiuri din tinereţe? întrebă Lenuş.

— Nimic nu poate fi mai frumos decât să văd că ai rămas tot tânără şi frumoasă, răspunse Langa, schiţând un început de reverenţă.

Lenuş izbucni în râs.

— Văzuşi, Petruţ. De ce ziceai că Sabi a început să în bătrânească şi a devenit morocănos.

— Morocănos a fost întotdeauna. Bătrân *devine* acum, în prezent.

— Asta s-o crezi tu. Sabi, dacă ar vrea, ar mai fi şi azi unul din cei mai subtili cuceritori de inimi din câţi am

cunoscut. Dovadă complimentul de adineauri, care întrece tot ce-ai reuşit tu să imaginezi o viaţă întreagă.

— Păi, asta-i, că el nu inventează, el îşi exprimă nişte sentimente. Trece timp până ajunge să formuleze o frază, în schimb realizează un lucru trainic, care poate fi folosit în cele mai diverse împrejurări.

— Invidia vorbeşte în ei, Sabi, nu-I asculta. Socot că invidia, cita a colectat-o în inima lui de-a lungul vremii, adaugă cel puţin cinci kilograme la greutatea lui netă.

Buna dispoziţie se realiza uşor. Se tachinau, repetând vechi glume, care de fiecare dată le provocau râsul, de parcă le-ar fi auzit pentru prima oară. După cafea, Lenuş aduse coniacul. îi servi şi îşi turnă şi ei cam de un deget într-un pahar minuscul şi ciocniră. îl întrebă pe lângă:

— Dar cu Cecilia ce se mai aude? Am vorbit alaltăieri la telefon cu ea şi mi-a spus că nimic. Iar eu, de când aştept, mi-am pierdut răbdarea.

— Aşa ţi-a spus? Mă mir. Nici eu n-am văzut-o de o săptămână. N-am avut timp. Dar din câte am înţeles, aseară, la telefon, mi se pare că totuşi evenimentul are să se producă.

— Grozav, ţipă Lenuş şi din nou se repezi la Langa şi-l îmbrăţişa, sărutându-l entuziasmată. Începu să bată din palme ca un copil, repetând: „O să fim bunici, o să fim bunici, o să fim bunici. Grozav. Mă duc s-o chem la telefon, să verific. Vreau să ştiu sigur”.

Era un adevăr şi în explozia entuziastă a lui Lenuş. Soţia lui Langa murise când o născuse pe Cecilia, iar el nu se mai recăsătorise. Ţinuse prea mult la ea şi prea îşi legase de ea toate visurile de viaţă şi nu găsise o altă femeie; care să-i trezească speranţa că s-ar putea măcar înţelege cu ea, deşi, într-o vreme, mai mult împins de cicălelile soţilor Ceremuş, căutase şi chiar fusese „în vorbă” de câteva ori, dar mereu descoperise în „ultimul moment” motive de retragere. „N-am să-i pot dărui ceea ce aşteaptă de la mine, zicea el, de ce să încep cu o minciună?” Până la urmă, soţii Ceremuş se resemnaseră în încercările lor de a-l „ferici” pe lângă. Pe Cecilia, s-ar

putea spune că ei o crescuseră; până la şapte ani locuise aproape în permanenţă la ei, iar după aceea, venea după amiezile. şi îşi învăţa lecţiile în odaia lui Lenuş, unde şi dormea uneori noaptea, când Langa era nevoit să lipsească de-acasă. Cum soţii Ceremuş n-aveau copii, Cecilia devenise cu încetul „fetiţa noastră" în casa lor. Era o legătură în plus la sentimentele care-i apropiaseră mai demult pe aceşti oameni.

Lenuş se întoarse curând şi aşezându-se pe divan, cumva obosită de emoţie, spuse stăpânindu-şi cu greu un suspin:

— Da. Se pare că evenimentul are să se producă. I-am chemat la masă. Rămâi şi tu, Sabi. E splendid. Voi vă daţi seama?

Rămaseră tăcuţi câteva momente. Deodată Lenuş izbucni:

— Aoleu! Sabi! Tu-ţi dai seama câte sunt de pregătit?

— Ei, lasă, că avem timp.

— Da, sigur, dar trebuie să ne gândim. E grozav. V-o spun eu. Mă duc să văd ce fac de cină. Abia aştept s-o sărut pe micuţa noastră.

Doamna Ceremuş ieşi grăbită. Langa uită pentru un timp de sui priza pe care o aştepta din partea doctorului. Se gândi că emoţia care îl îneca pe încetul, pe măsură ce înţelegea cât de important este în viaţa lui „evenimentul", ar fi trebuit să-l tulbure încă din ajun, când vorbise la telefon cu fiică-sa, care-l căutase şi acasă şi apoi îl găsise, după multe insistenţe, la birou. Vorbiră vreo jumătate de oră despre lucruri mai puţin importante, legate de gospodărie şi spre sfârşit, Lângă o întrebase pe Cecilia dacă n-are nevoie de bani. Era întrebarea care încheia întotdeauna convorbirile lor. Cecilia era încă studenta, soţul ei profesor de liceu, iar Langa, care la începutul căsniciei sale, prin anii '45, se descurcase greu. avea această grijă permanentă, gândul că fiică-sa ar putea să trăiască sărăcuţ, nevoită să se gospodărească dintr-un singur salariu nu prea mare. La această întrebare, Cecilia răspundea de obicei că nu are nevoie de bani acum, că

tăticul ei o învăţase prin exemplul său, cum se poate trăi chibzuit, chiar şi dintr-un singur salariu, ceea ce era adevărat; ducând o viaţă moderată, Lângă nu-şi cheltuia niciodată întreg salariul, economisind lună de lună, bani care se strângeau la CEC şi pe care îi rezervase pentru fiica lui. De astă dată, Cecilia îi răspunse că probabil acum o să aibă nevoie de bani, mai ales că trebuie neapărat să se mute într-o locuinţă nouă, mai mare. Langa nu făcuse imediat legătura şi o întrebase de ce nu le ajung cele două odăi, fosta locuinţă pe care le-o cedase când se luaseră. Cecilia izbucnise în râs, apoi foarte încurcată îi spuse:

— Dar bine, tăticule, ce nevoie ai de explicaţii, pe care şi aşa nu ţi le pot da *în direct*?! Ar trebui să înţelegi şi singur că în viaţa unor tineri căsătoriţi pot surveni anumite evenimente.

Abia pe urmă însă, după ce depusese receptorul la loc în furcă, înţelesese de-a binelea, dar nu mai apucase să se bucure, fiindcă trebuia să plece în Drumul Taberei, unde o găsise pe Aurelia Leordeanu moartă, şi prins de lucrul lui, uitase cu totul; nici măcar gândul care arunci îi venise, nu-l dusese până la capăt; că viaţa ori cum ar fi, chiar sfâşiată la un moment dat, se vindecă prin ea însăşi şi chiar şi un om ca el ajuns la vârsta când visurile *sunt aproape o indecenţă*, poate, până în cele din urmă, să-şi agonisească o nouă fericire.

— Şi aşa, spuse doctorul Cerentuş, ni se întâmplă şi nouă o dată în viaţă o bucurie, o bucurie mai ieşită din comun şi-o ţinem pentru noi, de ce să se bucure şi prietenii noştri? Se pare că aveam dreptate adineaori. Evenimentele sunt egale în importanţă şi nu se deosebesc unele de altele decât după ce s-au consumat. Măcar în ceea ce te priveşte. De aceea eu unul cred că Epimeteu a fost un tip mult mai interesant şi mai omenos decât fratele său, Frorneteu. De la dânsul moştenim filosofia, singura disciplină care ne poate da, iară mari eforturi, convingerea că este ceva de capul nostru, ca specie animală vorbind. Chiar şi proverbele au fost, aşa zic eu, născocite de tot felul de Epimetei, după ce s-au izbit cu capul de pragul de sus. Nu

crezi? De altfel, şi fără ele nu încape îndoială că oamenii au început să gândească abia după aceea. Există, se freacă de tot felul de lucruri, iar apoi, când îi ustură, stau şi se întreabă: ce naiba s-o fi întâmplat cu noi? Şi după un timp chiar găsesc nişte răspunsuri. Zic: cum îi sacul şi petecul, mielul blând suge la două oi şi aşa mai departe. Cine ştie ce lung şir de mâncărimi şi usturimi şi ciupituri, fel de lei, şi-n felurite împrejurări i-or fi pus pe gânduri, de-au ajuns să lase moştenire urmaşilor aceste înţelepciuni şi cine-mi poate dovedi că sunt necesare sau că lipsa lor ne-ar neferici? Nu există niciun lucru despre care să ştim precis cum devine cu el sau fără el. Bunăoară, furculiţa sau panglica de la pălărie. Regele Soare mânca friptura fără furculiţă, iar romanii au cucerit lumea fără panglică la pălărie, ba se pare că nici pălării nu purtau. Uite, bunăoară, spirală, infinit. Eu ştiu ce înseamnă şi n-aş mai putea trăi fără s-o ştiu. Evoluţia în spirală. Infinitul mare. Infinitul mic. Sunt lucruri esenţiale. Nouăzeci la sută din omenire doarme liniştită, fără drame, ba îşi perpetuează speţa cu dezinvoltură şi chiar cu oarecare dibăcie, fără a avea habar că evoluează în spirală, prin infinitul mare şi că în fiecare moment e la discreţia infinitului mic. Şi alte cuvinte şi expresii întregi, care la urma urmei ne leagă în nişte relaţii, din care nu avem cum să ne desprindem. Noi înşine nu suntem decât un nod de relaţii şi habar n-avem şi se pare că nici fiu ne mai interesează, fiindcă nu putem afla cum s-au prăsit. Zici: l-a strâns cu uşa şi ceva, ceva am înţeles. Experienţa nu-i chiar aşa de veche incit s-o fi uitat cu totul, ca popor, vorbesc. Zici: nici în clin, nici în mânec sau de-a fir a păr. Şi? Aici e-aici. Nu mai ştiu. *Înţeleg* ceva dar nu mai ştiu. Experienţa care a stabilit aceste relaţii a dispărut de foarte mult din practica vieţii, a rămas numai sensul formulei, uneori fără nicio legătură cu sensul cuvintelor care o compun. Azi, toată ziua, în fine, poate că nu chiar toată ziua, dar o bună parte din zi, m-am întrebat de unde, din ce experienţă, cumplită desigur, s-a ajuns la expresia: *în ruptul capului*. E nemaipomenit de frecventă şi n-are decât valoare etică, nu-i legată de niciun fel de

procedeu practic… Nu m-aş mărita cu tine în ruptul capului… Nu plec de la tine în ruptul capului… Nu lasă din preţ în ruptul capului… Nu admite cutare idee în ruptul capului… Consecvenţa în varianta ei absolută, încăpăţânarea împinsă la rangul de principiu. Ce crezi, de unde vine o zicală atât de drastică?

Langa nu răspunse. Ştia că nu-i nevoie, că pe doctorul Ceremuş nici nu-l interesează părerea lui. Întrebarea era un mic artificiu oratoric şi de loc nu era sigur că după pomposul preambul, care, puţin lipsise să nu-l adoarmă, avea să urmeze într-adevăr un lucru cât de cât important. Era în stare să piardă o jumătate de ceas expunându-şi opiniile sale despre geneza noţiunii de timp, pentru ca în fine să constate cu candoare: afară plouă. Langa gândi puţin dezamăgit: „Asta să fie surpriza? o teorie a proverbelor?” Se înşela însă. Surpriza era destul de aproape.

— Ei, stimate domn, sunt în posesia unei explicaţii, pot să spun, competente, care, sunt sigur, te va interesa fantastic.

Langa ştia că până la explicaţie o să trebuiască să mai suporte câteva artificii oratorice şi nu-şi pierdu răbdarea.

— Citeam într-o carte…

— Citeşti multe cărţi.

— A, nu. Nu citesc atât de multe. Ca să devii cult nici nu-i nevoie să citeşti multe cărţi. Trebuie să citeşti cărţi bune. Adevărurile esenţiale sunt doar câteva şi încap, scrise succint, între coperţile unui caiet dictando cu cincizeci de file. Nu ştiu dacă sunt mai mult de o sută de cărţi, ca să zic aşa, absolut necesare omenirii. Celelalte repetă, explică, exemplifică, reiau, fac desigur un util oficiu de răspândire, dar nu-s absolut necesare. Existenţa lor nu-i în pagubă, clar lipsa lor nu ne-ar condamna la ignoranţă incurabilă. Cele o sută, da, lipsa lor s-ar simţi. Ar rămâne un loc gol. Fără ele cultura omenirii ar fi în mare suferinţă.

— Tocmai asta voiam să spun, că citeşti multe cărţi

şi bune, fiindcă eşti un bărbat cult, cel mai cult dintre prietenii mei.

— Mai ai şi alţi prieteni?

— Mai am vreo doi.

— Da. Competiţia nu-i grea. Pot să mă încumet. Citeam, zic, într-o carte despre diverse feluri de omor legal.

— Cum adică omor legal?

— Execuţii adică. Pe bază de sentinţă, dată de nişte judecători sau dată de cârmuitori de ţări, sultani, regi, fel de fel de tirani şi chiar de Sfântul Părinte, papa de la Roma. Când unul ucide pe altul, cum ar fi într-o încăierare, într-un moment de mânie turbată, sau îl ucide fără încăierare, ca să-l jefuiască, singur sau cu complici, sau

g – Astă seară îl arestăm pe asasin unul din răzbunare îşi sugruma soţia adulterină, în fine, când *un om* omoară pe un alt om, e vorba de crima, care-i în afara legii şi contra ei şi se pedepseşte? societatea îl pedepseşte pe criminal şi-i logic aşa. Zice autorul: când însă se strâng, să zicem, cinci inşi sau trei, după sistemul de organizare a justiţiei şi zic despre unul care stă în faţa lor, lipsit de apărare, e vinovat, trebuie să moară şi-i ucid în numele anumitor legi, atunci nu e crima, e omor legal şi societatea nu-i pedepseşte, ba îl şi justifică uneori şi pe alocurea.

— Asta ce mai e?

— Ştiam că ai să sări ca ars. Mă aşteptam la asta. M-aş fi mirat dacă nu s-ar fi întâmplat. Eşti doar om al legii, ca şi mine, de altfel. Ăla zice că în esenţă nu-i nicio deosebire, că în esenţă tot aia-i: omor. Un om este ucis, un altul sau alţii ucid. Unii în interes particular, alţii în interes mai larg, social, care însă nu-i decât o multiplicare a interesului particular. Că numai asta-i deosebirea şi nu-i esenţială. Pe de o parte interesul sau vina unuia, pe de alta interesele sau vinile mai multora. Autorul ăsta de care-ţi spun e contra condamnării la moarte.

— Bine că mi-ai spus, altfel mi-era greu să pricep.

— Păi, d-aia ţi-am şi spus-o. Ca să pricepi. Eu când

aflu ceva, nu ţin pentru mine. Nu-s egoist. Ăla zice, că dacă privim lucrurile în corelaţia lor esenţială şi nu accidentală, suprimarea vieţii e o crimă şi de aceea se declară contra condamnării la moare, ca sancţiune, indiferent pentru ce culpă.

— Mai cunosc eu pe cineva care e contra.

— În principiu. Dar nu în general.

Langa începu să râdă.

— Poate ai să-mi explici cum devine şi asta: în principii! nu în general.

— Cu plăcere, dar nu acum. Fiindcă eu altceva voisem să-ţi spun. Despre execuţii. De câte feluri sunt, ca mijloace, unelte destinate, forme de deces…

— Le-ai studiat?

— Da. Le-am studiat dndva. Era nevoie, am o meserie în care moartea devine obiect de studiu. Trebuia să cunosc şi această latură. Crezusem că ştiu tot despre execuţii. Nu-mi era greu să-ţi descriu, destul de amănunţit procesele biologice, fiziologice, care însoţesc spânzurarea, decapitarea, electrocutarea, împuşcarea, înecarea >a existat şi această formă de execuţie. Papii foloseau de preferinţă otrava, ba chiar şi uciderea prin foame. Romanii au împrumutat din orient răstignirea, iar pentru aristocraţi au născocit tăierea venelor. Dar nici asta nu-i sigur că au născocit-o ei. În evul mediu a avut mare răspândire tragerea pe roată, zdrobirea treptată a trupului celui condamnat. Societatea a descoperit fel de fel. de mijloace, unele de o diabolică abilitate. Ai auzit şi tu de condamnare la moarte prin sugestie.

— Prin sugestie?

— Da. Condamnatul e dezbrăcat şi vârât într-o cadă cu apă caldă, cu mâinile legate la spate. Chirurgul îi atinge încheieturile mâinii cu un obiect de metal rece, simulând tăierea venelor. În apă se răspândeşte treptat o vopsea roşie. Condamnatul moare în clipa când i se pare că tot sângele i s-a scurs în cadă. Nu i-a fost pricinuită nicio rană, nicio zgârietură măcar, ci numai i s-a sugerat că nu mai are în trup nicio picătură de sânge. El ştie că sângele e

viaţa şi *îşi vede* sângele scurs tot în cadă. *E convins* că a murit. E atât de convins incit moare într-adevăr. Diabolic de subtil! Să transformi suge Stră într-o armă ucigătoare. Uneori mă-ngrozesc monstruozităţile inteligenţei. În fine, am mai discutat noi despre asta.

— Nu-mi amintesc.

— Atunci, probabil că n-am discutat. Nu face nimic. Ziceam că ştiu tot în materie şi că n-am să aflu nimic nou… Omul învaţă cât trăieşte. Cel puţin îşi închipuie că învaţă. În fond, ce mare scofală-i să tot înveţi, dacă niciodată nu ştii de ajuns? Mă rog, o dată ce am descoperit că suntem dăruiţi cu inteligenţă, trebuie s-o punem ia treabă. Ba suntem tentaţi să-i învăţăm şi pe alţii, să punem la treabă şi inteligenţa altora… Ia spune, ce părere ai despre istorie?

— Îmi place, răspunse Langa, de loc surprins de neaşteptatele salturi, pe care doctorul le făcea în conversaţie. Aştepta liniştit *surpriza*, de care încă nu era convins pe de-a întregul.

— Îţi place. Asta-i bine. Şi înseamnă că n-ai propriu-zis o părere. Încă n-ai depăşit faza afectivă a contactului cu această frumoasă îndeletnicire a minţii omeneşti. Unii spun despre ea că-i memoria omenirii, poate fiindcă-i haotică, imprecisă şi capricioasă. Tu îi crezi pe cronicarii ăia, care spun că notează evenimentele vremii lor ca să fie de învăţătură urmaşilor?

— De ce nu i-aş crede?

— Sigur. Nu te costă nimic, n-au să vină să-ţi ceară bani împrumut. La o adică, sunt gata să-i cred şi eu pe cuvânt; e de presupus că măcar unii dintre ei au fost sinceri şi n-au invocat motivul ăsta ca o figură de stil. Dintre toţi cronicarii, mie îmi plac anonimii. Sunt convins, în măsura în care eu pot să fiu convins de ceva, că au scris adevărul şi numai de aceea nu au riscat să-şi dea numele în vileag. Când dau de câte o cronică de aceasta anonimă, sunt în al nouălea cer. Nici Hemângway nu mă captivează în halul ăsta. Ai idee ce s-a întâmplat cu imperiul persan după Darius?

— S-a dezmembrat, răspunse Langa râzând.

— Exact. Atâta lucru se învaţă şi la şcoala elementară. Timp de vreo cineisute de ani l-au cam ciopârţit toţi, macedonenii, părţii, romanii, un imperiu aşa de mare şi frumos, plin de fel de fel de lume, s-a cam făcut bucăţi, bucăţele. Există şi o teorie pe tema asta, dar las-o-n pace. Teoria nu contează. Vreo câteva petece răzleţe se pare că n-au fost luate; au rămas cumva izolate de acest bilei de interese, nu-i sigur, dar într-o cronică anonimă persană, ţinând de această perioadă, se scrie despre un principat, care nicăieri în altă parte nu-i consemnat. Ori o fi fost o simplă provincie, iar satrapul s-o fi intitulat prinţ cu de la sine putere. N-are importanţă. Există această cronică de curte, în care se descrie, printre altele, o formă de execuţie despre care până astăzi n-am ştiut.

Langa îşi spuse: „Pe-aici pe undeva-i surpriza. La formele de execuţie”. îl întrebă pe prietenul său:

— Azi ai citit cronica aia anonimă?

— N-am citit-o niciodată. Numai *despre* ea. Când mă pasiona antichitatea. Din toată cronica a rămas doar un scurt roman cu pasiuni şi moarte. La curtea prinţului Şanum s-a întâmplat că e tânără doamna din înalta societate să-şi înşele soţul legitim şi a fost data morţii. Soţul ei, care o mai iubea încă, plângând de mila ei, l-a rugat pe Stăpân să hotărască pentru femeia necredincioasă o moarte rapidă şi fără chinuri. Şi a fost ea trecută în imperiul umbrelor prin frângerea capului. Sigur, că nu e vorba de o *frângere*, cum s-ar înţelege când spui: şi-a frânt piciorul. Termenul e figurat. Traducerea exactă în româneşte, tot printr-o metaforă, este *în ruptul capului*, E o formă de execuţie foarte rară. Deşi e de o satanică simplitate.

— Cum vine asta, în ruptul capului? întreba Langa, cumva bănuitor.

— Te interesează? Nu-i aşa? Ţi-o spun eu, eşti născut pentru dezvăluirea celor mai încâlcite mistere. Le adulmeci de la o poştă. Numai că flerul ăsta al tău, atât de sigur, mie nu-mi convine. Dacă-mi zăpăceşti ritmul, nu-mi mai face nicio plăcere că sunt mai deştept şi mai instruit

decât tine.

— Bine, mârâi Langa şi se retrase într-o amabilă nepăsare, destul de bine mimată, fără să reuşească însă să-l convingă pe doctorul Ceremuş.

— Degeaba, istoria nu se învaţă numai din cărţi şi documente. Acest mijloc de reprimare, azi dispărut, a funcţionat cândva şi pe meleagurile noastre. Dacă există numele, trebuie să fi existat şi lucrul corespunzător. Eu am cam ajuns, tot gândindu-mă azi, la o explicaţie. Veneau pe aici fel de fel de lifte după jaf: tătari, avari, turci, armate întregi, cete, bande, de la caz la caz şi după inspiraţie. Telefon n-avem, dar cunoaştem alte sisteme de dat sfară în ţară. În grabă, oamenii îngropau griul, orzul, ovăzul, mă rog, ce agonisiseră, în gropi din vreme pregătite şi purcedeau în bejenie prin codri şi munţi, cu căţel şi purcel. Numai că ăia veneau repede, ca furtuna şi mai înhăţau pe câte un întârziat. Unde-s gropile cu bucate? Nu spun! Te supunem la cazne. Nu spun. Îţi scoatem ochii. Nu spun. Îţi tăiem limba, te jupuim de viu. Nu spun. *Nici în ruptul capului*, nu spun. Pot să-ţi descriu *acum* ce-i făceau *aia* îndărătnicului băştinaş, cum îl uddeau prin ruptul capului, fiindcă nu aveau timp de pierdut. Erau nişte tâlhari grăbiţi. Procedeul este descris destul de exact în cronica anonimă despre prinţul Sanum.

— În cronica persană, cum îi ucideau tătarii pe ai noştri? şi Langa izbucni într-un râs iritat.

— Păi dacă ţie nu ţi se explică bob cu bob, nu pricepi nici de ce doi cu doi fac patru. Procedeul descris de persan îl foloseau şi tătarii. Zice: „şi trapul gingaş al doamnei, despuiat până la brâu, pentru ca s-o ruşineze privirile mulţimii batjocoritoare, fu legat de un stâip, retezat acolo unde ceafa se îndoaie la spate. Şi veni călăul şi apucând părul ei mândru, ca abanosul de negru, capul pe retezătura stâlpului îl culcă şi smuci de el, sucindu-l într-o parte şi doamna cea frumoasă muri pe dată, puţin plătind pentru păcatul ei”. Tătarii, desigur, nu foloseau stâlpul. Era bună şi o laviţă pe care întindeau victima, imobilizând-o. îi îndoiau capul pe muchia de la capăt a laviţei, iar în

rest nicio deosebire. * de mirare că lucrul ăsta nu l-am ştiut până azi. De fapt, Tara ştiut, dar nu m-am gândit că e posibil. Procedeul a fost experimentat, n-ai decât să te miri, şi de nemţi într-unul din lagărele lor. Există un raport al unui medic din banda lui Mengele, care descrie „experienţa”, dar o consideră „neinteresantă” ca formă de execuţie, fiind prea „blinda”, iar ca tortură, inoperantă. Prin aplecarea pe spate a capului, până la refuz şi răsucirea lui bruscă, smucită, apofiza odontoida perforează bulbul. Moartea se produce *instantaneu*. Pe hitlerişti aşa ceva nu-i interesa. Ei cunoşteau procedeul de la hortişti, care-l practicau ceva mai des, pentru intimidarea celorlalţi deţinuţi. *Aşa a fost ucisă Aurelia Leordeanu*: *prin ruptul capului*. N-ai decât să-l găseşti pe individul, care a avut posibilitatea să consultó tratatul de medicină legală a lui Heidemaier, apărut într-o singură ediţie în 1942 şi *netradus în nicio altă limbă*, fiindcă nu are nicio valoare ştiinţifică. Acolo, într-o notiţă de subsol, e descrisă execuţia.

— Eşti absolut sigur că aşa a fost ucisă? întrebă Langa încă împietrit de surpriză.

— Da. Individul i s-a aşezat pe genunchi şi a imobilizat-o pe scaun, apăsându-i pieptul cu toată forţa, astupându-i gura să nu strige, precauţiune inutilă, fimdcă victima năucită, stupefiată, este incapabila de orice gest de împotrivire. Cu o mână îi dă capul pe spate până la refuz, cu cealaltă, apucând-o de păr, i-l răsuceşte brusc. Aşa se explică vânătaia de pe coapsă, deasupra genunchiului şi dunga de la ceafă şi poziţia capului când am găsit-o, puţin întors într-o parte.

Langa sări deodată în picioare, strigând buimăcit:

— Asta înseamnă că… Asta înseamnă că… şi tăcu îndată, rămânând locului ca împietrit, de parcă nici în acest moment încă n-ar fi înţeles ce înseamnă pentru cercetările lui descoperirea doctorului Ceremuş. Nu se gândea la teoria execuţiilor, poate că şi uitase de ea, nici n-o ascultase prea atent. Ştia că prietenul său are această manie, să mimeze stilul savant, ca o glumă ori când la

îndemână, că şi la cursuri îşi permite unele incursiuni prin universul miraculos al fanteziei, ca să încerce gradul de pregătire şi luciditate a studenţilor, că numai în expertizele redactate oficial poţi pune bază pe afirmaţiile lui. Înţelegea uluit că toate se complică din acest moment, când a aflat cum fusese ucisă Aurelia Leordeanu, că *individul* e mult mai apărat decât a presupus el, că, desigur, pe lângă precauţiile descoperite până acum, mai avea şi altele la îndemână, că îşi calculase foarte minuţios toate mişcările, pregătindu-se pentru acest asasinat.

Dintr-odată toate indiciile adunate într-o zi de alergătură şi cheltuială de nervi deveniseră problematice. Căutând o formă de a ucide atât de rară, practic necunoscută, individul îşi asigurase cel mai formidabil alibi posibil. Chiar dacă dovedeai *că a fost acolo* în momentul comiterii crimei, *el singur* împreună cu victima, că *mănuşa îi aparţine*, că *tocmai în ziua aceea* scosese de la CEC zece mii de lei, *încă nu dovedeai că el a ucis-o*. Trebuia să mai dovedeşti că ştie nemţeşte şi încă bine, atât de bine încât să înţeleagă perfect un anumit pasaj dintr-un *anumit* tratat de medicină legală, o carte foarte rară, care desigur nu poate să se afle decât în biblioteca unui specialist. E însă lucrul cel mai greu să dovedeşti că un om ştie ceva, când are tot interesul să nu se afle că el ştie acel ceva. A, dacă ar descoperi printre suspecţii posibili pe vreunul care *să fi fost pe acolo*, nemernici au fost şi pe la noi, probabil mai sunt rămaşi, ascunşi, *asta* s-ar putea dovedi totuşi… A, nu. La *asta* nu trebuie să se gândească, ar putea să devină obsesie şi atunci numai asta ar căuta şi poate că nu-i *asta* şi individul i s-ar fofila printre degete. Poate individul *anume* să fi căutat asta, ca să-l împingă pe el într-o direcţie falsa şi apoi să-i râdă în nas, nu ştiu, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut.

Surescitat, Lângă începu să se plimbe cu paşi zvâcniţi de-a lungul şi de-a latul spaţioasei sufragerii, fără să mai scoată un cuvânt, până ce sosiră Ceciiia şi soţul ei.

În acest timp, tăcu şi doctorul Ceremuş, continuând să şadă în fotoliul său, indiferent ca idolul din perete,

fumând foarte liniştit interminabila-i havană, luxul lui de duminica, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, iar aşteptarea nu-l plictiseşte, fiindcă niciodată nimic nu-l poate plictisi.

CONVERSAŢII DE DUMINICĂ SEARA

Privind ia Cecilia, îţi venea greu să crezi că-i studentă, că are un soţ şi-i în aşteptarea unui *eveniment*. Măruntă şi subţire, părea o copie a tatălui său, mai fin lucrată. Avea graţiile şi farmecul unei miniaturi vii. Era ca o păpuşă ceva mai crescută, care se mişcă singură, vorbeşte şi-şi schimbă repede şi foarte des expresia feţii. Cura intră, se repezi la Langa; i se atârnă de gât şi-l sărută mult şi întruna, scâncind printre sărutări, reproşuri că a slăbit, că arată obosit, că-i din zi în zi mai cărunt, că de ce nu mai lasă grijile de o parte, că prea munceşte mult, că a uitat de îndatoririle lui paterne, că ea nu mai poate de dorul lui şi niciodată nu-l găseşte acasă, iar el nu dă cu anii pe la ea, că asta-i cruzime sau poate şi mai rău, indiferenţă şi uitare, ceea ce ea nu merită. Şi vorbi aşa, mult şi repede ca o morişcă, vreo cinci minute întregi, reuşind să-l întoarcă pe lângă într-o preocupare mai calmă, a grijilor lui de părinte pentru unicul său copil. Simţi chiar bucuria, bucuria aceea mare, care nu i se întâmplă des unui tată, de care nu apucase să se lase cotropit de aseară şi până acum şi se tot îndepărtase de ea, dus de alte griji şi gânduri şi pe care în acest moment reuşi săşi-o împiânte în suflet, adânc şi fierbinte ca pe un cuţit de foc; mângâind-o pe Cecilia, pe creştet, *cu* un gest moale, prelungit, o întrebă:

— Cum e… adică… pe când crezi că?…

Ea îşi lipi fruntea de pieptul lui şi suspinând, spuse:

— *Nu* ştiu chiar precis… cred că… adică s-ar putea…

Apoi, privindu-l de aproape, cu ochii umezi:

— Te bucuri?

Deodată, ţipă: Ah! şi se repezi la doctorul Ceremuş, se căţăra pe genunchii lui, îi sărută pe amândoi obrajii:

— Era gata să uit de tine, papi Petruţ. Sper că nu te-ai supărat. De fapt, nu te-am uitat de loc, dar tari, cu indiscreţia lui, deformare profesională desigur, a încurca»

protocolul.

— Păi, tari ai tău n-are să înţeleagă niciodată importanţa unui protocol, e ceva ce depăşeşte capacitatea lui intelectuală. E ca religia creştină pentru o focă de apă dulce.

— De ce de apă dulce?

— Păi, cele de apă sărată, din mări şi oceane, sunt specii evoluate, cred că au şi ajuns în pragul metafizicii

— Dar foca de apă dulce există?

— Nu ştiu precis. Dar dacă există, a rămas pe treapta cea mai primitivă. Şi e sigur, că asemenea tatălui tău» nu ştie că nu se poate civilizaţie fără protocol, aşa cum nu se poate şvaiţer fără găuri. Dar cine mai are timp să se ocupe de cultura tăticului tău?

Cecilia râse amuzată, tachinându-l:

— Osteneală zadarnică. Explicaţiile tale-s ca ploii «de vară, tunete, fulgere, un pic de apă, care se şi evapora îndată ce reapare soarele şi nu mai rămâne nimic. Ei, am învăţat lecţia? George spune că vorbesc *absolut* în stilul tău.

— Adică mi-a devenit şi George adversar.

George Costea, soţul Ceciliei, se oprise în uşă şi nu se mai clintise de acolo. Sta în picioare, înalt cât un monument, grav ca un plop şi tot aşa de mlădios, aşteptând să fie observat şi luat în seamă. Se apropie abia acum ţi dădu mina cu Langa, apoi cu doctorul Ceromuş, care nici de astă dată nu-şi manifestă nici măcar îatenţia să se ridice dia fotoliu. Tânărul declară ceremonios, cum vorbea întotdeauna:

— Nu sunt adversar al stilului dumneavoastră. A fost o simplă constatare. I-am spus Ceciliei că vorbeşte mult şi cu tot felul de imagini literare, întocmai ca dumneavoastră. Dar n-am declarat că aş fi contra acestui stil. În anumite împrejurări poate fi chiar folositor.

— Aşadar, nu eşti contra.

— N-am niciun motiv să fiu contra, de vreme ce soţia mea vorbind, îmi dă mie timp să tac şi să mă gândesc.

— Adică tu nu ml asculţi când eu vorbesc.

— Ba da. Dar vorbeşti aşa de mult, încât omul se obişnuieşte cu asta şi ascultându-te poate să se gândească şi la alte lucruri.

Apăru şi doamna Lenuş, atrasă de zgomot şi de râsete şi după sărutările de rigoare, o sechestra pe Cecilia, luând-o cu dânsa, la bucătărie.

Seara continuă în această atmosferă agreabilă, în care Langa împreună cu ceilalţi, dezlegat pentru moment de preocupările serioase ale vieţii şi ale „meseriei” sale, uită de surpriza pe care doctorul Ceremuş i-o servise. Uită cu totul, de parcă ar fi trecut un an sau doi de-atunci şi n-ar mai avea nicio importanţă – cel puţin pentru el – că atunci, acum un an sau acum doi ani, cineva ar fi murit în ruptul capului. În următoarele trei sau patru ceasuri, oină se întoarseră acasă, Lângă încercă senzaţia, care apare uneori chiar şi la oamenii cei mai munciţi de soartă ca viaţa e simplă şi să trăieşti e bine. Discuţiile care se desfăşoară în astfel de răgazuri duminicale au calitatea rară că sunt accesibile tuturor fără deosebire şi lasă participanţilor sentimentul plăcut că sunt inteligenţi, că pot face faţă, la o adică, nu neapărat numai îndatoririlor profesionale, ci şi unei conversaţii interesante. E şi asta o satisfacţie şi face bine la suflet. Era constatarea pe care şi-o formulă Langa, ascultându-i pe doctoral Ceremuş şi pe tânărul profesor de biologie, discutând despre pasiuni. Langa surâse neobservat: niciunul dintre ei nu era sfâşiat de o pasiune; sunt echilibraţi ca nişte blocuri cubice de grezie, alunecă prin viaţă foarte sigur, totuşi doctorul condamnă pasiunile, culegându-şi argumentele din aer, cu uşurinţa unui scamator, iar George le apără, dând replici aşezate, cuminţi, ca răspunsurile unui şcolar care-şi ştie lecţia. Băiatul acesta frumuşel şi atât de îngrijit îmbrăcat, îi este ginere, Cecilia îl iubeşte şi s-a legat de el, dându-i un loc mult mai important în viaţa ei decât avusese tatăl ei vreodată. El nici nu-l cunoaşte măcar, dacă-i vorba aşa, pe acest tânăr; pare deştept, poate este într-adevăr sau poate a citit numai atent câteva cărţi. Desigur, Cecilia s-ar face foc dacă ar afla ce gândeşte el despre soţul ei. Aşa ceva

însă n-o să-i spună niciodată. La urma urmei, n-ar putea susţine că nu-l iubeşte şi el pe George, i l-a adus doar Cecilia, iar el trebuie să-l primească, aşa cum se primeşte orice cadou, indiferent dacă-ţi place ori ba, dacă este sau nu de vreun folos. Dacă mâine ar părăsi-o pe Cecilia ori Cecilia l-ar părăsi, ar redeveni un străin şi l-ar uita curând; poate acum, după ce o să fie şi un copil la mijloc – aşa se spune că nepoţii stârnesc bunicilor sentimente mai intense decât propriii lor copii – probabil că dragostea lui pentru ginere o să capete o altă adâncime. Niciuna din aceste alternative, care-i trecură prin minte, nu-l făcură să tresară. Un lucru gândit, nu-i încă decât un gând, încă nu există şi nu poate schimba nimic din ceea ce există. îl auzi pe doctorul Ceremuş trecând la alt subiect. De pasiuni se plictisise să mai discute, deşi până la urmă nu fusese de loc limpede care dintre ei avusese dreptate. Ultimul cuvânt fusese al tânărului profesor, care banal şi important observase:

— Totuşi omenirea a tras foloase de pe urma unor pasiuni; să luăm numai pasiunea călătoriilor…

— De ce să nu luăm pasiunea cunoaşterii, că le cuprinde pe toate celelalte? Nu ştim niciodată dacă au adus într-adevăr vreun folos, dacă e mai bine *acum*, când ştim aşa de multe lucruri, sau dacă era mai bine *atunci*, când habar n-aveam de ele. Descoperirile geografice au adus foloase câtorva naţii europene, dar nu şi băştinaşilor descoperiţi. Treburile astea cu ştiinţa şi cunoaşterea sunt foarte relative. Nici nu-i aşa de sigur că azi într-adevăr cunoaştem mai multe lucruri şi mai bine decât cunoşteam pe când ne mai căţăram prin arbori, în jungla originară. Avem o părere foarte bună despre civilizaţia noastră, dar şi papuaşii au o părere foarte bună despre civilizaţia lor. Cine are dreptate? Eu ştiu matematică, el nu ştie, în schimb el ştie să aprindă focul frecând două beţe deodată, ceea ce eu nu-s în stare, nici de-aş îngheţa de frig. Oare matematica mi-i necesara fiindcă am descoperit-o, sau am descoperit-o fiindcă-mi era necesară? Nici măcar asta nu ştiu.

— Nimic nu există fără justificare, încercă să-l

contrazică George, care încă era prea tânăr ca să se fi desprins de cărţile din care învăţase. Necesitatea crează funcţiile şi obiectele, tot ce există şi se întâmplă este condiţionat de necesitate.

Doctorul însă, care simţea că-şi găsise omul, nu renunţă la un joc în care putea să se amuze.

— Necesitatea-i un moft platonic. Nimeni n-a putut-o demonstra vreodată. Nici măcar necesitatea vieţii nu poate *fi* demonstrată. Pentru noi viaţa-i o necesităţi, fiindcă trăim în virtutea eu Dar de n-am fi» n-ar finând necesitatea de a trăi.

— Există legi materiale, care determină apariţia şi dezvoltarea vieţii.

— Există, desigur, legi materiale, dar legea exişti numai după ce există şi fenomenul. Nu poţi demonstrai că legea face necesar fenomenul sau fenomenul face no» cesara legea. E un nod pe care nimeni nu l-a dezlegat. Zicem necesitate, fiindcă n-avem alt argument. Întâmplarea e singura condiţie demonstrabilă a tot ce există.

— Întâmplarea nu-i decât legea necunoscută încă, replică George respectuos, dar foarte decis.

— Legea cunoscută, legea necunoscută, habar n-am es este. Nu ştiu *de ce*, nu ştiu *cum*, nu ştiu *unde* şi *încotro*. de ce *aşa* şi nu *altfel*. Nu ştiu nimic. Doar că se întâmplă şi scurt povestea. Hazard. Loto-Central. Te fericeşte sau îţi sparge capul şi habar n-ai ce este. Dumneata, tinere, de ce te-ai făcut biolog?

— Mi-a plăcut biologia. Ştiinţa vieţii.

— De ce ţi-a plăcut tocmai biologia? De ce nu altceva? De ce n-ai făcut pictura?

— Păi, n-am talent la desen.

— De ce n-ai talent! De ce alţii au? De ce unul se face hamal, altul rămâne ţăran la plug, iar altul se consacră carierei armelor? Ori cât te-ai căzni, n-ai să găseşti un răspuns satisfăcător, măcar de nota cinci. Trăim sub imperiul întâmplării, iată singurul răspuns cumintje, Nu face mai mult de cinci, dar sunt sigur că am trecut clasa cu

el, că n-am să rămân corigent. La fiecare pas pa care-i faci, întâmplarea te ţine de mână, doică nepăsătoare şi capricioasă. Nu ştii niciodată de ce acum te ia în braţe, iar peste câteva zile face buf de pământ cu tine, Ne-am născut din întâmplare, din întâmplare am învăţa!

ceea ce ai se pare că ştim, din întâmplare ne-am îndrăgostit de o anumită femeie, fiindcă clin întâmplare ne-a apărut în drum într-un moment când inima noastră era însetată de iubire; dacă, întâmplător, respectiva ar fi fost ocupată cu alte treburi şi ar fi trecut prin altă parte, ne-am fi îndrăgostit de o altă femeie care ne-ar fi apărut în cale…

Doamna Lenuş intrase pe ultima frază, purtând tava cu gustări, urmată de Ceciâia, care aducea pâinea şi ţuica.

— Ai auzit, Ceciâia? spuse doamna Lenuş, întrerupându-l pe doctor. Eu sunt o *respectivă*… am apărut în calea lui din întâmplare… nu era nicio nenorocire dacă din întâmplare apărea o altă *respectivă*. Şi când mă gândesc că m-am măritat cu el numai fiindcă m-a convins că suntem predestinaţi.

Doctorul Ceremuş îşi pierdu dintr-odată volubilitatea şi tonul său coborî cu o întreagă octavă, când răspunse cam prins la strâmtoare:

— Predestinaţi, desigur, dar numai din întâmplare…

— Mai zi ceva, conchise doamna Lenuş, aşezând tava pe scunda măsuţa ţărănească. Cea mai mare pedeapsă pentru o femeie este să aibă un soţ inteligent. Întotdeauna *el are dreptate*!

— Vai, ce mă fac? Şi-al meu e inteligent, gânguri Ceciâia, rezemându-se de umărul lui Geoi ge.

— Vezi să nu cadă sticla de pe tavă, spuse George, întinzând mâna cu prudenţi spre sticlă, pentru a preveni parcă o întâmplare neplăcută.

— George, adu, te rog, scaunele, sunt în hol, îl rugă doamna Lenuş adăugând apoi: o să încăpem toţi aici şi o să ne simţim bine, fiindcă din întâmplare am comandat nişte scaune scunde pentru măsuţa asta şi tot din întâmplare ne suntem simpatici unii altora. Nu, Petruţ?

— Ba, mi se pare că da. Văd că ai dreptate şi tu

uneori.

— Când am grijă să te repet.

— Sunt un om foarte fericit, după cum vezi, Sabi, oftă doctorul Ceremuş şi cu gesturi lente, aplecându-se greoi, umplu paharele. Să bem, pentru că, din întâmplare, olecuţă de alcool nu dăunează organismului.

Lan ga însă nu părea dispus să-şi compătimească prietenul. Privea foarte atent la farfuriile pe care doamna Lenuş le muta de pe tavă pe mescioară.

— Ia te uită! exclamă el. Răci. Răci ardeleneşti. Cu usturoi mult şi cu paparcă iute. Cum de ţi-a venit în minte, Lenuş? Eşti o vrăjitoare.

— Da, este o vrăjitoare, confirmă doctorul Ceremuş.

— Şi-ai făcut şi salată de ceapă cu oţet şi piper, continuă Langa, uimindu-l pe ginerele său, care pentru prima dată îl vedea aproape ieşindu-şi din fire de entuziasm pentru o mâncare oarecare; ceilalţi însă nu se mirau, cunoscând slăbiciunile lui pentru câteva mâncăruri, specialităţi de casă, de care el, care se hrănea în cantine şi restaurante, rar avea parte.

— Nu, dragă, salată de ceapă, cum zici *tu*, cu oţet, n-am să-ţi pot oferi, spre marele meu regret. Amicul tău a reuşit să consume din noiembrie până acum 50 de kile de ceapă. Nu-l pot dezobişnui. La supă ceapă, la slănină ceapă –, ba şi cu untură. El zice că-şi face tratament natural cu vitamina C. Ieri constat că n-am ceapă. Ei, ce să-ţi spun! Am colindat tot oraşul şi n-am găsit. Nici la ţărani, nici la Aprozar, nici măcar la magazinele Gostat. O să fii nevoit să te mulţumeşti cu murături, ori vrei poate muştar? Degeaba, aşa-i viaţa, e greu să faci binele întreg dintr-odată. Pentru salată de ceapă ai să vii altă dată.

— Adică ia anul, spuse doctorul Ceremuş.

— Aşa sunt prietenii cei buni, se bucură să te vacla, dacă le dai rar prilejul, filosofa doamna Lenuş, dar tu nu-l asculta pe el, ascultă-mă pe mine şi vino mai des la noi.

— Măcar pentru salata aia de ceapă cu oţet, adăuga doctorul, nerenunţând la tonul său maliţios şi ridică încet păhărelul, mimând ciocnitul în aer, apoi preocupat parcă

sorbi încet ţuica.

Convorbirea continuă veselă tot timpul cinei, cu tot felul de aluzii la rolul întâmplării în viaţă, subiect care stârni nenumărate glume şi vorbe de haz, doctorul Ceremuş şi ceilalţi bărbaţi participară mai puţin şi doar în câteva răstimpuri. Când femeile dădură oarecare semne de oboseală, Cecilia confirmi observaţia soţului ei, re zervându-şi partea leului din discuţii. Doamna Lenuş se dovedi ironica şi răutăcioasă cu măsură faţă de doctorul Ceremuş şi de Langa, prevenitor protectoare faţa de tânărul profesor, care dovedea reale aptitudini de om de societate, iar faţă de Cecilia grija şi preferinţele ei nu cunoscură niciun fel de reţineri.

Langa avu timp să-şi rumege netulburat bucuria simplă şi cuminte a serii acesteia şi să-şi lase gândurile în voia lor. Se gândi la foarte multe lucruri, uitându-le pe rând pentru totdeauna şi numai de câteva din ele avea să-şi aducă aminte mai târziu, cu totul întâmplător. Reuşi să-şi amintească şi ele cazul care de a doua zi dimineaţa avea să-i dea bătaie de cap cine ştie câtă vreme şi nu fu preocupat de el mai mult decât de alte cazuri asemănătoare, care îi mai dăduseră de lucru şi pe care le rezolvase cândva. Îşi spuse că nu-i deloc sigur că şeful avea să-i repartizeze lui cazul, deşi aşa s-ar fi cuvenit, fiindcă d constatase crima şi începuse cercetările. Azi dimineaţă îl căutase, la telefon, pe şef acasă şi-i raportase pe scurt despre ce-i vorba şi ce avea de gând să întreprindă, iar şeful îi răspunse scurt: bine, dă-i drumul, o să mai discutăm mâine. Se putea aştepta la orice; să-i dea cazul lui sau să-l dea altui anchetator, dar nici această posibilitate, să continue altcineva cercetările începute de el, nu-i tulbură liniştea în care se legăna. Dacă ar fi stat să se gândească puţin mai insistent, cum avea obiceiul să se gândească la toate lucrurile care veneau în atingere cu profesiunea lui, şi-ar fi dat seama că în faţa unui ordin superior, ar fi renunţat la acest caz, dar nu cu inima uşoară. Era ceva în această crimă, un dedesubt, deocamdată numai presimţit, la care acum n-avea timp şi

nici dispoziţie specială să se gândească, o ciudăţenie care lui îi evoca un asasin neobişnuit, puternic şi viclean, bine pregătit de luptă şi care n-avea să cedeze uşor. Era o perspectivă atrăgătoare pentru Langa, un adversar al cărui profil sufletesc se şi contura în mintea lui şi speranţa să-l „prindă", să-l strâmtorească, să-l încovoaie. Ei ar putea s-o facă, poate şi altul, careva dintre colegii lui, dar el *cu siguranţa* ar putea s-o facă, fiindcă se pare, arma de a fi ta vreme pregătită şi studiată în nesfârşite ceasuri de noapte, acum îşi găsea o ţintă potrivită. Ţinta care cere o astfel de armă şi pe care n-o poate nimeri în plin, spulberul d-o, decât o astfel de armă. Dacă ar fi avut timp şi chef, Lângă s-ar fi gândit numai la asta şi ar fi suferit presupunând că nu el ar fi desemnat să conducă ancheta. Îşi spuse însă: eu atât mai rău pentru Georgescu, are să trudească poate şi-o lună, cum e el ticăit şi nici nu-i sigur că o să-i dea de rost. *Acela* e mai dibaci. Langa nu era un egoist şi niciun ambiţios, decât în situaţii când ambiţia putea să fie hotărâtoare, nici răzbunător pe motive meschine, r ar fi oferit, desigur, lui

Georgescu sau altuia tot ce obţinuse până acum, începând cu cercetarea, nu-i sigur însă că *dânşii* le-ar fi acceptat drept bune. Nici chiar această posibilitate nu-i provocă vreo supărare în acele momente. Toate erau acum destul de îndepărtate, pentru ca umbra lor să acopere calma lumină a serii cu prieteni şi oameni care-i sunt dragi. Oameni atât de limpezi, încât lui, care zilnic se lovea de suflete schilave, parcă nici nu-i venea să creadă că există. Medicii sunt predispuşi să nu creadă în existenţa unor oameni perfect sănătoşi. Aşa şi el, de multe ori, bănuia că orice om ascunde ceva, privea cu neîncredere la ceilalţi. Era un alt lucru curios şi încă nu reuşise să şi-l explice altfel decât prin deformaţia profesională care-i paşte pe toţi cei care lucrează în domeniul lui. Neîncrederea e-o armă a prudenţei, dar o armă primitivă, care nici nu ţinteşte undeva şi totuşi se mai uzează de ea. La drept vorbind, nici nu-i bine spus armă; e ceva în genul cafelei care împiedică adormirea atenţiei, a lucidităţii.

Oamenii s-au obişnuit cu ea, în anumite împrejurări şi nu le mai face rău, ar fi însă monstruos să devină un principiu. Să-l întrebe, de pildă, pe Petruţ: ce-ai făcut sâmbătă seara între cinci şi şapte-jumate? Doar un medic legist e tot atât de obişnuit cu morţii, ca un hingher cu câinii jupuiţi. Sau George, băiatul acesta atât de politicos şi atât de corect în purtări, ar fi în stare să omoare o femeie? Pe Cecilia, de pildă. Nu, pe Cecilia nu, o iubeşte, are încredere în ea, n-are niciun interes. Dar dacă ar apărea un astfel de interes? Dar Lenuş ar putea să ucidă, cu mâinile ei fine?

Nu erau gânduri serioase. S-ar fi îngrozit dacă ar fi fost gânduri serioase. Erau nişte glume ale plăcutei plictiseli în care-l trimisese pălăvrăgeala femeilor. *Cumva*:

somnul raţiunii naşte monştri. El îi cunoştea şi pe Lenuş şi pe Petruţ, şi pe Cecilia şi începe să-l cunoască şi pe George. Sunt destui oameni pe care-i cunoaşte, despre care ştie de ce sunt în stare şi de ce nu sunt în stare. Neîncrederea începe de unde nu cunoşti. Poate că l-ar putea mişca puţin pe doctorul Ceremuş, împingându-l într-o discuţie despre raportul dintre cunoaştere şi încredere, dar poate că nu, fiindcă faţă de Lenuş nu prea face paradă de inteligenţa lui. Lenuş e ea însăşi inteligentă şi poate ceva mai citită decât Petruţ, iar el nuse-ncumetă s-o contrazică, de teamă să n-o jignească. Sunt de două zecişicinci de ani căsătoriţi, iar el în prezenţa ei şi acum îşi controlează cu grijă cuvintele, de teamă să n-o jignească, fiind în general cam gură spartă când îşi ia avânt. S-o fi întâmplat cândva s-o jignească, într-o discuţie aiurită, cum îi place lui, iar consecinţele or fi fost amare şi între timp s-a învăţat să se păzească.

Langa se aplecă să ia de pe măsuţă paharul de vin şi privi la doctorul Ceremuş, care asculta foarte atent pe Cecilia. Tânăra femele se aşezase pe covor şi sta cu capul rezemat de genunchiul doctorului, povestindu-i despre o colegă ai ei, care încercase să se sinucidă.

— Tot asta-mi spune, o pâri George, cică, ai grijă să nu-mi faci figuri, că uite Silica a încercat să se sinucidă.

— Dar ce, îţi face figuri?

— A, nu. Nu-mi face figuri. Încă nu mi-a făcut, dar eu îi spun aşa, ca să-i previn şi să aibă grijă de el.

Începu să râdă mărunt şi sprinten, vibrând din tot trupul, apoi icnind, spuse:

— Ba, da. Mi-a făcut o figură. Una mică de tot. Nostimă. Acum vreo lună, când s-a dat vacanţa, mi-a telefonat că întârzie puţin cu colegii, că unul împlinea treizeci de ani şi îi invitase la o ţuică, ia gară, de unde pleca la părinţi. Şi s-a cam făcui ţuica George al meu.

A ajuns acasă pe la vreo trei noaptea, pălăria şi-a agăţat-o în comutator şi tot încerca s-aprindă lumina învârtind un nasture de la fâşul meu din cuier. Sucea nasturele şi se uita la bec, mirat că nu se-aprinde. Am aprins eu lumina şi când m-a văzut, m-a întrebat: Mă, ţie ia ce oră îţi pleacă trenul? L-am ajutat să se dezbrace şi i-am pus hainele pe scaun şi atunci s-a oprit în faţa lor şi le-a întrebat: mă, ţie ia ce oră îţi pleacă trenul? Cred că de vreo zece ori a întrebat, până şi televizorul: mă, ţie la ce oră-ţi pleac-a trenul? Ah, ce-am mai râs şi privi cu ochii lucindu-i pe bietul profesor, care tot timpul făcuse feţe, feţe. L-am şi iertat, nu i-am făcut scandai, l-am dojenit numai aşa, amical, şi el a înţeles. Mi-a promis că nu se mai întâmplă.

Lan ga râse amuzat. îl văzu pe tânărul profesor roşind. Băiatul se simte prost acum, îşi spuse ranga, iar Cecilia uzează de cea mai crudă dintre tacticile nevestelor şi poate că n-ar trebui, doar dacă e şi George, ca şi doctorul Ceremuş, unul dintre bărbaţii care îndură orice din partea femeii iubite, până şi ridicolul, atunci o să ramură fără urmări. Langa înţelese deodată că soarta căsniciei Cecii; ei îl interesează mai mult decât orice, că desigur, de multă vreme e una din preocupările lui fierbinţi, numai că n-a avut timp sau poate motive să se gândească anume. Nu stărui nici acum prea mult. Lucrurile merg bine, n-ar avea niciun rost să se amestece. Dădăceala poate strica şi o căsnicie tânără bine pornită. George n-are să mai facă „figuri”, o să treacă foarte mult timp până o să-şi îngăduie să întârzie la un pahar.

Îşi aminti cum se îmbătase şi el o dată, cândva

demult, Cecilia încă nu se născuse. Melania, soţia lui, foarte ti nără încă – nici n-a apucat biata de ea fii îl llbălrî* neasea – s-a speriat văzându-i palid, încruntat, datinându-se pe picioare. Crezuse că-i bolnav, c-o fi fost rănit, iar cinci îşi dăduse seama că-i beat, el i-o spusese bolborosind: mm-amm bbătatt…'s beat…'s beatt, izbucnise în hohote nervoase, care erau şi râs şi plâns în acelaşi timp şi vreo trei zile nici nu mai vorbise cu el. îl pedepsise pentru spaima ei. Nu se mai îmbătase de-atunci niciodată. Nici nu simţise nevoia. Se şi ferise de tentaţii. Era şi ideea că starea aceasta de cădere din luciditate degradează. Şi o apărase, dezbătută într-un prilej oarecare cu doctorul Ceremuş, că-i imoral să-ţi baţi joc de tine însuţi.

O auzi pe doamna Lenuş, parcă răspunzându-i:

— Bărbaţii îşi închipuie că beţia-i un act de curaj, sunt ca nişte copii, care se iau la întrecere, care-i mai curajos. Din acest punct de vedere, pot să fiu mulţumită, doctorul rezistă şi trei nopţi la rând.

— Eu însă nu mă-mbăt, doamnă.

— E-adevărat, exclamă Lenuş, bătând din palme. Nu l-am văzut niciodată clătinându-se.

— Să te îmbeţi e o ştiinţă, risca doctorul un paradox ad-hoc.

— E o ştiinţă la îndemâna tuturor a, replică doamna Lenuş prompt iar doctorul Ceremuş amuţi.

Doamna Lenuş mai aşteptă o clipă, apoi continuă:

— Soţul meu, despre care toată lumea ştie că e deştept şi sunt de acord şi eu, zice că nu băutura te îmbată. Ar fi – zice el – şi un proverb în sensul acesta. Necazurile, zice el, te îmbată. Băutura-i un pretext şi o scuză. De aceea, oricât ar bea nu se îmbată, fiindcă nu bea de necaz. Uneori are chef să se distreze…

Poate că uneori e nevoie, gândi Langa, dar n-o spuse. Se ferea şi el s-o contrazică pe doamna Lenuş. Şi nici nu simţea nevoia să se vâreîntro controversă, la urma urmei fără obiect, pentru că de când tot discutau fel de fel, băuseră o sticlă de vin şi jumătate dintr-a doua sticlă şi cine ştie ce ar fi crezut doamna Lenuş, dacă el ar fi rostit

ceea ce îi trecuse acum prin minte, că totuşi vinul băut cu măsură înviorează spiritele.

Mai târziu, după ora zece noaptea, plecară bine dispuşi. Langa opri un taxi şi îi conduse pe tineri acasă. După ce se despărţi de ei, eliberă taxiul şi îşi continuă drumul pe jos. Străzile Bucureştiului mai erau pe la ceasul acela destul de populate şi zgomotoase. Langa mergea fără grabă, zăbovind prin faţa vitrinelor intens luminate, întorcându-se uneori după perechi de tineri care treceau îmbrăţişaţi, ori după câte un ins care şovăia vorbind de unul singur.

Mai era încă într-o dispoziţie de uşoară nepăsare, dar pe măsură ce se apropia de piaţa Kogălniceanu, unde-şi avea garsoniera, nerăbdarea şi un cunoscut neastâmpăr începură să-i dea târcoale. Se mai stăpânea încă. Se simţise bine în seara aceasta şi ar fi vrut să mai păstreze senzaţia agreabilă a domoalei petreceri de familie, dar totul rămăsese undeva în urmă şi chiar amănuntele de care se cramponează de obicei amintirile se pierduseră. Mai stăruia doar simţământul moale că fusese bine şi plăcut. Se gândi, că din păcate astfel de prilejuri omul şi le îngăduie destul de rar, măcar că pentru nervii încontinuu solicitaţi, sunt ca un medicament liniştitor. Săptămâna care urmează, cine ştie dacă o să mai dea de el Cecilia, clutându-l cu telefonul. Prea mult n-are să stea în birou – dacă bineînţeles cazul are să-i fie repartizat lui. Şi nici acasă n-are să stea, avea să umble mult, căutând în multe locuri, fiindcă nu urmăreşte un vânat oarecare.

Şi se pomeni, aproape uimit, că nu-l mai interesează nimic altceva. Ultimele dona etaje le urcă în goană, deschise gâfâind uşa garsonierei, îşi aprinse ţigara în timp ce *se* aşeza la micul lui birou şi deschizând dosarul, murmură:

— Aşadar, Aurelia Leordeanu a fost ucisă prin ruptul capului... Ia să vedem.

VII

CINE ESTE ROBERT LEORDEANU?

Maiorul Langa se culcă din nou pe la ceasurile patru

după miezul nopţii, iar când se trezi pe la şase, în zori, avea un plan, poate încă nu suficient de limpede, dar decis. Avea să amâne întrevederea cu şeful, până la prânz, viclenie justificată, gândea Langa, dacă reuşeşte. Până la prânz erau câteva lucruri de făcut, care aveau să clarifice probabil şi planul lui şi şeful i-ar acorda din nou încrederea. Încă de ieri după-amiază Langa notase în carneţel, după un vechi obicei, ce avea de făcut azi, începând încă de dimineaţă. „Tribunal. Divorţul”.

Langa avea de gând să studieze foarte atent dosarul. Ştia că la divorţ oamenii nu spun absolut totul. Există o anumită reţinere, fiindcă lucrurile decurg în văzul şi auzul lumii şi nu toate intimităţile pot fi spuse. Nu totdeauna cauzele reale apar şi în actele tribunalului. Divorţul e un eşec pentru ambele părţi şi oamenii se feresc de obicei să-şi mărturisească eşecurile. Uneori divorţul e-o dramă, încheiată încă înainte de a fi ajuns în faţa instanţei, ea însă poate fi descifrată, dacă este cu atenţie cercetată. Dacă divorţul Aureliei Leordeanu a fost o dramă, şi probabil că a fost, moartea ei venea ca un deznodarnând care descurcă firele *pentru cineva*. Dacă Langa alegea bine firele, ar putea afla şi *cine este personajul* al doilea, care a jucat ultima scenă cu Aurelia Leordeanu.

Imediat dedesubt Langa scrisese:

„*Cine este Robert Leordeanu*?”

Şi sublimase întrebarea. Sublinierea aceasta avea un anumit sens în pianul său, oricât ar fi fost de sumar încă în acel moment. Era o convingere, dincolo de raţiune şi de logică, însă mai mult decât o presupunere printre multe altele, urmarea unei situaţii în care se afla Robert situaţie destul de tulbure şi deocamdată imposibil de limpezit. Un interes deosebit ca Aurelia să moară Robert nu părea să fi avut. N-o mai iubea, se încurcase cu o altă femeie, divorţa. Interesul lui era perfect servit de sentinţa de divorţ, dacă o obţinea. Nu e tocmai sigur ca o putea obţine. Atunci asasinatul ar putea deveni o soluţie probabila. Această soluţie extremă însă nu fusese necesara *deocamdată*. Sentinţa încă nu fusese dată. Abia miercuri ar fi avut loc o

înfăţişare, poate ultima, exista deci şansa unei rezolvări fără riscuri. Chiar dacă Robert era decis s-o înlăture pe Aurelia, în cazul când n-ar fi obţinut divorţul, *încă* nu avea motiv să se grăbească, deoarece scopul lui nu era (mai mult decât probabil) să moară Aurelia, ci să rămână el liber, să se recăsătorească cu *cealaltă*. Era încă un nod ferm în alibi. Pentru prima dată în cariera sa, Lângă întâlnea un asasin atât de ingenios, care să-şi constituie un alibi aproape de nezdruncinat din însăşi ţesătura crimei. Făcea să lupţi cu un astfel de adversar…

Langa nu era de loc sigur, că studierea dosarului are să descurce toate firele. Robert poate să fie asasinul şi poate să nu fie. Oricum însă, ştia că trebuie să înceapă descurca tul de la acest Robert Leordeanu, care pentru el, deocamdată, nu era decât imaginea fotografică a unui bărbat tânăr, excelent tuns şi pieptănat, care surâde după şablonul lansat de studioul „Bimbex” din centrai Capitalei. Fie că era, fie că nu era el asasinul, Robert era în joc. În jurul lui trebuiau căutaţi şi ceilalţi *probabili*, dacă nu cumva-i el însuşi *marele musiu*. Avea să-şi dea seama când avea să-l vadă în carne şi oase, *dacă ar putea să fie el*. Fotografia luată din poşeta Aureliei Leordeanu nici n-o examinase prea atent, era prea migălos retuşată, ca să *spună ceva*. Putea însă folosi ia identificare.

În continuare, în carnetul lui Langa era trecut un nume: „Şerban?”

Şerban era şi ei o eventualitate de luat în seamă, dar nu în primul rând. Un amant părăsit se răzbună uneori omorând-o pe femeia iubită, dar nu aşteaptă cinci ani pentru asta. În cinci ani, pasiunile se mai temperează. Şerban căzuse – să zicem că din cauza Aureliei – în patima beţiei. Ar fi că o patimă se dizolva în cealaltă. Mai rara îne probabilitatea destul de greu. de acceptat a urmă moment de intensă furie retrospectivă. Oricum, nici măcar această foarte vagă posibilitate nu trebuie respinsă din capul locului.

Mai era un rând subliniat, sub numele lui Şerban i „Amanta actuală a lui R”.

Doamna Stamatescu i-o descrisese: înaltă, picioare subţiri, sportivă, brunetă, clar nu ştia cum o cheamă. Deci nu de la Aurelia Leordeanu îi cunoştea semnalmentele. E puţin probabil ca o femeie geloasă să nu găsească mijloace s-o identifice pe rivala ei. Poate că doamna Stamatescu îl văzuse pe Robert Leordeanu cu această femeie, sau poate altcineva din cartier şi faptul fusese comentat *i* oi nu-i sigur însă că femeia cu care eventual fusese văzut Robert Leordeanu era una şi aceeaşi cu amanta pentru care divorţează. Ba, împingând lucrurile până în marginea absurdului, nici nu-i sigur deocamdată că există o amantă. Motivul real al unui divorţ nu-i cu necesitate un amor extraconjugal, poate fi şi altceva. Până una alta, amanta prezumtivă nu era decât o siluetă de fum. Totuşi ea intrase în atenţia lui Langa şi dacă exista, avea să răspundă câtorva întrebări.

Langa mai adăugase:

„Şi Felicia Turdean”.

Ferindu-se să bănuiască pe cineva *din capul locului*, când începea o anchetă, Lângă se ferea şi să absolve pe cineva din capul locului. Felicia Turdean fusese prietenă cu Aurelia Leordeanu, „unghie şi deget”, prietenia lor durase şi după căsătoria Aureliei un timp, până când Robert începuse să-i dea atenţie Feâiciei. Poate fusese mai mult decât nişte simple semne de atenţie. Se întâmplase însă mai de mult, iar acum Felicia „e în tandreţe cu un băiat de la I.f. B”. E aproape exclus să aibă vreo legătură cu crima. Ea însă ştia poate anumite lucruri, care eventual să-l intereseze pe lângă, aşa că nu putea să fie lăsată de o parte nici ea.

Langa ajunse la tribunal pe la şapte dimineaţa. Găsi dosarul destul de repede, fiind pe rol la cursul săptămâni. Avu nevoie de numai o jumătate de oră să parcurgă paginile care rezumau istoria unei căsnicii pe cale de destrămare şi constată ia sfârşit că nu se mai adăugase mai nimic la ceea ce ştiuse venind încoace.

Divorţul fusese intentat de Robert Leordeanu. Motiv? Nepotrivire de caracter... Era citată textual fraza: „Traiul

meu a devenit cu neputinţă, ea nu mă poate înţelege, e lipsiră de aspiraţii înalte, eu *au* pot trăi. fără muzică şi arte, iar dânsa nu admite decât radio la domiciliu, fără prieteni şi anturaj”. (Stil de avocat prost, gândi Langa, probabil şi colaborarea grefierului… şi îşi notă în carnet; Mateescu Theodor – avocat şi sublinie.) Aurelia se prezentase în instanţă fără avocat şi declarase de fiecare dată: „*Dânsul* e un soţ bun, ţine la copii şi dă, leafa în casă. Din când în când îi căşunează că-i nemulţumit, ea înţelege asta, fiindcă aşa sunt toţi bărbaţii (filosofia doamnei Stamatescu – gândi Langa). Ea nu vrea să se despartă. Au să-i treacă şi lui nemulţumirile, cum s-a mai întâmplat şi altă dată. Ea n-are pretenţii, decât tatăl să rămână la copiii lui. Ea n-o să-i zică nimic dacă dânsul merge la concert cu anturajul”. Soţii nu-şi reproşau, stând şi judecând după actele de la dosar, nimic grav. Nepotrivirea de caracter nu era demonstrată. Presimţirea lui Langa se adeverea neplăcut. Fie Robert, fie Aurelia, fie amândoi, în înţelegere sau fără să se fi înţeles în prealabil, ascundeau adevărul. Aurelia pomenea de „nemulţumiri”, dar nicăieri din cele vreo douăzeci de file ale procesului, aflat în preajma celei de a treia înfăţişări, nu reieşea că soţul îşi părăsise domiciliul conjugal, plecând la altă femeie. Nici Aurelia, cu martorii ei – Felicia Turdean („Curios”, gândi Langa) şi un (sau o) oarecare I. Alexandru, nici Robert cu martorii săi nu informaseară instanţa („de ce?” „în interesul cui?” se întrebă Langa. „De unde să-l ia pe acest şmecher de Robert?”).

Aşadar, nimic nou despre Aurelia. Nimic nou despre Robert. Doar vaga eventualitate, că soţul îşi dăduse seama că pierduse procesul, că n-avea să obţină divorţul, nici după a treia înfăţişare, *din lipsă de motive temeinice*. Aurelia nu. Se invocase, fiindcă ea nu voia să se despartă. Ea „n-avea pretenţii”. Evident, se ferise să spună lucrurilor pe nume. (Judecătorul insistase: Ce fel de nemulţumiri? „Păi ca n orice casă. Discuţii pentru o întârziere, o petrecere cu prieteni, nimic serios”.

— Credeţi cumva că în viaţa soţului dumneavoastră a

apărut o altă femeie? – „Nu cred. *Sunt sigură că nu*. Bărbaţii mai glumesc, mai fac curte din distracţie. Dar astea-s fleacuri. Nu contează.”) De ce îl apăra Aurelia pe soţul ei? se întrebă Langa. Fiindcă-l iubea. Nici el n-o învinuia pe ea de fapte grave. Doar că nu-i înţelege aspiraţiile. Ce naiba de aspiraţii? Slăbiciunea pentru femei sportive, petreceri cu prietenii? (cine vor fi fiind prietenii lui?) Într-adevăr fleacuri.

Se putea admite eventualitatea: Robert Leordeanu îşi dăduse seama că pierduse, că n-are nicio şansă de reuşită, în mintea lui Langa se contura o prezumţie gravă, de care ar fi vrut să se ferească *deocamdată*, pentru că ar fi putut încurca şi mai rău lucrurile. Totuşi îl tenta: Robert ştia *de la început* că divorţul lui n-are şanse. Era însă o piesă necesară în construcţia complicatului său alibi. *A ucide, când totul dovedeşte că n-ai niciun interes să ucizi*. S-ar acorda perfect cu ruptul capului, adică cu: *a ucide aşa cum nimeni nu ştie să ucidă*. În acest caz, Robert mai ştie un lucru: chiar dacă ar descoperi cineva legătura, îi va fi imposibil s-o dovedească, iar fără dovezi, nicio instanţă din lumea asta nu condamnă. Pe bază de *cui prod est*, încă nu poţi vârî la ocnă pe nimeni.

Langa înăbuşi cu greu tentaţia acestei prezumţii atrăgătoare pentru criminalist, dar cu totul inoperantă pentru anchetator, care, deocamdată, nu ştie decât că o femeie a fost ucisă prin ruptul capului, că asasinul nu a lăsat alte urme decât o mănuşă de o formă neobişnuită, un mic buchet de garoafe şi zece mii de lei în bancnote de câte o sută. Tulburat şi chiar enervat, fără un motiv precis, ceea ce însemna că se simte slab în acest moment, Lângă porni în căutarea avocatul Theodor Mateescu, singurul om care ar putea să-l pună în legătură cu Rober* Leordeanu.

Avocatul avea un birou elegant, chiar luxos, dominat de o bibliotecă imensă, bogată, scumpă, cu dibaci «pusă la vedere. În faţa mesei de scris, două fotolii des piele, mari şi adânci, iar între de o măsuţă chinezească de abanos cu încrustaţii de sidef, având pe tăblie us foarte delicat peisaj lăcuit. Parchetul era aproape în întregime acoperit de

covoare şi carpete, de cea mai buni calitate. Şi tablourile de pe perete, numai flori şi peisaje, dovedeau gust şi posibilităţi materiale prospere. (E-un avocat scump, gândi Langa. Înseamnă că nu-i era greu să ofere *zece mii de lei*, în schimbul acceptării divorţului. Fu o scăpărare de fulger pe care Langa n-o uita şi tocmai de aceea avea să-l încurce mai târziu, ducând ancheta în pragul eşecului.)

— Domnul avocat Mateescu Theodor? întrebă Langa, intrând în birou.

— Da. *Doctor* Theodor Mateescu, răspunse avocatul şi se ridică de după masa de lucru, ieşindu-i înainte câţiva paşi şi-i întinse mâna. Luaţi loc. Cu ce vă pot fi de folos?

— Faceţi parte din colegiul raionului N. Bălcescu?

— Am cinstea să fac parte din acest colegiu.

— Şi aţi fost angajat în procesul Robert Leordeaua contra Aureliei Leordeanu?

— Nu există niciun impediment.

— Ştiu. Dar există un obicei.

— Cutuma nu face lege în toate împrejurările.

(„Maşina funcţionează superb, gândi Langa fără răutate. Înseamnă că-i stilul grefierului în procesele verbale.”)

— Aţi înţeles, cred, că mă interesează acest proces.

— Am înţeles, domnule maior. Încă n-am înţeles cu ce vă pot fi de folos.

— Mă interesează persoana numitului Robert Leordeanu.

Langa privi acum foarte atent la domnul Mateescu, un bărbat cât se poate de demn, pe care înfăţişarea îl ajuta să inspire încredere. Un chip cu trăsături fine, uşor acvilin, niţel palid, o frizură bine menţinută, complet căruntă, mişcări reţinute, calme şi armonioase şi un glas profund de bariton.

— Aveţi vreun act, care să vă îndreptăţească să-mi cereţi *mie* informaţii despre Robert Leordeanu, *clientul meu*:

Langa simţi imboldul să-l sperie puţin pe acest bătrân atât de bine conservat, care nu se putea dezbăra de

năravul de a juca teatru, nici atunci când ştie că nu trage niciun folos din asta. Se reţinu însă şi amânând o clipă-două *atacul*, răspunse senin:

— Nu. N-am un astfel de act. N-am decât legitimaţia şi uniforma în care sunt îmbrăcat.

Îi întinse legitimaţia, pe care avocatul, doctor Mateescu Theodor o citi atent, murmurând:

— Maior Langa Sabin… Da.

I-o înapoie, adăugând calm:

— Nici legitimaţia, nici uniforma nu mă obligă să vă consider altfel decât o persoană particulară.

Privindu-l ţintă, Lângă spuse cu voce joasă, dar distinct, cu pronunţare aproape sacadată:

— De sâmbătă seara, când Aurelia Leordeanu a fost asasinată în împrejurări foarte suspecte şi până la această oră, mi-a fost materialmente imposibil să produc hârtia *cure* vă interesează…

se

— Gp spuneţi?… că Aurelia Leordeanu… Nu se poate *i*

Domnul Mateescu, din uşor palid, devenise livid de-a btnelea.

— Da, Aurelia Leordeanu a fost asasinată în împrejurări foarte suspecte, repetă Langa, pândind schimbările de expresie de pe faţa avocatului: de la uluire, la spaimă.

— Sunteţi om al legii, dar mai ales sunteţi *apărătorul* numitului Robert Leordeanu, soţul victimei. Apărător *numai în procesul de divorţ* şi *încă nu* într-un alt proces *eventual*. În cazul în care s-ar dovedi că numitul Robert Leordeanu este asasinul, atunci refuzul dumneavoastră de a da informaţii organelor anchetatoare se încadrează într-un anumit paragraf de lege, pe care desigur îl cunoaşteţi tot aşa de bine ca şi mine… în cazul că e nevinovat, atunci îi faceţi un mare rău, întărind o bănuială, eventual nedreaptă, dar care – vrem nu vrem – există şi are consecinţele ei inevitabile.

— Nu e nevoie să-mi forţaţi mâna, spuse cu glas

pierit avocatul, înţeleg situaţia gravă care a survenit. Sunt la dispoziţia dumneavoastră.

Şi incapabil să se mai controleze, strigă:

— *Dar nu e Robert*!

Tăcu imediat, alb ca hârtia, privind rătăcit la maior. Pe urmă, luă o scurtă pauză chinuită, adăugă bâiguit, aproape în şoaptă, ca o explicaţie şi o scuză pentru ieşirea lui neelegantă:

— Nu pot să cred că… el… ar fi capabil de… că…

Langa, convins că intensa tulburare a avocatului nu-5

decât teatru, ca să nu-i dea răgaz de gândire, se grăbi cu întrebările mai dinainte stabilite:

— Tocmai de aceea, vă rog să-mi spuneţi de ce Robert

Leordeanu în *şi-a declarat* domiciliul real? El nu mai locuieşte împreună cu familia de circa opt luni de zile.

— N-a primit altă locuinţa.

— A cerut?

— Pe ce bază să ceară? Până după pronunţarea sentinţei nu poate obţine o altă locuinţă, în mod oficial.

— Şi în mod neoficial, unde locuieşte?

— La maică-sa. Doamna Aspazia, văduva Leordeanu. Pensionară.

— Unde?

— Strada Latină 28 bis.

— Unde lucrează?

— Ministerul Construcţiilor. Inspector financiar.

— În dosar este indicat Trustul alimentaţiei publice.

— S-a transferat între timp.

— De ce n-a declarat schimbarea care a survenit?

— Nu se ivise necesitatea. Contribuia la întreţinerea copiilor cu o sumă mai mare decât ar fi stabilit instanţa, după lege. Ţine mult la băieţii lui.

— Totuşi a intentat acţiune de divorţ şi în cazul când i-ar fi obţinut, *e absolut sigur* că tribunalul ar fi lăsat copiii în grija mamei. Din dosarul procesului reiese că nu imoralitatea mamei a fost motivul divorţului.

— Nu. Nici vorbă de aşa ceva. Era o femeie foarte

cumsecade. Dintr-un mediu modest, dar cinstită. Robere ţinea mult la ea.

— Şi atunci, de ce voia să divorţeze?

— Blestemul familiei.

— În secolul invadării cosmosului mai puteţi crede în superstiţii?

— Nu. Bineînţeles. E mimai un fel de a vorbi.

— Poate binevoiţi să-mi explicaţi.

— Am să încerc, deşi nu cred că lucrurile acestea au al intereseze ancheta.

— Sunteţi avocat vechi. Ştiţi aşadar din experienţă – sunt convins – că într-o ancheta interesează absolut totul.

— Da. Bineînţeles.

Şi domnul Mateescu tăcu un timp, cu faţa îngropată în palme. Langa nu-l grăbi. Aşteptă. îl mira puţin căderea avocatului din prestanţa lui atât de temeinic lucrată. Acum nu era decât un biet om, copleşit şi aproape pierdut într-o spaimă, pe care Langa încă nu avea cum să şi-o explice. Existau probabil unele legături, dar n-avea rost să forţeze. Persoana avocatului nu-l interesa deocamdată în mod expres. Era numai un martor. Nici timp n-avea pentru experimente de psihologie. Îşi notă doar tulburarea domnului Mateescu, ca pe un fapt care nu trebuie uitat, fie că-i sinceră, fie că-i un joc. Acum subiectul era Robert Leordeanu, iar domnul Mateescu e primul om care îl cunoaşte personal şi poate îl leagă de el şi alt soi de relaţii decât una de la avocat la client. În cazul în care Robert era ultimul care o văzuse vie pe Aurelia Leordeanu, nu încape nicio îndoială că nu l-a pus în curent pe avocat (în ciuda relaţiilor care probabil îi leagă) *cu toate intenţiile lui* şi, mai ales, *cu scopul lui principal*. Atunci nici avocatul nu-i decât o piesă, excelent manevrată, a complicatului alibi, pregătit cu multă vreme înainte de crimă. Oricare ar fi fost însă relaţiile dintre avocat şi clientul său, şi oricare ar fi fost rolul jucat de Robert în înfăptuirea crimei, domnul Mateescu, chiar aşa cum era, stupefiat şi scos din alura lui zilnică, ştia destule lucruri care îl puteau apropia pe lângă de *urma cea bună*.

Ca un jucător de şah prudent, care încă n-a descifrat intenţiile mai îndepărtate ale adversarului, iar mişcările imediat posibile nu-l neliniştesc şi temporizează jocul, recurgând el însuşi la o manevră aparent fără alt scop, Lângă întrebă, nu fără a fi presupus că *ghiceşte* ceva în tulburarea avocatului:

— De când îl cunoaşteţi pe Robert Leordeanu?

Domnul Mateescu surâse dureros:

— Dintotdeauna, aş putea spune. Mi-e fin. Eu l-am botezat.

Langa surprinse licărul unor lacrimi reţinute în ochii avocatului, care adăugă:

— Am fost prietenul cel mai apropiat al tatălui său, Henri Leordeanu.

— Profesorul?! exclamă surprins Langa.

— Da, profesorul. A scris multe cărţi şi acea monumentală „Istorie a jurisprudenţei”. Da. A fost un om de valoare. Nu se nasc prea des astfel de oameni.

— Şi Robert?

— Şi Robert a fost un copil foarte dotat. A făcut studii strălucite. Academia Comercială, Drept, Filosofie. E o capacitate. Recunoscută şi în zilele noastre. În ciuda originii sale, nu tocmai corespunzătoare, a ajuns pe un post echivalent cu postul de director ministerial.

— De ce n-ar fi ajuns, dacă-i capabil în profesiur, nea lui?

— Henri, tatăl său, poseda o mare moşie.

— La Leordeni?

— A, nu. E-o simplă coincidenţă. La Hagieşti, pe Ialomiţa.

— Acesta-i blestemul familiei?

— A, nu!

Domnul Mateescu, care-şi revenise încetul cu încetul, căzu jarăşi în starea de melancolie care nu-l prindea; chiar dacă emoţia era sinceră, obişnuinţa de a da reprezentaţii în faţa publicului nu-i permitea să şi-o manifeste spontan şi de aceea nu-ţi venea să-l crezi.

— E cu totul altceva. Un fel de fatalitate a pândit

întotdeauna această familie, căreia nimic nu i-a lipsit să fie fericită. Bogăţie, cultură, succese în societate, în afaceri, în carieră. Totuşi nenorocirea s-a abătut asupra lor în fiecare generaţie. Dumneavoastră sunteţi materialist şi respingeţi noţiuni ca acestea. Blestem... fatalitate... nenoroc, Socotiţi că totul se poate explica prin cauze materiale. Materialismul însă nu poate explica totul. Există în viaţă zone misterioase, în care raţiunea nu reuşeşte s-arunce lumină şi-i nevoită să dibuie. Există totuşi un blestem al familiei Leordeanu. Patima pentru femeile frumoase. Devorantă, fără saţ, i-a stăpânit pe toţi bărbaţii familiei Leordeanu şi i-a împins pe fiecare, rând pe rând, în tragedie şi. moarte. Străbunicul lui Robert, Ianache Leordeanu, ofiţer în garda palatului sub Barbu Ştirbei, fuge la vârsta de patruzeci de ani cu tânăra soţie a ispravnicului Sava Dâmboviţeanu, prietenul său, în direcţia Braşovului. Este ajuns de poteraşii trimişi în urma lui, dincolo de Câmpina. Se împotriveşte, ucide cu pistoalele doi oameni şi pe un al treilea cu sabia, dar este covârşit şi moare luptându-se. Sebastian, tatăl bunicului lui Robert, căpitan de roşiori, moare în 1870, la vârsta de 35 de ani, într-un duel din pricina cântăreţei italiene Sanâini, în turneu prin Bucureşti. Rămâne un băiat de 12 ani, Manfred, care în anul 18%, la vârsta de 38 de ani, pe când era prefect ele Ialomiţa, se îndrăgosteşte de doamna Cristian, vestita frumuseţe a vremii, soţia lui Nae Cristian, administrator general al Domeniilor coroanei. Doamna

Nintri: n-a rămas nepăsătoare. Surprinşi într-o noapte amândoi împuşcaţi mortal de soţul înnebunit de gelozie, Henry avea un an. La 43 de ani, profesor universitar, posesorul celui mai prosper birou avocaţial din Bucureşti, proprietar a doua moşii mănoase, acţionar al celor mai solide întreprinderi industriale, face o pasiune pentru o studentă săracă, care nu s-a lăsat impresionată de avantajele unei legături cu profesorul celebru şi bogat, n-a acceptat nici alternativa căsătoriei oferite faţă de martori şi s-a măritat cu un tânăr de vârsta ei. Henry s-a sinucis. Era în primăvara anului 1943, când Robert avea 11 ani.

— Iar Robert, la rândul lui…

— Nu trebuie să râdeţi.

— Nu rid.

— Ba, da. Vi se pare neserioasă convingerea mea că familia aceasta, care mi-e foarte apropiată, este urmărită de un blestem. Credeţi-mă, sunt om în vârstă şi am văzut multe. Ştiu ce faţă are şi norocul şi ghinionul. Eu însumi am fost încercat şi nu o dată. Nu apărătorul lui Robert vă vorbeşte, ci poate singurul om care-l cunoaşte, în afară de maică-sa.

— Credeţi-mă, nu râdeam. În orice caz, dramele pe care mi le-aţi înşirat duc la o concluzie, deşi nu cred că blestemul joacă vreun rol. Când eram mai tinerel şi-i vedeam pe oamenii bogaţi, *situaţi*, cum se zicea pe atunci, priveam la ei cum trec impasibili şi mă gândeam că pe ei niciodată necazurile obişnuite ale oamenilor de rând nu pot să-i atingă. Se pare însă că mă înşelam, şi dramele nu caută rangul.

— Într-adevăr. Dramele nu caută rangul. Aţi spus un mare adevăr.

Şi domnul Mateescu recăzu în trista reverie a amintirilor.

Langa, căruia i se părea că ghicise şi unele lucruri pe care bătrânul avocat nu socotise necesar să le destă înuie, cu voce prevenitor blinda, murmură:

— Întrebasem de Robert.

— Da, da. Încep să fiu convins că nici Robert n-a reuşit să scape de străvechiul blestem. E şi el însemnat. Firea bărbaţilor Leordeni se continuă prin el.

Domnul Mateescu nu bănuia, desigur, cât de periculoase devin aceste afirmaţii pentru finul său şi nu observă cât de încordat devenise Langa, ascultându-le.

— Femeile îl scot din minţi. Nu poate rezista pasiunii. E incapabil să mai gândească. Parc-ar fi stăpânit de un demon.

— Aşa explicaţi dumneavoastră această nouă pasiune?

— A, nu. Aceasta nu-i o pasiune. E-o aventură fără

adâncime. Mai curând o încurcătură nefastă. Un teribil ghinion. Nu-i o pasiune. Eu îl cunosc pe Robert, Pasiunea lui mare a fost biata Aurelia.

— Pe care a părăsit-o.

— Da.

— Cum explicaţi?

— Fata e foarte ti nară. Nu ştiu dacă are 18 ani, Poate acum îi are, dar când a cunoscut-o cred că nu-i avea.

— Ar fi o explicaţie plauzibilă. îi ştiţi numele?

— Da. Antoaneta Petrescu. E fiica unui funcţionar superior în acelaşi minister. Situaţia e foarte complicată.

— Da. Înţeleg. Fiica superiorului. Minoră. Într-adevăr, complicată situaţie. Poate dumneavoastră i-aţi sugerat soluţia divorţului?!

— Eu. Alta nu era. Robert nu s-a împăcat uşor cu ideea divorţului. Cu toate că are o mare slăbiciune pentru femei şi-i în orice clipă gata să se-ncurce, îi era devotat Aureliei.

— E-o contradicţie, pe care greu o pot gândi.

— E-o contradicţie posibilă. Oamenii-s de foarte multe feluri. De altfel, Robert intenţiona doar să dea o satisfacţie fetei; căsătoria cu dânsa nu ar fi durat. După un timp s-ar fi întors la băieţii lui, pe care-i adoră.

„Iată cum o minciună inabil plasată compromite o tactică verificată şi răsverificată”, gândi Langa. Era mai liniştit acum, când îşi dăduse seama că domnul Mateescu, zdruncinat cu adevărat când aflase de moartea Aureliei Leordeanu, îşi revenise mai repede decât o arătase, adaptându-şi jocul la situaţia ivită. Pentru el devenise evident că avocatul, copleşindu-l cu un noian de amănunte fără legătură cu crima, caută să ascundă ceva important, poate decisiv. „Să vedem ce-o să urmeze”, îşi spuse Langa şi intra senin în joc. Mimând atitudinea bănuitoare întrebă:

— Tot dumneavoastră i-aţi oferit şi această idee?

— Mărturisesc, da. Numai aşa l-am putut convinge.

„Iarăşi minte, gândi Langa. Totuşi nu-i prost. Imposibil să nu-şi dea seama că nu-l cred”. Batonul însă îşi avea resursele sale şi Langa trebui să-i aprecieze tactica.

— Din păcate, biata Aurelia n-a înţeles situaţia şi n-a acceptat soluţia, deşi îi mai iertase lui Robert de câteva ori infidelităţile.

Langa se prefăcu uimit:

— S-a tratat cu Aurelia Leordeanu combinaţia în forma în care mi-o prezentaţi mie?

— A, nu. Aurelia era o fată demnă. Într-un fel, am admirat-o, deşi intrarea ei în familie a provocat destule neajunsuri. Doamna Aspazia n-a fost de acord cu această căsătorie, I; o doamnă de modă veche care n-a înţeles ca lumea-i în schimbare şi mai ţine la prejudecăţile de castă. În ochii ei, căsătoria lui Robert a fost o mezalianţă. Nu putea s-o iubească pe Aurelia. Rupsese relaţiile cu fiul său. Pe urmă s-a mai domolit, când Aurelia a născut un fiu, iar când a urmat şi al doilea, tot băiat, a acceptat s-o tolereze. S-a resemnat, admiţând că printr-o infuzie de „sânge plebeian” – aşa zice doamna Aspazia – neamul s-a regenerat prin băieţii care s-au născut, şi se continuă mai viguros şi rezistent la vicistudinile sorţii. E-o teorie fără acoperire, dar n-aveam niciun interes, nici eu, nici Robert s-o contrazicem, iar Aurelia mulţumea lui Dumnezeu că lucrurile capătă astfel o rezolvare fericită.

— Cine a tratat cu Aurelia Leordeanu? întrebă Langa (fiecare acoladă deschisă de avocat îl iritase cumva, deşi nici aceste amănunte nu erau de lepădat).

— Propriu-zis, nu s-a tratat. Am discutat cu dânsa de câteva ori, căutând s-o conving să nu se mai opună divorţului, sugerându-i perspectiva întoarcerii la cămin a lui Robert. N-a acceptat.

— Aţi vizitat-o acasă la ea? întrebă Langa, străfulgerat pentru o clipă de o idee care-l ameţi.

— Bineînţeles, răspunse avocatul cu seninătate.

— L-aţi oferit şi bani drept compensaţie?

Domnul Mateescu tresări vizibil. Întrebă nedumerit:

— Bani?!

Ezită un moment, oarecum încurcat, apoi, vorbind repede, grăbindu-se parcă să treacă peste acest amănunt penibil, continuă:

— A, nu, ar fi fost jignită iremediabil. V-am spus că avea un caracter demn, admirabil, în ciuda educaţiei sale modeste.

v Lââlga schimbă vorba brusc, pentru ca să aibă timp să-şi clarifice ideea care-i răsărise în minte. „Uneori martorii intră singuri în cercul suspecţilor", gândi el. Un mobil ar fi: ataşamentul unui vechi prieten al familiei şi nu-i exclus, chiar prieten al doamnei Aspazia, pe care, în orice caz, urmează s-o caut... Năstruşnic!" întreba:

— Dar fata aceea nu ştia că Robert e căsătorit?

— Nu ştiu. Nu cunosc toate amănuntele. Robert a venit la mine, când situaţia devenise fără ieşire. Presupun însă că Robert nu i-a spus de la început că-i căsătorit.

— Pe Antoaneta Petrescu o cunoaşteţi personal?

— Nu. Personal nu. Am văzut-o numai de vreo două ori, întâmplător. La braţul lui Robert.

— Şi v-a prezentat-o?

— Nu. Aveam un fel de cod al nostru, de pe când era flăcăiandru. Un semn care îmi da de ştire că nu vrea să fie deranjat.

— De unde ştiţi că era ea? Poate a fost o altă femeie?

— Mi-a spus-o el, când a avut nevoie de ajutorul meu.

— Înseamnă că nu vă amintiţi prea limpede cum arată.

— Aşa, vag. N-am fost prea atent. Dar ca avocat vechi, am totuşi memoria fizionomiilor. E frumuşica. Brunetă, înaltă. În fine, foarte tânără.

— Când aţi văzut-o pentru ultima dată pe Aurelia Leordeanu?

Avocatul privi foarte mirat la Langa, răspunse însă calm şi netulburat:

— Acum vreo trei luni, în ajunul celei de a doua înfăţişări.

Langa făcu o scurtă mişcare de retragere, încă de mult calculată. Uneori e necesar să intri în jocul adversarului, ca să-i poţi surprinde clipele de relaxare, când instinctul apărării slăbeşte. Cu glas obosit, parcă dezamăgit sau mai curând nepăsător, dându-şi seama că şi-

a pierdut vremea în zadar, zise:

— V-am reţinut aşa de mult şi desigur aveţi treburi importante.

— A, nu face nimic. Mi-a făcut plăcere. îi

(„Nu l-am convins”, gândi Langa.)

— Aş mai avea totuşi o întrebare, dacă nu vă supării.

— Nu, bineînţeles, poftim.

— Spera cumva Robert Leordeanu că va obţine sentinţa de divorţ la cea de a treia înfăţişare?

— Da.

— N-avea nicio şansă.

— Exista o şansă.

— Sigură?

— Orice şansă, ori cât ar fi de neînsemnată, îşi ars momentul ei de certitudine. Aurelia, înainte de căsătoria ei cu Robert, a trăit în concubinaj cu un lucrător de acolo, de la fabrică. După ce Robert s-a separat de ea, fostul concubin i-a făcut câteva vizite Aureliei, ceea ce poate fi probat cu martori. Apelându-se la cunoscutul adagiu *„on revient* tottjourscum ar fi adică: cine a băut, are să mai bea…

— Îl cunoaşteţi pe acest bărbat *2*

— Oarecum.

— Încercaţi să precizaţi

— Îl cunosc în măsura cerută de interesele clientului şi prietenului meu Robert.

— Cum îl cheamă!

— Şerban Vasile.

— Aţi stabilit vreo legătura cu ei?

— Am vorbit cu el o dată sau de două Ori

— Când?

— Acum vreo trei luni.

— Credeţi că ar fi fost dispus s-o reprimească pe Aurelia, în cazul unei decizii de divorţ?

— Personal, cred că ar fi reprimit-o.

— Chiar şi cu cei doi copii?

— Presupun. N-aş putea s-o afirm cu certitudine.

— Credeţi, aşadar, că între Aurelia Leordeanu şi

Vasile Şerban s-au restabilit vechile relaţii?

— Nu-i vorba de ceea ce cred, ci de ceea ce aş fi prezentat instanţei în scopul obţinerii unei sentinţe în favoarea noastră.

— Dar Robert credea că Aurelia...?

— Nici el. De aceea nici n-am invocat până acum acest fapt în proces.

— Şi-acum?

Domnul Mateescu ridică din umeri;

— În disperare de cauză...

— Da, înţeleg. Scopul scuza mijloacele.

„Toate devin posibile, gândi Langa. Dumnealui are dreptate într-un fel: *orice sama*, *ori cât de neînsemnata*, *îşi are momentul ei de certitudine*. Chiar şi domnul Mateescu poate îi gândit în postură de asasin. El, ca avocat, ştia precis că vizitele lui Şerban în casa Aureliei nu pot fi acceptate de instanţă ca o dovadă peremptorie. Atunci, de ce o pomenea *acum*, după ce în decursul procesului o evitase? Ar fi susţinut într-adevăr la cea de a treia înfăţişare, că Aurelia poate fi bănuită de infidelitate sau o spusese numai pentru mine, anchetatorul? Pentru ca să-mi demonstreze că totuşi Robert Leordeanu mai avea motive să spere şi în *disperare de cauză* n-ar fi recurs la crimă? Nici Robert, nici *altul*, interesaţi în obţinerea sentinţei de divorţ?”

Langa arăta calm, aproape plictisit. Părea să-şi fi concentrat atenţia asupra unui tablou care se afla în faţa lui, între cele două ferestre, orientate probabil spre terasa. Era o ţigancă, cu pieptul dezgolit, cu cercei mari în urechi, cu o năframă roşie, neglijent legată. Langa observa tot felul de amănunte, pe care însă le înregistra cumva dincolo de atenţie. Propriile sale formulări parcă veneau *din altă parte*, şoptite de cineva străin. Parcă nu el le gândea, ci numai le primea. „Nu e de *gang*, absolut sigur. E-o altă calitate. Are o patină anumită. Nimic nu ţipă în el şi chiar are o preocupare pentru expresie. Poate din cauză că aşezat între două ferestre, cade totuşi în umbră”. În acelaşi timp, crispat şi furios, făcând eforturi mari să se

stăpânească şi să nu-şi piardă cumpătul, constata că săvârşise o gafă nemaipomenită, care poate avea consecinţe dintre cele mai neplăcute. Nu pe Mateescu ar fi trebuit să-l atace *primul*. Dacă are vreun amestec sau dacă e el, l-a pus în gardă, i-a dat o şansă în plus, e imposibil să nu-şi fi dat seama că-l bănuieşte pe Robert şi chiar pe el. „Primul impuls se plăteşte, îşi spuse. Fie. O să plătim”. Şi pe loc, fără să mai stea pe gânduri, luă una din acele hotărâri pripite, pentru care de câteva ori avusese de îndurat sancţiuni şi nu dintre cele mai blânde, hotărâre pe care nici acum şi nici mai târziu, când lucrurile aveau să fie clarificate, n-avea cum s-o justifice. Când un copil refuză ciocolata sau o jucărie ingenioasă, sau când o femeie tânără refuză o întâlnire bărbatului iubit, deşi are timp şi dorinţa să-l vadă sau plânge şi bate din picior când ar trebui să râdă şi să bată din palme de bucurie, ridicăm din umeri şi zicem „capricii”, fiindcă nu găsim nicio explicaţie şi nu ne trece prin minte că în anumite împrejurări omul se poate comporta după o altă logică decât cea de fiecare zi. Cam aşa arăta la prima vedere, chiar şi pentru el, hotărârea pe care o luă maiorul Langa, fără să mai stea pe gânduri, ca un rezultat al enervării sale. Nici mai târziu, când măsura se va fi dovedit excelentă, ca o mutare de şali care devansează zece sau douăzeci de mutări ale adversarului, împingându-l după aceea pas cu pas spre inevitabila capitulare, Lângă tot n-avea să poată explica raţionamentul care l-a dus la această soluţie, mai mult decât riscantă, pentru ca practic nici nu existase un raţionament.

Ridicându-se în picioare, încă stăpânit, eu ton explicativ, spuse:

— Vă daţi seama că pe baza celor declarate de dumneavoastră am dreptul să-l consider pe Robert Leordeanu asasinul soţiei sale?

Domnul Mateescu, ridicându-se de asemenea, răspunse făcând eforturi să-şi păstreze calmul:

— L-aţi arestat?

— Nu sunteţi îndreptăţit să puneţi întrebări.

— E un interogatoriu?

— Da.

— Din informaţiile pe care vi le-am oferit, nu decurge nicio concluzie incriminată contra lui Robert Leordeanu.

— Blestemul familiei… Pasiunea lui devorantă pentru femei… Soţia lui îi stătea în cale. A suprimat-o. ştiind că n-are să obţină divorţul. De asemenea, am dreptul să vă bănuiesc şi pe dumneavoastră de complicitate intenţionată şi premeditată la asasinat.

Domnul Mateescu, spre mirarea lui Langa, deveni dintr-odată calm, cum nu mai fusese de când începuse periculoasa şi întortocheata lor discuţie. Sigur de el, aproape declamând, avocatul declară:

— Nu este Robert şi o să dovedim, ducă va fi nevoie Iritat, Lângă lansă o glumă macabră:

— Poate dumneavoastră.

Era o cursă „la vedere”, «¿acoperită. Ar fi putut-o ocoli, dar avocatul, fără cel mai mic semn de surprindere, grav, decis, chiar cu un fel de eleganţă în ton, munnură i

— Mai curând eu, decât Robert… dar n-o puteţi dovedi.

Fu un moment de consecinţe nebănuite, Lângă redeveni calm. Frumoasă manieră, n-ai ce-i face. „Ştie! gândi ei, şi-o undă de admiraţie pentru adversar tremură în mintea lui. Dar pentru ce acest risc? El doar îşi dă seama că nu-l pot crede; în schimb mă pot preface a-l crede şi pol să-l arestez. Poate asta şi vrea, să-l pună la adăpost pe *celălalt*, fiindcă el ştie *care-i asasinul*, Ei bine. Să intrăm în joc…”

Şi întrebă:

— Unde v-aţi petrecut timpul sâmbătă dupa-masă între orele 16 şi 19, 30.

— Refuz să răspund la această întrebare.

— În acest caz, sunt nevoit să vă arestez. Urmaţi-mi!

Şi îl strigă pe locotenentul Sanda, care aşteptase până atunci în anticameră.

Liniştit, domnul Mateescu ceru un scurt răgaz să-şi pregătească nişte schimburi şi alte lucruri de uz personal

absolut necesare. Însoţit de locotenent trecu în dormitor şi în câteva minute se întoarse purtând o valiza mică da piele. Mai întrebă:

— Aş putea să las câteva rânduri pentru soţia mea? Acum este la piaţă. O să fie îngrijorată daci până-n prârus nu mă întorc şi nici nu telefonez.

Langa tresări. „Iarăşi? gândi el. Vrea cu orice preţ să-l suspectez pe el, în primul rând”.

— Şi dacă ştie unde vă aflaţi, n-o şi fie îngrijorata?

Domnul Mateescu făcu ochii mari:

m

— O să fie, bineînţeles, dar o să ştie măcar că nu mi s-a întâmplat vreun accident pe stradă şi că trăiesc.

— Avem s-o informăm noi. Notează-ţi, Sanda!

VIII

NEPĂSĂTOAREA DOAMNA MATEESCU

ŞI O VAGĂ PATĂ DE RUJ

Langa îl trimise pe domnul Mateescu la secţie, cu maşina lor de serviciu, însoţit de locotenent, iar el se îndreptă spre procuratură. După o jumătate de ceas, se înapoie la locuinţa avocatului. O găsi acasă pe doamna Mateescu şi o informă despre situaţia soţului, remarcând, nu fără curiozitate, nepăsarea cu care femeia primi vestea. Avea, fără îndoială, vreo şaizeci de ani, dar nici pe faţă nici în mişcări nu purta semnele de oboseală ale vârstei. „Poate că a fost şi frumoasă, gândi Langa. E sigur însă că pe cosmetică a cheltuit o mică avere”. îi arată autorizaţia de percheziţie, rugând-o să-l însoţească în odaia de lucru a soţului ei, ca să asiste.

— Cred că nu e nevoie, spuse ea. Sunt convinsă că un ofiţer de miliţie este un om de onoare.

Langa fu pe punctul să replice, amuzat: „Vai de mine, cât sunteţi de ironică!”, dar se reţinu. Doamna Mateescu nu-şi definise încă rolul, iar el avea de lucru. Cât putea să fie de politicos, îi răspunse:

— E necesar, doamnă, conform legii, să fiţi de faţă. Dacă nu vă convine, trimiteţi-o pe femeia de serviciu sau am să chem eu un vecin oarecare.

— A, nu. Prefer un mic sacrificiu personal. Poftiţi.

Intrând înaintea lui, murmură cu glasul ei învăluit de con trăită, cumva îndepărtat:

— Deşi soţul meu e avocat, eu nu cunosc legile. Pare curios nu?

Langa cercetă sistematic biblioteca, fără să găsească altceva decât coduri, colecţii de legi, cărţile obişnuite ale unui birou de avocat. Cele mai multe erau legate în piele, cu titluri aurite imprimate pe cotor. Cea mai mare parte erau franţuzeşti. Nu fuseseră consultate de multă vreme, fiindcă erau înecate în praf.

Aşezându-se la masa de lucru, Lângă începu cercetarea sertarelor. O întrebă pe doamna Mateescu, care şedea calină într-un fotoliu şi fuma:

— Soţul dumneavoastră cunoaşte limba germană?

— Probabil.

— Nu ştiţi sigur?

— Nu. Eu cu Théo vorbesc numai româneşte.

Pe lângă începu să-l intereseze această femeie. Era poate o fire nepăsătoare şi-atât sau poate numai excelent dresată pentru o lume în care – cândva – nepăsarea se confunda cu distincţia. Poate că soarta propriului, ei soţ o lăsa rece sau poate reuşise să-şi compună atitudinea, fiind informată de femeia de serviciu despre cele întâmplate domnului Mateescu. Oricum, se mai ivise un nod, care trebuia descurcat; nimic nu-l îndreptăţea să bănuiască vreo legătură între moartea Aureliei Leordeanu şi această doamnă impasibilă, dar nici s-o excludă din joc. În cazul în care calculul lui Langa avea să se dovedească exact, nepăsarea doamnei Mateescu – fie că-i era în caracter, fie că şi-o pregătise pentru această împrejurare – devenea o piesă în alibiul avocatului. Iar dacă nu-i nimic din acestea, t’ot rămâne un caz interesant, care o să-i permită prietenului său, doctorul Ceremuş, să umple o seară întreagă cu consideraţii spirituale.

Răsfoi agenda de birou, plină cu însemnări care nu păreau deosebite. Pentru miercuri, 25 ianuarie, printre altele, era notata şi iniţială R. Desigur, Robert. Înfăţişarea

la tribunal. Domnul Mateescu era avocatul lui. Normal deci. Frunzări în urmă. Filele erau aproape toate pline de însemnări. Nu ducea lipsă de procese domnul Mateescu. Era un avocat bun, se pare. În orice caz, mult solicitat. Pe pagina cu data 7 ianuarie, scria: Aurelia, orele 17. Langa tresări: *Aurelia fu*sese *ucisă exact la două săptămâni*, în ziua de 21 ianuarie, probabil între orele 17 şi 19, 30. Acum devenea absolut sigur că *domnul Mateescu este unul dintre cei care ştiuseră că Aurelia se afla acasă la orele 17*. Fără discuţie, agenda trebuia studiată minuţios, acum însă nu era timp pentru aşa ceva. Găsi şi agenda pe anul 1966. Le vârî pe amândouă în servieta lui, spunându-şi oarecum satisfăcut, că domnul Mateescu mai avea de explicat unele lucruri. Totuşi, Lângă nu se grăbea. Ar fi putut încheia, eventual sigilând biroul lui Mateescu şi să plece. Se apropia ora peste care nu mai putea amina întrevederea cu „şeful”. Şi mai trebuia să treacă şi pe la Ministerul Construcţiilor, *să-l vadă* pe Robert Leordeanu şi să-l invite pentru după amiază la o convorbire. Mai erau şi Vasile Şerban şi Felicia Turdean. Iar raportul premilimar trebuia rescris pentru a doua oară. Totuşi Langa mai zăbovea. Nici el n-ar fi putut spune pentru ce. Era un obicei al său, mai vechi, de care nu se dezbărase şi nici nu încercase vreodată să se dezbare, să stăruie până-n pragul absurdului.

Reluă sertarele pe rând, frunzărind aceleaşi hârtii, care na-l interesau, ciorne de cereri, de contracte, de pledoarii, extrase din diferite coduri, paragrafe care urmau să fie citate la cine ştie ce proces, chiar şi versuri şi texte istorice, necesare pentru cine ştie ce demonstraţie mai intelectuală. Tot căutând aşa, lui Langa îi sări în ochi deodată o stinghie, ca un fel de prag, pe fundul celui mai de jos sertar, din dreapta, al biroului. În stânga, fundul sertarului era neted, stinghia lipsea. „O mică şi probabil neînsemnată asimetrie”, gândi Langa. „Ia, să vedem! Un rost o fi având ea. Că nu-i de frumuseţe”. Pipăind-o mereu, apăsând şi încercând s-o mişte din loc, mirat că-i atât de ferm fixată, fără să se vadă şuruburi sau cuie, simţi la un

moment dat că apăsată pe ambele capete deodată, stinghia, care era foarte subţire, are o vagă tendinţă elastică. Precaut, fără să forţeze, repetă apăsarea, apoi ridică brusc mâinile, sperând că un eventual arc montat dedesubt are s-o arunce în sus. Stinghia însă reveni în poziţia ei printr-o mişcare imperceptibilă ochilor, care abia se simţea chiar şi la pipăit. „Te pomeneşti că-mi pierd vremea de-a surda”, îşi spuse Langa. Totuşi, apăsată la capete stinghia provoca senzaţia de ceva moale, uşor elastic, adevărat, o senzaţie foarte fină. „Poate nu-i decât o iluzie tactilă. Exista şi de-astea”, Era însă încăpăţânat din fire şi-acum stârnit. Intrigat, începu să manevreze, încercând să deplaseze stinghia, fie înainte, fie înapoi, fie imprimându-i o mişcare rotitoare. Nimic. „În ce, naiba, o fi prinsă?” Pipăi pe dedesubt, dar nici acolo nu simţi vreun şurub sau vreun cui. Reluă manevra, f inind apăsate capetele, trase uşor spre el şi fu gata să jure că simţise cum stinghia se clinteşte. Încercă s-o desprindă, dar nu reuşi. Repetă iarăşi mişcarea şi când iarăşi simţi uşoara deplasare în faţă a stinghiei, apasă ceva mai tare capetele, împingând fără să bruscheze, înapoi şi stinghia se desfăcu uşor, ca un fulg suflat. „Uite, dom’ Ie, ce secrete! îşi spuse

Langa înveselit. Sigilăm şi-l trimitem pe Domide. Or mai fi şi altele. Pe sub parchet, pe după tablouri, în lustră. Poţi să ştii?” Examină curios mecanismul simplu şi ingenios. Un gen de copci foarte fine din lame de oţel îndoite în forma acelor de croşetat, care se prindeau cu precizie într-un lăcaş anume. Fundul dublu masca un spaţiu nu mai înalt de un deget. Langa descoperi acolo câteva acte vechi, nişte bileţele, vechi şi acestea, toate cu acelaşi scris mare, caligrafic şi aceeaşi semnătură. Unul dintre acte, trei foi, consemna cumpărarea unei moşii, un altul donaţia unei case. Mai era şi paşaportul domnului Mateescu, eliberat cu mult timp înainte de război, care n-avea acum valabilitate. „Bun şi ăsta, îşi zise Langa. Să vedem pe unde s-a plimbat domnia-sa. *Poate-o fi trecut şi prin Germania*”, într-un plic galben, fără nimic scris pe el găsi un libret CEC la purtător. Langa îl aşează cu un gest

brusc pe masă, de parcă i-ar fi fript degetele. Nu-l deschise. Privi lung la el, simţind cum îl umple emoţia. „Poate fi veriga de care numai trebuie să trag… Dar să-l mai lăsăm. Pentru ceasuri mai calme…” în acelaşi plic, mai găsi fotografia veche a unei femei foarte frumoase, în costum de tenis, care zâmbea fotografului, ameninţând cu racheta. Nu era doamna Mateescu. Pe spatele pozei, acelaşi scris şi aceeaşi iniţială: „*Uamour reviendra peutêtre… A*”.

Aşadar, dumneaei a scris şi bileţelele, constată pentru sine Langa. Le citi unul după altul.

„Diseară la Aida. Vii, sper. Cântă Lia. A”.

„Dimineaţa plecăm la Mangalia. Toţi. Stăm numai trei săptămâni. A”.

„Am să fiu la înviere. Tot acolo. A”.

«Am primit. Îţi mulţumesc mult, mult. M-ai sal
vat. A”.

„H. a plecat ia Hegieşti. Stă trei zile. Administratorul face dificultăţi. L-a luat şi pe R. să-l plimbe puţin. Diseară la 7 am să fiu acolo unde ştii. A”.

„Un mic roman, îşi spuse Langa. Dar de ce atâtea precauţii pentru pitirea unui biet depozit de suveniruri?”

Bileţelele nu erau datate. Era greu să-ţi dai seama de succesiunea lor. Unul dintre ele părea de dată recentă, scris pe hârtie ordinară de împachetat:

„Treci pe la mine. Am nevoie de dumneata urgent. A”.

Langa simţi furnicându-l dorinţa să facă tumbe. Dacă A. este doamna Aspazia, văduvă Leordeanu, vechea prietenie a domnului Mateescu pentru familia Leordeanu capătă dimensiuni neaşteptate. Unul din firele ghemului se întrezărea. Dacă el e asasinul, cunoaştem motivul crimei, dacă-i Robert, manevra riscanta a avocatului îşi are o explicaţie.

Langa socoti că în acest moment îşi poate permite o pauză, mici mişcări de temporizare, în care timp poate să încerce o nouă organizare a materialului. Se uită omeneşte curios la doamna Mateescu, femeie care în tinereţe poate a

fost frumoasă. Fuma, cu aceeaşi expresie de supremă nepăsare pe chip; părea că uitase de mult că în aceeaşi încăpere se mai află cineva, care scormoneşte şi poate scoate la iveală lucruri nedorite, ba chiar primejdioase pentru liniştea acestei case.

Se apropie de ea şi-i arătă fotografia:

— Scuzaţi, spuneţi-mi, o cunoaşteţi pe această doamnă?

— O, Aspazia. Fireşte că o cunosc. Suntem prietene.

— De mult o cunoaşteţi?

— Din copilărie. Am fost şi colege la „Notre Dâfilti”. Aici avea vreo 22 – 23 de ani. Ieşise campioană) a tenis a Bucureştilor. Da. Era foarte frumoasă. Şi avea un temperament aprins. Am şi uitat. Aţi găsit-o *acolo*?

Langa simţi o irezistibilă tentaţie să fie rău. Îi arătă bileţelul în care se vorbea de plecarea soţului şi se fixa o întâlnire, lăsându-i timp să-l citească şi întreba:

— Credeţi că-i scrisul doamnei Aspazia?

— E scrisul ei. Da. Întotdeauna am bănuit că e ceva între ea şi T’beo. Nici acum doamna Mateescu nu se clintise din nepăsarea ei. După un moment de tăcere, adăugă:

— Era şi normal. Théo o curtase încă de pe când era student. Ali se pare că prin el l-a cunoscut pe Henri, pe care l-a preferat, fiindcă era de familie şi foarte bogat. Bietul Tlteo n-avea nimic şi era şi „plebeu”, cum zice Aspazia. A suferit foarte mult. Cred că nu i-a trecut nici până azi.

Acelaşi ton egal, temperat parcă de-o surdină, îndepărtat şi rece.

— Vă interesează Aspazia?

Putea să fie o simplă tresărire a curiozităţii femeieşti şi iarăşi putea să fie o abil mascată perfidie împotriva vechii rivale. „Dar oare *ce ştie* ea?”

Langa răspunse:

— Nu. Doamna Aspazia nu mă interesează prea mult. Vechile sau noile romanţe nu sunt de competenţa mea.

Se înapoie la masa de scris să redacteze procesul

verbal, cu lista obiectelor reţinute în interesul anchetei.

Doamna Mateescu observă, ecou întârziat:

— Sunteţi foarte spiritual. Într-adevăr romanţă veche cândva a fost însă nouă.

„Nu-i *deloc* nepusătoare, *îşi spuse* Langa. E deşteaptă şi rea”.

În timp ce scria, îi veni un gând:

— Cunoaşteţi bine familia Leordeanu?

— Fireşte. Dacă sunt prietenă cu Aspazia… Mi-e şi cumătră, cum s-ar spune.

— Câţi ani are Robert?

— Robert? Ia să vedem. Cred că vreo 32, 33. Aşa ceva. Dar de ce vă interesează vârsta lui? Credeţi cumva că…?

Pentru prima dată faţa ei se destinse, doar numai vag luminată de un surâs de fin amuzament. Adăugă, redevenind nepăsătoare:

— Nu cred. Robert seamănă perfect cu Henri, chiar şi la caracter. Nu-i o romanţă chiar atât de minoră.

Pe lângă însă nu-l mai interesa cu cine seamănă Robert Leordeanu, pe care avea să-l întâlnească în mai puţin de-o jumătate de ceas. Arătă doamnei Mateescu lista obiectelor reţinute. O rugă să semneze, o informă că sigilează biroul, în care nimeni n-are voie să umble până la ridicarea sigiliului şi se grăbi spre Ministerul Construcţiilor.

Acolo află contrariat, că Robert Leordeanu este plecat de o săptămână la Cluj, într-o inspecţie şi că se va întoarce numai a doua zi, marţi. „Aşa dar, pentru Robert a fost aranjat un alibi solid, îşi spuse. Şi deci, persoana domnului Mateescu devine şi mai interesantă. Ca să vezi!”

Revenind la secţie, Lângă îl căută pe Dornide, care se afla în „laboratorul” său, de curând instalat în trei încăperi la catul de sus al clădirii. Halatul alb, perfect acordat cu obrajii săi rumeni, îi dădea un aer de tânăr medic, emoţionat de prima consultaţie. Sta aplecat asupra microscopului şi examina încruntat ceva care parcă-l intriga.

— Noroc, Domide, îl salută familiar Langa. Ai ceva noutăţi să-mi spui?

— ŞI trăiţi, răspunse tânărul, ridicând din umeri. Ce noutăţi să vă spun, sărmanul de mine!

— Ce-i cu analizele alea?

Sublocotenentul cu figură de copil se strâmbă, de parcă ar fi gustat untură de peşte:

— Analizele – vax albina! Ce să iasă din zmangura aia de scrum?… Că-mi şi vine să mă las de chimie şi de contactul ăsta direct cu tot felul de acizi şi gaze şi alte pericole insidioase. Am să trec şi eu la psihologie, măcar rămân teafăr… adică fizic vorbind…

Şi privi furiş, pe sub gene, spre Langa şi observându-l că se încruntă, începu să râdă înveselit.

— La vârsta ta e mult mai important să fii teafăr, adică fizic vorbind, decât deştept. Psihologia nu cred să te ajute. Poate sportul.

Domide ridică mâinile:

— Atins în plin. M-am predat.

Langa îl cuprinse de după umăr:

— Chiar nimic nu ţi-a spus zmangura aia?

— Aproape. Poate fi şi de la Carpaţi şi de la Mirăşeşti, ba şi de la Naţionale. Ăştia de la fabrica de ţigări îs bucătărese bune, din aceeaşi cartofi fac şi piure şi pai şi franţuzeşti.

— Înseamnă că nu ştim ce fel de ţigări fumează asasinul.

— Până n-o să-l prindem, nu.

— De garoafe ce-ai aflat?

— L-am trimis pe Ionescu. *Nici* n-am sperat vreun rezultat. Sâmbătă a fost plin de garoafe peste tot. Zi de vârf. Niciun vânzător nu-şi aminteşte cui şi cât a vândut. Niciun comisionar n-a adus flori în Drumul Taberei.

— Deci garoafele le-a dus asasinul în persoană.

— Dacă n-a mai fost cumva şi un alt musafir, care a plecat înainte de sosirea asasinului. Plutim în incertitudini.

— Cine s-a dus pe la agenţiile CEC?

— Stoica. Un as al statisticii.

— Nu s-a întors?

— Păi, are mult de umblat, iar cu paşii lui temeinici…

— Cum vine, îi trimiţi la mine.

— Negreşit. Deşi, după umila mea părere, urma de ruj pe care am descoperit-o pe mănuşă se poate să ne fie de mai mult folos decât statistica operaţiunilor CEC.

— Ce fel de urmă de ruj?

— Abia se vede, dar e precis ruj şi încă bulgăresc.

— Llrma e nouă, veche?

— Nouă.

— Ai comparat cu rujul din poşeta femeii?

— Da. E-acelaşi ruj.

Interesul pe care ştirea i-l deşteptase o clipă lui Langa, se stinse.

— Simplă confirmare. Niciun pas câştigat.

— Ce fel de confirmare?

— Când i-a apăsat capul pe spate, i-a pus palma pe gură. *Atunci* s-a pătat mănuşa cu ruj. Pata-i abia vizibilă, fiindcă femeia nu era rujată proaspăt. Tocmai sosise acasă de la lucru şi se apucase de gătit. Se grăbea. Nu-i ardea să se rujeze. Şi-n general, femeile nu se rujează special pentru bucătărie. În orice caz, acum lucrurile au devenit niţel mai clare. E sigur că Aurelia Leordeanu nu se aştepta la niciun fel de vizită. Nu aştepta pe nimeni în afară de copii. *Musafirul*, care a adus florile şi banii, a venit neanunţat… Da.

— Şi a înăbuşit-o astupându-i gura şi nările cu palma…

— Nu tocmai…

Şi-i povesti pe scurt ce aflase de la doctorul Ceremuş despre forma de execuţie *prin ruptul capului*. La sfârşit întrebă:

— Ştiai asta?

— Habar n-aveam. Nici măcar de Haidemaier ăla n-am auzit, răspunse Domide năucit. Extraordinar… Păi, atunci aveţi o pistă sigură. Asasinul e individul care *ştie*. Care a auzit de asta. Ori poate a şi văzut. Fantastic. Zău, ce grozăvii poate ascunde o vorbă d-asta, moştenită din

străbuni, pe care noi o pronunţăm, fără să bănuim nimic: dragă nevastă, în ruptul capului nu mai vreau s-o văd în casă la mine pe amica ta ixuliţa sau igreeoaica, fiindcă prea mişcă din şolduri nu ştiu cum.

Deodată, Domide deveni grav:

— În cazul ăsta, tovarăşe maior, o-o să ne fie simplu de loc.

— Prefer complicaţiile. Lucrurile simple oamenii le cam fac toţi în acelaşi fel. Pe cele complicate, fiecare *în stilul* său.

Domide zâmbi:

— Se cam observă la dumneavoastră, dacă-mi permiteţi să vă spun, influenţa tovarăşului doctor Ceremuş. Doar că dânsul are un stil ceva mai complicat.

— Nu-i lucru de ruşine să înveţi de la alţii.

— Depinde ce şi cum. Privitor la stil însă, preferabil să ţi-l faci singur. Dacă ai personalitate.

— Dacă ai, desigur.

— Aş îndrăzni să spun ca dumneavoastră aveţi.

— Fără linguşiri, Domide. La mine nu se prind.

— Tocmai, am observat şi regret nespus.

— Să nu regreţi niciodată ceea ce nu se poate.

— Am înţeles, să trăiţi.

Langa nu mai răspunse. În intervalul de timp cât durase acest schimb de cuvinte aparent uşor şi lipsit de importanţă, el participase cumva absent, preocupat – după cum se pare – *de altceva*. În viaţa lui se aflase de prea multe ori în situaţia de a fi obligat *să-şi ascundă gândurile adevărate*, discutând coherent, chiar spiritual, despre lucruri care nu-l interesau în acel moment decât ca o mască necesara şi uitându-le pe loc, aşa cum uneori vorbeşti prin somn, iar când te-ai trezit, ai uitat. Devenise un reflex al lui şi pe care puţini îl bănuiau, aşa că Domide fu surprins când Langa, smucindu-l de braţ, spuse precipitat:

— Şi totuşi, pata aia de ruj descoperită de tine, e importantă. E foarte importantă. Îmi dovedeşte încă o dată cât de prudent e individul, cât de minuţios a pregătit totul.

Eram convins că victima îl cunoştea. Bănuiam că nu se aştepta la vizita lui. Acum sunt sigur. O femeie îngrijită, tânără şi, în limita posibilităţilor, cochetă, *dacă aşteaptă pe cineva* îmbracă o rochie mai bună şi măcar se rujează, indiferent ce fel de relaţii ar fi între ea şi musafirul aşteptat. Pata de pe mănuşă ar fi fost mult mai pronunţată, dacă Aurelia Leordeanu, aşteptând pe cineva, s-ar fi rujat.

Domide încercă vag bănuiala că este luat în răspăr. Zise, încurcat:

— Aţi mai spus-o.

— Da, sigur. Deci musafirul nu s-a anunţat. Şi-a construit alibiul aproape fără greşeală. N-a anunţat-o, fiindcă

Aurelia ar fi putut vorbi despre vizita aşteptată, unei prietene, chiar numai în treacăt: „mă grăbesc, dragă, fiindcă după masă trece x pe la mine”. Ar fi lăsat o *urmă*. A ştiut cum s-o evite…

Domide asculta, oarecum nedumerit.

Langa râse, dintr-odată, foarte vesel.

— Parcă ziceai ceva de stil adineauri.

— Da.

— Ei, avem de-a face cu un stil foarte *personal*. Poate că *ăsta* a uitat de el, construindu-şi alibiul. Înseamnă c-o fi uitat şi de altele, iar noi trebuie să dăm de ele. Urme n-a lăsat, dar *stihii* se întrezăreşte. Şi cine ştie dacă n-o fi lăsat şi urme pe *undeva*. Şi acum, uite ce ai tu de făcut. Te duci la fabrica „Dezrobirea”. O cauţi pe ţesătoarea Turdean Felicia, care a fost prietenă bună cu Aurelia Leordeanu şi s-au certat din cauza lui Robert Leordeanu şi pe mecanicul de întreţinere Şerban Vasile, care a fost concubinul Aureliei Leordeanu, înainte de a se fi măritat cu Robert. Le înmânezi personal invitaţiile pentru după-masă. *Tu* nu-i întrebi nimic. Dacă vreunul din ei s-arată dispus să-ţi spună ceva, îl asculţi atent, lăsându-l să vorbească pe fiecare după cum îi vine. Cu Turdean te sfătuiesc să fii atent, se zice că-i o făptură frumoasă, căreia îi place să placă, însă în prezent e în tandreţe cu un băiat de la Î.T.B.

— Am înţeles, să trăiţi!

— Dacă o să se prezinte şi alte persoane dornice să se informeze, ascultă-le de asemenea atent, fără să le pui tu întrebări.

— Am să mă descurc.

— La revedere.

ŞERBAN CARE NU SE APĂRĂ

Langa ieşi de la colonelul Cândea – şeful cum îi ziceau între ei subalternii – pe la două după amiază. Era mulţumit, ancheta îi fusese lăsată lui, primise şi oamenii ceruţi, care, fie şi neoficial, formau echipa lui obişnuită, măsurile luate până acum fuseseră aprobate, şeful nu-I sâcâise cu fel de fel de întrebări şi nici nu făcuse aluzii răutăcioase la „metoda psihologică”.

Nu mai urcă la primul etaj, unde îşi avea biroul. Până la cinci după amiază, când urmau să se prezinte Felicia Turdean şi Şerban Vasile, îi rămânea un răgaz de vreme, în care n-ar fi stricat să doarmă. Lăsă vorbă pentru Domide, să vină să-l ia de acasă pe la patru. Se abătu pe la restaurantul „Cotroceni”, unde prinzi. Avu norocul să nimerească un răstimp fără aglomeraţie şi fu servit repede. După ce plăti, când să plece, îi veni o idee. Ceru condica de sugestii şi reclamaţii şi căutând un spaţiu rămas liber printre însemnări vechi de mai multe zile, scrise: „Serviciul ireproşabil, mâncarea f. prost gătită”. Semnă, adăugându-şi şi adresa, data, cu trei zile în urmă şi ora 14, 30.

„Poftim, cât de uşor se poate aranja un alibi”, îşi spuse zâmbind aşa, de unul singur.

Mai erau câteva minute până la ora 3, când ajunse la garsoniera lui. Descălţă doar pantofii şi se întinse îmbrăcat pe dormeză, întrebându-se dacă are să poată aţipi ceasul cât îi mai rămăsese până avea să vină Domide. „Băiat bun, gândi Langa simţind cum alunecă în somn ca într-o ceaţă moale. De ce nu s-o fi însurat până acum?

Cu mutra lui de domnişoară, precis, frânge inimile, în serie. Ori poate tocmai *de aceea*... Sunt o generaţie curioasă, băieţii ăştia. Dar ce ştiu eu despre ei, ca să-mi permit să zic „generaţie curioasă”? Doar atât că lucrează

bine şi când aud muzică de jazz, încep să le zvxenească genunchii… Iar eu îmbătrânesc”…

Îl trezi soneria. Ieşi şi-i deschise lui Domide, care apăru surâzător, mimând mişcările unui hamal, care abia mai răsuflă sub greutatea unui sac greu.

— N-aţi visat corbi sau vulturi sau măcar ulii?

— N-am visat nimic.

— Imposibil. S-a constatat ştiinţific: somn fără vise nu există. Dacă nu vă amintiţi, înseamnă că eraţi foarte obosit.

— Poate. Ei?

— Dacă aţi fi visat niscaiva pasări de pradă, s-ar potrivi.

— Cu ce s-ar potrivi?

— Am veşti cumplite…

Langa intră în baie să-şi limpezească puţin faţa după somn. Domide aştepta fluierând o melodie sincopată, bătând ritmul cu un deget în masă. Când Langa reveni în odaie, îl îmbie cu o ţigară. Langa o luă şi înainte ca s-o aprindă, o cercetă atent, o mirosi:

— Lucky Strike?

— Aşa ceva.

— De ce fumezi, mă Domide, ţigări americane?

— Mai întâi că sunt bune, pe cuvânt de onoare. Dar, mai ales, face impresie.

— Zău? Impresie asupra cui?

— Aşa, în general. Snobismul e ca gripa. Pe unii-i atinge mai uşurel şi abia se resimt, pe alţii-i pocneşte fundamental şi pefttfti un timp oarecare îşi pierd uzul raţiunii. De scăpat, nu scapă teferi decât cei complet lipsiţi de binefacerile culturii, care, neştiind ce-i axa, rud că le pasă.

— Eşti vesel.

— E-un păcat destul de răspândat în prezentul măreţ pe care-l trăim.

— Te-ar deranja dacă ne-am deplasa în zona stilului serios?

— În timpul serviciului nu se pune problema.

— Spune!

— Permiteţi să raportez. Am descoperit ce ţigări fumează numitul Robert Leordeanu.

— Ei?

— Lucky Strike.

— Ai dat douăzeci de lei pentru un flecuşteţ de reprezentaţie? După câte ştiu, nu-ţi plac ţigările aromate.

— În timpul serviciului nu ne orientăm după gustul propriu, ci după necesităţile impuse de misiune, Permiteţi să raportez. Mi-aţi ordonat să mă deplasez la fabrica „Dezrobirea”. M-aţi prevenit asupra circumstanţelor posibile. Într-adevăr, multe persoane suave la faţa locului, dornice a-mi vorbi şi a da declaraţii. Motivul r interesul stârnit de asasinat, în niciun caz persoana subsemnatului. Prevenit, luasem măsuri, reprezentata demnă. M-am bărbierit, ştiind din experienţă că un anchetator antipatic nu câştigă încrederea martorilor, iar unul simpatic o câştigă. Negăsind ţigări Snagov, am cumpărat Luky Strike. Norocoasă coincidenţă, Felicia Turdean a recunoscut ţigările pe care le fumează şi numitul Robert Leordeanu.

— Deci, într-adevăr a fost ceva între ei.

— Martora nu neaga.

— Ai întrebat-o când l-a văzut ultima oară?

— Mi-a spus ea singură, fără s-ofi: întrebat. Iii luna octombrie trecut, o senini după-amiază căldicia, specifi că Bărăganului în acest anotimp. Persoana aşteaptă într-o staţie de troleibuz la şosea, trece numitul Robert în elegantul său Citroën gri-cendre, sau *grisândri*, cum zice suava persoană.

— E sigur că Robert Leordeanu are un Citroën?

— Ranime de verificat. Fata pricepe la mărci de maşini, actuala ei tandreţe fiind şofer la I.T.B. Au depus împreună bani pentru Trabanr, din lichidarea unor moşteniri la ţară, plus economii proprii. Iii aprilie, când le iese maşina, se căsătoresc şi pleacă în voiaj.

— Aşadar, în octombrie trecut, Robert o ia undeva la şosea, în Citroënul său.

— Şi se transportă în *tête à tête* la restaurantul din

pă – durea Băneasa, o seară presărată cu dulci amintiri comune. Urmarea, cu mult bun simţ, lăsată în penumbră. Amănunt percutant. Robert a cerut chelnerului, *în mod expré*, ţigări Lucky Strike.

— Eşti sigur că întâlnirea a fost întâmplătoare?

— În materie de intrigi amoroase nu-mi permit să fiu sigur. E însă foarte probabil. Permiteţi să propun o ipoteză…

— Permit.

— Robert e încurcat, legat în combinaţia pentru care divorţează de femeia cu care are doi băieţi. Combinaţia nu este Felicia. Aşa ceva s-ar fi aflat în fabrică. O contrazice şi legătura ei cu itebistul, care pare „serioasă”. Deci, Leordeanu e în combinaţie cu o terţă persoană, pe care noi încă n-o cunoaştem. Plimbarea la Băneasa, în Citroënul său gri-cendre, după opinia mea, nu-i decât un amabil şi trecător *retour* la un mie roman *e* & în nu s-a consumat până la capăt, la vremea lui.

— Probabil. Cam multe romane se-mpletesc în ancheta noastră.

— Viaţa-i plină de romane.

— Şi personaje ca individul ăsta, pe care încă nici nu l-am văzut cum arată…

— După poză, e-un băiat bine. E şi părerea Feliciei Turdean. Bine şi foarte „complezent”.

— Şi ea? E frumoasă?

— Dacă nu m-aş teme de exagerare, aş zice: foarte.

— Ţi-a plăcut?

— Dacă nu m-aş teme de ridicol, aş mărturisi adevărul, modestia însă care mă caracterizează, mă obligă să spun că nu mi-a displăcut.

— Brunetă?

— Bruneţică.

— Înaltă?

— Înăltuţi.

— Subţire?

— Trasă prin inel.

— Alte semnalmente r

— Temperament teatral. Rolurile principale în ansamblul artistic al fabricii. Vocaţie: melodrama pasională, tic universal: ochii daţi peste cap. Timbru: oftatul profund dramatic. Ton: autorăsfăţat, afectat. Presupun, repetiţii frecvente în faţa oglinzii. Nivelul cultural: televizor şi teatru de varietăţi.

— Ai întrebat-o unde şi-a petrecut sâmbăta după amiază?

— Consemnul suna: nu pui întrebări. N-am pus întrebări. M-a informat însă ea. Alibi perfect. Program cultur al artistic k clubul fabricii, urmat de mare-bal – mac. Nu putea să lipsească.

— Nu te-a mirat, că şi-a declarat neîntrebată alibiul? N-avea de unde să ştie cu precizie, când a rost ucisă Aurelia Leordeanu.

— Nu s-a gândit la alibi. Filozofând asupra morţii, a remarcat că biata Aurelia, dacă ar fi fost mai puţin proastă după ştrengarul ăia de *Rober*, care cine ştie dacă se mai întoarce ta, ea, şi-ar fi găsit şi ea un tip, ar fi venit la baiul de sâmbătă seară şi n-ar fi dat pestea ea banditul…

— *Banditul*?

— Fericia, frecventă cititoare a romanelor de aventuri, e convinsă că Aurealia-i victima unui *bandit* fioros.

— N-ai aflat cumva dacă Fericia face sport? Cum e, voinică?

— Deloc. E suavă, şi gingaşă. Sport dacă ar face, presupun, că numai de fandoseala, de plăcerea de a se arăta în costume mai sumare. Nu e omul care pentru un *fliort*…

— Ce?

— *Fliort*. Aşa pronunţă ea unele cuvinte. „A fost, recunosc, ceva *fliort* între mine şi *Rober*. Dar nu m-am prea *angajiat*. Mi-am dat seama imediat câte parale face *şmecherul* ăsta. Iar cu Aurelia *eram foarte bine*, înţelegeţi, prietene şi tovarăşe de muncă. Nu făcea. Mai sunt şi copiii… Doar aşa, un mic *fliort*. De distracţie…”

— Mda… Bine. În raport, te-aş ruga, să te abţii de la

consideraţiile personale. Transcrii *numai faptele*.

— O să fie cam scurt. Trei sau patru rânduri, cu introducere cu tot.

— Cât o să fie. Eu n-am să mai stau de vorbă cu ea. Cred că nu mai e nevoie.

— Aş dori…

— Crezi că aş afla ceva în plus?

— Aş dori să verificaţi *consideraţiile* mele.

— N-am motive să cred că n-ar corespunde. Ai s-o ajuţi să-şi scrie depoziţia, cu întrebări, de astă dată. Şi precizeze ferm ultima dată la care s-a întâlnit cu Robert, să precizeze, de asemenea, cum a ajuns să fie citată martoră în procesul de divorţ al Aureliei Leordeanu, şi *foarte precis ce* şanse-i acorda ea lui Robert în acest proces. După aceea, te duci la locuinţa domnului Mateescu şi termini percheziţia. Cu Şerban ai vorbit?

— Da. Mi-aş permite să afirm că-i cazul exact contrariu.

— Adică?

— Pentru el Aurelia n-a fost un *fliort* oarecare. A fost *dragostea vieţii l-ai*.

— Ţi-a spus el?

— Spusă de persoana interesată, n-aş fi înregistrat-o. Mi-au relatat ceilalţi cu lux de amănunte, istoria de-a fir a păr. Şi expresia asta duioasă, de-acolo mi-am însuşit-o: dragostea vieţii lui. Corespunde, aşa cred. El n-a zis nimic. M-a ascultat în tăcere, aşa cum tace un bolovan. A luat act de invitaţie, fără să i se fi schimbat expresia feţii, împietrire. Asta e! La sfârşit, a zis: Bine. Am să viu. Mi-a întors spatele, fără să-mi dea bună ziua. Cineva din asistenţa a oftat compătimitor: „E complet dărâmat”. Într-adevăr. Am văzut şi eu, în fine, pe concret, cum poate arăta o namilă de bărbat, când e dărâmat sufleteşte. Forţa fizică surpată de dinăuntru de o suferinţă morală.

— E chiar aşa namilă?

— Da. Un bărbat cât toate zilele, ar zice omul din popor. Foarte expresiv. Şi exact. Definitoriu. Nu înţeleg de ce nu ni se îngăduie să folosim stilul popular în rapoartele

noastre. Semnalmente: înălţimea – un metru optzeci. *Nu* spune nimic precis. Nu poţi să umbli după om cu metrul în mină. Zici însă: lung cât o zi de post, aproape că l-ai şi caracterizat.

— Bine. Am să fac o propunere în acest sens. Hai să mergem. E aproape cinci. Să nu aştepte oamenii.

Jos, în stradă, în maşină îi aştepta locotenentul Sanda.

Domide nu reuşi să se abţină:

— Punctualitatea – politeţea regilor, spuse, ghemuindu-se pe bancheta din spate, alături de colegul său, care nu replică. Morocănos poate din fire, acum vizibil obosit, fuma încruntat. Domide adăugă: – Sau concepţia strict mecanică a vieţii

După ce se urniră, Lângă, care se aşezase în faţă lângă şofer, întrebă:

— Ce ai să-mi spui nou, Sanda?

— Permiteţi să raportez. În Latini 28 bis, nimic nou. Numitul Leordeanu Robert n-a apărut. Lipseşte din localitate, susţin vecinii. Locuieşte la maică-sa, Leordeanu Aspazia, văduvă, pensionari. Nu-i înregistrat în cartea de imobil. Sectoristul ştie. Aprobare tacită. Zice: situaţie provizorie. De opt luni – provizorie. Numita Petrescu Antoaneta – necunoscută în cartier.

— Pe cine ai lăsat în post?

— Dumitrescu şi Pantea. Repară zidul, bloc vizavi.

Langa pufni reţinut:

— Ce repară?

— Zidul. LA. L. a pus materiale, meşterii lipsă. Locap ţării se bucură. S-a început reparaţia. Pentru LA. L. surpriză. Nimeni nu bănuieşte.

— Ce să bănuiască dintr-o reparaţie de zidărie iama?

Langa era bine dispus încă de la scurta convorbire cu

Domide. Odihnit după ora de somn, avea acum impresia că nu mai sunt multe de clarificat. Pe Felicia Turdean, pe care n-o cunoştea decât din relatarea lui Domide, o excluse eu uşurinţă clin cercul *probabililor*. Într-o crimă atât *de raţional* organizată, *nu era nevoie* de o

femeie, căreia îi place să pozeze şi consideră *fliortul* cu soţul prietenei sale *un ce de distracţie*. Rămâneau Şerban pe care avea *să-l vadă* în câteva minute (forţa fizică jucase un rol important în acest omor, ceea ce Langa de la început nu trecuse cu vederea) şi Robert Leordeanu, al cărui Citroën mai adăuga anchetei câteva sugestive semne de întrebare.

Pentru moment, fu sedus şi ei de vraja stilului telegrafic, introdus de sergentul major Sanda, stil care în anumite perioade făcea furori în secţie şi luând o decizie, la care cu cinci minute mai devreme nu se gândise, spuse;

— Schimbat situaţia, Sanda. Numitul Leordeanu reţineţi imediat ce apare. Eventual împreună cu Citroën gri-cendre. După caz. Atenţie mărită. Discreţie maximă. Nicio comunicare mamă-fiu. Pentru recunoaştere promptă, apelaţi sectorist. Poftim mandatul. Completează faţa locului.

Damide, surprins, întrebă cu glas sugrumat:

— El *este f* Numitul Leordeanu Robert?

— Posibil.

— Dar are un alibi cât Palatul telefoanelor.

Langa se întoarse spre şofer:

— Diaconii, ia spune-mi, cât timp îţi ia un drum până la Cluj, cu viteză maximă?

— Cât de maximă?

— Cât poate da un Citroën.

— Ei, un Citroën poate da şi o sutăpatruzeci la oră ba şi o sutăoptzeci. Una peste alta, în medie, să zicem optzeci. Cinci ore jumate. Hai să zicem ţase. Depinde de şofer. Şi de aglomeraţia de pe şosea. De bariere. În fine, mai sunt ţi pene de cauciuc. Mai realist, şapte ore. Dar e posibil şi şase ore. Cu puţin noroc.

Domide, confuz, murmură parcă numai pentru sine:

— Să fi plecat la Cluj cu Citroënul său personal? în delegaţie?

— Încă nu ştiu, dar nu-i exclus. Când ai un plan important pentru tine, nu-i un sacrificiu prea mare să pleci în delegaţie cu maşina ta personală. Îţi asigură *libertatea*

de mişcare.

— Cum uneori ceea ce-ţi doreşti mai mult în viaţă, îţi poartă ghinion, constată Domide cu ton milos.

— Sau, cum ar zice un proverb pescuit nu ştiu de unde de prietenul nostru doctorul Ceremuş, cine ţi-i mai scump te vinde mai ieftin.

— Pai nu? Un Citroën costă ceva şi nu se obţine jucând rişca. Şi-ţi dă peste cap un alibi ca ăsta. Opşpe carate. Puteai crede că-i inexpugnabil.

— Tu credeai?

— L-aş cita şi eu pe doctorul Ceremuş, alibiurile se aseamănă – cu femeile virtuoase, care n-au păcătuit fiindcă n-au fost ispitite.

— Or fi, mai Domide, şi femei care rezistă ispitei.

— De peste nu fie? Eu nu zic nu.

— Deci şi alibiuri valabile.

— De! încercarea moarte n-are.

Ajungând la secţie, coborâră. Sanda, rămas în maşină întrebă:

— În cazul că numitul Leordeanu Robert a sosit între timp acasă, ce să fac?

— Îl luaţi de-acasă. Începeţi percheziţia imediat şi mă anunţaţi. Dacă n-a venit, îl aşteptaţi şi-l luaţi cum a apărut. În ăc & st caz, percheziţia rămâne pentru mâiiie.

— Înţeles, să trăiţi!

Pe eu! uarul de la primul etaj aştepta Vasile Şerban, rezemat de prichiciul ferestrei dinspre curte, fumând.

Langa îl privi în treacăt şi intră nd în biroul său, în vreme ce îşi dezbrăca mantaua grea de iarnă, se gândi că Domide are întrucâtva dreptate. îl recunoscuse imediat pe Şerban şi era convins că l-ar fi recunoscut, chiar dacă s-ar mai fi aflat în apropierea lui şi alţi câţiva bărbaţi *cât toate zilele*. Era într-adevăr absent, *plecat din lumea asta*, surpat în propria lui nenorocire, nepăsător la tot ce se întâmplă în jurul lui, *în afară de el*. Nici nu observase că trece Langa pe lângă el şi nici pe Domide nu păruse că 3-ar fi văzut, deşi vorbise cu el înainte de masă şi, deci, îl cunoştea.

Încercă să şi-l imagineze ţinând-o pe Aurelia

Leordeanu de păr, smucindu-i capul pe spate şi răsucindu-i-i. Imaginea nu se realiza, nu se lega. Ceva nu se potrivea. Langa *nu-l vedea* pe acest bărbat omorâncă *în acest mod* o femeie. Şerban era într-adevăr o *matahală* de bărbat – umerii largi, grumazul gros, mâinile cât nişte lopeţi. Părea însă şi el, ca toate matahalele, un caracter moale, mototol, cum se zice, care rareori recurg la violenţă. Propria lor forţă îi intimidează. Presupunând chiar un moment de furie turbată sau de beţie cruntă, împinsă până-n marginile demenţei, ar fi ucis-o *altfel*, zdrobindu-i capul sau sugrumând-o şi urmele labelor lui enorme s-ar fi văzut. Nici, mănuşa găsită nu i se potrivea. Nu-i încăpea mâna. Şi în afară de această posibilitate pe care şi-o spunea raţional, însă fără să şi-o poată *construi* în închipuire, Lângă *mai* ales nu reuşea să-l *vadă* pe Şerban premeditând un asasinat atât de complicat. îi simţea cumva ca pe-o făptură originară, cu inteligenţa rămasă în imediata vecinătate a obiectelor, incapabil să se descurce printre lucruri altfel decât punând mâna pe ele.

„În fine, gândi el, trebuie oricum să-l văd mai de aproape”.

Îl rugă pe Domide să-l trimită înăuntru pe Şerban, iar el să meargă la locuinţa avocatului Mateescu, să termine percheziţia. îi puse la curent şi cu „secretul” sertarului de la masa de lucru şi-l preveni că nu-i exclusă nici existenţa altor „ascunzişuri”.

— Înseamnă că trebuie să-mi iau şi imaginaţia cu mine, replică Domide vesel. Era încă tânăr şi-i plăceau împrejurările cu aer de mister.

— Nu strică, răspunse Langa, dar s-o foloseşti cu moderaţie. Să nu spargi cumva pe acolo pereţii şi parchetul. Insişti pe lângă doamna Mateescu să asiste. Nu mai trebuie să te sfătuiesc să fii foarte atent la tot ce spune. „Trăncăneala inteligentă o stimulează. Pe soţul ei, numitul doctor avocat Mateescu, nu-l iubeşte şi nu l-a iubit niciodată. N-are importanţă ce-a determinat-o să-l ia de bărbat. Situaţia lui n-o înduioşează. Dacă afli în ce măsură şi de ce o deranjează, eşti un as. Nu-i de loc exclus să

aflăm lucruri interesante prin ea. Spor la lucru!

Când Şerban intră, legănându-se placid, privind la el de undeva dintr-o imensă depărtare, Lângă simţi o crispare aproape dureroasă, ca o muşcătură scurtă prin măruntaie. Gândi repede, cumva surprins: „Şi totuşi omul ăsta *poate să ucidă*. Într-un moment de furie, dezlănţuit, *poate.'1* îi spuse, arătând scaunul din faţa biroului:

— Şezi tovarăşe Şerban.

Scaunul obişnuit de birou păru dintr-odată mic şi şubred. Scârţâi chinuit sub greutatea acestui trup mare.

Langa îl atacă direct:

— De când o cunoşti pe Aurelia Leordeanu, născută Cernat?

Şerban îi suportă calm privirea. Răspunse cu glas scăzut, cuminte:

— De ucenică.

— De câţi ani?

— Păi… avea cinşpe ani când a venit *acolo*.

— *Unde acolo*?

— La fabrică.

— Acolo ai cunoscut-o, în fabrică?

— Da'

Şi te-ai legat de ea, când avea cinşpe ani?

— Nuu… mai târziu.

— Când?

— Păi, mai târziu. Când s-a calificat.

— N-ai vrut-o necalificată.

Langa se simţi stingherit, văzând în ochii lui un umil reproş. Regretă brutalitatea subînţelesului frazei, sale, când îl auzi spunând cu acelaşi glas cuminte, acum parcă tulburat de-o vibraţie abia perceptibilă:

— Eu am calificat-o ţesătoare. Ara învăţat-o ca la şcoală, toate piesele şi mecanismul maşinii şi despre ce defecte mai uşoare se pot ivi. Daa.

Fusese o frază lungă. Omul părea istovit. Nu de cât vorbise, gândi Langa. Nenorocirea l-a dat gata. Dar *şi să ucizi* pe omul pe care-l iubeşti, *e o nenorocire* care te poate da gata.

— Pot să fumez?

— Da, poftim!

Langa îi întinse pachetul său de Snagov. Şerban îl refuză domol.

— Lăsaţi, le am pe ale mele.

Scoase un pachet de Mărăşeşti, cam mototolit. Îşi aprinse ţigara, trase vreo trei fumuri prelungi, apoi spuse:

— N-am avut niciun ginţi cu ea atunci.

— Totuşi te-a preocupat I

— *Cum… m-a preocupat*?

— Zici că ai calificat-o. Ai învăţat-o meserie. Ideea nu ţi-a venit din senin.

— Nu. Mi-a fost milă de ea. De aceea.

— Tocmai de ea ţi-a fost milă? Nu mai erau şi alte femei de serviciu pe acolo?

Din nou, fără să vrea, Lângă strecurase o nuanţă echivocă şi din nou Şerban se uitase la el cu o sticlire de protest în ochii lui mari, albaştri, blânzi ca însăşi prostia.

— Mi-a fost milă că n-avea pe nimeni. Venise de la orfelinat. Şi era cuminte şi vrednică. Aiealalte erau toate certăreţe şi puturoase. Numai de scandaluri se ţineau.

Fusese din nou fraza prea lungă. Din nou Şerban rămase tăcut, pierdut în starea lui jalnică.

— Spune mai departe.

— Ce să spun mai departe?

— Cum aţi ajuns să trăiţi împreună.

— Păi cum? Ca toţi tinerii.

— Cum s-a transformat mda în altceva?

— În ce *altceva* f

— În dragoste.

— Păi cum? Nu ştiu.

— Ai uitat aşa de repede?

— N-am uitat. Dar nu ştiu cum s-a întâmplat. A-crescut sub ochii mei şi am văzut că s-a făcut frumoasă.

— Şi ţi-ai schimbat gândurile.

— Nu mi le-am schimbat. Dacă s-ar fi dus cu altul, n-aş fi zis nimic.

— Dar a mers cu dumneata.

— Da.

— De ce cu dumneata şi nu cu altul?

— S-a lipit de mine. Era singură. N-avea pe nimeni. A văzut că-s bun cu ea şi cinstit.

— Cinstit, dar ai trăit necununat cu ea.

— Am fost cinstit cu ea. Am iubit-o.

— De ce nu te-ai căsătorit legal cu ea?

— De prostie.

— Cum de prostie?

— Am tot amânat.

— N-a vrut ea?

— Ba ea a vrut. Eu am tot amânat. Măcar de are fost copii, atunci ar fi trebuit.

— Atunci n-ai fi avut încotro. Nu cumva aveai alte gânduri?

— Am iubit-o. Ce alte gânduri să am? Ştie toată lumea. Nu m-am ascuns. Altă femeie nici nu mi-a trebuie de atunci.

Mai aprinse o ţigară, sorbind cu mocnit năduf. După un timp adăugă, neîntrebat:

— Prostia mea. Că nu m-am gândit.

— De ce te-a părăsit?

— De ce? C-a intrat ăla pe fir.

— Leordeanu?

— Ăla, da.

— Leordeanu a luat-o de nevastă. Legal.

— Păi sigur, dar nu de-aceea. S-a amorezat de ăla. Era şi normal. Fercheş. Frumos. Ca din filme. Bun de gură. Şi *domn*. Ce nici n-a visat biata de ea. A ameţit-o.

— N-ai încercat s-o reţii?

— Am încercat.

— I?

— A zis: îl iubesc şi a plecat la ei.

— N-ai făcut scandal?

— Ce scandal, dacă-l iubea?

— S-au cununat atunci, imediat?

— Da. Aşa ştiu, că atunci, imediat.

— Poate că totuşi ideea căsătoriei a determinat-o să

te lase, mai mult decât dorinţa de a deveni doamnă.

— Nu prea cred. I-au mai promis şi alţii s-o ia cu acte. Pe ăsta l-a iubit şi atâta tot.

Urmă un răstimp de tăcere. Langa examina cu atenţie chipul bărbatului din faţa lui. Blond, obrajii plini, fălci puternice, fără nicio notă de vulgaritate. Ochii-i erau trişti, uimitor de limpezi – poate efectul cearcănelor profunde. Suferă într-adevăr sau e numai istovit de băutură?

Îi întreabă, căutând spontan tonul cel mai familiar posibil în situaţia lor:

— Bei mult?

— Nu chiar aşa de mult.

— Totuşi, de sâmbătă seara până luni dimineaţa, săptămână de săptămână.

— Nu chiar săptămână de săptămână.

— Aşa zice lumea.

— Cam de obicei sâmbăta. Dar nici chiar mereu.

— Tot aşa o ţineai şi când erai cu Aurelia?

— Nuu… Atunci nu beam. Rar de tot, o ţuică, un şpriţ. Şi numai împreună cu ea.

— Când ai început să bei aşa, mai zdravăn?

— Păi, atunci.

— Când s-a măritat Aurelia cu Leordeanu?

— Atunci.

— Aşa, dintr-odată?

— Nuu. Nu cred că dintr-odată.

— Te-au luat alţii la cârciumă?

— Nu mai ştiu. Poate că m-au luat alţii, poate cam nimerit singur. Eram ca frunza-n vânt.

HO

— Şi nu le poţi reţine?

— De ce să mă reţin?

— Păi e ruşinos. Eşti încă tânăr şi-ţi bei minţile.

— E, ce mai contează că-s tânăr? Simt aşa ca un pustiu în jurul meu. Îmi vuieşte capul de urât. Ce să fac?

— De-aceea bei?

— Păi, de ce? Aşa mai pot să-mi duc zilele. Altfel

poate c-aş înnebuni.

— Mai e şi munca un mijloc.

— Este. Peste săptămână mai merge. Mai rămân şi după schimb, sau mai dreg una alta, acasă. Seara-s obosit. Adorm. Sâmbăta însă, când îmi vine-n minte că a doua zi-i duminică, se-ntunecă la mine-n cap. Le-am estec. Mă-mbăt. Vin, bere, rom, votcă. Merge mai repede. Uit de toate. Mai bine.

„Şi totuşi nu-i o minte redusă”, îşi spuse Langa, ascultându-l, atent la inflexiunile noi care se iviseră în vocea lui. Parcă însăşi amintirea stărilor de beţie îl ajuta să coboare în uitare. „Un prost nu poate explica aşa”.

— Şi de cinci ani n-ai mai reuşit să uiţi?

— Asta nu se uită. Asta-i o dată pentru totdeauna.

Langa îl crezu. Ştia el însuşi ce înseamnă să iubeşti o dată pentru totdeauna, că aşa ceva – i posibil, deşi puţini sunt oamenii dispuşi s-o creadă. Era însă un anchetator experimentat. Ştia că el n-are voie să creadă imediat, că-i obligat să se-ndoiască şi să verifice până şi amănuntele aparent fără importanţă, pentru că un cuvânt *crezut prea devreme* poate compromite o anchetă şi poate zădărnici un şir întreg de cercetări.

Spuse, poate nu de ajuns de convins, dar de-acum decÂS să-i pună ia încercare lui Şerban, chiar din acest moment şi de la acest amănunt, dragostea lui pentru Aurelia, sentiment care-i totdeauna greu de recunoscut şi poate de aceea tişar de mimat

— Ei, poate nu-i chiar aşa. În cinci ani multe i se pot întâmpla unui bărbat rămas singur. Doar şi proverbul spune: ochii care nu se văd, se uită.

— Poate că aveţi dreptate. Aşa o fi ou alţii. Oamenii nu mă cred, dar cu mine aşa s-a întâmplat.

„Parcă mi-ar citi în gânduri”, îşi spuse Langa, surprins, dar nu uimit.

Observă pentru prima dată o schimbare în starea lui Şerban. Indolenţa în care plutise absent, ca *duşii de pe lume*, se clintea. Chipul lui rotund, cu fălci proeminente, se strânse într-o expresie de chin, însă nu deodată, ci printr-o

trecere lentă, treptată, cum se întâmplă când omul vrea să reziste suferinţei, să şi-o domine şi, în cele din urmă, reuşeşte, dar cu preţui unor eforturi neînchipu-te. La sfârşit, după un oftat prelung greu, reveni în aceeaşi stare deâăsată şi spuse cu obişnuitul lui ton şters, cuminte:

— Eu o vedeam în fiecare zi. Cum s-o fi uitat?

„Poate fi şi teatru", îşi zise Langa, în continuarea intenţiei sale de a *nu-l crede de la primul cuvânt*. Era destul de vechi în meserie şi cunoscuse nenumărate situaţii, în care coincidenţe nefericite aruncau o umbră de vină asupra unor oameni nevinovaţi şi altele în care inocenţa, ca un văl îngeresc, ascundea crima; de aceea, adesea îşi permitea să se lase în voia intuiţiei, care acum îl împingea spre o atitudine binevoitoare. „Omul suferă într-adevăr, dar eu *încă* nu ştiu care-i motivul. suferinţei sale. Poate să fie şi pierderea femeii pe care, cât timp trăise, mai spera s-o recâştige, poate fi şi suferinţa după un gest necugetat. În fine. O să vedem", gândea Langa, continuând să-l fixeze neîndurător pe omul din faţa sa. Trebuia să fie foarte atent, nu numai cu Şerbaâi, ci şi cu el însuşi, pentru că de la început îl stingherea o enervantă plasă sentimentală, care începuse să se ţească încă din momentul în care îl zărise pe culoar, rezemat de prichiciul ferestrei. Ca să se desprindă cumva, trecu la întrebări mai precise:

— Când ai văzut-o ultima dată?

— Sâmbătă.

— Când sâmbătă?

— *Păi, alaltăieri*.

— La ce oră?

Glasul lui Langa tăiase, Şerban însă nu simţea sau se prefăcea perfect. Răspunse în continuare lânced, ca omul toropit de-o imensă oboseală:

— Pe la trei şi ceva, ia ieşirea din schimb.

— *Unde*?

Păi, la poartă. La control.

Aţi vorbit împreună?

Da.

Ce-aţi vorbit?

Câteva vorbe, colo.

Mai ţii minte acelea câteva vorbe *l* Da.

Te rog, repeţă-mi-le.

Am întrebat-o: „Ce faci, Reîi? „Ea mi-a răspuns:

p.

sine

— Şi mai departe, ce-aţi mai vorbit?

— Nimic. Asta vorbeam noi *de-atunci încoace*, când ne întâlneam. Ea mereu zicea: bine. Doar nu era să mi se plângă *mie* de *ăla*.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă, ce?

— Ea ce-a făcut?

— S-a dus să ia tramvaiul.

— Şi dumneata r

— Eu am stat acolo, în poarta şi m-am uitat lung după ea, cum se urcă-n tramvai.

Langa simţi ceva, ca o stridenţă. Era prima dată când glasul lui Şerban nu mai cursese firesc. Fusese o şovăire, pe urmă o precipitare, un efort de a menţine acel ritm lent de alunecare groasa, ca de asfalt topit.

„O fi obosit. Sau simte că vin nişte întrebări? Ia să vedem”.

— Ce-ai făcut pe urmă?

— Când, pe urmă?

„N-a înţeles sau numai vrea să câştige timp, măcar câteva secunde, ca să-şi coordoneze răspunsurile”.

— După ce Aurelia s-a urcat în tramvai, iar dumneata ai rămas la poartă privind după ea.

— Păi, am plecat cu băieţii la o ţuica.

— Cu care băieţi?

— Păi, au fost mai mulţi.

— Poţi să mi-i spui pe nume?

— Dacă mă gândesc puţin, pot.

„Iar are nevoie de timp să se gândească. *6

— Ia spune-mi-i.

— Păi, Stănculescu de la Sculărie…

— Atât?

— Nuu… A mai fost şi Baâcu şi Georgescu Panait şi Naidin de la Vopsitorie şi nea Tufan a fost, cu fiu-su. Şi, parcă Sabo, electricianul…

„Nimic inventat până acum. Totul se poate verifica. El nici nu ştie cât de veche-i această tactică”, gândi Langa.

— Unde aţi băut ţuica?

— La un bufet.

— La care?

— La nea Fane.

— Ce fel de bufet e asta – *la nea Vane*?

— Aşa-l cheamă pe gestionar, nea Pane.

— În fine, aţi stat mult acolo?

— Nuu. Vreo oră.

— Şi pe urmă.

— Ceilalţi au plecat la casele lor.

— Toţi?

— Da. Cred că toţi.

— Pe la ce oră?

— La vreo patru, dar nu ştiu precis.

— Dumneata ai rămas singur?

— Cam aşa.

— Cât timp ai mai stat acolo singur?

— N-am mai stat acolo nici eu.

— Unde-ai plecat?

— Nu mai ştiu. Am luat-o aşa, pe străzi.

— În ce direcţie?

— În nicio direcţie. Cum s-a nimerit.

— Şi cât timp ai mers aşa pe străzi?

— Nu ştiu, că n-am mers într-una…

— Cum adică, n-ai mers într-una?

— Păi, mă mai opream din când în când la câte un bufet. Mai o bere… un rom… Cum se nimerea.

— Pe unde te aflai pe la cinci, şase, după amiază?

— Nu mai ştiu.

— Te-ai întâlnit în acest timp cu vreun cunoscut?

— Poate că m-oi fi întâlnit.

— Cu cine?

— Nu mai ţin minte.

— Ai uitat de-alaltăieri?

— Eram făcut. N-am prea fost atent cu cina mă-ntâlnesc.

— Domnule Şerban, spuse Langa, dur, gândeşte-te bine ce-mi răspunzi, fiindcă totul se înregistrează şi trebuie să-mi spui foarte exact *unde te aflai sâmbătă între orele 3 şi 7, 30 seara*?

— Am să vă spun… numai să-mi amintesc.

— Îţi mai atrag a dată atenţia, că dacă nu-ţi aminteşti cu precizie sau dacă îţi aminteşti şi nu-mi spui unde şi cu cine te-ai întâlnit sâmbătă după-masă între orele 5 şi 7, 30, situaţia dumitale poate deveni foarte gravă.

— Cum să devină situaţia mea mai gravă?

Sunase ca un geamăt. Vorbise cu acelaşi ton afund şi fără vlagă, dar se simţise în el o încordare, cum într-o încleştare care ţi-a secat forţele, mai încerci un ultim efort şi apoi te frângi.

Langa se înfiora. Omul acesta pierduse totul. Ar fi fost să-i trezească mila. În orice altă împrejurare, aşa s-ar fi întâmplat. Acum însă trebuia să fie prudent. Situaţia lui Şerban nu era gravă, barem nu fusese până în clipa aceea. Nici când se gândise să-l invite la secţie, nici după aceea nu-l bănuise cu tot dinadinsul. Fusese pentru el mai cu rând un martor, care avea să-i dezvăluie unele împrejurări din viaţa Aureliei Leordeanu, fiindcă trăise un timp în anumite relaţii cu ea. Posibilitatea unei răzbunări tardive din gelozie rămăsese ca o vagă prezumţie, ca una din rezervele necesare oricărei anchete. Şi ar fi rămas atât, dacă Langa n-ar fi fost de la început stingherit de acea neplăcută plasă de sentimente în favoarea lui. Raţional, nici acum prezumţia nu se contura cât de cât mai decis. Chiar de l-ar fi-bănuit direct, Lângă n-avea cu ce „să-l agaţe”. Şerban n-avea motive s-o omoare. Moartea ei nu i-ar fi fost de niciun folos. Dimpotrivă, părăsită acum de celălalt, se ivise şansa sau măcar speranţa să se întoarcă la el. Moartea ei însă retezase orice şansă. Nici mănuşă nu-i aparţinea. Banii era greu de presupus că i-ar fi adus el; un om care bea într-una nu economiseşte. Poate doar florile

să le fi adus.

„Şi atunci, de ce, se întrebă Langa, *simt nevoia* să-l bănuiesc şi pe el între probabili? Numai fiindcă n-are alibi? „O situaţie mai gravă decât pierderea ultimei speranţe, pentru un om nu poate fi. Pentru Şerban, mai ales. De unde atunci bănuiala că el *la altceva* s-a gândit, când a gemut ca bivolul răpus, când îşi dă ultima suflare?

Era o tentaţie prea obscură şi Langa n-avea timp acum săşi-o clarifice. Tăcuse prea mult timp şi pauzele nu-s întotdeauna *bune* într-un interogatoriu.

Întrebă:

— Umbiând aşa dintr-o cârciumă în alta, sâmbătă seara, n-ai cumpărat cumva flori?

Şerban îl privi ţintă:

— Flori?!

— Da. Mai circulă prin cârciumi fiorărese şi vin de la ore târzii, oamenii la beţie cumpăx a mai uşor.

— Nu. N-am cumpărat flori.

— Nu-ţi aminteşti dacă te-ai întâlnit eu cineva cunoscut, dar ştii *precis* că flori n-ai cumpărat.

— N-am obiceiul să cumpăr flori, de aceea.

— Nici când erai cu Aurelia nu cumpărai flori?

— Nu.

— Nu i-ai dus flori niciodată?

— Niciodată.

Omul recăzuse în tristeţea lui toropită, dar plasa de simpatie care-l stingherise până acum pe lângă se rupsese. Dacă Şerban ştie *când* a murit Aurelia, e logic să nege că i-ar fi cumpărat cândva flori.

Reveni;

— Cam pe unde te aflai între 5 şi 7, 30?

— Nu-mi amintesc.

— Totuşi… Caută să-ţi aminteşti. Oricât ar fi un om de beat, mai are unele momente de luciditate şi a doua zi tot îşi mai aminteşte câte ceva. Nu uită chiar totul.

— Păi sigur. Nu uită…

— În ce arcă să reconstitui drumul dumitale de sâmfcătă după-inasă. Încotro ai luat-o de la nea Pane? Ai

luat tramvaiul?

— Nu. Pe jos.

— În ce direcţie?

— Nu-mi amintesc.

— Totuşi…

— Poate spre Mihai Bravu. Dar nu cred. N-aveam chef să merg acasă.

— Deci?

— Poate pe Dudeşti.

— Nu ţi-a rămas niciun punct de reper?

— Nu… Adică, ba da. Am băut şi la gară. La bufetul expres. Acolo m-am întâlnit cu Manoileanu.

— Cine-i Manoileanu?

— Manoileanu Stan. Tot lăcătuş.

— Unde?

— La I.T.B. La depou.

— De unde-l cunoşti?

— Din armată.

— Aţi băut împreună?

— Da. Am ciocnit, aşa cred, vreo două ţoiuri. Se grăbea.

— Pleca undeva?

— La Borsec. Aşa zicea. Iarna-i mai bine. Nu-i aşa aglomeraţie.

Langa răsfoi un mers al trenurilor, ce-l avea pe masă, spuse.

— La Borsec se ajunge cu acceleratul de Baia-Mare. Pleacă pe la 8.30 seara. Să zicem că te-ai întâlnit cu Manoileanu pe la ora 8.

— Se poate.

— Până la ora 8, pe unde-ai umblat de-ai ajuns din celălalt capăt al Bucureştilor, tocmai la Gara de Nord?

— Nu-mi amintesc.

— Ştii unde locuia Aurelia Leordeanu?

— Ştiu.

— Ai fost vreodată la locuinţa ei, după ce o părăsise soţul?

— Da.

— Când?

— Acum vreo trei luni.

— De ce?

— De prost.

— Cum, de prost?

— Păi, aşa-s eu. Fac din când în când câte una, că altfel nu se poate înţelege. Doar din prostie.

— Ce căutai la ea?

— Ziceam că dacă ăla o lăsase, poate vrea să vină înapoi.

— Şi? U

— Păi, n-a vrut. A zis nu se poate, că are cu ăla doi copii. Am zis: nu-i nimic. O să-i creştem. S-au mai văzut de-astea. A zis: nu. Nu te mai iubesc.

— Aşa a zis?

— Da, aşa: Nu te mai iubesc.

— Şi dumneata ce-ai făcut?

— Ce să fac? M-am dus şi m-am îmbătat.

Se simţise din nou aceeaşi vibraţie de duioşie în vocea lux lenevită, poate amintirea unei speranţe care-l făcuse să freamăte – dacă era adevărat ca o căutase acum trei luni şi avusese cu ea această discuţie.

— Şi pe urmă n-ai mai vizitat-o niciodată acasă?

— Niciodată.

— În trei luni, nu te-ai mai gândit să te duci?

— M-am gândit.

Şi nu te-ai dus?

— Nu m-am dus. Am dat de vreo câteva ori târcoale prin cartier, dar n-am intrat. Tot degeaba era.

— Cam de câte ori ai dat aşa târcoale prin cartier?

— Cred că de trei ori.

— Precis sau numai crezi?

— Mai mult n-am fost.

— Nu cumva ai dat târcoale şi sâmbătă seară?

— Sâmbătă, nu.

— Cum de nu-ţi aminteşti nimic, pe un de-ai fost, cu cine te-ai întâlnit şi totuşi ştii precis că n-ai fost *pe-acolo*?

— Beat nu m-am dus niciodată.

„Plauzibil. Totul e plauzibil. Şi-abia acum nu-l cred”, gândi Langa şi cedând obscurei tentaţii, care-l tot încerca de vreo câteva minute, spuse:

— Ia, zi, ce crezi, pornind de pe la patru, de pe undeva de pe Dudeşti, de prin apropierea fabricii „Dezrobirea”, poţi ajunge până pe la 5 – 5, 30 în Drumul Taberei, să stai *acolo la cineva* vreun ceas şi-apoi să fii la 8 la Gara de Nord?

— Păi, se poate, sigur. Nu-s aşa distanţe.

Şi deodată acest om, care aproape de-un ceas de când Langa stătea de vorbă cu el, plutise delăsat şi lânced, parcă nepăsător de sine însuşi, ţâşni în picioare, privindu-3 îngrozit:

— Cmd?… Când a fost omorâtă?

— *Atunci*. Între orele 5 şi 7, 30.

— Şi dumneavoastră credeţi că… eu…?

— S-ar putea să cred. Trebuie să-mi dovedeşti cu martori că în acest interval de timp n-ai fost *acolo*.

— Cum să dovedesc?

— Cu martori, care să poată jura că te-au văzut în altă parte.

— Dacă nu-mi amintesc… Eram băut… Nu mai ştiu pe unde am umblat…

Tremura de neputinţa amintirii, privindu-l pe lângă ţintă, cu ochii lui albaştri, în care groaza încă mai sticlea ca la un lup încolţit. „Dacă-i *el*, joacă excelent… vom vedea”.

— Şezi, îi spuse.

Şerban se aşează, ascultător şi în aceeaşi clipă fu iarăşi toropit de starea lui istovită. Murmură cu obişnuitul său glas scăzut, cuminte:

— Dar n-am omorât-o eu… N-aş fi putut… Era un fulg de om.

„Să-l mai lăsăm”, gândi Langa. Întinse mâna spre butonul soneriei, dar se răzgândi. „Poate-i mai bine să insist. Nu se poate să nu prind eu mişcarea”, şi urmând un vechi obicei al întrebărilor repetate, continuă:

— Aşadar, acum trei luni te-ai decis să-i faci Aureliei

o vizită acasă?

— Da.

— Nici până atunci, nici de atunci încoace n-ai mai fost la ea acasă?

— Niciodată.

— Doar ai dat târcoale prin cartier.

— Da. De câteva ori.

— De câte ori?

— De vreo trei.

— Şi acum trei luni cum de ţi-a căşunat să te duci la ea?

— Păi, acum n-aş putea să vă explic.

— Ai uitat cum s-a-ntâmplat?

— N-am uitat asta. Am uitat cum de mi-a venit.

— Te-ai gândit: oare ce mai face? Şi-ai zis: ia, hai să vedem.

— De ce trebuie să vă râdeţi de mine?

Langa se întrebă dacă nu cumva-i şi Şerban unul dintre „marii rafinaţi", cum le zicea doctorul Ceremuş, care spun un car de lucruri adevărate pentru ca să ascundă mai uşor *unul* singur, pe adagiul: omul sincer minte mai convingător. Dacă este, doctorul are dreptate, întâmplarea joacă un rol mare în viaţă şi după cum se vede şi în moarte.

— N-am avut intenţia să râd de dumneata, spuse. Am căutat să-mi explic în ce împrejurări ţi-a venit ideea să-i faci o vizită Aureliei. Mi-am spus că te-ai întrebat: oare ce mai face?

— Mereu m-am întrebat, nu numai atunci.

— Totuşi nu te-ai dus.

— Era cu *ăla*.

— Dar a părăsit-o de vreo opt luni.

— Cam aşa. De vreo opt luni.

— De ce nu te-ai dus imediat ce-ai aflat?

— Nu m-am gândit atunci, imediat.

— Şi cum s-a întâmplat să te gândeşti acum trei luni, and te-ai dus?

— Nu mai ştia.

— N-ai vorbit cu nimeni despre asta?

— Despre ce?

— Despre vizita pe care voiai să i-o faci.

— Nu ţin minte.

— Puteai doar să vorbeşti cu ea în fabrică.

— Nu se putea.

— De ce?

— Aud toţi. Fac garagaţă. Şi-aşa râdeau de mine. De ce să le dau distracţie?

— Poate, totuşi, ai discutat cu cineva?

— Nu ţin minte.

„De ce *nu ţine minte* convorbirile sale cu avocatul Mateescu?”

— De obicei oamenii îşi destăinuie necazurile prietenilor. Caută sfaturi, compătimire, înţelegere.

— Se poate, dar nu ţin minte.

Nu se lasă *ajutat*, gândi Langa; dacă Şerban era *acela*, îşi juca un rol al său, ce şi-l construise şi n-avea să îngăduie replici neprevăzute; dacă *nu era el* şi n-avea niciun amestec, nu putea să înţeleagă insistenţele maiorului.

— Aurelia avea prietene în fabrică?

— Avea, desigur, ca orice femeie. Adică, *la început*.

— Când, la început?

— Când eram împreună. Veneau şi! a noi în casă.

— Cine erau prietenele ei?

— Păi, Felicia, da, Turdean Felicia. Erau toată ziua împreună şi lucrau în aceeaşi echipă. Încă de copile erau prietene.

— Şi cine încă?

— Şi Alexandru lâinca şi Dobre Anişoara şi Popescu Ecatenna. Ca femeile. Ele toatfi-s prietene între ele, chiar dacă nu-s.

— Nu înţeleg. Explică-mi. Sunt sau nu sunt prietene?

— Păi, sunt, că-s mereu împreună şi rid, se sărută şi pe de altă parte se invidiază şi se bârfesc.

„Da, nu e prost de loc. Atunci de ce nu se apără! Parc-ar fi uitat că-l bănuiesc… Poate tocmai de aceea”.

— Dar în ultima vreme cu cine a fost Aurelia prietenă?

— N-aş putea să spun. Nu ştiu. Poate că tot cu ele.

— O mai vizitau acasă?

— Nu ştiu. Însă n-aş crede. După ce s-a măritat cu *ăla*, au mai rărit-o cu prietenia.

— De ce?

— Păi, ştiu eu? Cică fiindcă s-ar fi ajuns. Dar poate fiindcă era geloasă.

— Era geloasă?

— Era.

— Şi când eraţi împreună?

— Şi atunci.

— Îţi făcea scene?

— Scene?

— Da. Scandal, certuri, învinuiri…

— Aa, nu. Nu făcea scandal. Se supăra şi tăcea. Nu mai vorbea cu mine până-i trecea.

— Avea cumva motive?

— Ce motive să aibă? De la mine n-avea. Da-şi închipuia. Când iubeşti pe cineva, îţi închipui tot felul de lucruri.

„Singuraticii ăştia molii descoperă chestii interesante. Ştiu să gândească stăruitor. Orice e posibil cu ei”.

— Zici, că după ce s-a măritat cu Leordeanu, Aurelia s-ar fi ajuns. Totuşi continua să vină ia fabrică să lucreze.

— Fiii, un timp n-a venit. A întrerupt. Numai după ce a avut copiii, a venit iarăşi. Poate că nu se ajungeau, măcar că ea era foarte gospodină. Dar el e foarte luxos.

„Ştie prea multe, ca să nu fi fost preocupat tot timpul de viaţa ei. A iubit-o într-adevăr. Întrebarea e *cum*. Patima poate să ducă până la crimă. Iar el a putut *să aibă răbdare*, s-aştepte prilejul”.

Sună. Apăru sergentul major Ştefan.

— Sublocotenentul Ionescu s-a întors?

— Da.

— Spune-i să vină la mine. Pe dumnealui îl duci jos, la

cinci. Percheziţie corporală, conform regulamentului. Până la noi dispoziţii, să fie izolat.

Şerban se ridică, mişcându-se moale. Întrebă liniştit:

— Mă arestaţi?

— Da.

— E degeaba. Eu nu am ucis-o.

— O să vedem. Până atunci, singur, acolo jos, ai să te gândeşâi. Dumneata, care ţii minte o mulţime de lucruri vechi de ani de zile, ai să-ţi aminteşti, poate, pe unde ai umblat şi cu cine te-ai întâlnit alaltăieri între orele 5 şi 7, 30 după-masă.

— Dumneavoastră sunteţi omul legii şi trebuie să fiţi drept. N-am ucis-o eu. Numai *ăla* a ucis-o. Ca să scape de ea şi s-o ia pe cealaltă.

„Începe totuşi să se apere. Dacă nu-i o pură întâmplare, după cum zice teoria lui Petruţ, *omul acesta ştie să calculeze exact*”.

— Cine-i cealaltă?

— Nu ştiu.

— N-o cunoşti?

— Nu. Dar pentru ea a părăsit-o el pe Aurelia.

— Ştii că erau în divorţ?

— Da. Dar nu-i dădeau divorţul. Aurelia nu voia şi au şi copii.

— Cine ţi-a spus că Aurelia nu vrea să divorţeze?

— Ea.

— Când?

— Când am fost la din să acum vreo trei luni.

— În fine. Du-l, Ştefane, şi ai grijă.

Şerban se urni uşor gârbov sub greutatea umerilor săi puternici. Părea calin, privind îngândurat în podele. La uşă se opri şi se întoarse pe jumătate. Cu glasul lui scăzut, cuminte, întrebă:

— Îmi daţi voie încă două cuvinte?

— Spune!

— Dacă n-am să-mi pot aminti pe unde am fost alaltăieri, după masă, mă condamnă?

— Probabil.

ara vina?

— Nevinovăţia trebuie dovedita.

— Şi dacă nu pot? Dacă nu-mi amintesc?

— Judecătorii vor hotărî.

— Cam câţi ani?

— Chiar şi douăzeci.

Şerban rămase tăcut câteva secunde. Numai buzele îi tremurau. Pe urmă, spuse cu acelaşi glas lâncecl;

— Fie… Tot am să-l găsesc eu. După aceea.

Domol, cumva împăcat, ieşi urmat de sergentul major Ştefan.

Langa, privind în urma lui, îşi spuse t „Se apăra totuşi. Şi bi*ne.* Partida o să fie strânsă”.

A CE STA-1 ROBERT LEORDEANU

Felicia Turdean întârzie vreo două ceasuri. Unt val compact de arome cosmetice îl izbi pe lângă în momentul în care tânăra femeie, anunţată de Ionescu, deschise uşa larg, surâzând ca-ntr-o reclami de pastă de dinţi. Scânteile vesele din ochii ei se stinseră brusc, atunci când îl văzu pe lângă. Deveni dintr-odată foarte serioasă, chiar puţin posacă şi nici aşa nu-i şedea rău. „Am dezamăgit-o, gândi Langa. Pe *altcineva* s-aştepta să-l găsească aici. Pentru el a zăbovit atâta la coafor…”

— Luaţi loc, tovarăşă Turdean, îi spuse, hotărându-se ca în lipsa Sui Domide s-o întrebe totuşi el unele lucruri.

Femeia se aşează puţin pieziş şi rămase în aşteptare, picior peste picior.

„Cine i-o fi spus că are profil frumos? Poate mai mulţi…”

— Bănuiţi, probabil, de ce v-am invitat, continuă Langa.

— Da. Cred că în legătură cu biata Aurelia.

— Tocmai. Suntem informaţi că aţi fost bune prietene.

— Da. Am fost foarte burie prietene.

Langa nu mai socotea prea importantă această convorbire şi ar fi renunţat bucuros la ea. Aurelia care fusese geloasă şi cât timp trăise cu Şerban, era normal să

fie şi mai geloasă după ce se măritase cu Leordeanu. Felicia Turdean era exact tipul de femeie, care trezeşte gelozia oricărei soţii, fie pe drept, fie pe nedrept. Chiar dacă ea jucase vreun rol în neînţelegerile iscate în familia Leordeanu, în moartea Aureliei nu avea niciun amestec.

Mai mult ca să-şi confirme unele impresii, după cueva întrebări neutre, Lângă dori să afle dacă-n ultima vreme prietenia celor două femei mai prezentase aceeaşi trăinicie şi Felicia „trebui să recunoască cinstit” că Aurelia era o amică dificilă, fiindcă era foarte bănuitoare, iar în continuare declară senină că deşi „nu se certaseră niciodată”, relaţiile dintre ele „se cam răciseră” şi deci, bineînţeles, nu mai erau „în vizită”, deşi ea „regreta foarte mult”, fiindcă Aurelia fusese „o fată bună şi săritoare şi foarte cuminte”. Aici, Felicia Turdean izbucni în plâns şi Langa fu convins de sinceritatea ei – îşi stăpâni însă imediat lacrimile, care constituiau o ameninţare directă pentru genele *ei* rimelate. „Mare păcat că a murit aşa”, continuă ea, arătându-şi în acelaşi timp îngrijorarea pentru soarta băieţilor, la care Aurelia ţinuse atât de mult şi pe drept cuvânt, fiindcă fusese o mamă „excelentă” şi ei erau „foarte dulci”. Langa o linişti, copiii n-au fost lăsaţi în voia sorţii, deocamdată sunt în grija unei vecine, o femeie de treabă care ţine la ei şi nici pe viitor nu vor fi părăsiţi. Felicia Turdean fu din nou ameninţată de un acces de duioşie, fiindcă „murea de dragul copiilor, *aşa în general*, iar în acest caz îi venea în minte şi biata Re îi”.

Langa aşteptă să se liniştească, decis să n-o mai întrebe nimic, îşi aminti însă de-o tulburătoare coincidenţă: Theodor Mateescu declarase că discutase acum trei luni cu Aurelia Leordeanu, tot acum trei luni o vizitase şi Vasile Şerban, cam în aceeaşi vreme o plimbase Robert Leordeanu cu Citroënul său pe Felicia Turdean la şosea.

Voi să afle de la dânsa dacă întâlnirea lor fusese întâmplătoare. Felicia surâse cu superioritate. Nu fusese tocmai întâmplătoare. Robert o căutase la telefon vreo trei zile la nncl, clar ea „nu fusese libera”, are şi ea un prieten,

de astă dată „ceva serios” şi nu poate „să se afişeze”. Robert însă insistase şi „trebuia să recunoască”, până la urmă fusese tentată de plimbarea cu maşina.

Langa constată că Feliciei Turdean îi făcea plăcere să se laude cu succesele ei la bărbaţi. O lăsă să povestească, ascultând-o fără prea mare atenţie, întrebându-se în acelaşi timp, dacă nu cumva coincidenţele care-i puseseră în legătură cam în aceeaşi vreme acum trei luni pe toţi aceşti oameni, direct sau indirect, cu Aurelia, urmaseră *unei intenţii anumite a cuiva*. Poate nu întâmplarea le situase în ajunul celei de a doua înfăţişări din procesul de divorţ intentat de Robert Leordeanu; în acest caz premeditarea se întindea pe trei luni în urmă. Dar cine premeditase? Avocatul? Robert? Langa deveni foarte atent când Felicia, care după cum o rugase, povestea cât mai amănunţit tot ce-şi mai putea aminti despre plimbarea de acum trei luni cu Robert, spuse:

— Era cam plictisit, că biata Reli prea *se crampona*.

— Vi s-a plâns el?

— Da. Mi s-a cam plâns.

— Fără să-l fi provocat dumneavoastră?

— Cum să-l fi provocat eu?

— Cum a venit vorba de Aurelia?

— A, da. Înţeleg. El a adus vorba de Reli.

— Mai ţineţi minte cum aţi ajuns la acest subiect?

De astă dată, Felicia fu cam încurcată de unele justificate reticenţe şi Langa pricepu că sunt şi acestea un joc în care ea se complace. Nu neagă că s-ar fi petrecut şi *altceva* între ea şi *Rober*, decât un simplu *fliort* nevinovat. Totuşi sunt destul de intimi, ei doi şi n-ar fi lucru mare, chiar dacă într-un „moment de uitare” s-ar în tâmpla şi *altceva*; aşa că nu-i ele mirare că el i s-a plâns că Reli nu vrea să înţeleagă şi se *cramponează*.

— Cine ştie să câştige încrederea bărbaţilor află multe de la ei, stabili Felicia cu un aer de înţelepciune pe chipul ei de păpuşă, îngrijit lucrată şi adăugă: *Rober* se simţea *chiar* nenorocit din cauza asta şi puţin avea dreptate. O femeie când nu mai e iubită, nu trebuie *să se*

mai cramponeze. Nu e *decent*. Eu, de altfel, i-am şi spus ei: draga mea, de ce să te umileşti *în halul ăsta*, când mai eşti tânără şi frumoasă? Ea însă nu voia să m-asculte şi eu înţeleg asta: îl iubea foarte mult. Dragostea te-mpinge la prostii, încheie ea cu aceeaşi expresie filosofică pe chip şi oftă concluziv.

— Aţi discutat, aşadar, cu Aurelia pe această temă?

— Daa. I-am spus: draga mea, ei e *angajiat* până peste, urechi în combinaţia asta nouă şi n-o să se-ntoarcă la tine.

— Ştiaţi, deci, de noua combinaţie a lui Robert Leordeanu.

— Ştiam, bineînţeles.

— De unde ştiaţi?

— El mi-a spus.

— Atunci când v-a plimbat cu maşina pe la Baneasa?

— Da. Auzisem eu ceva şi mai înainte şi l-am întrebat: *Rober*, de ce nu te laşi tu de prostii şi te-ncurci *aşa de grav* cu toate fufele. El mi-a spus că nu s-a încurcat pur şi simplu, că ea nu e o fufă şi că o iubeşte *la modul serios*.

— Sunteţi convinsă că o iubeşte la modul serios?

— Foarte serios.

— Şi pe Aurelia n-o mai iubea?

— Păi, bineînţeles.

— Când aţi discutat cu Aurelia aceste lucruri? După plimbarea de la Baneasa?

— Da. Fiindcă atunci am aflat eu cum stau lucrurile.

ICO

— Aveaţi vreun interes s-o convingeţi pe Aurelia să accepte divorţul?

— N-aveam niciun interes special. Am făcut-o din prietenie.

— Prietenia pentru ea sau pentru *Rober*?

— Păi, pentru amândoi.

— Te-a rugat cumva Robert să intervii?

— Nu m-a chiar rugat. Mi-a făcut aluzii. A spus: ce bine ar fi dacă ar reuşi cineva s-o convingă pe Aurelia. Daa, era foarte nefericit.

— Aşadar, nu v-a cerut direct să interveniţi.

— Nu. Nu mi-a cerut *expre*.

— Aţi putea să repetaţi vorbele lui?

— Chiar aşa precis nu-mi amintesc. Dar mi-a zis că eu sunt prietenă cu ea şi *el ştie* că am influenţă asupra ei.

Oarecum obsedat de această triplă coincidenţa pe care o descoperise şi care în cursul convorbirii cu Felicia Turdean cristaliza bănuiala sa împotriva avocatului şi ideea premeditării îndelungate, de care deocamdată doi dintre probabili puteau fi capabili, fiecare dintre ei în anumite împrejurări, Lângă schimbă pe neaşteptate cursul discuţiei.

— I! cunoaşteţi pe Vasile Şerban? întrebă

— Păi sigur.

— Ce părere aveţi despre el?

— A! Nu prea grozavă.

— Adică?

— Cum să vă spun, e băiat bun şi destul de prezentabil, dar e cam mototol şi de când l-a lăsat Reii, bea foarte mult.

— Aţi discutat în ultima vreme cu el despre Aurelia?

— Nu prea discut eu cu el. Prea e urs. Mormăie şi el tot la un sfert de ceas un cuvânt. Nu e de loc *antrenat*.

— Robert este?

— Aaa, el da. E foarte spiritual şi ştie să vorbească. Aa, vorbeşte foarte frumos. Are un stil cult.

Lânga socoti ca aflase de
mult decît se aşteptase şi se

la Felicia Turdean chiar mai despărţi de ea, mulţumindu-i pentru ajutorul dat şi cerându-i scuze ca a deranjat-o de la ocupaţii poate mai plăcute, lucru pentru care ea îl recompensă cu un foarte drăgălaş surâs.

După plecarea ei, Lângă se pregăti să reia examinarea Mrtiilor avocatului Mateescu, dar nu mai avu timp, fiindcă de la poartă îl sună locotenentul Sanda, informându-l ca numitul Leordeanu Robert împreună cu Citroënul său se afla la dispoziţia anchetatorului. Conform dispoziţiunilor primite. Langa îi spuse să vâre maşina în garaj, iar pe arestat să-l aducă sus, după ce se va proceda

la percheziţia corporală de rigoare; mai adăugă: să-i laşi ţigările, chibriturile şi batista. Pe urmă, aşezând telefonul în furcă, râse singur: de ce şi batista?

Căzu pe gânduri câteva minute, pe urmă îl chemă pe sergentul major Ştefan şi-i ordonă să-l elibereze pe Vasile Şerban, fără niciun fel de formalităţi, pur şi simplu să-i dea drumul, în momentul în care Robert Leordeanu va fi adus sus. Sergentul major Ştefan fu mirat: să nu-l aducă să semneze procesul verbal? Să nu-l aducă, îi spuse Langa, ci doar să-l dea în primire lui Dumitrescu şi Pantea, care să nu-l piardă din ochi. Voia de la ei un raport, minut de minut, de tot ce face Vasile Şerban, cu cine stă de vorbă, pe unde umblă.

După aceea, îşi aprinse o ţigară, pregătindu-se să-l primească pe cetăţeanul pe care, fără să-l fi văzut încă altfel decât într-o fotografie abil retuşată, în străfunduiile conştiinţei sâle *îl considera asasinul Aureliei Leordeanu*, chiar dacă se simţea obligat, din prudenţă profesională, să-i bănuiască *deocamdată* şi pe avocatul Mateescu şi pe Vasile Şerban şi cine ştie dacă nu şi pe tânăra nouă combinaţie a lui Robert.

Langa se simţea emoţionat, ca întotdeauna când se aştepta la întâlniri decisive. Era un „defect” al lui, de care nu reuşise să se dezbare şi tocmai fiindcă îşi cunoştea „slăbiciunea”, era mai încordat ca de obicei. Tot ce descoperise pânt în acest moment legat de cazul Aureliei Leordeanu şi tot ce reuşise să gândească plecând de la cele descoperite, confirmase intuiţia lui primă, că asasinul e – cum se spune – un as, că îşi pregătise minuţios şi cu pricepere „lovitura”, că îşi luase măsuri de apărare solide şi bine puse la punct. Când însă îl văzu intrând pe Robert Leordeanu, urmat de ţeapănul Sanda, Lângă se încorda, forţându-se să-şi stăpânească surprinderea şi o năprasnică poftă de râs: „ŞI aibă ei forţa fizică?” Avea înaintea lui un bărbat delicat, destul de scund şi subţire, ca să-şi poată procura îmbrăcămintea şi încălţămintea de la magazinele pentru adolescenţi. Şi chipul lui era tinerel şi fin, unul din acele chipuri, a cărui fotografie nu mai avea nevoie de

retuş, fiind de la natură perfect retuşat, un ten măsliniu, lucios, trăsături dulci de copil care nu se ştie de vor mai apuca să se maturizeze vreodată, buze plinuţe, care nu puteau să aibă alt rost decât să se ţuguie mirate, ochi galeşi de primadonă, acum nedumeriţi şi rătăciţi, care însă în împrejurările normale ale vieţii, topeau fără îndoială orice împotrivire femeiască. Costumul de culoarea cafelei intens prăjite, croit modern fără exagerări, cămaşa de dejalen albă cu gulerul aşezat exact unde trebuie şi sirius exact cât trebuie şi cravata cu nod perfect triunghi echilateral, în şapte culori dominate de-un verde afumat, toate, până la pantofii maro, moderat ascuţiţi în bot şi cu tocuri de trei degete, demonstrau distincţie şi bun gust şi o susţinută preocupare pentru oglindă.

Langa simţi un ghimpe de invidie, constatând la domnul acesta tinerel, a cărui frumuseţe era aproape indecentă pentru un bărbat, însuşirea rară după care mulţi tânjesc fără s-o poată deprinde – de a păstra hainele chiar după un an de purtare în starea corectă, care îmbracă manechinele din vitrină, însă fără atitudinea rigidă a acestora. Şi aşa cum prima impresie ce i-o trezise Şerban, îi împingea spre simpatie şi bunăvoinţă, primul impuls provocat de persoana lui Robert, după ce surprinderea veselă iscată de puţinătatea lui fizică trecuse, fu de ciudă şi aversiune. Langa însă ştia că din anchetele sale pornirile de sentiment trebuie excluse şi reuşi efortul să se desprindă. îi făcu semn lux Sanda sa se retragă, iar pe Robert îl invită să se apropie, printr-o uşoară înclinare a bustului peste birou, însoţită de un politicos gest al mâinii.

Tânărul domn se apropie agitat de birou şi cam descumpănit, frământându-şi inimile de domnişoară, spuse, uitându-se cu teamă la maior:

— Pentru ce… am fost arestat?

Langa nu răspunse. Continua să-l măsoare cu privirile, parcă supărat cumva şi cam imprudent curios. îl privi aşa în tăcere vreo două-trei minute, răstimp care, desigur, pentru Robert fu chinuitor de lung; într-adevăr, ca orice bărbat care nu cunoscuse până acum starea de

timiditate, nedându-şi seama ce se întâmplă cu el, nu reuşea să ascundă că nu se simte la largul lui.

— Por… să mă aşez?

— Da. Poftim! Sunteţi obosit?

— Da… puţin.

— Aţi tăcut un drum lung şi greu.

— Da.

Părea ceva mai sigur de sine, aşa cum şedea în fotoliu şi nici statura lui puţintică nu-ţi mai sărea în ochi. Cu tor, ui omului, pentru care politeţea a devenit o a doua fire, întrebă:

— Îmi pot permite s-aprind o ţigară?

0 – Poftim.

Langa aşteptă până când Robert sorbi câteva fumuri, care răstrindiră în încăpere un parfum dulceag de sirop de smochine. Părea să-şi mai fi revenit. Teama încă nu pierise cu totul din ochii lui negri, îipicioşi, dar gesturile şi glasul îi erau mai degajate.

— Veniţi direct de la Cluj?

— Da.

— Aţi fost acolo în interes de serviciu?

— Da.

— Cât timp aţi stat la Cluj?

— Opt zile.

N-aţi mai fost în altă parte în aceste opt zile?

— Nu.

Oricât de scurtă fusese, Lângă înregistrase ezitarea şi şi-o notă.

— Aţi venit singur cu maşina?

— Da.

— Câte ore aţi făcut de la Cluj până aici?

— Vreo şapte ore. M-am oprit vreun ceas la Râmnicu Vi leea, să mănânc.

— De când conduceţi?

— De la optşpe ani.

— Conduceţi bine deci

— Destul de bine.

— De ce v-aţi dus cu maşina personală în interes de

serviciu?

O nouă ezitare a lui Robert şi-un licăr de iritare în ochii lui:

— E mai comod.

— Acesta a fost unicul motiv?

— Ce vreţi să spuneţi?

— Comoditatea a fost unicul motiv care v-a determinat să plecaţi la Cluj, în interes de serviciu, cu maşina personala?

— Da. Bineînţeles.

— Şi la plecare aţi călătorit singur?

— Da.

— Ce aţi făcut acolo?

— Obişnuita inspecţie la trustul regional de construcţii.

— Explicaţi-mi puţin.

— Controlarea modului de folosire a fondurilor alocate de minister, realizarea planului de investiţii, repartizarea fondurilor pe anul în curs.

— Aţi lucrat singur?

— A, nu. A fost o echipă.

— De la minister însă, dumneavoastră singur.

— Nu. Ar. mal fost doi inspectori.

— De ce nu i-aţi luat cu maşina dumneavoastră?

— Au plecat cu o zi înainte, cu avionul.

— Şi la întoarcere?

— Ei s-au întors de sâmbătă.

— Dumneavoastră de ce aţi rămas până azi?

Robert nu răspunse. Acum însă nu ezitarea îl împiedicase. Era mai curând sâcâit, decât încurcat. Se uită la Langa nedumerit, stăpânindu-şi enervarea şi răspunse cu un ton uşor ofensat *i*

— În viaţa unui om există şi chestiuni personale.

— Poate binevoiţi să ne comunicaţi şi nouă ce chestiuni personale v-au reţinut la Cluj?

— Nu pot s-o fac. Sunt chestiuni de ordin intim, în care nu-i vorba doar de persoana mea şi-n orice caz, după câte ştiu, în timpul meu liber am dreptul să fac orice

doresc, fără să dau socoteală nimănui.

— În unele cazuri, dorinţele omului vin în contradicţie cu interesele societăţii şi atunci individul e chemat să dea socoteală.

Bunul simţ al lui Rebert, înnăscut sau deprins printr-o educaţie aleasă, era pus la o grea încercare; făcând eforturi evidente să nu-şi iasă din balamale, deschise gura, pregătindu-se să spună ceva, dar Langa nu-i dete răgaz, continuând direct:

— Deci sâmbită aveaţi timp liber.

— Da.

— Cam pe la ce oră a început timpul dumneavoastră liber sâmbătă?

— Cam pe la nouă, nouă-jumătate.

— Atât de devreme?

— Da, Făcuserăm încheierea de vineri. Mai rămăseseră pentru sâmbătă doar unele formalităţi, hârtii de semnat.

— După aceea, ce-aţi făcut?

— Nu pot să vă spun.

— Poate vă răzgândiţi, E important şi pentru noi, dar mai ales pentru dumneavoastră.

— Nu pot să vă spun.

— La ce hotel aţi stat la Cluj?

— La „Central”.

— Noaptea de sâmbătă spre duminică aţi dormit la hotel?

— Da. Bineînţeles

— Sâmbătă seara la ce oră v-aţi întors! a hotel?

— Nu-mi amintesc.

— Măcar aproximativ.

— Nici măcar aproximativ. Nu văd niciun motiv care să îndreptăţească amestecul dumneavoastră în viaţa mea particulară.

— Miliţia nu se amesteca fără motive îndreptăţite în viaţa particulară a cetăţenilor.

În atitudinea lui Robert se simţea că răbdarea lui nu mai ţine decât de un fir şi acela destul de subţire. Era

încruntat, trăsăturile sale fine se înăspriseră, buzele-i pline tremurau pălite; după două-trei fumuri sorbite în mare grabă, stingea ţigara, apăsând mucul intens în scrumieră şi răsucindu-l de parcă ar fi vrut să-l înşurubeze acolo, apoi imediat îşi aprindea alta, iar degetele-i vibrau uşor.

Langa care încă nu putea să cunoască motivul nervozităţii lui Robert, iar să şi-o explice prin simple bănuieli nu-şi putea permite, socoti că venise momentul să pună una dintre întrebările cheie, dar mai zăbovi câteva clipe până şi-o formulă:

— Spuneţi-mi de ce aţi părăsit-o pe soţia dumneavoastră?

Fiindcă bunul simţ începuse să cedeze, Robert răspunse ţâfnos că şi motivul divorţului se situează în sfera vieţii lui particulare. Langa demonstra cu răbdare, ca într-o lecţie de şcoală, că domnul Robert Leordeanu are o concepţie destul de confuză despre limitele vieţii particulare, iirobabi] chiar despre însăşi noţiunea de viaţă particu ară; dacă până azi n-a aflat, Lângă este în măsură să-l informeze că atunci când e vorba de soarta unei mame şi cu cei doi copii ai ei, părăsiţi, n-are importanţă din ce motive, de tatăl lor, cazul depăşeşte interesul restrxns al familiei şi începe să preocupe societatea, prin instituţiile anume create în acest scop. Langa trecuse dinadins la un stil sec, oficial *şi* la tonul de dojana pedagogică, pe care şi-l permit întotdeauna bărbaţii de la cincizeci de ani în sus faţă de cei mai tineri decât ei, fiindcă enervarea lui Robert îi convenea şi chiar intenţiona să i-o aţâţe.

— Ar fi exagerat să se susţină că mi-am părăsit băieţii, spuse Robert palid. Am avut grijă şi până acum şi o să am grijă şi în continuare să nu le lipsească nimic, însă nimeni şi nimic nu mă poate obliga să continui convieţuirea cu o femeie cu care nu mă pot înţelege şi pe care n-o mai iubesc.

— *N-o mai iubiţi*?

Langa accentuase dur fiecare cuvânt în parte, menţinând printr-o intenţie foarte precisă acest timp prezent, care i se părea sinistru. Robert, nu ştie de ce, se

molcomi dintr-odată şi răspunse pierit:

— Nu. Altfel ce motiv aş avea să divorţez?

„*Chiar nu ştie că* Aurelia-i moartă? se întrebă Langa şi ca să-şi domolească furia ce ameninţa să se dezlănţuie, insista:

— *Nu aveţi niciun alt motiv*?

— Nu, răspunse Robert cu vocea cea mai de jos posibilă a unei minciuni evidente.

— Dar pe Antoaneta Petrescu o *iubiţi*?

Chipul inteligent al lui Robert exprimă în modul cel mai spontan cea mai sinceră indignare uluită. Demnitatea lui atinsă alunecase în tristeţe, când murmură:

— Ce rost are s-o amestecaţi şi pe ea în *această poveste neplăcută*?

— Ce fel de *poveste* şi-n ce fel *neplăcută*?

Langa scapără tot. Abia se ţinea să nu izbucnească. Robert însă nu-l vedea, fiindcă stătea cu ochii plecaţi, altfel s-ar fi speriat.

— Cred că e primul caz din lume, când un bărbat e arestat pentru că divorţează în mod legal de nevasta lui, cu care nu se mai poate înţelege.

— În acest caz aţi avea şansa să deschideţi o serie, spuse Langa cu ton de curată amabilitate, mirându-se cum furia lui se domolise la replica lui Robert; gândi: „nici dumnealui nu-i prost” şi calmul îi reveni ca întotdeauna când prevedea complicaţii neaşteptate în anchetele ce le conducea.

— O serie? Ce fel de serie?

De astă dată Langa nu se îndoi că Robert este sincer nedumerit. Răspunde amuzat:

— Seria soţilor arestaţi pentru părăsirea domiciliului conjugal.

Robert se prăbuşi din nou în starea de fâstâceală, pe care probabil abia azi o cunoscuse printr-o experienţă proprie:

— Pen… pentru… a… asta m-aţi arestat?

— Nu. Pentru altceva.

— Dar… eu… nu… n-am… ffăcut nimic.

— Nu vă ştiţi vinovat cu nimic?

— Nnu…

— Cum v-aţi petrecut timpul în cursul zilei de sâmbătă 21 ianuarie?

— Nu pot să vă spun.

— Câţi ani are domnişoara Antoaneta?

— Douăzeci.

— Nu optşpe?

— Nu.

— Avocatul dumneavoastră m-a informat că ar avea optşpe, dacă nu cumva şapteşpe.

— El nu ştie.

Cu ce se ocupă domnişoara Antoaneta Petrescu?

— E studentă.

— De ce nu v-aţi declarat noul domiciliu – *i*

— N-am un nou domiciliu»

— Locuiţi însă undeva.

— Da. La mama.

— De ce n-aţi făcut mutaţia în buletin)

— Sper să obţin decizia în procesul de divorţ, mâine, *şi* atunci am să fac demersuri pentru o locuinţă.

— Aşadar, speraţi să obţineţi divorţul?

— Da, bineînţeles.

— Pe ce bază?

— Păi, avocatul meu m-a asigurat că avem martori, oare vor depune decisiv în favoarea noastră.

— Cine-S martorii aceia?

— Eu nu-i cunosc. Avocatul meu…

— Ce anume ar dovedi aceşti martor!?

— Ceva despre purtările lui Reîi, după ce eu am plecat de-acaşă.

— Presupusele legături cu Şerban Vasile?

— Da. Avocatul meu spune că…

— Dumneavoastră sunteţi convins ca aceste legături există?

— Eu nu sunt convins, dar avocatul meu m-a asigurat…

Brusc, Lângă schimbă tonul.

— Domnule Robert Leordeanu, te rog să nu mai faci pe prostul. *Ştii bine* că nu mai ai nevoie de martori, carii la depună decisiv în favoarea dumitale.

De ce spuneţi asta?

— Fiindcă Aurelia Leordeanu a fost asasinată sâmbăta după amiază.

— Ce… cee… ce spuneţi?… Nuu… nu se… poate.

Se ridicase pe jumătate, dar n-avu putere să se ţină pe picioare şi căzu înapoi, dispărând aproape cu totul în fotoliu, cu capul îngropat în palme, zguduit de spasme. Langa aştepta, nemişcat.

După un timp, Robert Leordeanu se ridică. Făcu un pas spre Langa, privindu-l năuc. Qbrajii-i erau uzi de lacrimi şi schimonosiţi încă de hohote cu mare greutate reţinute.

— Nu… nuu-i… aaa… adevărat. Ceea ce spuneţi nu-i adevărat. Nu se poate. Nu-i adevărat.

— Credeţi cumva că noi ne ţinem de glume macabre şi alte treburi nu mai avem?

Robert recăzu în fotoliu, continuând să plângă, fără să-şi şteargă lacrimile, care, prelingându-se, îi pătau cămaşa albă de dejalen şi cravata în şapte culori dominate de un verde afumat.

— Nu pot să cred asta… Nu pot să cred, murmură din când în când. Ochii lui negri, frumoşi, cu gene bogate, rămăseseră aţintiţi în goi, înecaţi în lacrimi şi spaimă.

Rece, dur, Lângă spuse:

— Vă daţi seama, cred, că-i foarte important pentru dumneavoastră să ne comunicaţi cum v-aţi petrecut timpul sâmbătă de la orele nouă dimineaţa până când v-aţi întors la hotelul din Cluj, dacă aţi dormit acolo.

— N-am dormit acolo, spuse parcă fără să-şi dea seama.

— Lhide aţi dormit?

— Nu pot să vă spun, răspunse cu acelaşi aer pierdut.

a – La întoarcere azi aţi făcut şapte ore de la Cluj până aici?

— Da.

— Oprire un: ceas la Râmnicu Vââcea.

— Da.

— Fără oprire, şase ore. Nu?

— Da.

— Socotiţi! Plecând de la Cluj, sâmbătă la orele 9, 30, adăugând şase ore, face 15, 30…

„Da…

— Aurelia, soţia dumneavoastră *a fost ucisă între orele 17* şi *19, 30*.

— A!

Robert căscă gura de câteva ori, parcă sufocându-se, dădu ochii peste cap şi leşină. Obrajii-i erau albi, ca pudraţi cu făină.

Langa, liniştit, aşteptă câteva secunde. Apoi sună. Îl rugă pe Sanda, care intră, să aducă un pahar cu apă şi începu să-l pălmuiască pe Robert, care se trezi destul de repede. Langa îi întinse paharul cu apă. Robert bău. Dinţii-i clănţăneau, ciocnindu-se mărunt de buza paharului. Privea năuc la Langa, ca un om care ar fi fost trezit cu greu după o anestezie cu un narcotic prea radical. Chipul său îşi pierduse strălucirea, era cumva mototolit şi parcă stricat.

— Sunteţi în stare să răspundeţi mai departe întrebărilor?

— Da… Creddd… că da.

— Spuneţi-mi, cum v-aţi petrecut timpul sâmbătă de la orele 9, 30 până după miezul nopţii?

— Am fost la Cheile Turzii, răspunse Robert prăbuşit.

— Acum, iarna?

— Da. Sunt câteva pârtii destul de bune în jurul cabanei, dar nu pentru schi m-am dus acolo.

— Dar pentru ce?

— Nu pot să vă spun.

— Aţi mers singur?

— Nu.

— Cu cine aţi fost?

— Nu pot să vă spun.

— Aţi dormit la cabană?

— Nu, n-am dormit la cabană.

— Unde aţi dormit?

— În sat.

— La cine?

— Nu pot să vă spun.

— Vreţi să mă convingeţi că aţi fost cu o femeie şi că preferaţi să fiţi bănuit de asasinarea soţiei dumneavoastră decât s-o trădaţi.

Chinuit, Robert gemu:

— Aşa e. Am asigurat-o că n-o să afle nimeni.

— Da. Legile onoarei, murmură Langa. Cavalerismul n-a murit în secolul nostru ultrapozitivist.

— Nu merit să mă ironizaţi.

— Desigur. Ironia o merită numai oamenii de treabă, iar dumneavoastră nu mi-aţi putea da această impresie nici chiar dacă v-aş crede.

— Aveţi dreptate, şopti Robert copleşit.

— Trebuie să vă gândiţi bine: fata asta pe care o iubiţi, mă rog, aşa cum o iubiţi, în felul dumneavoastră original care vă permite în acelaşi timp mici escapade galante, suficient însă ca să vă părăsiţi pentru ea familia, în fine, fata asta n-o să vă aştepte douăzeci de ani, să ieşiţi de la ocnă.

— N-o iubesc.

— N-o iubiţi?! Şi divorţul?

— E-o situaţie delicată. Aşteaptă un copil. Voiam doar să legalizez, temporar, legătura. Pe urmă, ¡n-aş fi întors la Reli. Numai pe ea am iubit-o cu adevărat.

— Adineauri ziceaţi altfel.

— Da. În virtutea inerţiei. Aşa declarasem. Şi la proces. Şi ei aşa i-am spus. *Acum nu mai e nevoie să mint*.

„Ticălosul de inocent”, gândi Langa scârbit şi pentru a mia oară poate în cariera sa, se întrebă în treacăt oare cât e cinism, cât inconştienţă şi cât monstruozitate morală în structura sufletească a unor astfel de stârpituri şi, o clipă, blestemă propria-i meserie pe care o iubea, dar care-l obliga să-şi ţină sentimentele legate.

— O să mai fie nevoie să minţiţi totuşi.

Mirare neputincioasă licări în ochii încă umezi de lacrimi ai lui Robert. „Care femeie n-ar fi înduioşată?” gândi Langa şi-i explică:

— Domnişoara Antoaneta Petrescu, pe care n-o iubiţi, deşi aşteaptă un copil al dumneavoastră, şi mai e şi fiica unuia din superiorii dumneavoastră – situaţie într-adevăr foarte dificilă – ar trăi o cruntă dezamăgire aflând de cealaltă domnişoară de la Cluj.

— Nu-i domnişoară.

— E doamnă?

— Da. E căsătorită.

— Şi vreţi s-o feriţi de neplăceri?

— Da. Bineînţeles. I-am promis.

— Aţi cunoscut-o cu prilejul acestei călătorii?

— Nu. Acum doi ani, la mare.

— Deci, legătură mai veche.

— Da.

— Nu v-aţi mai întâlnit cu ea în aceşti doi ani?

— Da. De câteva ori.

— Cum o preveneaţi?

— Îi scriam pe adresa unei prietene a dânsei.

— Şi ea unde vă scria?

— La poste-restant.

— Nu era deci o aventură tocmai trecătoare, ci un mic amor.

— Aşa ceva i se poate întâmpla oricărui bărbat.

— Nu-i o regulă, domnule Leordeanu. Refuzaţi în continuare să declaraţi identitatea respectivei doamne?

— Da.

— Chiar dacă vă avertizez că-i unica dumneavoastră şansă de a avea un alibi?

— Da.

Langa schimbă brusc planul discuţiei, urmărind să-l surprindă pe Robert Leordeanu:

— De când îl cunoaşteţi pe avocatul doctor Theodor Adateescu?

— De mult. Din copilărie. E-un prieten al familiei.

— Şi-al dumneavoastră personal?

— Da, în măsura în care diferenţa de vârstă permite o prietenie. Tatăl meu a murit când eram mic. As putea spune, că domnul Mateescu mi-a ţinut loc de tată.

— Îl socotiţi un prieten devotat?

— Fireşte.

— Capabil de sacrificii?

— Îmi puneţi întrebări foarte ciudate.

— Încercaţi să răspundeţi.

— De ce fel de sacrificii poate fi vorba?

— De pildă, de bani.

Robert Leordeanu roşi şi se ghemui în fotoliu, lăsând şi capul în piept, ca un şcolar prins copiind la teză.

— Da… îmi dă… din când… în când bani.

— Dar dumneavoastră aveţi un salariu bunicel. Nu v ajunge?

Din ce în ce mai stânjenit, Robert răspunse:

— În condiţii… unormale… ssigur, mi-ar ajunge… doar acum… se-mparte… La copii, Antoanetei, iar eu, stând

separat…

— Cât aţi dat copiilor în aceste opt luni din urmă?

— O mie de lei.

— Atât? O mie de lei în opt luni?

— Nu. O mie lunar.

— Domnul Mateescu vă dădea bani în mod regulat?

— Nnu… Când se iveau nevoi press… santé…

„Bâlbâiala – semn de emoţie”, îşi notă Langa, „Ia, să vedem noi ce-i cu banii şi cu nevoile presante”.

— Când v-a dat ultima oară bani?

— Când am plecat la Cluj.

— Cât v-a dat?

— *Zece îmi de lei*.

— Pentru un drum de-o săptămână? Aveaţi doar şi diurna.

— Am lăsat şi Antoanetei… şi mamei…

— Cât?

— Câte o mie de lei.

— Mai aveaţi şi alţi bani?

— Da. Chenzina.
— Şi deplasarea.
— Da.
— Deci, cam tot cu zece mii de lei aţi rămas…
— Cam.
— Cât aţi cheltuit din ei?
— Aproape toţi.
— Zece mii?
— Da. Ştiţi, cadouri… restaurant…
— Dar copiilor, Aureliei, nu le-aţi lăsat nimic?
— Nu. îi dădusem în ajun de An Nou.
— Cât?
— Două mii.
— *După aceea*, după Anul Nou, nu i-aţi mai oferit bani Aureliei?
— Nu.

Langa simţea plutind printre gândurile sale ca o pasăre rătăcită o întrebare care-l preocupase de la început şi-acum nu se mai închega. Pentru ca să *nu* lase pauze prea lungi, continuă:

— Când aţi văzut-o pe Aurelia ultima oară?

— În 2 ianuarie, i-am luat pe băieţi la o plimbare cu maşina. Am petrecut toată ziua împreună. Mama a făcut un pom pentru ei, un tort, bomboane, ca de sărbători pentru copii… Mama ţine foarte mult la nepoţii ei, ca orice bunică. Mereu are ceva pregătit pentru ei şi-i place să-i aibă la dânsa din când în când, chiar pentru mai mult timp. Efiresc…

— Pe soţia dumneavoastră n-aţi luat-o?
— Nu. Ea n-a vrut să vină. A rămas acasă.
— Şi după această dată n-aţi mai văzut-o?
— Nu.

Langa se gândi c-ar trebui să întrerupă interogatoriul, ca să-şi mai limpezească gândurile, care se strânseseră prea multe; toate întrebările care le-ar pune acum, n-aveau cine ştie ce importanţă; îi puteau folosi doar ca să verifice lucruri pe care le ştia; totuşi continuă, pentru că simţea că o întrebare pe care o pregătise nu-i venea în

minte – poate nu era decisivă, cum i se părea, 51 obseda însă. Află astfel că Robert o cunoscuse pe Aurelia la un concurs ele ping-pong şi că la două săptămâni se şi căsătoriseră – fusese o dragoste la prima privire. Află în amănunt cum se manifestase împotrivirea doamnei Leordeanu Aspazia, cum pe urmă naşterea nepoţilor o împăcase. Codindu-se, vădit stânjenit, Robert mărturisi că şi pe Antoaneta Petrescu o cunoscuse la un meci de volei, că nu ştiuse că-i fiica unuia din şefii lui, că aflase abia după ce lucrurile luaseră o întorsătură neplăcută. De asemenea, stânjenit, Robert mărturisi că nu-i spusese Antoanetei că este căsătorit că şi acest amănunt ea îl aflase *după aceea*, când nu se mai putea da înapoi. Repetă că n-o iubeşte şi că nici la început nu a fost dragoste cu adevărat, ci numai o legătură trecătoare, cel puţin aceasta fusese intenţia lui, a lui Robert.

Langa se uita la el cum roşeşte, cum schimbă feţe, feţe, cum devine volubil şi încearcă să-şi explice imoralitatea cu fel de fel de argumente, printre care cel mai des amintit era „i se poate întâmpla oricărui bărbat”. Numai de „blestemul familiei” nu pomenise nimic. Vorbea în fraze simple, gesticulând elegant şi Langa nu se mai mira că îşi revenise atât de repede după şocul ce-l izbise la ştirea morţii femeii iubite. „O băşică”, gândi, „dar poate că tocmai această băşică a ucis. *E în stare*. Trăieşte numai pentru sine şi moare numai de dragul propriei sale persoane”.

— Văd că sportul joacă un rol important în viaţa dumneavoastră, îi spuse. Era însă preocupat de întrebarea pe care o uitase şi continua s-o caute în mintea lui, care, se vede, obosise.

— S-ar putea spune aşa.

— Vă place mult sportul?

— Da”.

— Şi să-l practicaţi?

—

— Rireşte.

— Anume ce sporturi?

— Păi, tenis, înot, în copilărie am şi călărit. Am făcut şi jiu-jitsu într-un timp. Aveam un complex de inferioritate din cauza staturii mele.

— V-aţi lăsat?

— Da. Antrenamentele iau timp foarte mult şi-i o condiţie obligatorie, să nu le întrerupi ca să nu pierzi reflexele.

Langa îşi notă gândind: „Am să-l întreb pe Petruţ, dacă se poate prin jiu-jitsu…” şi un timp nu-l mai întrerupse decât din când în când, cu întrebări de margine, iar Robert răspundea prompt, fără să se mai bâlbâie.

Maşina o primise cadou de la nişte rude din Franţa, n-o cumpărase, n-ar fi putut aduna destui bani niciodată pentru o maşină, fiindcă-i incapabil să economisească şi, în general, nu se ştie gospodări. O soră a mamei sale se căsătorise în Franţa, bineînţeles, mai de mult, când era studentă, el nici nu se născuse încă, nu-i o transfugă, firește, legăturile n-au fost întrerupte. Vara trecută veniseră în vizită, unchiul, mătuşa şi două verişoare – oameni foarte drăguţi, şi au petrecut vacanţa aici. El făcuse o criză de entuziasm pentru Citroënul lor, iar dânşii, după ce se întorseseră acasă, îi trimiseseră unul nou-nouţ, ceea ce, firește, îl bucurase peste măsură… Nu, el n-a fost în străinătate decât o singură dată, în copilărie, pe când mai trăia tatăl sau, când deci el nu avea mai mult de zece ani. Au făcut atunci o excursie destul de lungă, vreo două luni de zile, în Germania şi în Italia. N-are amintiri prea precise din călătoria aceasta.

— Cunoaşteţi limba germană? îl întrebă Langa.

— Da. Bineînţeles.

— *De ce bineînţeles*?

— Am avut guvernantă nemţoaică. Aşa era moda pe atunci.

— Deci, o vorbiţi bine?

— Binişor.

— Şi la citit, la scris?

— Mă descurc mulţumitor.

Langa era sigur că nu aceasta fusese întrebarea pe

care şi-o pregătise. Mai târziu, după ce Robert explică în ce măsură avusese noroc în viaţă de pe urma cunoaşterii limbilor străine, mai ales într-o perioadă cinci întâmpinase unele dificultăţi din cauza originii sale sociale, Lângă îl întrebă cum îşi explică el *devotamentul* şi accentua silabă de silabă acest cuvânt – al domnului Mateescu faţă de familia lor.

Robert răspunse senin că domnul Mateescu fusese prieten bun, încă de pe băncile universităţii, cu tatăl său.

— E singura explicaţie pe care o găsiţi?

— Care alta?

— Doamna Aspazia Leordeanu a fost o femeie foarte frumoasă în tinereţe.

— Da… domnule!…

Acum, bâlbâindu-se, se şi înecase, iar chipul i se învineţise de indignare.

— …E mmma… mâna… mea… şi nu vă permit.

Langa nu mai insistă, lăsându-l să-şi revină din indignare. Nimeni nu poate fi obligat să ştie totul despre părinţii săi.

Constata însă că nici de astă dată întrebarea nu venise aşa cum o aşteptase şi se decise să încheie această prima întrevedere cu domnul Robert Leordeanu, care, probabil, îşi ucisese soţia ca să-şi rezolve încurcatele treburi de amor, aranjându-şi un foarte promiţător alibi, a cărui putere staâea tocmai în lipsa lui de precizie. Langa era

Îşi convins că în ciuda bâlbâielilor şi a leşinului, care poate nici nu fusese simulat, Robert nu era nici pe sfert atât de afectat de moartea Aureliei, pe cât era fostul său rival Vasile Şerban.

Se împacă cu gândul că întrebarea decisivă n-are să-i vină în minte în această seară; poate nici nu mai era nevoie de o astfel de întrebare. Pentru el *era clar*. Probert plecase de la Cluj şi într-o goană nebună cu Citroënul străbătuse distanţa până la Bucureşti în maximum şase ceasuri. Azi, fără să se fi grăbit, o parcursese în şapte, cu oprire la Râmnicu Vââcea; o cursă primejdioasă, dar cu atât mai în

ton cu alibiul dibaci, ţesut probabil de naşul avocat, care *ştia precis* că divorţul nu poate fi obţinut şi de dragul finului său – băiat al femeii iubite, o viaţă întreagă iubită – organizase cu sânge rece această crimă monstruoasă. Astfel, declaraţia lui echivocă, („Mai curând eu…") îşi avea sâmburele ei de adevăr. Îşi avea şi el partea lui în „afacere". Ucigaşul însă era Robert. *Acum însă trebuia dovedit*.

Îl chema pe Sanda şi-i ordonă să-l ducă pe Robert jos, la C., izolat, sub supraveghere.

XI

NECAZURILE UNEI MAME

ŞI ENIGMA CELOR DOI A

Pentru a nu ştiu cita oară în decursul acestei anchete, Ranga îşi modifică spontan planul de lucru stabilit, cedând unei porniri de moment.

„Ia să completăm noi fişa tânărului domn", îşi spuse când se îndreptă spre strada Latină. Dacă însă tocmai în clipa aceea l-ar fi chemat *şeful* şi l-ar fi luat din scurt, ar fi recunoscut fără să se coclească nici măcar o clipă, că nu se aştepta să descopere cine ştie ce la această percheziţie; era, cum s-ar fi exprimat doctorul Ceremuş, dacă ar fi aflat, o foarte îndoielnică şi tocmai de aceea tentantă fantezie detectivească; Langa nu „lucra" cu fişe, nu-i plăcea să-şi piardă vremea transcriind fiecare detaliu ai unei anchete, notiţele din carnetul său erau un soi de rebusuri, pe care numai el le putea descifra. În plus, un domiciliu provizoriu are mari asemănări cu o cameră de hotel şi nu-ţi spune nimic despre locatar. Plecă totuşi şi ajunse pe la ceasurile 9 seara la locuinţa doamnei Aspazia Leordeanu. Era, cât reuşi să desluşească Langa prin întunericul uşor subţiat de lumina becurilor din stradă, o casă veche, ceva mai mult decât o vilă şi mult mai puţin decât un palat, în stilul franţuzit, în care s-au construit casele bogate din Bucureşti pe la sfârşitul secolului trecut şi până la primul război mondial. Un părculeţ împrejur, copaci mulţi sădiţi de-a valma, mimând natura, care acum iarna, desfrunziţi, descriau atitudini triste în noapte.

Langa sună de vreo trei ori, până veni să deschidă personal doamna Aspazia Leordeanu. „Poate că nu aude bine, îşi spuse el, sau după căderea nopţii devine bănuitoare, ca orice femeie bătrână”. Într-adevăr, ea întredeschise doar uşa cât un portal în fier forjat şi întrebă, scrutând întunericul:

— Cine-i?

— Miliţia, răspunse Langa. Permiteţi-mi să intru, să mă legitimez. îl caut pe domnul Robert Leordeanu.

— Fiul meu nu este acasă, răspunse ea, deschizânil UŞ3 şi aprinzând lumina:

— Poftiţi pe aici.

Holul era întins, cu pereţii capitonaţi în brocard şi tavanul pictat. S-afla foarte multă mobilă, care de obicei nu-şi are locul în holuri. O masă imensă de sufragerie, cu scaunele respective, un dulap cu vitrină, plin cu tot felul de porţelanuri şi cristale, două dulapuri foarte mari, care evident nu fuseseră construite pentru această încăpere, două canapele capitonate, câteva taburete, fel de fel de meşuţe de alcov şi încă şi alte lucruri de casă mare, pe care Langa nu le mai înregistra. Gândi doar: „A fost ceva bogăţie pe aici”, şi trecu înainte, urmând-o pe doamna Leordeanu, care la cei şaizeci-şaizeci şi cinci de ani ai ei se mişca uluitor de sprinten. „Sprinteneală de om bătrân, totuşi”, gândi Langa, observând-o curios. „Puţin zvâcnită, puţin ţeapănă. Parcă mişcările nu s-ar lega, urmându-se una din alta, ci s-ar produce separat, urmând mecanisme separate. Ceremuş ar zice: bătrâneţea te fragmentează”. îl mira însă că o femeie atât de voinică avea un fiu atât de mărunţel.

Odaia în care intrară era, de asemenea, ticsită cu perne multe, împrăştiate peste tot, îmbrăcate toate în satin galben sau azuriu, cu perdele grele la fereastră, care ziua temperau lumina de-afară, cu tapetul de pluş de pe pereţi, care muia zgomotele, cu covoare adânci pe jos, încât lunecând în somn de pe sofaua joasă şi foarte largă, nu simţeai căderea, ci o dulce alunecare; fusese probabil, pe vremuri, buclucarul şi fusese somptuos.

Langa umblase prin destule case „bogate” şi n-avea ce să-l uimească. Cumva se şi aştepta să găsească rămăşiţele unui trai huzurit. Aici nu era însă decadenţă cu ifose, ca în alte case de oameni, care bogaţi cândva, azi incapabili să muncească, trăiau din vânzarea vechiturilor.

Aici luxul era mai înghesuit, însă nu părea să se fi ponosit. Poate că tablourile de pe pereţi erau prea multe şi îngrămădite unul într-altul, ca într-un magazin, srinjenindu-se unul pe celălalt şi nu-ţi dădeau răgaz să te bucuri de frumuseţea lor; Langa totuşi constată un anumit bun gust în alegerea lor şi desluşi o preferinţă pentru flori şi peisaje. Nu era decât un singur portret, al doamnei Leordeanu, înfăţişând-o, la o vârstă când nu se sfia să-şi expună privirilor umerii goi şi sânii pe jumătate dezveliţi. Tabloul purta o semnătură, care acum vreo treizeci de ani fusese celebră.

În mijlocul camerei, pe o măsuţă rotundă de nuc, cu faţă de dantelă o vază enormă de cristal, din care răsăreau cu timiditate câţiva trandafiri artificiali, confecţionaţi din material plastic, pare-se unicul produs al tehnicii moderne admis în această locuinţă. Într-un colţ, lângă fereastră, se-afla o măsuţă de toaletă cu oglindi, încărcată cu borcănaşe de diferite culori şi tot felul de ustensile cosmetice, dovedind grija de sine însăşi a proprietarei, în îngrămădeala de flacoane şi cutiuţe se mai găsise loc pentru două fotografii mult mărite, din care priveau râzând, parcă speriaţi ori numai uimiţi, doi copii, nepoţii doamnei Leordeanu, băieţii Aureliei şi ai lui Robert. Langa recunoscu în trăsăturile lor încă neprecizate o vagă asemănare cu tatăl lor. Alături de sofa, sta pitită o măsuţă scundă, probabil de abanos, înconjurată de taburete tapisate pestriţ. Pe măsuţa se alia scrumiera plină de mucuri, un pachet de ţigări „Mărăşeşti” şi o ceaşcă de cafea răsturnată cu gura în jos, pe farfurioară.

Doamna Leordeanu se aşează pe marginea sofalei, în dreptul măsuţei de abanos şi-l pofti şi pe lângă să ia loc, arătându-i spre unul din taburete. Aşezându-se cu prudenţă, fiindcă taburetul i se părea o mobilă destul de

fragilă, aşa cum sta înfipt în unicul lui picior cu şurub, Lângă întrebă:

— Ghiciţi în cafea?

Doamna Leordeanu zâmbi frumos:

— Dumneavoastră, cei de azi, nu credeţi, dar pe noi bătrânii, care am cunoscut o altă lume, ne consolează şi ne trezeşte speranţe.

— Credeţi, într-adevăr?

— Nu, dar e plăcut să visezi şi să-ţi imaginezi că s-ar putea realiza ceea ce doreşti. Pentru ce îl căutaţi pe băiatul meu?

— Am avea o treabă cu el. Se întoarce târziu acasă?

— Nu e-n Bucureşti. E plecat într-o delegaţie la Cluj.

— Păcat! Avem nevoie urgent de dânsul pentru o expertiză. Suntem informaţi că-i un specialist excepţional.

Ochii doamnei Leordeanu scăpărară:

— Da, e foarte capabil.

„Mândrie de mamă. Firesc, gândi Langa. Până la urmă, totuşi, trebuie să-i spun… în fine, vom vedea”.

— Stă mult acolo?

— Ar fi trebuit să se-ntoarcă până acum, probabil a avut vreo pană.

— Pană? Ce fel de pană?

Doamna Leordeanu se arătă amuzată de uimirea lui Langa, pe urmă conveni că, într-adevăr, domnul ofiţer n-are de unde să ştie că Robert are maşină şi chiar şi în misiunile oficiale se deplasează cu ea, fiindcă îi place la nebunie să şofeze.

„Trebuie să-i spun, gândi Langa. N-am s-o ţin până la miezul nopţii *în aşteptarea fiului*”.

— Aveţi o locuinţă foarte frumoasă…

— O, da. Se poate spune şi asta, deşi e meschin să-ţi aduni lucrurile într-un spaţiu atât de redus. Gândfţi-vă, cândva locuiam în toată casa, cum era şi normal. Acum stăm patru familii. E foarte incomod.

Langa nu-şi comunică opinia, iar doamna Leordeanu, presupunând o aprobare sau măcar o înţelegere în tăcerea lui, îi destăinui manevrele la care fusese nevoita să se

preteze, pentru a păstra odaia lui Robert. Pe lângă nu-l interesa acest subiect. Venise doar să facă o percheziţie, care la un moment dat i se părea urgentă. „Ce mă ţine? Respectul meu pentru bătrâni? Nici nu-i aşa de bătrână”. Nu, doamna Leordeanu nu era ceea ce se chema o femeie bătrână. Era voinică şi avea un trup plin, încă în formele sale bune, pe care le avusese probabil şi pe la treizeci-treizeci şi cinci de ani, când frumuseţea unei femei ajunge la treapta ei cea mai de sus.

În timp ce ea îi explica, vorbind cu o anumită eleganţă a nepăsării cordiale, Lângă observa cât de proaspete arată mâinile ei frumoase, cu degete suple, ne deformate şi obrajii netezi, într-un plăcut contrast cu părul în întregime cărunt, de curând coafat.

Nu fusese nevoie de nicio intervenţie specială, deşi Robert avea bune relaţii – spunea doamna Leordeanu – fiindcă atunci când se naţionalizase casă, Robert mai era flăcău, încă nu se căsătorise şi avea dreptul la o cameră a sa; pe urmă, adevărat, au fost unele „mici plictiseli”, dar lucrurile s-au aranjat, când s-a mutat la ei o verişoară din provincie. Camera a fost astfel salvată.

— A fost un adevărat noroc. Nici nu-mi pot imagina cum s-ar fi descurcat bietul Robert în situaţia asta a lui. *Ştiţi, divorţează şi…*

— Nu. Nu ştiam, spuse repede Langa, gândindu-se că n-ar strica să se introducă, măcar de acum încolo pentru cei tineri, lecţii de actorie.

D oamna Leordeami începu să-i explice cum părinţii toată viaţa trebjjjp să îndure neplăceri din partea copiilor, pentru care sunt gata să-şi dea şi viaţa, şi Langa o aprobă în tăcere, dând din cap, spunându-şi că dânsa *nu crede* că-l caută pe fiul ei doar pentru a-l consulta în calitate de expert financiar. Vechea boieroaică, oricât de politicoasă s-ar arăta faţă de el, nu putea să aibă opinii tocmai calme despre autorităţile noi. Ea observase desigur că Robert cheltuieşte mai mult decât câştigă şi *probabil* nu fusese pusă în curent cu sursa unor *venituri laterale* ale fiului ei. Langa *nu-l vedea* pe domnul Mateescu destăinuindu-se

fostei sale amante, pe care poate continua s-o iubească şi azi, că-i dă bani fiului ei; au şi dânşii codul lor de demnitate şi delicateţe. De aceea, doamna Leordeanu putea să creadă că fiul ei fusese amestecat în vreo afacere dubioasă, cum se întâmplă destule cu oamenii de finanţe şi era greu de presupus că privea cu linişte prezenţa în casa ei a unui ofiţer de miliţie, dar orice mamă îşi iubeşte copilul şi Langa începea s-o admire pentru puterea ei de a se stăpâni, purtându-se cu el de parcă ar fi fost un musafir foarte obişnuit. Dacă ar şti *de ce* îl caută pe Robert *cu adevărat*, poate că n-ar mai fi atât de liniştită. „Încă n-am să-i spun… Cât timp, prin comportarea ei are aerul să admită *că aştept şi eu întoarcerea lui*, mai pot să amin. La urmă, vom vedea…”

Langa avea calitatea, uneori mai preţioasă decât altele, de a şti să aştepte şi să asculte oricât şi orice.

Asculta şi acum, aşteptând să aleagă din spusele doamnei Leordeanu ceea ce ar putea să folosească anchetei şi să prindă un moment, când *clarificarea* să dea rezultate mai bune decât o simplă percheziţie la un arestat, care, după cum îşi organizase crima, avusese grijă să nu lase urme compromiţătoare, *tocmai acasăţ*” Am venit degeaba, gândi. Ar fi fost mai interesant s-o fi căutat pe însăra Antoaneta, să aflu ce i-a spus Robert înainte de a fi plecat la Cluj, dacă nu cumva sâmbătă o fi trecut şi pe la ea, ceea ce-i puţin probabil, oricum însă, *asta trebuie s-o ştim precis*. Şi ăştimp asculta cu atenţie, desăvârşit mimată, părerile doamnei Leordeanu despre căsătoria şi divorţul lui Robert.

Ea n-o agrease pe Aurelia şi se împotrivise căsătoriei. E şi explicabil. Fata provenea dintr-un mediu necorespunzător şi avea „unele antecedente”. Lăsa de dorit şi educaţia ei foarte modestă, „ca să nu zic altfel”, chiar şi azi, după cinci ani de convieţuire cu Robert, e greu să admiţi că Aurelia-i o femeie cât de cât cultă. Ea, doamna Leordeanu, ştie că „pasiunea e oarbă” şi că Robert „e un pasionat” şi se împotrivise, sperând că-i vorba de „ceva trecător”, pe urmă, însă, neavând încotro, capitulase;

bunica o învinsese pe mamă. Nu susţine nici acum că ar fi îndrăgit-o pe Aurelia, aşa cum s-ar cuveni, dar „aşa *suntem* noi, bătrânii, ne vine greu să renunţăm la unele prejudecăţi”, totuşi câştigase mult în ochii ei prin purtarea ei modestă şi grija faţă de familie. Aurelia „e o mamă minunata”. E-o încântare să vezi cum îşi îngrijeşte copiii, care sunt foarte „reuşiţi”, seamănă leit cu Robert. Şi ceea ce nu-i puţin lucru, e o bună soţie şi foarte cinstită. Ea, doamna Leordeanu, „poate să aprecieze aşa ceva”. De aceea nici nu priveşte cu ochi buni „divorţul Ista”. O căsătorie, o dată contractată devine un lucru sfânt; chiar dacă nu-i ideală, e preferabilă unei schimbări care nu se ştie ce surprize neplăcute îţi poate oferi. La ce te poţi aştepta din partea unei fete, „să-i zicem *aşa*”, care întrebuinţează *astfel de metode*, ca să rupă de familia lui pe un bărbat, tată a doi copii?

„Trebuie să-i spun, totuşi, gândi Langa. Ea crede că Robert mai are la cine *să se întoarcă*. Cumva însă îi era milă de dânsa; avea să fie un şoc violent pentru ea şi o undă de ironie se strecură involuntar însoţind fugara-i dispoziţie spre compătimire; îşi spusese că dacă şi mam-ai tot aşa de sensibilă ca şi fiul, o să mai aibă de trezit din leşin pe cineva azi.

Trecuse un sfert de ceas de când dura această întrevedere, fără niciun folos pentru anchetă; nici măcar pentru completarea „fişei” lui Robert Leordeanu nu se pot ivi elemente noi, mama n-o să spună nimic ce ar putea să pună într-o lumină nefavorabilă pe fiu – şi Langa se întreba cum să treacă măcar la realizarea formală a scopului care-l adusese aici.

— Asta-i soarta părinţilor, încheie doamna Leordeanu, să sufere pentru copiii lor. Robert e-un băiat foarte bun şi are un suflet minunat. Totuşi am avut destule necazuri din cauza caracterului lui capricios. Cum e şi cu divorţul ăsta, care fie că o să se pronunţe, fie că nu pentru mine tot durere de cap înseamnă. Mai am doar şi nepoţii, care, în caz de despărţire, rămân precis mamei. Dacă nu obţine divorţul, Robert o să aibă neplăceri destul de mari

şi cred că vă daţi seama că de pe acum simt frisoane, când mă gândesc. Şi totuşi, aş prefera să piardă procesul şi să fie nevoit să se întoarcă la familia lui. Pentru nepoţei… Adăugă pe urmă, cu ton de perfectă bunăvoinţă: – Vreţi desigur să-l aşteptaţi pe Robert?…

Langa se uită la ceas şi politicos, răspunse:

— Dacă nu vă deranjez, desigur. E destul de târziu. Altfel, pot să aştept şi afară.

— Vai de mine! Cum puteţi să spuneţi una ca asta? Să aşteptaţi afară pe gerul ăsta? Eu niciodată nu mă culc înainte de douăsprezece. Îmi face chiar plăcere să conversez cu cineva. Singură m-aş plictisi. Dacă doriţi, aş face o cafea. Aş bea şi eu una.

— Mulţumesc, n-am să vă refuz.

Doamna Leordeanu ieşi, mişcându-se tot atât de sprinten, iar Langa, rămas singur, se întrebă: unde-o fi camera lui Robert? Aşa, judecând după asta, familia Leordeanu nu prea trecuse prin momente strâmtorate. Ia să vedem, îşi propuse Langa; Domnul Henri Leordeanu se sinucisese în primăvara anului 1944. Până în ’46 la reforma agrară, fusese moşia. Pe urmă? Robert era încă elev. Pensia, după Henri, care fusese profesor universitar, fusese, fără îndoială, bunicică, insuficientă totuşi pentru întreţinerea unei *case mari*. S-o fi *susţinut* şi pe doamna Aspazia acelaşi domn Măteescu, vechiul şi devotatul prieten al familiei? Pe doamna Leordeanu nu putea s-o întrebe, pe avocat, însă, desigur, iar carneţelul lui de însemnări trebuia studiat minuţios şi pe mai mulţi ani luaţi din urmă.

„Ia să vedem, Domide s-a întors?” îşi spuse. Găsi telefonul pe mica etajeră la căpătâiul sofalei şi formă numărul. Răspunse Sanda, informându-l că Domide încă nu revenise, anunţase însă ca soseşte în câteva minute.

— Îndată ce apare, trimite-i încoace, dispuse Langa şi i dădu adresa, gândindu-se că Sanda-i un băiat excelent, care îndeplineşte orice ordin cu extremă conştiinciozitate, însă-i complet lipsit de imaginaţie; ştia doar unde se află Domide şi ar fi putut Şftcomunice telefonic ordinul lui

Langa şi apoi să se ducă spre casă.

Doamna Leordeanu intră tocmai atunci, aducând cafelele. Auzise ultimele cuvinte la telefon ale lui Langa şi, aşezând tava pe măsuţa de abanos, întrebă:

— Mai aşteptaţi să vină un coleg?

— Da, răspunse Langa şi adăugă puţin cam încurcat, nici el nu înţelegea de ce, trebuie să vorbesc neapărat astă seară cu el… Chestiuni de serviciu.

— Înţeleg, spusese doamna Leordeanu şi din atitudinea ei se putea înţelege, că face eforturi să-şi ascundă îngrijorarea, care o făcuse şi până acum să tremure în ascuns, dar care acum parcă se precizase: Robert făcuse *ceva*, de aceea miliţianul a venit şi de aceea a mai chemat pe unul, asta putea să gândească ea, în timp ce se aşezase în fotoliu, uşor îngândurată.

Langa, căutând un subiect neutru, întrebărtdkând în dreptul buzelor ceşcuţa de cafea:

— Consumaţi multă cafea?

— Destul de multă. E-o *obişnuinţă*.

— Bea şi tovarăşul Robert?

— Da. îi place foarte mult. Mai ales cum l-o fac eu, mai amară. Chiar exagerează, după părerea mea. Dar e un pasionat şi nestăpânit în toate.

Doamna Leordeanu vorbise rar şi cam distrasă de alte gânduri, care o interesau mai mult în acest moment. Langa surprinse chiar o scurtă încruntare a sprâncenelor ei foarte subţiri, ca nişte paranteze pe deasupra ochilor, încheindu-şi însă fraza, prezentă musafirului acelaşi surâs încărcat de bunăvoinţă şi politeţe.

— Aşa-i el. Nestăpânit. Seamănă cu tatăl său.

„Se teme pentru el, gândi Langa. Nu ştie despre ce ar putea fi vorba, dar se teme. S-a decis să-l apere şi sondează terenul… Poate totuşi am să aflu ceva interesant…

Măcar prin logica ricoşeului. Ea ştie mai bine *unde e slab* Robert”.

— Foarte bună cafeaua, spuse Langa, după ce sorbi de două-trei ori.

— Sunteţi prea amabil.

— Aş putea să vă întreb ceva, începu Langa, care considera că descoperise în fine un subiect de *trecere*, util, eventual, anchetei.

— Da, poftim!

— Fiul dumneavoastră şi-a făcut studiile în ţară?

— Da, bineînţeles. Unde în altă parte? Când şi-a început studiile universitare Robert, nu se mai putea pleca. Şi nici mijloace nu mai aveam. E neplăcut să spun asta, dar nu e din vina noastră. Robert ar fi meritat că ţiva ani de studiu în străinătate. A fost un student eminent.

Aceeaşi scăpărare de mândrie tresări în ochii ei şi-un imperceptibil şi fulgerător rictus de răutate amară în cofţul buzelor. „Tare ne mai iubeşte", îşi spuse Langa amuzat, prefăcându-se a nu fi înţeles aluziile la o anumită situaţie politică, din care Leordenii ieşiseră fără mijloacele necesare unor studii în străinătate. I-ar fi putut aminti de Franţa, unde doamna Aspazia avea o soră, care-i făcuse cadou lui Robert o maşină dintre cele mai scumpe şi deci nu s-ar fi dat înapoi nici de la susţinerea lui la o universitate de-acolo, dar nu era un moment potrivit. S-o menţină pe doamna Leordeanu într-o zonă de nesiguranţă, i se părea mai util.

— Ştiţi, probabil, dacă în materie de statistică are o pregătire specială… Ne-ar interesa.

— Statistică?… Zău, n-aş putea să vă răspund. Pentru mine, toate ştiinţele acestea sunt de neînţeles. Pe vremea mea, fetele învăţau numai literatură, muzică, desen, dans…

Râse uşurel, amuzată:

— Poate n-o să mă credeţi, dar ni se predau leiţii speciale pentru salut, pentru poziţia corpului la teatru, în fine… Azi pare caraghios, dar atunci se dădea mare importanţă acestor fleacuri. O domnişoară se putea compromite, dacă lua furculiţa cu mâna dreaptă sau din neatenţie căsca la masă. Azi nu se compromit nici dacă rămân gravide, nefiind măritate.

— Întotdeauna s-au întâmplat cazuri de acestea, spuse Langa, gândind „nu mai vrea discuţie despre Robert,

preferă orice altceva”, şi-i pomeni din istorie luptele pentru tron ale unor bastarzi domneşti.

— Era cu totul altceva. Care femeie s-ar fi putut împotrivi unui vodă? Trebuie totuşi să admiteţi ca înainte vreme moravurile erau mai austere. Trebuie să ştiţi asta, fiindcă nici dumneavoastră nu sunteţi la prima tinereţe.

— Da, încuviinţă Langa, gândindu-se la bileţelele descoperite în sertarul domnului Mateescu. Doamna Leordeanu povestea cât de dificilă era până şi stabilirea *unei simple cunoştinţe* pe vremea ei, câte bariere erau de trecut, cât de prudenţi erau oamenii când trebuiau să închege noi relaţii; în estimp, Lângă reconstitui în închipuire, poza doamnei Leordeanu, campioană de tenis şi fără intenţia *de a face* vreo *legătură* spuse:

— Totuşi, în interiorul unor anumite medii sociale, aceste bariere nu erau atât de categorice şi relaţiile se închegau destul de lesne.

— Exact. Azi însă nimeni nu se mai miră dacă un inginer se însoară cu o simplă lucrătoare.

l anga râse:

— Mi-aduc aminte, eram un băieţandru, sunt mai bine de treizeci de ani de atunci, am văzut un film, în care un miliardar s-a însurat cu o vânzătoare săracă dintr-un magazin.

Râse şi doamna Leordeanu, reţinut, condescendent:

— Ah! în filme totul era posibil.

Îşi regăsise siguranţa de sine, parcă liniştită de Langa, care îmbrăcat civil putea fi, luat la prima vedere, drept prolesor de liceu sau, eventual, funcţionar la poştă. Poate că se mai temea încă pentru fiul său, mai bănuia posibilitatea unei fraude (că doar ştia cât câştigă şi cât cheltuieşte Robert şi nu-i obligatoriu să ştie că Mateescu îl stipendiză pe băiatul fostei sale amante, chiar dacă la cheltuielile de studii contribuise, ceea ce iarăşi nu era obligatoriu să se îi întâmplat: doamna Leordeanu păstrase poate din marea ei avere, valori-bijuterii, aur. Avea multe lucruri scumpe în casă, dar poate că avusese şi mai multe...) totuşi îşi permitea să mai spere că ofiţerul de

miliţie venise într-adevăr pentru expertiză în materie de statistică.

Doamna Leordeanu mărturisea cu un aer de totală confidenţă că viaţa fusese totuşi mai aspră decât o arătau filmele, se declară dispusă să jure *pe asta* şi-l provocă să demonstreze contrariul, fiindcă apucase şi el *acele timpuri*.

Langa nu mai avu timp să răspundă. Soneria de la intrare ţârâi scurt, întrerupt de trei ori, iar doamna Leordeanu tresari, amintindu-şi că Langa chemase pe încă unul dintre colegii săi, pentru o chestiune de serviciu, care putea să fie o anchetă poate al cărei obiect e probabil tocmai Robert şi-acum ea avea motive să creadă că nu-i vorba de o nevinovată expertiză, fiindcă şi Robert prea intimase.

Se ridică, împinsă de o grabă care frângea dintr-odată atmosfera de calm neutru, care păruse la un moment dat că s-ar fi aşezat. Ieşi repede în hol şi Langa o urmă, citind limpede în privirea ce i-o aruncă peste umăr bănuiala. Poate, dându-şi seama, murmură ca pentru sine, dar destui de distinct încât s-o audă şi el:

— E probabil colegul dumneavoastră… Robert are cheie.

Într-adevăr, era Domide. Intră vesel şi luând cea mai reglementară poziţie de drepţi posibilă, salută:

— Să trăiţi, tovarăşe maior. Raportez: Maurul şi-a făcut datoria.

Pe urmă, întorcându-se spre doamna Leordeanu, care rămăsese în dreptul uşii, se înclină uşor:

— Sărut mâinile! Locotenentul major Domide.

Arşi de ger, obrajii lui de fată erau mai rumeni ca de obicei. Suplu, în uniforma turnată pe el, ras proaspăt, putea fi socotit un model de eleganţă. Şi doamna Leordeanu surâse ca o adevărată amfitrioană:

— Încântată.

Nu era însă încântată, ci neliniştită. Langa desluşi în vocea ei o vibraţie nouă, pe care el o recunoştea repede, a nesiguranţei şi tulburării provocate de frică.

Langa se şi decise să nu mai prelungească starea

aceasta nelămurită – îşi adresă chiar un reproş; boieroaică-neboieroaică, e mamă şi la urma urmei, o femeie bătrână şi o priveşte ce-a făcut sau n-a făcut la viaţa ei şi, în general, nu-i frumos să te joci cu simţurile oamenilor.

Politicos, rece, oficial, spuse:

— Stimată doamnă, vă rugăm să ne scuzaţi deranjul. Avem o sarcină de dus la îndeplinire. Sunteţi. atât de amabilă să ne arătaţi camera lui Robert Leordeanu? Iată mandatul de percheziţie.

Doamna Leordeanu nu citi hârtia. Ţintuindu-l pe lângă cu o privire grea de spaimă, întrebă pierdută:

— Ce-a făcut băiatul meu?

— Doamnă, dacă se va ivi cazul, o să vă punem *noi* câteva întrebări. Deocamdată, vă rugăm să ne arătaţi odaia lui şi să ne însoţiţi, pentru a asista la percheziţie. O să fie nevoie să semnaţi procesul verbal.

Doamna Leordeanu arătă cu un gest ostenit o uşă ce se deschidea în dreapta holului, imediat lângă intrare. Apoi, conducându-i, îşi apăsă mâna pe piept, în dreptul inimii, gemând:

— Doamne-Dumnezeule!…

Odaia în care pătrunseseră, îl surprinse pe lângă. Era foarte mare în comparaţie cu alcovul doamnei Leordeanu şi cu holul, parcă pustie. Un singur covor, la mijloc, lăsând parchetul descoperit de jur-împrejur. Un pat cu căpătie de alamă, o masă de lucru din stejar masiv şi o bibliotecă impresionantă, în faţa căreia Langa se opri, trădând un nestăpânit interes.

— E biblioteca lui Henri, spuse doamna Leordeanu.

— Şi a fiului dumneavoastră, cred, completă Langa, căutând printre titlurile imprimate pe cotoarele volumelor unul anume. Sunt, văd, mai ales cărţi de specialitate.

— Da, aprobă doamna Leordeanu. I-au folosit şi lui.

— Ştie nemţeşte fiul dumneavoastră? Văd multe în limba germană.

— Da, firește. Am căutat să-i dau o educaţie completă.

Langa o rugă să ia loc, îi arătă lui Domide dulapul

aşezat la capul patului: – Vezi acolo! – iar el deschise uşor un geam al bibliotecii şi începu să frunzărească volum de volum. Îşi vedeau de lucru în tăcere, iar doamna Leordeanu şedea mută pe scaun, împietrită.

Trecură aşa mai bine de două ceasuri, în care timp se strânseră pe birou o agendă de buzunar pe anul 1966, un carnet de telefoane, un maldăr de scrisori şi bileţele, un teanc de poze, pe care Domide le feri de privirile cercetătoare ale doamnei Leordeanu, întorcându-le cu faţa în jos, fiindcă înfăţişau femei pe jumătate sau cu totul dezbrăcate, un aparat de fotografiat din care scoaseră cu precauţiune un film neexpus în întregime. Cartea însă, pe care o căuta Langa, n-o găsi şi nici vreun semn că ar fi fost scoasă şi înlocuită cu alta. Nu exista nicio carte mai nouă de douăzeci de ani şi praful de pe rafturi şi volume sta de multă vreme netulburat. Rezultatele nu se arătau promiţătoare. Scrisorile erau cam toate de amor, de la diverse femei; numerele de telefon, de asemenea, răspundeau unor diminutive feminine, de un anume gen, Mimi, Fifi, Tia, Pia, Ani, Leni etc., explicând într-o oarecare măsură veşnica foame de bani a lui Robert, discret satisfăcută de domnul Mateescu. În agenda pe 1966, tot aşa, foarte puţine notiţe indicând preocupări de serviciu – erau mai cu seamă ore şi locuri de întâlnire. Dintre fotografii, Lângă alese două, în care femeile apăreau îmbrăcate. Întruna din ele. doamna Leordeanu recunoscu pe „noru-mea cea nouă”. Pe unul din bileţele scria: „De acord. Înainte de a pleca la C. treci pe la mine. Marţi sunt acasă până-n 12. D.M. de la *4*”. Semnat Th. Era, probabil, din partea domnului Mateescu.

Obsedat de cartea pe care o căuta, anume, l anga cercetă şi camera doamnei Leordeanu, fără să descopere nimic de luat în seamă. Ceru şi cheile de la pod, unde în două lăzi, zăceau uitate, înecate în praf, câteva sute de romane franţuzeşti şi nimic altceva.

În timp ce Dornide făcea inventarul obl ectcior reţinute, Lângă se aşează la „biroul lui Henri” să redacteze procesul verbal. Era nemulţumit, deşi se aşteptase să nu

găsească nimic *decisiv*. Langa fusese dinainte convins, că *mica neglijenţă fatală* nu intra în *stilul* criminalului pe care-l căuta el acum. Premeditarea fusese îndelungată, minuţioasă şi după cum se pare, exactă. Sperase totuşi

— Cu îndoială, se înţelege, dar sperase – ceea ce li se poate întâmpla chiar şi celor mai pozitiviste inteligenţe

— C-ar putea să-l ajute şi *norocul*. Întâmplarea face, *oricum*, parte din viaţă, trebuie numai să fii pregătit, să nu te surprindă, îşi zicea el. Se vede însă că nici de astă dată, întâmplarea nu-i venea în ajutor.

Langa citi procesul verbal şi îl întinse doamnei Leordeanu, să-l verifice şi să-l semneze. Ea semnă, fără să mai citească şi, înapoindu-i hârtiile, îl privi cu chipul pustiit de spaimă:

— Ce-a făcut? întrebă gemut.

Pe lângă îl ispitea iarăşi mila: „Un nemernic din ăştia, numai ca să-şi aranjeze interesele lui josnice, o ucide pe femeia care-l iubeşte, lăsând doi copii orfani şi o bagă în mormânt, înainte de vreme, pe propria-i mamă. care-l adoră. Se întâmplă şi aşa ceva”. Stând la îndoială încă dacă să-i comunice sau nu adevărul, răspunse:

— Fiul dumneavoastră este obiectul unei anchete.

— Nu se poate. Robert n-a furat.

„Trebuie să-i spun, dar o să fie o grea lovitură… Dacă nu stă bine cu inima?” Ca să mai amâne *clipa* şi să găsească forma cea mai convenabilă pentru o veste atât de dură, se gândi la câteva întrebări de *trecere*, nu însă indiferente cercetării:

— Sunteţi dispusă să-mi răspundeţi la câteva întrebări?

— Da. Fireşte.

— Vă rog să vă aşezaţi.

Doamna Leordeanu se aşează pe un scaun ce se afla în faţa biroului. Tremura vizibil şi era foarte palidă.

— Nu ştiţi, fiul dumneavoastră a plecat singur sau însoţit de cineva la Cluj?

— Cred că singur, dar nu ştiu precis.

— A luat bani mulţi cu dânsul?

— *Bani mulţi*? *Nu ştiu*.

— Câţi bani v-a lăsat dumneavoastră?

— O mie de lei.

— Spuneţi-mi, cât dă fiul dumneavoastră pentru întreţinerea copiilor săi?

— El, o mie de lei.

— Cum adică *el*? Mai contribuie *cineva*?

— Da. Eu. La vârsta mea, n-am cine ştie ce pretenţii şi din economii îi ajut cât pot. Sunt doar nepoţii mei.

— Înţeleg. Cam cât le daţi?

— Ei. Câteva sute de lei. Nici eu n-am prea mulţi.

— Da. Înţeleg. Spuneţi-mi, în zilele acestea, care au precedat călătoria fiului dumneavoastră la Cluj, n-aţi observat cumva la el o sumă mai mare de bani?

— O sumă mai mare? Dumnezeule! N-a făcut asta. Nu se poate. E-adevărat, cheltuieşte mult, duce o viaţă dezordonată, dar n-a furat. N-a fost nevoit să fure. Avem un prieten, care îl ajută din când în când.

— Cine este acest prieten?

— Theodor Mateescu. E avocat. A fost prieten bun cu soţul meu şi m-a ajutat în creşterea lui Robert. Să-I întrebaţi… Sunt sigură că Robert n-a comis ilegalităţi.

„Trebuie să-i spun… Poate că e mai bine să ştie. Nenorocirea cunoscută e oricum mai suportabilă decât frământarea în nesiguranţă. E totuşi o femeie bătrână…” Acum, neliniştită de soarta fiului, doamna Leordeanu uitase de grija de a se arăta, proprie femeilor, chiar după ce le copleşeşte vârsta la care cochetăria nu le mai ajută; pe neobservate, se gârbovise; plânsul încă reţinut, dar foarte aproape, îi schimonosise trăsăturile.

— Spuneaţi adineauri că dumneavoastră nu priviţi cu ochi buni divorţul fiului dumneavoastră.

— Nu, fireşte. Aş prefera să nu-l obţină.

— Dar el?

— El n-are încotro. *Cealaltă* e gravidă în luna a şasea.

— Ce credeţi, spera dânsul să obţină o sentinţă favorabilă la înfăţişarea de mâine?

Doamna Leordeanu se prinse cu mâinile de spătarul

scaunului, parcă s-ar fi temut să nu cadă şi-l privi buimăcită. Întrebă cu vocea coborâtă, aproape şoptit:

— De ce spuneţi *spera*? De unde ştiţi de înfăţişarea de mâine?

Şi deodată, ţipă:

— L-aţi arestat!…

Hohotind întrebă:

— Dar ce-a făcut?

Langa ezită… „Să-i spun?” Brusc se decise: „Fie!”

— Fiul dumneavoastră este bănuit de-a fi ucis-o pe soţia lui, Aurelia Leordeanu.

Femeia se încorda toată, uitându-se crunt la el:

— Ce spuneţi? Nu-i adevărat… Aurelia… ucisă?… Nu!

— Da. Ucisă.

— Nu se poate. Nu! Când?

— Sâmbătă. Alaltăieri.

Doamna Leordeanu sari în picioare:

— Ilobert era la Cluj sâmbătă.

Aproape râdea:

— Eram sigură că nu poate fi Robert. A fost desigur unul dintre golanii ei, de-acolo de unde venea. Sigur. Absolut sigur. Robert nu putea. A fost la Cluj.

— Alibiul domnului Robert e nul, spuse Langa dur, oarecum enervat de brusca schimbare în atitudinea doamnei Leordeanu – explicabilă totuşi, gândi el: e doar mamă.

— Nu-i adevărat. Nu e Robert. Sunt sigură de asta. Criminalul adevărat se plimbă în libertate şi dumneavoastră îl arestaţi pe Robert, care e nevinovat.

— Doamnă, calmaţi-vă. Cercetările nu s-au încheiat. Nu eram obligat să vă comunic nimic despre fiul dumneavoastră acum. Dacă e nevinovat, are să fie eliberat.

— Am să-l salvez. Sunt sigură. Pot să-l văd?

— Regretăm, dar numai după încheierea anchetei. Vă rugăm să ne scuzaţi pentru deranj şi pentru veştile neplăcute.

Doamna Leordeanu îi conduse spre ieşire. Se mişca din nou cu aceeaşi elegantă supleţe, uşor înnegurată, dar

potolită. De odată se opri, îşi lipi palma de obraz, strigând:

— Doamne! Dar băieţii? Ce e cu băieţii? Unde sunt? Cine are grija lor? De sâmbătă! Cine-i hrăneşte? Cine-i spală?

— Nu trebuie să vă îngrijoraţi, doamnă. Copiii n-au fost lăsaţi în părăsire.

— Unde sunt?

— Are grijă de ei o vecină, femeie de încredere, care ţine mult la ei.

Doamna Leordeanu plângea din nou:

— Trebuie să mă duc la ei. Să-i iau la mine. Am dreptul acesta. Eu am să-i cresc.

— E prea târziu, doamnă. Ei dorm acum, iar mâine se duc la grădiniţă. Ei nu ştiu că mama lor a murit şi trebuie feriţi deocamdată. O să mergeţi mâine seară să-i vedeţi şi de câte ori o să doriţi. Pe urmă, autorităţile vor hotărî în grija cui să rămână pe mai departe.

— Doamne! Doamne! Micuţii de ei… Dar am să-i cresc…

După ce ieşiră în stradă, în noaptea sticloasă de ger, Domide întrebă:

— Ce ziceţi de această simpatică doamnă?

Langa ridică din umeri:

— Ce să zic? Vai de capul ei! La vârsta ei, cu feciorul în închisoare, să s-apuce să-şi crească nepoţii…

— Credeţi că e Robert?

— Încă nu ştiu, dar cercul în jurul lui se strânge. *Printre altele*, *ştie şi jiu-jitsu*.

Domide fluieră surprins:

— E-o chestie…

— Crezi că-i posibilă o *astfel* de mişcare?

— Da. E posibilă. De-aceea se rad în cap luptătorii de jiu-jitsu, ca să nu poată fi apucaţi de păr.

După ce-şi privi ceasul, Lângă spuse:

— Domide, ia spune, eşti în formă?

— Sportivă?

— Sportivă.

— Aş fi, dacă ar fi nevoie.

— Bine. Acum e aproape douăşpe. Mergem la mine şi mâncăm. Cred c-om găsi ceva pe acolo. Între timp, îmi dai ce-ai aflat la Mateescu.

— *E di granda*.

— Tocmai. Iar dimineaţa faci un mic voiaj la Cluj, cu cronometrul în mină.

— Înţeles, să trăiţi! Şi mă întorc tot cu cronometrul în mină.

— O să ai şi la Cluj unele treburi de făcut. Am să-ţi spun eu.

După ce mâncară nişte friptură rece, Lângă făcu două cafele şi aşezându-se gemând de ostenit pe dormeză, spuse:

— Ei, dă-i drumul!

— Păi, prima constatare care se impune, domnul avocat Mateescu ăsta este foarte bogat…

— Mă gândisem şi eu la asta.

— Păi, a spus şi doctorul Ceremuş că aveţi intuiţie.

— Bine. Spune ce-ai găsit.

— Un al doilea sertar secret în bibliotecă.

— Şi-n sertar?

— Două librete C.E.C. Unul: *la purtător*, celălalt pe numele doamnei Mateescu Annabella, cu doi de n şi doi de 1, celelalte litere fiind în număr normal. Pe cecul *la purtător*, anonim cum ar veni – patruzeci mii lei şi câţiva bănuţi. Pe-al doamnei Annabella, numai cincisprezece, de unde urmează a doua constatare care se impune: relaţiile dintre distinşii soţi nu se bazau pe încredere reciprocă. Doamna soţie nu ştia de existenţa libretului anonim, al cărui secret e garantat de lege. N-am trădat secretul. Nu i-am arătat doamnei suma, ca să nu leşine. Al treilea libret C.E.C…

— Ai spus că-s două.

— În sertarul secret, două. În seiful din bibliotecă…

— E şi un seif?

— Da. Uşa dreaptă din mijloc, jos, maschează un mic seif. Trei dosare, cinci mii de lei în numerar şi alte hârtii. În dosarul procesului Robert Leordeanu contra Aureliei

Leordeanu, un al treilea libret C.E.C. pe numele Robert Leordeanu: sold exact: şaizeci şi cinci de mii lei.

— Şai-zeci-şi-cinci-de-mii?!

— Da. Ultima depunere, trei mii, noiembrie trecut.

— De unde naiba are atâţia bani? Câştigă aşa de mult avocaţii?

— Sunt în măsură să ofer o explicaţie provizorie. Primo: avocaţii buni câştigă binişor. Secundo: domnul Mateescu a vândut anul trecut un apartament şi un teren. Apartamentul cu 80.000 lei, iar terenul cu 40.000 lei. Celelalte două dosare din seif conţin actele vânzărilor. Totalurile se echilibrează întrucâtva. Urmează a treia constatare, care se impune. Domnul Mateescu nutreşte faţă de tânărul Robert o dragoste deosebită şi o grijă care depăşeşte simplele relaţii de la client la avocat.

— Explicabil! Doamna Leordeanu, mama tânărului, a fost amanta lui. Sunt indicii că o mai iubeşte şi azi. Nu-i exclus să-şi închipuie că tânărul Robert îi este fiu.

Domide îşi plesni fruntea cu palma şi îmbufnat murmură:

— Degeaba, imaginaţia mea a intrat în eclipsă. În fine, o a patra constatare care se impune: domnul Mateescu este un om foarte ordonat. Are un carnet de venituri şi cheltuieli. Înregistrările infinitezimale. Exemple: 32, 75 lei – timbr. 3 lei – cer., 5 lei – lum. bis. (om milos şi bun creştin), taxi, tramvai (mergea şi cu tramvaiul, nu se boierea), loz în plic, loto (gâdila şi norocul). A câştigat de trei ori la loto: o dată frumoasa sumă de 1 721 lei. A cincea constatare: e prudent – sertare secrete, seif, totuşi, unele cheltuieli sunt precedate de iniţială A. Mereu A. Cred că, în sufletul lui, pe toate femeile cu care avea de lucru le boteza A. Zic eu; pentru confuzie cu Annabella. Dumneavoastră – poate în amintirea Aspaziei. Coarda romantică nu lipseşte acestor domni.

Langa sări în picioare:

— Explică-mi ce-i cu iniţială A. Şi pe victimă o chema Aurelia.

— Formidabil!! Şi să nu-mi dea prin gând. Săptămâna

trecută a dat 10.000 lei unui R., probabil Robert.

— Robert a recunoscut.

— 5.000 unui sau unei A şi 10.000 altei sau altui A.

— Ce spui! Zece mii unei A. Aurelia, zece mii.

— Aceştia-s banii găsiţi pe masă *acolo*…

— Probabil.

— Păi atunci? Mai plec la Cluj?

— Da. Avea şi Robert zece mii de lei la el.

— Tot spre Robert înclinaţi?

— Nu înclin spre niciunul. *Acum*. O să vedem ce e şi cu A-urile din carneţelul lui Mateescu. Să nu ne grăbim. Mai departe! Ce-ai mai găsit?

— A, da! încă şapte mii de lei, în bancnote. – de câte o sută, printre foile cărţilor în bibliotecă. Ascunzătoare destul de ingenioasă, dar numai faţă de o nevastă nepăsătoare ca doamna Annabella. Ar fi cea de a şasea constatare.

— Adică?

— Nepăsarea doamnei Mateescu faţă de soarta domnului Mateescu. Avea zi de bridge cu nişte prietene şi a fost foarte supărată că am deranjat-o de la joc. Niciun cuvânt nu m-a întrebat despre Théo. Nici de C.E.C.-ul pe numele ei nu ştia. Mi-a mărturisit cu ifos – de altfel plin de eleganţă – că ea nu ştie şi niciodată n-a ştiut câţi bani sunt în casă. „Sunt angaralele lui Théo acestea. Eu n-am timp. Nici în poşeta mea nu ştiu vreodată câţi bani am”. De aici mi-am permis să trag concluzia că nu i-au lipsit niciodată.

— N-ai întrebat-o cumva dacă a primit bani de la domnul Mateescu săptămâna trecută şi cam câţi?

— Mi-am permis să-i pun aceasta delicată întrebare, iar dânsa mi-a răspuns tot delicat: „Probabil că mi-a dat. Îmi dă în fiecare săptămână, dar nu ştiu câţi, fiindcă nu-i număr”. Aţi avut dreptate. E o persoană *enteresantă*.

— Mai ai ceva?

— Numai câteva opinii personale.

— Bine, le lăsăm pentru mâine seară…

— Până mâine seară trebuie să mă-ntorc?

— În măsura posibilităţilor.

Domide se ridică, pocnindu-şi călcâiele.

— Deci trebuie. Înţeles, să trăiţi!

Se aplecă spre telefon şi formă un număr:

— Diaconii? Deşteptarea! Vii la locuinţa tovarăşului maior Langa. Volga cea nouă, pregătit de cursă lungă. Ce? … Da, aşa *instantaneu*… Executarea!

— Langa surâse:

— Pleci acum?

— Păi plec.

— Uite ce ai de făcut la Cluţ…

Langa îi expuse *alibiul* lui Robert Leordeanu, cu toate explicaţiile date şi sugerate de acesta. Verificarea alibiului devenise mai importantă decât cronometrarea drumului.

Domide nu se arătă încântat că trebuie să identifice *piţipoanca* lui Robert într-un oraş în care trăiesc aproximativ douăzeci de mii de femei, între douăzeci şi treizeci de ani, fără a mai socoti tinerimea studioasă; nici Sherlock Holmes n-ar găsi o femeie fără alte semnalmente date decât că-i dispusă la amoruri ocazionale.

— Dacă există, *tu* ai s-o găseşti.

— Mai trebuie convinsă să recunoască un păcat pe care femeile n-au obiceiul să-l recunoască.

— Nu face discriminări. Nici bărbaţii nu se grăbesc să-l recunoască. Dacă femeia există şi *faptul* s-a produs cu adevărat, are să recunoască. Cică ar fi o legătură mai de durată, cică ar fi schimbat şi scrisori; în cazul ăsta soarta iubitului n-are s-o lase rece.

Langa scoase din servietă teancul de plicuri găsite în camera lui Robert Leordeanu:

— Poftim şi scrisorile. Până la Cluj ai timp să te lămureşti dacă sunt şanse ca *dinsa* să existe.

— Şi dacă nu există?

— Probabil că nu există. Noi însă trebuie să ne convingem de asta şi s-o dovedim.

— Să dovedim că nu există ceea ce nu există… Prietenul dumneavoastră, doctorul Ceremuş, ar zice: iată absurdul într-o expresie logică.

— Doctorul Ceremuş zice el multe… N-are să fie greu

să dovedeşti că într-un sat, iarna, nu poate să apară şi să staţioneze în curtea cuiva ceva mai bine de douăzeci şi patru de ceasuri o limuzină Citroën, gri-cendre, fără ca s-o vadă *cineva*. Dacă n-a văzut-o nimeni, *înseamnă că n-a fost acolo*. Dacă a fost, acel sau acei cineva au văzut şi cine a venit şi a plecat cu maşina. Apar deci şi alte semnalmente date.

— E-atât de simplu, încât mă şi mir.

Langa râse:

— Doctorul Ceremuş zice: Mirarea-i primul zvâcnet al inteligenţei. Numai proştii au curajul să nu se mire de nimic.

— Mulţumesc pentru compliment. Are să mă ajute în muncă.

— Alte puncte de reper. Trustul regional de construcţii şi hotelul Central.

Langa mai făcu două cafele, propunând şi câte un pahar de vin. Domide acceptă, justificând:

— La drum, să porneşti cu curajul intact şi chiar cu un plus, dacă-i posibil.

Între timp, se auzi o maşină, oprindu-se în dreptul blocului. Domide deschise fereastra şi privi în jos, în stradă:

— E Diaconu! într-adevăr, *instantaneu*!

Înainte de a se despărţi, Lângă mai spuse:

— Până la zece mâine seară, te aşteptăm la secţie. După aceea, aici, la mine. Urci, indiferent la ce oră soseşti.

XII

ECOUL ARHIVELOR

Langa obosise. Avusese o zi plină, intensă şi ar fi trebuit să se culce demult, dar îl aştepta acasă la el pe Domide, care până la ceasurile zece încă nu se întorsese de la Cluj. Îşi făcu cea de a şaptea cafea pe ziua de azi, întrebându-se cât o să-i mai reziste inima, care în ultima vreme îl avertizase de câteva ori. Era însă singurul mijloc să rămână treaz şi voia neapărat să redacteze încheierea anchetei încă în noaptea asta şi s-o prezinte a doua zi, la prima oră, şefului.

Cumva îşi clarificase părerile şi de aceea era mai liniştit. Pe la 12, Domide îi telefonase de la Cluj şi negăsindu-l, lăsase o notă în stilul lui: „Comunicaţi maior Langa, Cluj ceaţă, cercetarea continuă. R lire artist – Bătut S.H”. Era destul de echivocă şi poate nu însemna decât că băiatul face haz de necaz (bătut Sherlock Holmes, poate el, Domide, poate R, adică Robert); ceaţa putea să însemneze că alibiul rămâne incert, ceea ce con-Urma ipoteza lui Langa, că fusese anume „aranjat” *aşa*, ca să-i încurce pe anchetatori şi pe urmă pe judecători.

Îi mai interogase pe arestaţi, de câteva ori, fără să fi obţinut elemente noi prea importante, ci numai completări şi precizări la ceea ce ştiuse. De aceea, Lângă încă nu simţea nevoia să schimbe direcţia anchetei. Nu se grăbea încă, dar *simţea apropiindu-se* clipa convingerii. Mateescu sau Robert, unul dintre ei este asasinul. Nu scrisese niciun rând al raportului, dar îl *ştia*. Atât Robert cât şi Mateescu *aveau interesul* ca Aurelia să fie suprimată şi indiferent care dintre ei „lucrase”, complicitatea celuilalt rămânea evidentă încă din primele momente ale premeditării, care aproximativ se situau în octombrie anul trecut, când Robert o luase la plimbare pe Felicia Turdean, iar Mateescu îl căutase pe Şerban, ambii în scopul influenţării Aureliei. Neîndoielnic, domnul Mateescu îl iubea pe Robert *ca pe propriul său nu* – Langa descoperise explicaţia masivei depuneri pe numele acestuia. Bănuia şi că depunerea pe C.E.C. *la purtător* era destinată Aspaziei Leordeanu. Găsise în agenda pe 1966 a avocatului un număr (le telefon, îl l dreptul unui nume prescurtat: dr. St. P. Aceleaşi iniţiale figurau şi în carnetul de cheltuieli în dreptul unor sume fixe, care apăreau săptămânal, cu strictă regularitate. Întrebat, Mateescu răspunse că orice om la vârsta lui cheltuieşte bani pe doctori şi doctorii şi că îşi poate permite să aibă angajat un medic al casei – e mai practic şi nu aşa de scump. Doamna Mateescu însă nici nu auzise de acest medic. Langa, căutând în cartea de telefon, aflase adresa doctorului, pe care-l chema Stanentir Puricescu. Mai strâmbându-se, medicul recunoscuse că a

încasat onorarii de la domnul Mateescu şi după multe insistenţe îi destăinui, că de un timp, poate un an, poate mai mult, domnul Mateescu şuieră de un cancer al prostatei, formă cu evoluţie mai lentă şi că bolnavul ştie că mai are doi ani, cel mult trei, de trăit; presupunând o perfecţionare a tratamentului, se putea presupune o amânare a acestui termen cu un an sau doi. împăcat cu soarta – gândea Langa – domnul Mateescu îşi calculase cu înţelepciune sfârşitul, asigurând o moştenire substanţială lui Robert, pe care poate şi-l socotea fiu. Pe lângă îl interesase mai puţin latura duioasă a lucrului, care nu demonstra altceva decât o dramă prelungită a unui om care-şi trăise viaţa plătind datoriile altora. Situaţia domnului Mateescu devenise interesantă pentru Langa numai prin aceea ce putea să determine; bărbatul distins, care până la şaizeci şi cinci de ani nu-şi consumase pasiunea vieţii sale decât pe jumătate, trăia condiţia în care, pentru *eliberarea* fiinţei iubite dintr-o încurcătură fatală, îşi *poate permite* un act disperat, care în împrejurări normale i-ar fi repugnat. Din punctul său de vedere n-avea de ales, fiindcă el *ştia precis*, ca bun cunoscător al legii şi al limitelor ei de interpretare, că *divorţul n-are să fie pronunţat*; iar riscul devenea minim – să-şi trăiască ultimii doi trei ani la ocnă. Sacrificiul nu era de neacceptat pentru el, care sacrificase mult mai mult până acum. Bineînţeles, nu se aruncase orbeşte, ci calculase minuţios şansele unei „rezolvări" care să-i scoată pe amândoi din cauză, dar mai ales pe Robert, fiindcă ei era principalul interesat, iar domnul Mateescu nu putea ignora că înspre acesta se va îndrepta, în primul rând, direcţia cercetării 5 astfel, divorţul devenise, în combinaţia sa, un alibi moral foarte ingenios „de ce s-o fi ucis, când exista şansa unei despărţiri în condiţii perfect legale?" De aceea, crima s-a produs *înaintea* ultimei înfăţişări şi nu *după* probabila respingere a acţiunii.

Criminalul dovedise sânge rece şi multă precizie în executarea planului său, precum şi o cunoaştere exactă a locului şi a programului victimei. Domnul Mateescu

corespundea.

Pe lângă nu-l deranja faptul că nu găsise manualul de medicină legală a neamţului. Era perfect logică nimicirea unui corp delict, care ar fi devenit dovadă zdrobitoare. Exista însă probabilitatea ca domnul Mateescu să fi consultat această carte, fiindcă, după cum singur a recunoscut, cunoştea *bine* limba germană.

Langa ştia că are să fie foarte greu să producă dovada decisivă. Era însă sigur că are s-o găsească.

Domnul Mateescu îşi continuase jocul: nu se disculpa, dar nu recunoştea. Va dovedi, când va fi nevoie. Aştepta procesul pentru a întoarce ancheta, pentru a obţine o amânare. Pentru sine? Poate. El oricum, nu mai avea multe zile. Boala putea să-i secere chiar mai devreme. Sau amânare pentru *cei adevărat*?

La amănunte însă, domnul Mateescu se descurca mai greu. Când fusese întrebat de destinaţia celor zece mii de lei, trecuţi în carnetul de cheltuieli în urma iniţialei

A., se încurcase în explicaţii. Negase că i-ar fi oferit Aureliei. Frământându-se, afirmase în cele din urmă că-i dăduse soţiei sale Annabella. Frământarea însăşi ţinuse probabil de acelaşi joc, fiindcă doamna Mateescu afirmase: da, primise „nişte bani” de la Théo. Nu ştia câţi „mie nu-mi place să număr banii”. Întrebată dacă primise *de două ori* în aceeaşi săptămână bani de la soţ, ridicase din umeri: „Nu ştiu. De obicei îmi dă săptămânal o sumă, dar se întâmplă să-mi dea şi de două ori”.

Adevărat, că pentru sâmbătă 21 ianuarie avea un alibi cât se poate de ferm, pe care însă nu el şi-l declarase; Langa îl aflase de la doamna Mateescu. Între orele 5 după masă şi 10 seara, aşa cum se întâmplă de mulţi ani încoace, cu regularitate în fiecare a doua sâmbătă, jucase renii la nişte prieteni. Martorii confirmaseră, fără însă să poată preciza dacă sosise la joc exact la 5 sau mai târziu şi niciunul dintre ei *n-avea idee* dacă venise *acolo* cu taxiul sau cu autobuzul. Erau însă cu toţi înclinaţi să admită că fusese punctual, *fiindcă de obicei domnia sa este punctual ca un ceas elveţian*, şi o întârziere din partea lui ar fi fost

remarcată cu siguranţă; era un argument greu de neglijat.

Alibiul era ferm. Ciudat de exact. De ce nu-l invocase avocatul însuşi?

Tocmai această ciudăţenie îl determină pe lângă să verifice foarte minuţios alibiul.

Sosind la locuinţa din Floreasca a amicului la care juca remi, la ora 5 – şi Langa era dispus să-i acorde această şansă până când n-avea prin ce s-o afirme – domnul Mateescu, dacă el o omorâse pe Aurelia, avusese la dispoziţie cel mult trei sferturi de ceas. Langa cronometrase trei variante posibile ale drumului de la locuinţa Aureliei până-n Floreasca. Pe lângă Academia

MHitară, pe Ştirbei Vodă, tăind Calea Victoriei, prin faţa Ateneului, pe traseul liniei de autobuz 37, prin piaţa Lahovary şi continuând pe Dorobanţi. Realizase 16 minute şi câteva secunde în medie. Ieşind prin piaţa Victoriei, la şoseaua Aviatorilor, pe unde se circulă cu o mai mare viteză şi ieşind în Dorobanţi prin Rozelor, nu se economisea totuşi mai mult de un minut. Presupunând o şansă unică de cale liberă, domnul Mateescu putuse parcurge distanţa în 14 minute, dacă avusese la dispoziţie un şofer excepţional. Locotenentul Stoica, „specialistul mărunţişurilor”, cum îi zicea Domide, căutase toată ziua printre şoferii de taxi care lucraseră în schimbul de sâmbătă după-amiază, fără să-l găsească pe cel care ar fi făcut acest drum cu un domn elegant, cărunt şi foarte grăbit. Langa se îndoia că-l vor găsi. Domnul Mateescu, Bacă el era asasinul, n-a riscat; mai curând „s-a aranjat” cu vreun prieten. Rămâneau cel mult 30 de minute pentru *vizita* la Aurelia. Ipoteza lui Langa era inconsistentă. Pentru execuţia strict mecanică a mişcărilor *tzecesare ca s-o omoare* ar fi fost suficient. Mai erau însă la mijloc cafelele, care sugerau o discuţie prealabilă în termeni paşnici, între victimă şi asasin. Dacă a fost *acolo* domnul Mateescu, nu se putea exclude o anumită diplomaţie avocăţească. Pregătirea şi servitul cafelei, în împrejurări care-i provocaseră Aureliei o vie stare de agitaţie, o emoţie abia stăpânită, presupuneau timp. Măcar zece, până la

douăzeci de minute au trebuit să treacă aşa, cu discuţia prealabilă şi pregătirea cafelei. Ar mai fi fost *zece minute*, în care s-o fi ucis, s-o fi întors pe spate, să-i fi închis pleoapele şi apoi să pândească la uşă (cât timp?) şi să fugă neobservat. Era posibil, desigur, zece minute sunt o durată considerabilă în anumite cazuri, dar ar fi fost nevoie de un întreg concurs de împrejurări, *toate* norocoase pentru criminal, iar Langa rar era dispus să creadă în potriviri fatale.

Dacă maiorul Langa şi-ar fi întemeiat ancheta *exclusiv* pe raţionamente logice, pe Mateescu l-ar fi scăzut de pe lista probabililor ucigaşi, păstrându-l doar ca pe complicele principal al lui Robert, al cărui alibi, până la acel ceas, nu valora nici cât o ceapă degerată, iar Robert era cel mai interesat în suprimarea Aureliei.

Langa totuşi nu renunţase, deocamdată, la ipoteza Mateescu. Mănuşa îl tulburase evident pe avocat. Devenise livid la vederea ei şi începuse să tremure. O încercase la cerere şi-i venea perfect. Negase că i-ar aparţine sau că ar mai îi văzut-o vreodată. Langa însă avea suficiente motive să nu-l creadă.

Insuficient explicată rămăsese şi însemnarea din agendă la data de 7 ianuarie: Aurelia orele 17, ziua căzuse tot sâmbătă, exact cu două săptămâni înainte, iar ora era aproximativ ora la care asasinul probabil o suprimase prin vizita lui pe Aurelia. Să fie vorba de recunoaşterea terenului, se întrebase Langa şi avea convingerea că nu poate fi altceva, deşi domnul Mateescu susţinea că era vorba de o simplă convorbire telefonică, pe aceeaşi temă, iar la insistenţele lui Langa, explicase că voise s-o convingă pe Aurelia să accepte divorţul pe baza unui aranjament scris, semnat de Robert şi de Mateescu – ca martor – de care ea s-ar fi putut folosi în cazul în care, *ulterior*, n-ar fi respectat înţelegerea. Precizările date la insistenţele lui Langa fuseseră cam încurcate; era o soluţie de *ultimă instanţă*, nu era desigur *un act legal*, putea în cele din urmă să-i ducă pe amândoi, pe Mateescu şi pe Robert, în faţa Tribunalului, pentru *escrocherie*; era

conceput ca o scrisoare a lui Robert, transmisă prin Mateescu, prin care Aurelia era asigurată că după un an, Robert va divorţa de cea de a doua soţie şi se va întoarce la Aurelia. Convins că-i o minciună, Lângă întrebase dacă există scrisoarea.

— Nu, scrisoarea nu există, răspunsese Mateescu. Făcusem o ciornă, dar cred că am distrus-o, după ce Aurelia a respins ideea noastră. Acum regret că am distrus-o.

— Atunci, în 7 ianuarie pe la ceasurile 17, era prima dată că-i vorbeaţi Aureliei de acest aranjament?

— Da.

— A fost nevoie deci de unele explicaţii.

— Da.

— Deci convorbirea a durat ceva mai mult.

— Da. Fireşte.

— Cam cât timp?

— Ştiu eu? Vreo cinci minute.

— Poate mai mult.

— Da, e posibil să fi durat şi mai mult. Nu-mi cronometrez niciodată convorbirile telefonice.

— Conform obiceiului, în ziua aceea aveaţi seară de remi.

— Da.

— Tot la acelaşi prieten?

— Tot.

— Tot de la cinci după masă?

— Tot.

— De acolo aţi telefonat?

— Cred că da.

— Credeţi, sau vă amintiţi precis.

— Nu-mi amintesc precis.

Nici martorii nu-şi mai aminteau dacă în ziua aceea domnul Mateescu telefonase sau nu. Robert nu-ţi amintea nici el să fi discutat despre un astfel de aranjament cu avocatul său. Reinterogat, Mateescu recunoscu: nu discutase cu Robert, nu considerase că ar fi necesar pini cinci nu rezolvă pozitiv şi termină prin a declara că nu-şi

mai aminteşte nici dacă a telefonat sau nu, probabil intenţionase doar să telefoneze şi, prins de joc, uitase.

Încheind şi cel de al treilea interogatoriu al lui Mateescu, Lângă îşi formase convingerea. La 7 ianuarie, Mateescu nu avusese nicio convorbire telefonică cu Aurelia, ci o *vizitase acasă*, fie să-şi *cronometreze* drumul de la Drumul Taberei până la amicul în casa căruia se juca remi, fie într-adevăr, să încerce stabilirea aranjamentului. Numai că n-o putea dovedi.

Probabilitatea ca Robert să fi comis omorul în construcţia ipotetică a lui Langa era şi mai ispititoare. Domnul Mateescu era o persoană a cărui apariţie *neaşteptată*, neanunţată din raţiuni de siguranţă, s-o tulbure, surprinzând-o, dându-i emoţii, enervând-o apoi cu propunerea lui atât de mult încât s-o facă să nu-şi mai poată controla mişcările. Prezenţa lui Robert însă, cu precizie, era în măsură să provoace o emoţie mult mai puternică bietei femei. Să-i retrezească speranţele. S-o facă să tremure de bucurie, s-o scoată din fire, încât să nu mai observe cum varsă zahărul pe jos şi cum împrăştie cafeaua pe sobă. Robert nu era aşa de strâns închingat de timp, el avea, în această privinţă, o mult mai mare libertate de mişcare. Avea la dispoziţie mai bine de două ceasuri să trateze cu Aurelia, s-o suprime în momentul când nu mai rămăsese nicio şansă s-o convingă şi apoi să *dispară*, fără să fie observat de cineva, având în faţa lui o noapte întreagă pentru drumul de întoarcere la Cluj. Robert „lucrase” într-un tandem foarte precis sincronizat cu Mateescu, care, fără îndoială, în elaborarea „acţiunii” avusese rolul principal. *Numai el* putuse imagina, cu trei luni înainte, atât de minuţios coincidenţe atât de derutante. Robert ar fi trebuit să plece cu vreo patru zile mai devreme în inspecţia de la Cluj – după informaţiile obţinute de la Minister. Mateescu îl determinase să-şi amine plecarea pentru ca deplasarea să cuprindă la mijloc sâmbăta, când unul din ei juca renii, *ca de obicei*, iar celălalt putea invoca o aventură galantă, insinuând că motive de pur cavalerism îl împiedică să dea în vileag

numele persoanei. Era prea ingenios încât să fi ieşit din fantezia lui Robert, care în afara îndeletnicirilor sale profesionale, era superficial, capricios, repezit, om al atitudinilor de moment. Considerând astfel lucrurile, Lângă putea chiar să admită, prin reducere la absurd, că *n-ar fi existat intenţia expresă de crimă*, în care caz, numai Robert, ieşindu-şi din 1 ire putuse, încercând s-o intimideze pe Aurelia, să *întreacă măsura* şi printr-o mişcare de jiu-jitsu, insuficient controlată, să se trezească cu un cadavru în braţe. S-ar explica *surprinderea* avocatului la aflarea veştii că Aurelia fusese ucisă, dacă s-ar admite că surprinderea fusese sinceră şi nu teatru avocăţesc şi pe urmă calmul său când îşi dăduse seama că *deocamdată* alibiul pus la cale avea şanse să-şi facă serviciul scontat şi se explica şi jocul la care avocatul recursese (nediscui pându-se) desigur, pentru a tergiversa ancheta…

Sună telefonul. „Poate-i Domide”. Era doctorul Ceremuş.

— Am descoperit ceva care o să te intereseze. Am şi cafea, coana Lenuş nu se supără dacă ne deranjezi, chiar şi la ora asta.

— E chiar atât de interesant?

— Foarte.

— Nu pot veni. Îmi pare rău. îl aştept pe Domide să sosească clin clipă în clipă.

— Bine, atunci o să mă deplasez eu la domiciliul tău, deşi o să mă coste taxiul, dus şi întors, patruzeci de lei, pe care nimeni n-o să mi-i deconteze, pentru că după cum ai observat şi tu, sper, pentru serviciile aduse prietenilor n-au fost prevăzute speze decontabile. De dragul tău însă îmi pot îngădui să-mi ciopârţesc bugetul personal. La revedere.

Doctorul Ceremuş apăru curând, cu mersul său lunecat, purtând în mână, în locul obişnuitei genţi de medic, o servietă de piele rotunjor umflată. Încă din uşă începu să sporovăiască:

— Ai să te convingi, prieten ingrat ce eşti, care laşi

cu multă uşurinţă să treacă zilele, una după alta, fără să mai dai vreun semn de viaţă tocmai fiinţelor care te iubesc mai mult.

— N-au trecut decât două zile, socotind-o şi pe cea de azi.

— Nu mă-ntrerupe, abătându-mi atenţia de la ideea principală. Cum stai cu ancheta?

Langa îi expuse pe scurt rezultatul cercetărilor.

— Deci. oricare din ei poate fi asasinul.

— Da.

— Mănuşa-i a lui Mateescu?

— N-a recunoscut, *dar se potriveşte exact pe mâna lui* şi în ’35 a fost în Suedia, la o conferinţă a nu ştiu cărei asociaţii internaţionale de jurişti. I-am găsit paşaportul dinainte de război. Viza există. De acolo a cumpărat mănuşa. Am reuşit să descifrăm marca fabricii.

— A recunoscut?

— Crima n-o recunoaşte. Nici nu neagă direct. Zice mereu că n-am nicio dovadă concludentă.

— Aşa! Dar manualul neamţului l-ai găsit? Ar fi un record nesperat.

— Nu. Dar şi el şi tânărul ştiu nemţeşte *bine*.

— Nici nu-i nevoie.

— De ce nu-i nevoie?

— De cunoaşterea limbii germane şi de acel manual de medicină legală. Uciderea *prin ruptul capului* a mai fost practicată în România. S-a scris şi în ziare la vremea aceea.

— Ce spui tu?

— Ceva foarte interesant. Un om inteligent şi cult ca mine spune numai lucruri interesante. Poftim!

Scoase din servietă un teanc voluminos de foi bătute la maşină.

— Ce-i asta?

— Un mic roman poliţist.

— Şi crezi că am să citesc acum aceste cincizecişitrei de pagini bătute la maşină la un rând?

— Ai să le citeşti, dacă am să-ţi spun despre ce-i

vorba în ele.

— Dacă nu-ţi vine greu, spune-mi.

— Nu-mi vine greu. Ai constatat şi tu, iar dacă n-ai reuşit piuă azi să constaţi, poţi să mă crezi pe mine, că oamenii sunt devoraţi de pasiuni, fel de fel. Mărci poştale, spectacole de operă, meciuri de fotbal, fotografii, pescuit, în fine, necesitatea deconectării. Noţiunea pare modernă, dar şi despre Antonius, cuceritorul Egiptului şi cuceritul Cleopatrei, se ştie că era un foarte pasionat pescar amator. Există şi o anecdotă în acest sens, dar nu ţi-o spun, fiindcă nu. vreau să afle un pescar amator că şi în antichitate această îndeletnicire era fatalmente cununată cu ghinionul…

Cu patru sau cinci ceasuri mai devreme, stilul doctorului Ceremuş l-ar fi enervat peste măsură pe Lan ga. Acum însă îşi putea permite să-l asculte amuzat. Era chiar bucuros că venise, acum când îşi putea permite o pauză. Spuse:

— Până ajungi tu la subiect, eu pot să fac o cafea…

— Fă. Chiar dacă n-ai s-o reuşeşti perfect, am să apreciez atenţia.

În timp ce Langa păzea cafeaua la un reşou, doctorul Ceremuş continuă:

— Îl cunoşti pe doctorul Damaschin, colegul şi maestrul meu, decanul nostru de vârstă…

— Îl cunosc. Am şi lucrat cu el.

— Dragul meu, admit că eşti un anchetator iscusit şi că întreruperile dibace sunt marea ta artă, asta însă nu te îndreptăţeşte s-o exersezi asupra capacităţii mele epice. Dacă mă întrerupi mereu, povestea mea o să arate ca un ghem din care tu n-ai să te alegi cu nimic.

— Bine. Tac, ascult.

— Năravul din fire… în fine. Doctorul Damaschin are şi el o pasiune. E colecţionar de crime. Are cea mai formidabilă arhivă particulară de crime celebre, cred, din Europa. De acolo am aflat că prin anii ’30, o englezoaică şi-a omorât soţul strecurându-i în ceai de-a lungul a câteva luni, în cantităţi infinitezimale, sticlă pisată pudră. Tot cam

pe atunci, o prostituată din Paris şi-a ucis peştele, înfigându-i în bulb un ac cu gămălie, în clipa cea mai dulce şi gata – gata era să scape. De acolo am aflat amănunte despre satirul din Bois de Boulogne, despre care s-au scris vreo zece romane până acum, despre un ungur care avea mania să provoace deraieri de trenuri, despre marinarul din Marsilia, Jack Spintecătorul francez, care de câte ori pleca într-o cursă nouă, lăsa pe uscat, în locul logodnicei înlăcrămate, un cadavru cu burta spintecată. În fine, o arhivă pe care n-o recomand la lectură oamenilor cu nervii slabi. Nici eu, care am văzut destui oameni ucişi în fel şi chip, n-aş fi în stare să citesc liniştit mai mult de o crimă, să zicem, pe semestru. Doctorul Damaschin însă se pare că s-a obişnuit. Crima ca atare nici nu-l mai interesează, ci numai aspectul medico-legal. *Cum* şi *ce ejecte* în organism a lăsat. Citeşte şi azi ziare în trei limbi, colectează cronicile senzaţionale şi le traduce şi le dă la bătut la maşină.

Langa aduse cafelele şi le aşează pe masă. Aprinse o ţigară şi i-o întinse prietenului său, pe urmă îşi aprinse una şi pentru sine. Se aşeză apoi, asculrându-l cu răbdare şi deloc atent.

— Azi pe la prânz, nu-mi amintesc în ce context, i-am spus ceva despre cazul Aureliei Leordeanu. Mi-a cerut imediat expertiza. A citit-o, a recitit-o, a mormăit: „Exact. Absolut exact!” I-am făcut şi lui o prelegere despre istoricul zicalei: în ruptul capului şi i-am indicat şi manualul doctorului Heidemaier. A râs şi iarăşi: „Exact. Absolut exact!” M-a bătut pe umăr, protector, îşi poate permite aşa ceva cu mine, cum ţi-am spus mi-e oarecum maestru şi m-a felicitat: „Eşti un as de maxime performanţe. Unde lucrai în anul 1937?”. Câştigasem prin concurs o bursă de specializare la Bruxelles. Eram acolo, îi spun. „Tocmai, zice el. Se explică. Nu te aflai în ţară, altfel ai fi ştiut”. Bătrânul puse mâna pe telefon, formează numărul şi-l aud: „Coniţă Lenuş, sărut mâna, vă vorbeşte un ghiuj hodorogit, în inima căruia însă, admiraţia pentru dumneata îşi păstrează intactă strălucirea diamantină… Pe

diletantul care-ţi este soţ, unica lui calitate de altfel, am să-l iau la masa la mine Şi îţi dau astfel posibilitatea să scapi de acest trântor suprem. Printre convivi se află şi o tânără prietenă a fiicei inele, căreia îi plac medicii, în special, şi bărbaţii voinici, în genera!...” Nu ştiu ce i-o fi răspuns Lenuş, că moşul a continunat: „Sa, ştii, coniţă Lenuş, că eu nu favorizez aventurile colegilor, dar nici nu le împiedic”. M-a luat la masă, unde era destul de multă lume, deci a urmat conversaţie şi bârfă fel de fel şi apoi cafele şi coniac şi vreme pierdută, iar eu nu înţelegeam nimic. Ştiam însă că nu mă târâse după el degeaba şi am răbdat cu stoicism, ceea ce mă caracterizează, recunoaşte şi tu, în anumite împrejurări. Cam pe la cinci după amiază, când probabil moşul o fi crezut că mă fiersese destul, ori oi fi uitat de ce mă iţisem pe acolo, m-a luat frumos de mână şi m-a dus în camera în care mai demult cugeta şi-şi redacta cursurile şi celelalte lucrări, iar acum se reculege, dormind într-un fotoliu lenevos, cu o carte oarecare în mână. Are şaizeci şi opt de ani. Acolo, scoate dintr-un dulap un fişier, în care începe să caute, tot bătând din gură, nemulţumit de tinerii care fug de medicina legală, preferând să se facă dentişti sau şi mai şi, cum zice el, igienişti. Ei, scurt pe doi...

— În fine!

— Ce, în fine *i*

— Am să aflu şi eu de ce te-a luat moşul la masă.

— Păi ce, nu ţi-am spus? Să-mi dea acest mic roman poliţist, care cuprinde reportaje din ziarele timpului, despre Coriolan Cătrunescu, care în vara anului 1937, în interval de două săptămâni, a ucis patra fete şi ar fi continuat probabil, dacă n-ar fi fost arestat de comisarul Angheluţă. Detectivul ăsta, dacă mă gândesc bine, în comparaţie cu tine era un ageamiu, totuşi era mult mai cunoscut, fiindcă îşi agonisise faima prin publicitate, care pe vremea aceea juca rolul prim în anumite cariere răsunătoare. Cadavrele fuseseră descoperite în zori, primul în grădina Botanică, al doilea în Cişmigiu, al treilea în parcul Herăstrău, al patrulea în Grădina Icoanei. Toate

prezentau aceeaşi „sfâşiere” a bulbului provocată de apofiza odontoidă, prin aplecarea pe ceafă a capului până la refuz şi răsucirea lui bruscă într-o parte. Adică *ruptul capului*. Expertiza medico-legală a condus-o doctorul Damaschin, încă de pe atunci autoritate necontestată în materie. Concluziile lui au fost decisive în anchetă. Angheluţă ăsta, care deşi n-ai cum să-l compari cu tine, nu era prost, şi-a organizat ancheta pe ideea că asasinul trebuie să aibă serioase cunoştinţe medicale, să fie suficient de prezentabil ca să poată ademeni fetele în parc târziu după miezul nopţii şi maniac, dacă nu cumva dement. Ideea lui a fost confirmată. Coriolan Cătrunescu era medic, tânăr, destul de bine situat şi avea ascendenţi sifilitici în familie.

— Când a fost asta?

— În *’57*, vara.

— Exact când, după ce-mi dădusem licenţa, am fost înhăţat la armată.

— De-aia n-ai avut ocazie să citeşti ziarele.

— Probabil.

— Îmi dai voie să citesc şi eu hârtiile astea?

— De aceea le-am adus.

Langa se adânci în lectură, în timp ce doctorul Ceremuş, mişcându-se în felul său, ca un masiv bloc de piatră deplasat pe nesimţite încolo şi încoace, pregăti al doilea rând de cafele.

La sfârşit, Lângă oftă:

— Presupunând că asasinul ăsta de acum treizeci de ani ar fi putut să-l inspire pe individul *meu*, singurul din cei trei probabili, care a avut posibilitatea să citească reportajele acestea sau altele au acelaşi subiect, din alte ziare, este domnul Mateescu. Robert n-avea decât trei sau patru ani, Şerban abia se născuse. Iar dintre ei trei, până acum, domnul Mateescu are cel mai clar alibi.

— Şi mănuşa?

— Imposibil de dovedit că-i aparţine. Pot dovedi doar că n-ar fi imposibil să-i aparţină. Pentru orice instanţă din lume e insuficient.

— Dar pentru convingerea ta?

— Convingerea mea nu-i o dovadă.

— Dacă însă la mijloc e-o premeditare, cum zici, pe termen lung, Mateescu a putut să-l trimită pe Robert să consulte ziarele la să zicem, Biblioteca Academiei. Acolo e nevoie de permis. Există şi o listă a permiselor eliberate. Eventual îşi aminteşte vreun bibliotecar. Nu cred că se înghesuie cititorii la colecţiile de ziare antebelice.

— Doar aşa, consultându-i pe bibliotecari, fiindcă pe bază de permis... Se poate intra acolo şi cu unul de împrumut. Dar, fii sigur, a avut el grijă să nu lase urme. Oricare ar fi dintre ei.

După un răstimp de tăcere îngândurată, Lângă spuse cu glas obosit parcă dintr-odată l-ar fi copleşit oboseala:

— Adineauri, puţin înainte de venirea ta, *mă simţeam* foarte sigur pe situaţie. Nu ştiu de ce *mi se părea* că am soluţia în vârful deştelor. Şi-acum, nu m-aş mira să vină Domide cu alibiul lui Robert confirmat.

— Întotdeauna prezenţa mea te coboară din ai fanteziei tale nori de fum. Spiritul meu eminamente ştiinţific exercită asupra ta o binefăcătoare influenţă de raţionalitate rece. Te apăr de capcanele propriei tale arte.

— Da, sigur... Tu ai citit atent reportajele alea?

— Mai mult decât atent... Le-am studiat, aş putea *pentru ca să zic aşa*...

— Cred că-s alese cele mai bune, *mai exacte*, *pentru*, *ca să zic aşa*, dintre cele apărute la vremea lor.

— Doctorul Damaschin e-un exigent, deci e de presupus că altele mai bune, mai exacte, n-a avut la îndemână.

— N-ai observat, pentru ca să zic aşa, nişte *curiozităţi f*

— Curiozităţi? În fine, să zicem că-s curiozităţi. A acţionat în patru locuri, situate la distanţe respectabile unele de celelalte.

— Calculat. Aria mare rarefiază cercetările.

— Păi, ce altceva?

— Unica dovadă a vinovăţiei e recunoaşterea

acuzatului.

— A fost surprins cu cea de a cincea fată în braţe, la parcul „Care!”, pe la patru dimineaţa. Fata a mărturisit că o îngrozise purtarea ciudată a bărbatului şi că era pe punctul să strige după ajutor.

— Nu uita un lucru. Patru fete ucise în două săptămână. Atmosfera alimentată de ziare. Nu-i exclus să i se fi părut ciudată purtarea individului, iară să fi fost într-adevăr aşa.

— Vrei cumva să insinuezi că a fost la mijloc o eroare judiciară?

— Nu. Şi nici n-are importanţă *acum*, dacă a fost sau n-a fost Cătrunescu asasinul fetelor acelora. Dacă însă asasinul *nostru* a citit aceste reportaje sau cunoaşte cazul încă de-atunci de când a preocupat lumea dornică de senzaţii, *şi-a dat seama că nu se poate dovedi* crima. Cătrunescu n-avea alibiuri ferme pentru respectivele nopţi, dar lipsa alibiului în acest caz este numai o dovadă indirectă. Pe la trei, patru, noaptea, oamenii dorm de obicei. Nimeni nu-l văzuse nici măcar prin preajma Jocurilor unde au fost găsite cadavrele. Nici în tovărăşia fetelor. Pentru părinţii, cunoscuţii şi prietenii victimelor, doctorul acela era o persoană complet necunoscută. Un avocat, cât de cât abil, l-ar fi scos basma curată.

— Trebuie să recunosc, ruşinat, dar sincer, că n-am observat ciudăţenia asta. Dar, la urma urmei, ce importanţă are?

— *Pentru mine are. Mi-a reamintit că nici eu rm am* o dovadă *decisivă împotriva nici unuia din cu trei prezumtivi*.

— Mănuşa…

Langa ridică din umeri:

— E numai o probabilitate.

— Cele zece mii…

— Ai cui erau? Nu poţi dovedi nimic.

— Stilul?

— Niciunul n-are antecedente înregistrate. Trebuie să recalculez totul, să revăd totul, să gândesc totul din nou. Mai ales dacă şi Domide revine cu confirmarea

alibiului lui Robert…

— Şi condiţia psihologică?

— Nu-i un moment bine ales pentru glume nesărate. Cel puţin întrucât mă priveşte. Eu n-aş putea să trimit un om în faţa judecăţii, bazându-mă doar pe convingerea mea şi eventual pe recunoaşterea lui.

— Aici ai dreptate, dar nu mă poţi face să cred că două zile şi jumătate ai lucrat ca un zăticnit, fără nici un rezultat.

— Nu, desigur. Dar rezultatele astea trebuie toate refon. Ţiderate…

Doctorul Ceremuş, dându-şi seama că, măcar pentru moment, Lângă n-are clief să continue discuţia pe aceasta temă, schimbă vorba, informându-i că îşi cumpărase o nouă armă de vânătoare şi o descrisese amănunţit, prezicându-şi pentru duminica viitoare o reintrare zgomotos senzaţională.

— Are tot ce-i trebuie ca să fie o armă impecabilă, încheie, lăsându-se pe spate în fotoliul, parca strâmt pentru volumul său.

— Dacă o să aibă şi un vânător, succesul e asigurat.

Doctorul râse în felul său, fără hohote, mai mult schimonosindu-se.

— Şi vânător!! O puşcă serioasă n-are lipsa de vânător. Cu flinta asta nouă a mea, până şi tu ai reuşi să nimereşti măcar un elefant', chiar şi de la zece paşi.

Râse şi Langa, dar nici el nu arăta o veselie plina, mal mult încerca să-i facă pe plac prietenului său, admiţând ca spiritul lui poate fi gustat.

Sosi apoi Domide şi Langa înţelese, de cum îl văzu, că *uneori* presimţirile sunt valabile.

— Domn şef, spuse Domide îndată ce intră, încă înainte de a se fi aşezat, puteţi să vă convingeţi de talentul şi capacitatea mea şi să puneţi o vorbă bună acolo unde trebuie. Astăzi tinerii de perspectivă sunt stimulaţi şi promovaţi în toate domeniile de activitate.

— Bine, bine. Spune-mi ce-ai făcut?

— Conform unui vechi şi bun obicei, serviciu prompt

şi conştiincios. Permiteţi să raportez. Punct unu: am cronometrat drumul: cinci ore patruzeci şi opt de minute – dus, şase ore, douăzeci de minute – întors. Meritul aparţine în întregime lui Diaconu, care-i un şofer primantâi. Pe parcurs, conform instrucţiunilor primite, ne-am delectat citind scrisorile de amor. Stiluri de calitate îndoielnică: sirop de zahăr ars, pasiuni roz bombon. Reţinute în scopul propus două. Ştampila poştei – expediţie – evident Cluj, adresa: Bucureşti – post restant. Citit, recitit, studiat, meditat, extras concluzii preliminare: semnatara Suzi, e posibil actriţă, probabil funcţionară la teatru, absolut sigur, locul de muncă teatrul. Primul punct de reper fusese câştigat. La Turda oprim cronometrul. Un scurt ocol la Cheia. Nu inutil. Aflăm fără multă osteneală că un Citroën gri-cendre, cu număr de Bucureşti, a fost parcat o zi şi o noapte în curtea numitului Uifălean Virgil, pensionar. Interogat, numitul a cam tremurat, nu de frigul iernii, ci de teama amenzii, nu posedă autorizaţie pentru găzduirea turiştilor. Circumstanţe atenuante – obiceiul locului. Subsemnatul insistă cerând semnalmentele oaspeţilor, şi neglijează conştient restul. Domnul, proprietarul maşinii, mic, brunet, din Bucureşti, doamna, subţirică, elegantă, roşcată, tunsă scurt, domiciliu neprecizat, după accent însă pare a fi ardeleancă. Am continuat drumul la Cluj. Prima dificultate: la teatru sunt trei Suzanne. Tustrele subţirici, elegante, tunse una mai scurt decât alta, niciuna – roşcată, teate blonde, mai mult sau mai puţin oxigenate. Şi tustrele măritate. Una actriţă, celelalte funcţionare. Misterul persistă. Însă flerul anchetatorului, rugăm să-l apreciaţi. Întrebare: de când această splendidă coafură! Ce bine se menţine! Răspuns: două – sâmbătă; actriţa, Suzana Dominic – luni. Punctul de reper se preciza. La Trustul de construcţii, supoziţia se confirmă; dactilografa Păun Victoriţa mai de mult e amatoare de centauri moderni, atrasă de bărbat cu autoturism; a intrat şi ea în competiţie, dar a rămas de căruţă; numitul Leordeanu îşi asigurase doar alternativa de rezervă. Pezevenghiul se dovedeşte precaut. Fata l-a

văzut pe numitul

Robert în limuzina proprie, însoţit de doamna roşcata, vineri după-masă, direcţia Dealul Feleacului. A şi scris o declaraţie, semnată cu năduf. Nu ştie motivul cercetării, crede că Robert a abuzat de maşina instituţiei. Naivitatea explicabilă, gelozia justificată, răzbunarea conformi naturii. Revenim la teatru. Îndelung interogatoriu ¡1 doamna foarte speriată. Frică de soţul gelos, milă pentru amant, sfâşiere lăuntrică. Recunoaşte totuşi, scrie şi declaraţie, când pomenim de o eventuală confruntare cu Uifălean. Rugăminţi cu lacrimi în ochi: pentru Dumnezeu, să nu afle soţul meu. Ne-am bătut cu pumnul în piept, şi am răsuflat profund. Satisfacţie justificată. Am consultat ceasul şi am constatat că e timpul pentru masă. Am făcut haltă la restaurant. Flămânzi ca nişte lupi, am mâncat duble porţii şi eu şi Diaconu. Am pus din nou în mişcare cronometrai şi i-am dat drumul. Mers strună. Ajunşi teferi, victorioşi. Diaconu, brav băiat, merită primă.

De la un timp, după ce a înţeles că Domide, prin ceea ce descoperise la Cluj, confirma alibiul lui Robert Leordeanu, Lângă deveni cumva distrat. Asculta liniştit, dar nu părea că subiectul l-ar mai interesa, şi nici că ar fi transpus în vreo oarecare altă preocupare grava. Se plimba încoace şi încolo, cu paşi înceţi, făcându-şi de lucru, în trecere cu o scrumieră, cu un press-papier, cu o vază, mutându-le puţin din loc şi apoi reaşezându-le unde fuseseră la un moment dat, ieşi în boxă, revenind îndată cu ibricul de cafea şi pregăti cafelele ţ apoi spălă ceştile în baie şi aşezându-le pe masă, cu gesturi prudente de gospodină cruţătoare, le umplu. Când Domide îşi încheie relatarea, Lângă împinse uşurel spre el una din farfurioare, cu multă grijă să nu se verse din conţinutul ceştii şi mormăi binevoitor:

— Poftim! Ia şi tu un premiu. Ai lucrat excepţional.

— Mulţumesc! Vi-i necaz, cumva?

— Ba de loc! Era de aşteptat.

— Pe domnul Robert Leordeanu trebuie să-l scoatem din cauză.

— Da. Trebuie…

— Rămâne Mateescu…

— Da şi nu prea. Alibiul său e aproape fără cusur. Probabil e tot atât de real ca şi al celuilalt. Doamna Mateescu nu ştie precis la ce oră a plecat soţul ei de-acasă, sâmbătă după masa de prânz. Ea, în general, nu ştie nimic precis. Noi luăm masa între două şi trei, zice dânsa. Hai să zicem două-jumătate. Se poate acorda cel puţin un ceas pentru masă. E trei jumate. Versiunea doamnei Mateescu: „După masă, Théo s-a retras ca să-şi fumeze pipa. A băut şi o cafea. E tabietul lui”. Alai adaugă pentru calea şi pipă cel puţin o jumătate de ceas. Rămâne un ceas ca să se deplaseze în Drumul Taberei, s-o omoare pe Aurelia şi să revină în Fiorească la renii. Intervalul e extrem de scurt. Domide, mâine cronometrezi toate variantele posibile: troleibuz, taxi, maşină particulară.

— Cronometrez, să trăiţi, dar… permiteţi să-mi zic şi eu părerea.

— Permit.

— Mateescu – practic recunoaşte. Zice: *Mai atrând eu*.

— Mateescu practic, *nu recunoaşte*. Alai curând poate fi interpretat în fel şi chip. Ai uitat că-i avocat?

— Dar după o seamă de indicii, *poate să fie el*.

— Poate să fie şi poate să nu fie. *Noi trebuie să ştim sigur*.

— Şi Şerban! El nici măcar n-are alibi.

— Nu-l văd omorând-o pe Aurelia. În primul rând, n-avea interesul s-o facă. Divorţul i-ar fi redat şansa s-o recâştige pe femeia pe care continua s-o iubească. Presupunând un moment de nebunie, provocat de persistenţa ei în refuz, ar fi ucis-o *altfel*. Ar fi sugrumat-o. I-ar fi dat cu ceva în cap. În fine, cum ucide un om în culmea furiei. Rămâne totuşi pe rol, ca unul din probabili.

— Şi-atunci?

Dorn ide, nedumerit, arăta îmbufnat, ca un copil smuls dintre joaca pasionantă. Mai adăugă, amărât:

— Suntem în aer.

Langa dădu clin umeri, aproape vesel:

— Da. Plut im…

— Şeful are să ne cam buşească…

Langa râse:

— Eşti foarte delicat în exprimare, Domide.

— Păi… la Cluj am avut de discutat numai cu domniţe, gingaşe făpturi. Am rămas sub impresie.

Şi deodată, grav şi îngândurat, atât cât putea Domide să aleagă pe chipul său rumen de adolescent o expresie de îngândurare gravă, spuse:

— Tovarăşe maior. Noi am uitat cu totul de Antoaneta Petrescu. Era cea mai interesantă.

— Cine-a uitat?

— Păi, noi.

— Poate tu.

— Aţi… găsit-o?

— Am stat de vorbă azi cu ea.

— Şi?

— Nefericita e în luna a şasea.

— E… voinică?

— Voinică, frumoasă, sportivă, înaltă, brunetă şi cam proastă… ceea ce şi explică situaţia în care se află.

— Şi nu credeţi c-ar trebui să cercetăm şi alternativa asta?

— Ţi-am spus doar căi gravidă în luna a. şasea. O femeie în starea ei, mai ales când o cunoaşte pentru prima dată, trece prin foarte serioase şi profunde prefaceri sufleteşti. În fine, o femeie care aşteaptă să devină mamă, când a simţit copilul mişcându-se în pântecele ei, nu ucide pe o altă mamă. Doar dacă nu-i un monstru… Nu-i poate veni o *astfel de idee*.

— Bine, dar dacă Robert nu obţinea divorţul şi-i aproape sigur că nu-l obţinea, era expusă să nască un copil nelegitim. Imaginaţi-vă situaţia ei disperată. Se duce la Aurelia şi-o imploră să accepte divorţul. Momente de umilinţă. Refuz. Poate chiar bătaie de joc. Răutatea femeii înşelate, pusă faţă-n faţă cu rivala, uzurpatoarea. Un şoc nervos, îşi iese din fire şi…

Văzând surâsul lui Langa, Domide se încurca:

— ...trebuie totuşi să cercetăm şi în direcţia asta...

— Am cercetat. Fătuca are un alibi de aur. Pe lângă faptul că nu-i disperată deloc. Sâmbătă după masă, de la 4 până la 10 seara, taclale ai trei prietene, impresionate şi grozav de curioase de starea ei.

Dezumflat, Domide susură;

— Păi, atunci de ce mă mai fierbeţi)

— Ţi se pare. Şi acum, dacă sunteţi dispuşi, vă pot servi un excelent coniac românesc, pe care vi-l recomand. Nu sunt convins că l-aţi gustat vreodată. Tâmave, 1936.

Domide şi doctorul Ceremuş acceptară coniacul, miraţi, înţelegând însă că Langa nu mai are chef, în această noapte, să discute despre asasinul Aureliei Leordeanu.

ASTĂ SEARA ÎL ARESTAM PE ASASIN

Plecarea neaşteptată a lui Langa, într-o direcţie necunoscută, cu un scop nimănui destăinuit, însoţit de doctorul Ceremuş, care-şi luase cu el şi noua lui armă de vânătoare, puse „echipa" într-o situaţie, pe care Doini de o „califică" drept „abandon familial". După cum lăsase Langa dispoziţie, Domide raportă şefului şi, ca o răzbunare, se decise să o facă în stilul lui, demonstrând că dispariţia intempestivă a superiorului său direct i-a lăsat „părăsiţi fără busolă, talmeş-ba îmeş de fapte contradictorii, iar tovarăşul maior, dus cu sine fir directorial... Orice pas insuficient controlat, dreapta, stânga, înainte, înapoi – risc de catastrofă..." Avu norocul să-l găsească pe „şef" într-o dispoziţie bună. „Ofiţer de miliţie care îşi pierde busola, dă demisie", îi ripostă şeful, iar apoi, revenind la stilul oficial, îl lămuri cu răbdare că *în anumite cazuri* logica ostăşească impune ca într-un detaşament rămas fără comandă, cel mai mare în grad să preia comanda, fără niciun alt ordin special şi cu un: „continuaţi cercetările. Langa n-a plecat degeaba şi nici la capătul pământului", îi făcu semn să-şi vadă de treabă.

Ieşind de la „şef", adună „echipa". Nu găsiră nici ei «hă soluţie mai bună şi se împrăştiară prin oraş, urmându-

şi misiunile căpătate de la Langa, care reapăru de-ahra a treia zi, vineri, obosit, rebegit de frig, flămând ca un lup şi parcă mai boţit ca niciodată, încât lui Domide, aflat întâmplător la secţie, i se făcu milă. La masa însă, în.de plecară împreună, constată că superiorul Să 11 direct e vesel şi n-are alta preocupare decât să descopere pe lista prezentată de chelner, bucatele cele mai săţioase, îl întrebă, abia stăpânindu-şi nerăbdarea:

— Tovarăşe maior, cum a fost?

— Bine, Splendid peisaj. Cammultă zăpadă. Ce zici, şalău merge, aşa în deschidere?

— Da. Pe unde aţi umblat?

— Exagerat zis, umblat. Mai mult şezând. Îndurătoare locuri cam ger, dar aerul cristal. După aceea, luăm un borş cu perişoare – specialitatea casei. Subscrii?

— Da. Aţi găsit ceva?

— Foarte mulţi pureci. Întrebat de ce nu daţi insecticid. Răspuns nu foloseşte, devenit rezistenţi. Colosala poveste. Uimit sincer. Ultimul act, propun aşa-zisul viţei în sos combinat ce fel de sos o fi? oricum combinat e mai bun sau mai prost decât unul simplu. Merge?

— Da. Tovarăşe maior, mă înnebuniţi. Aţi aliat vreun indiciu nou?

— Nu. Ştiut de mult că Bărăgan bucătăria inexistentă; proveb de justificare: mâncarea-fudulie, vinul – temei. Ca vin, propun Fetească de Târnave, văd că-s îmbuteliate la Crăciunel – deci şanse să corespundă. De-acord?

— Da. Şi-aţi pierdut degeaba trei zile?

— Două-jumate. Să fim exacţi. Nu degeaba. Ospitalitatea românească nedezminţită, indiferent regiune… Iar pentru încheiere, câte o porţioară de *camembert*, puţina ismeneală snoabă nu strică, hai?

Resemnat, Domide acceptă, aprobând pe muţeşte prin înclinarea capului.

— De la început însă, începem româneşte, cu ţuicăsă sperăm că-i într-adevăr bătrână.

Langa ridică paharul să ciocnească. Domide, într-o ultimă zvâcnire a nerăbdării lui, din greu încercată, rămas cu păhărelul ridicat în aer, bâigui:

— Şi ce facem *noi*?

— *Se*} *i ghinişor*, cum zice Sanda, când e nervos şi răzbate deasupra stratului primordial. Iar cum ar zice prietenul meu, doctorul Ceremuş, *toate la timpul lor*. După ce-o să ne astâmpărăm foamea şi-o să tragem un pui de somn, în confort modern, de care dor foarte, *diseară o să-l arestăm pe asasin*. Noroc!

Domide, uluit, uită să-şi bea ţuica. Rămase cu mâna în aer şi cu ochii ţintă la Langa, care începuse să mănânce cu lăcomie.

Domide, luându-şi seama, aşează încetişor, cu un gest de extremă prudenţă, paharul pe masă, pe urmă, răzgândindu-se parcă, îl ridică iarăşi ducându-l la gură, dar nu bău, ci doar îşi muie buzele. În aceste clipe arăta intimidat şi prins la strâmtoare. Tăcea, ştiind că Langa, oricât l-ar ispiti, n-are să-i destăinuie ceea ce nu vrea să destăinuie; era convins că superiorul său *descoperise* asasinul şi aşa cum îi plăcea uneori, avea să organizeze o mică reprezentaţie de deducţii strânse, spectacole care se întâmplau rar şi numai în cazurile când puteau surprinde şi demonstra curioasele sale teorii criminaliste. Condiţia psihologică şi crima ca manifestare de caracter, care în mintea lui Domide nu trezeau nici cea mai vagă predispoziţie filosofică. Pentru el, într-o anchetă, detaliile psihologice nu contau – descifra cu uşurinţă o urmă, oricât de ascunsă, dacă exista, dar nu-l interesa concepţia de viaţă a criminalului. El ştia că orice infractor, delincvent, criminal, prin actul său iese din ordinea normală a lucrurilor, o frânge şi n-o poate face fără să lase o urmă pe undeva. Restul, dacă e sau nu în firea individului trăsătura care să explice culpa, nu era treaba lui. Acum se gândea: „E-n stare să mă ţină aşa, pe jăratec, până diseară”.

Despărţindu-se după ce au mâncat, Lângă îi spuse:

— Pregăteşte întreg materialul anchetei, sistematizat pe zile şi persoane. Ia cinci să-l am gata. Între şapte şi opt

să fie pregătită maşina, vom opera o descindere. Magnetofoanele să meargă strună şi să mă-nsoţeşti.

— Înţeles, să trăiţi!

Nu-l mai întrebase unde? Tot nu i-ar fi spus. Langa îşi trăia momentul de triumf, când nu se mai putea discuta cu el şi nimeni nici nu mai încerca, nici „şeful" chiar. Era lăsat în pace şi Domide se conformă, Despărţindu-se de el, se îndreptă spre secţie, obsedat de întrebarea: care din doi? Mateescu sau Şerban? Alibiul lui Mateescu rezistase şi confruntărilor lui Domide. Din Vatra Luminoasă, unde se află locuinţa avocatului într-o mică vilă, până-11 Drumul Taberei, Domide reuşi performanţa de a face 10 minute, însă numai noaptea, când străzile-s aproape pustii. Ziua, niciodată mai puţin de 30 de minute, de două ori, chiar 35. Până la urmă, se convinse ca nu drumul *întracolo* trebuie cronometrat, ci de *acolo* până-n Floreasca. Asasinul n-o putea ucide pe Aurelia înainte de sosirea ei acasă, deci, cinci sau cinci fără un sfert sau fără douăzeci, în cazul extrem. Ori, la cinci, Mateescu se afla la întâlnirea de remi. Şerban, în schimb, n-avea alibi, iar Langa îl lăsase să se plimbe liber. Ce-o fi aflat Langa despre Şerban în această deplasare de două zile-jumate? în Bărăgan. Într-adevăr, Şerban e dintr-un sat de pe lângă Călăraşi. Iar Aurelia nici nu se ştie de unde e. Copil găsit, crescută în orfelinat, la cinşpe ani angajată lucrătoare necalificată la ţesătorie.

Lucrând la dosar, Domide renunţă să-şi mai pună întrebări. Constată numai ca libretele G.E.G. şi carnetul de venituri şi cheltuieli ale lui Mateescu lipseau. Se aflau probabil la Langa, care le-o fi luat să le mai studieze. Supoziţia lui Domide se adeveri. La cinci, când sosi la birou, Lângă scoase din servieta lui carnetul şi libretele şi-i spuse:

— Domide, trimite-mi-l pe Mateescu şi să fim lăsaţi singuri. Pune-n funcţiune magnetofonul cel mic.

Însoţindu-l, de jos, pe avocat, care urca lent, ciulind să nu scadă din atitudinea lui demnă, uşor ofensată, Domide se întrebi: „Dxnsul să fie? Sau nu ştiu eu bine

românește. Langa zicea: Diseară îl arestăm. Asta însa-i gata arestat. Atunci o fi Şerban, care-i liber încă. Dar ce mai vrea de la Ista?”

Interogatoriul dură aproape două ceasuri. Când, chemat de Langa, Domide intră în birou, Mateescu sta gârbov pe scaun şi plângea, fără să-i mai pese de aspectul său de bătrân prăbuşit. Nici lacrimile nu şi le mai ştergea.

Langa spuse sec, parcă ar fi despicat ritmic aşchii dintr-un trunchi uscat:

— Condu-l pe domnul avocat *înapoi*. Adu-mi-l pe numitul Leordeanu Robert.

Mateescu tresări, se ridică tremurând şi, sfârşit, seinei:

— Nu e el, domnule maior. Nu poate fi el. V-am spus doar…

— Ştiaţi deci cine e? i

— Nu ştiam. Dedusesem, dar nu puteam să cred asta…

Langa puse capăt lamentării, repetând ordinul adresat lui. Domide:

— Condu-l pe domnul…

Mateescu ieşi, cu paşi osteniţi, şovăind gârbov, urmat de Domide şi coborând scările trebui să se reazâme de pereţi.

Interogatoriul lui Robert Leordeanu ţinu doar o jumătate de oră, iar când Dornide fu chemat să-l conducă înapoi în celulă, fu uimit de starea lui văzu în Robetu imaginea cea mai expresivă a năucirii totale şi gândi: Te pomeneşti că *el e*; o fi aranjat cu actriţa – zece mii de lei acont – şi dânsa a jucat teatru cu mine. Colosal ar fi.

Şi nu mai înţelese nimic, în momentul în care, urcând înapoi la Langa, îl găsi îmbrăcat în manta, punându-şi mănuşile:

— Să mergem, îi spuse.

— Unde?

— În Latină 28 bis. Vom proceda ia arestarea *asasinului* Aureliei Leordeanu.

XIV

ULTIMUL ROMAN AL SERIE

Povestea Dornide, sâmbătă seara, în sufrageria doctorului Ceremuş, cum o arestaseră în ajun pe doamna Aspazia Leordeanu, ucigaşa Aureliei Leordeanu. Erau de faţă, în afară de amfitrioni. Langa, fiică-sa şi ginerele. Cina se isprăvise şi musafirii întârziau, interesaţi, în faţa paharelor. aşezaţi care pe unde apucase, pe scăunele stil oltenesc, pe divanul cu perne multicolore, iar doamna Lenuş de-a dreptul pe covor, cu picioarele îndoite sub ea, rezemată într-un cot pe genunchii lui Langa.

Domâde se lansase, cum i se întâmpla adesea, mai ales dud simţea aţintită asupra lui atenţia unor femei, maca» interesante dacă nu şi frumoase. La începutul serii fusese mult mai precaut, neştiind el bine ce alte legături decât cele profesionale sunt între Langa şi familia medicului Ceremuş, iar manifestările de gingăşie ale doamnei Lenuş faţă de superiorul său îl cam intrigaseră. Încet, încet însă îşi dădu seama că Langa, om de mulţi ani rămas fără familie, îşi crescuse fata cu ajutorul acestor oameni, care-i fuseseră şi îi erau ca nişte fraţi; aici se simţea mai acasă decât în garsoniera lui din Kogălniceanu. Povestea acestei anchete, la care doctorul Ceremuş participase copios, era cunoscută şi nu mai putea fi vorba de secret profesional, măcar în această privinţă. De aceea, după un timp, nu se mai reţinu; încurajat de surâsurile subliniat binevoitoare ale stăpânei casei, nici măcar lăsându-se deranjat de unda de ironie care le însoţea, se abandonă jocului său preferat, în orele libere, acela de a căuta cu orice preţ să răspândească simpatie în jurul său – joc în care se complac mai toţi bărbaţii tineri, când se ştiu chipeşi şi se simt şi deştepţi. Cunoscând din puţina dar sigura lui experienţă de viaţă, că lăudându-se sau căutând să scoată în evidenţă propria-i persoană, mai mult pierde decât obţine, se decise să-l laude pe lângă, deşi putea să-l coste (măcar o bruftuluială), acesta nesuferind linguşeala (nici măcar cu titlu de amiciţie).

Relată cum se deplasaseră în ultima descindere, cum el rămăsese „tâmpit”, când auzise adresa şi „răsucise

întrerupătorul”, aşteptând cu răbdare, surpriza, care avea să facă lumină în cazul lui, cum rămase „pe loc repaus”. Exageră cu bună ştiinţă, ca să-l măgulească pe lângă, uluirea ce-l cuprinse şi grav notă că „totuşi băbătia se ţinuse bine”. O fi bănuit ceva, nu se ştie, probabil c-o fi bănuit, oricum însă îi primise „demnă ca un mitropolit”, cu cei mai tragic ton de melodramă: „De ce nu-i daţi drumul băiatului meu, domnule…?” Domide mărturisi, cu naivitate dibaci jucată, convins că nimeni nu-l crede naiv cu adevărat, că în acea clipă o şi vedea pe bătrâna doamnă „în rol de Hecuba” sau aşa ceva. Langa îi răspunsese rece – „parcă ar fi vorbit cu zidul” – că o să i se dea drumul băiatului şi o sfătuise să n-aibă grijă, fiindcă *„încă astă seară avea să aibă bucuria de a-l vedea”*. Nici el, Domide, nu pricepuse cumplita ironie a frazei, fiindcă nu ştia încă de intenţia lui Langa de a-i pune faţă-n faţă, pe mamă şi fiu, chiar în seara aceea.

Urmaşe interogatoriul, care iarăşi avusese darul să-l uimească pe el, pe Domide. Doamna Aspazia încercase să se risipească pe un teren vag: sâmbătă, 21 ianuarie, între cinci după masă şi zece seara, n-ar putea spune precis pe unde umblase. Sigur, nu fusese acasă. Da, fusese la coafor, cam vreo oră, apoi la piaţă, pe urmă la cinema, după aceea la o cofetărie, cam asta. Lucruri normale, posibile şi foarte greu de verificat. Langa însă, care după opinia lui Domide „era de-atunci în clar”, începuse „să-i dea cu tabla înmulţirii”, la care niciun mincinos nu rezistă „li se încurcă ideile”. Unde? La ce cofetărie? Ce a consumat! Cât a dat pe sarailie? Dar la piaţă, unde? În piaţa Unirii? Ce-a cumpărat? Ceapă, cartofi, fasole, zarzavat pentru supă? De la cine? De la Aprozar? Nu? De la ţărani? Cât a dat pe ceapă? A găsit ceapă bună? Nu era îngheţată? Ce preţ avea fasolea?

Domide era foarte amuzat povestind şi stărui asupra momentului, explicând cum se zăpăcesc mincinoşii când se insistă la astfel de amănunte, fără nicio însemnătate.

— E-o tactică fără greş. Când începi: cât a cerut ţăranul pe kilul de ceapă, cât i-aţi oferit? A, nu v-aţi

tocmit? întotdeauna îi daţi cât cere? Acuzatul, *care nu s-a gândit chiar ţină acolo* în minciuna lui, inventează pe ioc şi apoi, după ce l-ai înecat în alte amănunte cate n-au nicio importanţă, îl întorci iarăşi la ceapă şi cartofi, cât şi ce fel şi tot aşa până i se face lehamite şi recunoaşte că nici n-a cumpărat ceapă şi nici la piaţă n-a fost.

— Ai dreptate, Domide, în general. În cazul ăsta însă, ceapa nu era un amănunt fără importanţă. Acum o săptămână, mai bine zis, mâine se face o săptămână, coniţa Lenuş m-a salvat de la înfometare, chemându-mă la cină şi mi s-a plâns, manifestând unele fine nemulţumiri faţă de priceperea tovarăşilor care răspund de aprovizionarea oraşului, că n-a găsit ceapă *absolut nicăieri*, a căuta? *o după amiază întreagă*, făcând o lungă călătorie în circuit cu sacoşa prin Bucureşti şi 72-*a găsit ceapă nici de leac*, Trebuia s-o scot din rolul pe care şi-l compusese, de aceea insistam, s-o fac să înţeleagă că minciuna nu s-a prins, să-i trezesc bănuiala că poate o văzuse cineva pe undeva, un loc pe care n-are interesul să-l aducă în discuţie, de-aceea am insistat. Şi am reuşit. Şi-a ieşit din rol destul de repede. A recunoscut mai curând decât mă aşteptasem.

— Am spus eu totdeauna, interveni doamna Lenuş, privindu-l de jos în sus pe lângă, că Sabi e un băiat foarte inteligent. Nici nu-mi pot da seama cum l-a dus pe el mintea să deducă dintr-o ceapă dezlegarea unui atât de teribil mister…

Langa râse, foarte bine dispus, mângâind-o uşor pe creştet pe doamna Lenuş, ripostă:

— Rămâi fermecătoare şi atunci când îţi baţi joc de mine, deşi n-o merit.

— Dar nu-mi bar *joc*… *Unde vezi* tu bătaie de joc? Dimpotrivă! Niţeluş te şi admir, atât cât e permis unei femei respectabile să admire un bărbat respectabil, care rju-i este soţ.

— Mulţumesc de această precizare. Duceam mare lipsă de ea, spuse Langa şi râse iarăşi, într-o dispoziţie de haz, cum Domide nu-l mai văzuse şi simţi un soi de invidie

faţă de superiorul său, care reuşea să fie intim fără echivocuri cu o femeie mai inteligentă decât toate câte le cunoscuse el până atunci. Şi-un gând îl fulgeră: „n-am să mă-nsor decât cu una tot aşa de deşteaptă” şi-l şi uită îndată, fiindcă doamna Lenuş, foarte serioasă, urmă:

— Zici că n-ai dedus de la ceapă. De undeva tot ai dedus tu toată istoria asta. De ce nu vrei să-mi explici şi mie raţionamentul?

— Care raţionament?

— Ştiu eu?! Dacă n-a fost ceapa, a fost altceva. Vreau şi eu să ştiu cum te-a dus mintea, că tot nu găsesc altă expresie, iartă-mă dacă nu-ţi place, să ghiceşti că o crimă aşa de oribilă a fost comisă de o femeie ca asta, destul de vârstnică, după cum spuneţi.

— În fine, să zicem că m-a dus mintea, dacă altă expresie n-avem la îndemână… Au fost câteva potriveli, câteva coincidenţe care încurcaseră totul… Ar merita chiar să le discutăm, să se vadă cum anumite detalii, care-ţi sar în ochi din capul locului şi ţi se par esenţiale, determinate, se dovedesc pe urmă întâmplătoare şi fără nicio importanţă… Da, sigur, nu-i greu să te rătăceşti…

Şi astfel, pe nesimţite, Lângă se situă în centrul discuţiei, iar Domide rămase pe margine, mulţumit însă şi cu rolul de audient, fiindcă ţinea sincer la superiorul său şi n-avea des prilejul să-l audă explicând şi detaliind.

— …îmi fixasem de la început, un criteriu ad-hoc. S-a dovedit pe urmă că era bun şi ar fi meritat să nu-l pierd din vedere. Rutina însă apasă, adesea. *Cui prodest*? *e* mai la îndemână. În fine, situaţia teatrului crimei îmi demonstrase că victima, în momentele care au precedat moartea ei, se aflase într-o stare de *mare agitaţie*. Musafirul o tulburase *peste măsură*. Făcând cafelele, vărsase zahăr pe masă şi cafea pe reşou. îi tremura mâna. Nu mai acoperise nici cutia în care ţinea zahărul, nici borcănelul pentru cafea. îi scăpaseră nişte gesturi elementare, pe care în mod normal le faci aproape inconştient, în orice caz, maşinal, ceea ce ţi se întâmplă doar când eşti stăpânir *de o foarte intensă emoţie*.

Întrebarea era: cine fusese *acolo* dintre persoanele pe care Aurelia le cunoştea şi cu care era într-un anume gen de relaţii? Cafeaua, florile, cei zece mii de lei găsiţi pe masă dovedeau ca victima şi asasinul se cunoşteau şi că relaţiile dintre ei *nu erau oarecare*.

Noi am început bine, în linii mari, ancheta. Am strecurat cercul de cunoştinţe şi prieteni ai Aureliei Leordeanu; ne-am oprit la trei persoane şi *n-am mers până la capăt*. A intervenit o situaţie care, în aparenţă, explica, dădea un răspuns logic la *de ce*. Robert şi Mateescu aveau amândoi interesul s-o suprime pe Aurelia. Era unicul mijloc pentru ei, fiindcă aproape sigur divorţul aveau să-l piardă. Câteva coincidenţe dădeau o şi mai distinctă verosimilitate acestei supoziţii. Încercarea lui Robert de a şi-o asocia pe Felicia Turdean în compromiterea Aureliei şi a lui Mateescu de a-l determina pe Şerban să revină la fosta-i concubină, care îmi sugerară o probabilă premeditare de lungă durată. Mai era şi nota din agenda pe data de 7 ianuarie, exact cu două săptămâni înainte de ziua crimei şi zece mii de lei daţi lui Robert cu câteva zile înainte, şi apoi aparenta autoincriminare a avocatului, precum şi refuzul lui Robert de a da amănunte asupra alibiului său.

Noi, presaţi de acest *cui prodest*, care promitea un răspuns atât de apropiat, n-am analizat suficient situaţia din momentul crimei, pe baza indiciilor descoperite chiar din primele clipe ale anchetei şi, mai ales, ne-am gândit prea puţin la starea de agitaţie a victimei. Am acceptat explicaţia cea mai la îndemână. Reapariţia lui Robert ar fi emoţionat-o desigur, chiar şi apariţia lui Mateescu, fiindcă avea o legătură cu divorţul; până şi Şerban putea s-o intrige prin vizita lui, s-o irite, s-o enerveze, să-i producă o stare de *oarecare agitaţie*, dar niciunul dintre ei, într-o asemenea măsură, încât să-şi piardă capul cu totul. *N-am nuanţat*... Şi am fi putut să ne prăjim, dacă nu erau agendele şi carnetele de venituri şi cheltuieli ale lui Mateescu.

Marţi toată ziua, aşteptându-l pe Domide s-aducă de la Cluj confirmarea alibiului lui Robert... Şi, mă gândesc

iarăşi, cum întâmplarea te poate păcăli. Dacă femeia aceea de la Cluj nu s-ar fi înduioşat de soarta amantului ei şi ar fi stăruit în minciună, cu orice risc, deşi, cred, că Domide e unul dintre puţinii bărbaţi care se lasă minţiţi de o femeie, afară de cazul când vor ei să se lase minţiţi, Robert n-ar mai fi avut scăpare. (Surprins de lauda lui Langa, Domide roşi intens, sub privirile intrigat curioase ale doamnei Lenuş – adică: să existe într-adevăr un astfel de bărbat?).

Aşteptam, aşadar, întoarcerea lui Domide. Având ceva timp la dispoziţie, m-am dus la doamna Stamatescu, să mă interesez de copiii Aureliei, care rămăseseră deocamdată în grija dânsei. Mi-a spus că se interesase prin telefon de ei şi doamna Aspazia, ceea ce mi s-a părut firesc. Bunica voia să-şi ia nepoţii, m-a lămurit doamna Stamatescu. Era cât se poate de explicabil. Nu m-am întrebat: *de ce nu venise personal*? încă nu făcusem legătura, care s-ar fi impus din capul locului: Aurelia o cunoştea şi pe Aspazia. Şi între ele exista un anumit gen de relaţii… Cu toate că aflasem din timp că soacra îşi urâse nora şi n-o acceptase decât după naşterea nepoţilor, care asigurau perpetuarea stirpei…

Da, acum pare simplu… Doamna Aspazia, deşi con» vânsă că n-o văzuse nimeni, sâmbătă *când trecuse pe acolo*, se ferea instinctiv de eventualul risc de a fi recunoscută de cineva. Ori, poate locul crimei, *totuşi*, o înspăimânta.

Doamna Stamatescu îmi mai spuse ceva în legătură cu şoşonii, ăştia noi, pe care noi nici nu-i induseserăm pe lista corpurilor delicte, nu erau ai Aureliei. Ea, care intra zilnic în casa Aureliei, pe baza relaţiilor de vecinătate, *nu-i mai văzuse*. I-ar fi văzut *precis*! dacă ar fi fost. Mi-a explicat că sunt franţuzeşti şi nu scumpi, 75 de lei. Că se face coadă pentru ei, că au apărut în preajma Anului Nou şi nu se ştie dacă mai vin. *Şi încă n-am făcut legătura*. Singura femeie interesată, în construcţia pe *cui prodest*, ar fi putut să fie Antoaneta Petrescu, ea însă căzuse dintre suspecţi din clipa când am văzut-o. Mi-am zis: o fi apărut o tranşă nouă de şoşoni în magazine, Aurelia o fi reuşit să-i

cumpere până lumea nu observase şi nu apucase să înjghebeze o coadă, iar doamna Stamatescu n-a mai ajuns să-i vadă.

M-am întors acasă şi neavând altceva de lucru, pe moment, m-am apucat să răsfoiesc şi carnetele de cheltuieli şi venituri ale avocatului. Şi observ că în câteva locuri Aurelia e scrisă cu numele întreg, ba şi cu scurte explicaţii: telef., inf. llobert însă, peste tot, cu iniţială R. şi atât. Pedant, meticulos, Mateescu îşi nota absolut tot. Avea însă două feluri de a nota. Intimii apăreau doar cu iniţiale. Şi locurile des frecventate. T = tribunal. Pentru alte lucruri, prescurtări uşor de înţeles. Lum. bs. = luminări, biserică. Simplu L putea fi şi local *şi legume şi cine mai ştie ce*. *Cerşetori*, dacă nota doar e, putea îi cămaşă, ciorapi, cinema şi aşa mai departe. Deci A putea fi doar Annabella şi Aspazia. M-am repezit la doamna Mateescu. Îmi trebuia declaraţia ei fie că a primit *de două ori bani* în săptămâna aceea, fie că a primit o singură dată şi cât a primit. La început, impasibilă a declarat că-i posibil să fi primit de două ori; nefiind însă convins că nu-i pasă de absolut nimic, sperând că totuşi *anumite* amănunte ar putea s-o intereseze, i-am spus că avem la dispoziţie unele dovezi, ca domnul Mateescu oferă sistematic bani unei femei. „Posibil mi-a răspuns. La vârsta lui e explicabil. Altfel cum?” Sume mari, i-am spus. Cât de mari? Cinci mii, zece mii, chiar depuneri la CEC. Nu zău? a exclamat. Începea s-o intereseze. Ştiţi cine este? Putem deduce, am riscat eu. În carnetul domniei sale apare doar iniţială A. Dar în vara trecută a depus pe un cec la purtător, *patruzeci de mii lei*. Patru-zeci-de-mii, parc-ar fi silabisit, dar cu acelaşi ton egal, nepăsător. Abia se simţea că e *totuşi* mirată. Şi acum lovitura decisivă, gândesc. Şi-o informez că în aceeaşi zi a depus pe numele Mateescu Annabella suma de *cinşpe mii*. Notat în carnet *A. 15.000 lei C*. Mai sus *A. 40.000 lei C*. Reuşisem. Nepăsătoarea a exclamat: Aspazia!!? apoi şi-a revenit: „N-aş susţine că] a vârsta ei merită. Dar Théo a fost întotdeauna romantic”. Elegant, mereu fără să-şi iasă din ton, la sfârşit mi-a

declarat că nu primise bani decât *o singură dată* ca de obicei. Dacă ar fi primit de două ori, ar fi remarcat faptul, ca o surpriză şi, *în niciun caz*, nu erau zece mii. Nu număr banii niciodată, dar tot îmi dau seama când sunt mulţi. Am continuat cu întrebarea despre cadouri. A surâs superior: Théo? Cadouri? Ferească Dumnezeu. Are nişte gusturi… A, nu. Când îmi doresc ceva, îi spun cât costă şi-mi dă suma. Suntem amândoi mulţumiţi aşa…

Se limpeziseră lucrurile pentru mine. Mateescu îi dăduse Aspaziei *zece mii de iei*, banii pe care-i găsiserăm noi pe masă. Mi-amintii atunci de prima vizita în casa Leordenilor. de mâinile frumoase şi energice ale doamnei Aspazia. pe care le admirasem, cum ar zice Dom ide, cu sinceră apreciere sportivă. Eram convins ca mănuşa e pe măsura lor. Se închega succesiunea logică necesară. Mateescu e copleşit când află de asasinarea Aureliei. Aspazia îi ceruse z. ece mii de lei – poate-i spusese şi *pentru ce*. *O* cunoştea, ştia *de ce-i în stare* femeia aceasta, care o viaţă întreagă se jucase cu sufletul lui îndrăgostit. *A ghicit imediat ce se întâmplase acolo* şi de aceea s-a înspăimântat, nu pentru Robert, pe care-l ştia în afară de orice bănuială. C înd înţelege care-i direcţia anchetei, îşi dă seama că deocamdată Aspazia nu-i ameninţată nici măcar de-o vagă bănuială de complicitate, devine calm şi răspunde *foarte sincer*, la întrebări, chiar cu lux de amănunte, chiar cu detalii care-i fac foarte suspect pe Robert, ba chiar şi pe el însuşi. Are nevoie de timp, poate există o şansă pentru salvarea Aspaziei, trebuie găsită. Uitase de carnet şi agende şi de libretele C.E.C. Acum aveam întrebările în care să-l strâng şi l-am şi strâns…

— Şi m-aţi lăsat să mă laud ca un ţânc de marele meu succes la Cluj, spuse Domide bosumflându-se.

— Păi, n-a fost?

— Păi da, a fost.

— Dar de ce-a mai fost nevoie să mă cari după tine în Bărăgan, prin ger şi troiene de zăpadă? întrebă doctorul Ceremuş.

— N-a fost plăcut?

— Ba da. A fost foarte plăcut.

— Ne-am aerisit, ne-am împrospătat. Nu ne strică să mai ieşim din aerul xmbâcsit al birourilor. Foloseşte şi la creier. Tu ziceai parcă.

— Da, ziceam.

— Şi, în plus, am şi aflat câte ceva despre structura sufletească a doamnei Aspazia.

— Da. domnule, se însufleţi brusc doctorul Ceremuş. Se însufleţi însă în stilul său. numai prin cuvinte, trupul lui rămase îngropat, nemişcat în fotoliu, iar pe faţa lui abia se schiţa o pornire abia perceptibilă de surâs. Un veritabil roman de epocă. Bătrânul Gârbu fusese arendaş a devenit boier cumpărând din agoniseală două moşii, s-a însurat pe urmă şi la bătrâneţe a făcut-o pe Aspazia. Demonstraţie vie a câtorva legi biologice întoarse. Ereditate încărcată, educaţie la voia întâmplării. Încă din primii ani ai copilăriei, manifestă atavice porniri spre cruzime. Ucide canari, pisici, suceşte gâtul la bobocii de raţă, nimeni n-o ceartă. Răsfăţ total, legea unică a comportării – bunul plac, pofta subită, capriciul. Mai târziu, totuşi o vagă alarmă în inima părinţilor. Medicii scump plătiţi dau un diagnostic să-l dea: semne uşoare de dezechilibru psihic. Indică şi un tratament. Fie tratamentul, fie vârsta o mai potolesc sau poate orientează mai decis instinctele. Începe perioada sexuală, cu mutaţiile respective. Excesivă şi în pornirile ei amoroase, care-i creează o anumită faimă. Din cinci în când, revin accese de furie demenţială, când e capabilă de orice. La şaişpe ani, ucide în bătaie, călcând-o în picioare, lovind-o cu un drug smuls din tăblia patului, pe o biată servitoare, pentru un fleac de cercel pierdut. Cu bani mulţi, avocaţi influenţi, e salvată de casa de corecţie trimisă într-un sanatoriu din Elveţia. Se-ntoarce după câteva luni. Are un omor cu un actor, pe care încearcă să-l împuşte din gelozie. Mai are câteva amoruri, aproape toate cu final exploziv. Studenţia şi măritişul, apoi naşterea băiatului au se pare un efect temperant. O viclenesc, suficient, ca să nu se mai dea în spectacol. Se ştie însă că îşi bătea servitoarele cu biciul pentru orice nimic, până de

curând, cât timp a mai putut ţine servitoare. În fine, Sabi are dreptate, e-o structură sufletească foarte întoarsă pe dos. Chiar şi pasiunea ei pentru nepoţi a fost împinsă peste marginile normale ale simţirilor omeneşti…

Doctorul Ceremuş tăcu tot aşa de brusc, apoi, după o scurtă pauză, adăugă cu ton de totală resemnare:

— Deci, cum ar veni, tot condiţia psihologică…

Langa râse:

— Nu în întregime, dar întrucâtva. Trebuiau şi dovezi materiale.

— Păi, le aveai.

— Trebuiau legate. Aveam nevoie de recunoaşterea lui Mateescu că i-a dat zece mii de lei cu trei zile înainte de asasinarea Aureliei şi că el a cumpărat şoşonii.

Mai întâi l-am vânt într-o morişcă de întrebări încrucişate, reluând, chiar repetând de mai multe ori, tot ce aflasem până atunci din agendă şi din carnetul de însemnări. I-am pus sub nas declaraţia doamnei Annabella.

— Gelozia, a gemut el. Ea nu ştie… După ce am să mor, o să-i moştenească…

Simţea că intrasem pe pista de care el încercase să mă îndepărteze şi era disperat. Abia se mai ţinea. Atunci am scos pe masă şoşonii. Văzându-i, de emoţie şi-a pierdut, literalmente, glasul. Doar dădea din cap negând. I-am arătat iniţială A. brodată pe bordura interioară a căptuşelii. Fusese o atenţie în plus a domnului Mateescu – „băâj în romantic” după cum îl califică doamna Annabella – faţă de doamna Aspazia. El a continuat să nege dând din cap, incapabil să rostească un cuvânt.

L-am întrebat:

— Ştiaţi că doamna Aspazia Leordeanu a ucis-o?

— Nu ea. Eu, a bâiguit el tremurând ca varga.

Era recunoaşterea formală, ultima lui încercare disperată s-o salveze pe femeia pe care o iubea. Fireşte, se putea admite că el o ucisese, avându-şi motivele lui probabile, *nu puteam însă admite* eu să scape adevăratul ucigaş, numai pentru că un bătrân amant e dispus să se sacrifice.

Atunci am lansat întrebarea mea de rezervă, decisivă, care oricum trebuia să apară la un moment dat:

— Cum?

După cum s-a uitat la mine, am înţeles că cedase. N-avea niciun răspuns, şi-şi dăduse seama că pierduse orice şansă s-o mai salveze pe Aspazia. Încă-mi era şi milă de el.

Pe urmă a recunoscut că sunt şoşonii ei şi că-i dăduse cei zece mii de lei. Confruntarea devenise o simplă formalitate. A meritat însă toată osteneala. Am văzut-o pa falnica boieroaică şi am auzit-o în culmea furiei. Ar face să ascultaţi şi voi banda de magnetofon. Ce mai concert de înjurături şi blesteme. Şi bietul amant! „Laşule S Cârpă! Otreapă!” şi alte cuvinte, pe care eu nu le poi repeta. Iar el, se scuza umilit, jalnic: „N-am spus nimic, Aspazia. Ei au descoperit totul. Nu trebuia să faci asta! * Un destul de reuşit final de roman cu pasiuni devorante. Nu, Petruţ?

— Da. Carn aşa ceva. Dar dacă Mateescu n-ar fi recunoscut?

— Şoşonii îi cunoştea şi Robert, care-l întrecea în laşitate şi-n egoism pe naşul său. A şi recunoscut imediat că sunt ai maică-sii, cadou din partea domnului Mateescu. A recunoscut şi iniţială, pe care bătrânul, lui i-o arătase, lăudându-se cu ideea lui galantă.

— În fine. Cum s-ar zice şi-n cărţi: n-avea scăpare. Nu raara lămurit însă de unde cunoştea ea mişcarea asta, prin ruptul capului…

— A fost un alt detaliu derutant. Rarisimitatea – dacă se poate spune aşa – a cazului. Cine poate să cunoască aşa ceva? Cine a citit manualul lui Haidemaier. Deci unul care ştia nemţeşte. Şi să fi avut ocazia să citească manualul…

— De asta tot eu sunt vinovat.

— Nu eşti vinovat. Există şi riscul ăsta. Falsa evidenţa a unor detalii. Ea avea de unde să cunoască aşa ceva. Asasinul celor patru fete Cătrunescu, în ’37, făcuse vâlvă, ziarele relataseră pe larg şi câteva săptămâni la rând: crimele, urmărirea, arestarea, ancheta, reconstituirea, procesul. Nu cred să-i fi scăpat Aspaziei o temă atât de captivantă. Cu firea ei, poate chiar îi plăcuse

şi probabil o şi preocupase la vremea aceea. Nu-i însă sigur că ea a premeditat omorul tocmai aşa, nici măcar că l-a premeditat nu-i sigur. Înclin să cred că a fost un moment de furie. A fost cred, un nefericit concurs de împrejurări. Mie îmi spusese că nu-i de acord cu divorţul fiului ei. Nu vrea să se despartă de nepoţi. Probabil, la început, nici n-o fi fost de acord. Divorţul fiului îi îndepărta pe nepoţi de dânsa. Aflând însă că Mateescu a găsit o soluţie: o dovadă de infidelitate obţinută probabil prin martori cumpăraţi, i-a dat şi ei prin gând ideea. Să-i dea bani Aureliei, să recunoască adulterul. În acest caz, ea putea să-i ceară pe nepoţi în grija ei, perfect justificat: imoralitatea mamei. Apariţia soacrei explică mai mult decât orice tulburarea excesivă a Aureliei. Nora, bineînţeles, nu acceptă târgul. Soacra îşi iese clin minţi. O fi vrut doar s-o brutalizezes însă, în culmea furiei, în pornirea ei de ură, văzând-o răstignită pe speteaza scaunului, sul) ea, cu capul dat pe spate până la refuz, incapabilă de orice gest de apărare, i-o fi străfulgerat prin minte omorurile lui Cătrunescu, amplu descrise în ziarele vremii şi a urmat o mişcare de răsucire bruscă şi… în fine. restul o fi fost cum am presupus noi. S-a speriat şi a uitat să ia banii cu ea şi chiar să-şi încalţe şoşonii.

— Şi mănuşa?

Langa râse:

— Uite, de mănuşă uitasem s-o mai întreb, dar nici nu mai e nevoie

I. Accident, sinucidere sau crimă f. * 5
II. Condiţia psihologică 17
III. Ipoteza… 29
IV. Muncă măruntă… 38
V. Cum se moare în ruptul capului… 53
VI. Conversaţii de duminică seara., 74
VII. Cine este Robert Leordeanu?… 89
VIII. Nepăsătoarea doamnă Mateescu şi o vagă pată de ruj 112
IX. Şerban care nu se apără 125
X. Acesta-i Robert Leordeanu… 157

XI. Necazurile unei mame şi enigma celor doi A 182
XII. Ecoul arhivelor… 209
XIII. Astă seară îl arestăm pe asasin… 234
XIV. Ultimul roman al serii 239